Man. en 4.º bien tratado, con 356 hoj.s ent.e pergamino.

Controversia theologica. authore P. Emmanuel Parial. 1700.

<u>Rotulata</u>

P. Parial, de <u>meritis</u>

Tractatus de Verbo

De quo Angelicus Doctor 3a. p. quaest.

1. per decem articulos

disputat

Incarnato Verbo

Virtutem nobis, ut mereamur, [illegible]

Consecratus

Authore

P. Emmanuele Padial Societatis

Jesu

Publico Theologiae Professore anno

1700

Prolocutio ad Auditores

Nihil opportunius [illegible]

celeste patriæ, unde flebiliter exulamus, tandem aliquando venire. Sic est dubio sensu vera illa sublimium, quæ ibi ad superos. Sic est candore notabilis ipso, quo a terræ peccatoris tenebræ dispelluntur, et cæli serenitas nobis objicitur comprehendi: ergo haud incunctanter vobis sumus de merito tractaturi, non merito existimavi. Verum si res ipse grata satis, et satis utilis, ex omni sit vobis molestiam auscultare, patienter sustinete precor, ut eta religiosi ipsius disputationis scopum, meritorum scilicet incrementum feliciter attingatis.

Disputatio 1a

De Meriti existentia, essentia, divisionibus, et ad meritum requisitis

D. 1a An quid et quotuplex sit meritum?

C. 1

Meriti existentia probatur

1 Nomen meriti late et improprie sumptum solet applicari rei sive viventis, sive etiam emortuæ æstimatione pretio aut amore dignæ. Unde vulgo dicitur, liber magni aut minoris pretii meriti esse, majoris aut minoris æstimari. Sic etiam dicimus natura Angelica aut humana non sua, et independenter ab omni propria actione magnam æstimationem mereri, quia est æstimatione digna ratione suæ excellentiæ. In hoc etiam improprio et lato sensu, dicimus a Deo mereri nostrum amorem id est a Deo ratione suæ infinitæ bonitatis, et beneficiorum

quae nobis multis dignus est quo a nobis summopere di-
ligatur. De eius ut notabilis mereri operae est aequo esse
nosse etiam quod sit liberum. In praesenti non loquimur
in hoc lato sensu, sed de vero stricto, quod graue romanis meritum
sumpto vero, merito suo, cui aliqua correct retri-
butio.

2 Ing[illegible] sumitur meritum indifferenter ad meritum
apud homines et apud Deum quandoque. De 2° non de 1° in praesenti
sermo est. Praeterea nomen meritum sumitur etiam usurpari
in bonum et in malum, sic 1° modo venit operibus malis
unde Job cap. 6 n. 2 dixit utinam appenderentur
peccata mea quibus iram merui. et Apostolus ad Hebr.
cap. 10 n. 29 quanto magis putatis deteriora mereri
supplicia, qui filium Dei conculcaverit. sed omnes tam
theologi quam [illegible] obtinuit, ut meritum absolute dictum semper
in bonum sumatur, et ita solum competit operibus bonis, et li-
beris. Hinc opera mala, non merita sed demerita,
merita vero absolute sumpta, mala vero merita aut
merita supplicii nuncupantur. Ut apud Divum Aurelium Augustinum
Augustinus de gratia et libero arbitrio cap. 5° et 6° et de
Gestis [illegible] cap. 6 8. In praesenti ergo de merito apud Deum in
bonum sive sumto absolute tali, et quod bonis et operibus liberis
competit nobis loquendum est.

3 Quando meritum apud Deum sumitur ex male seu
[illegible], et gratuitum sive divinum, seu supernale. Invenitur
in actibus operibus bonis moralibus ordinis naturalis, et ideo
vires naturae ad illa sufficiunt, et hoc in quantum natura [illegible]
posset illa habere: unde vocatur meritum [illegible] sed aut
Deum fit, apud quem homo per eiusmodi opera meretur aliquod in
bonum temporale; sed hoc meritum ut patet non est supra
vires supernalis, et consequenter, neque est meritum vitae aeternae

aut alterius premii ad ipsa ordinati exercitiy emple-
bitur, de quo non loquimur in presenti. Jam vero hic lo-
quimur de 2o solo de gratuito, id est q est opera gra-
supernatura, atq dona supernatura, ut aiunt, qua sancti-
ficantis, eterne q beatitudinis est premiy, salvi carnis.
Unde primo etiam et supernatur vocatur. Jam prius quod sit hec
meritum explicemus, an exat videamus.

4 Heretici nonnulli ut Lutherus et eius secuti
Calvinus alij que eiusq fuerunt omnia cum merity ad-
hoc nec nomen quidem meriti in operibus iustorum
considere contenderunt. Alij non adeo rigidi eorum secta-
tores nomen meriti admittunt, nam tamen ex eorum
merity in opery dignitate fundaty, sed in sola volun-
tate et acceptione divina, et propterea nolunt hoc
qualecunq meritum esse vite salutis et eterne vite sed
ipsi quo aliorum premiorum ordinari ordis, quale est aliquod
bonum spirituale temporale. Videantur Cardinalis Bellarm.
lib 5o de iustitia cap 1o et alii quos citat Exr. D. de
gratia de 2a lib 12 c 4.

5 Omnes ergo Catholici Dd. iustos apud Deum
simpliciter et absolute mereri fatentur, aliqui tamen ne-
gant operibus iustorum hoc meritum de condigno competere in-
ceneraq. Pro hac parte citatur Durandus in 2 dist 27 q 2a
ubi n 12 duplex meritum de condigno distinguit, alterum
improprium ex divina ordinatione et acceptatione proveniens, alte-
rum proprium q debitum et iustitie obligans ad reddendum pre-
mium inducit ex parte in operis ipsius dignitate fundatum.
Hoc credit Durandus operibus iustorum esse denegat hic
Durandus Jesuita Burgensis in addictionibus ad Lyram
in Psalm. 35. Asserit etiam pro hac parte Marsilius in 2 q 18
art 4o. Idem 1a parte ait aut P. Suar. in 2a dicto Modernos

fa videat, favere videtur etiam huic fi. qui ad modu
loquendi Vualdensis tom. 3. de sacramentalibus
cap. 1°.

6 Sit 1° gelo contra errore hereticorum. haec propositio
vere et proprie ac simpliciter apud Deum meren vita aeterna
seu per gratiam operando. Gelo sub hac ratione est de fide contra
... ex Bellar. et aliis. probatur ex scriptura
qua Ecclesiastici 16 n 15 dicitur, misericordia faciet lo-
cum unicuique secundum meritum operum suorum. Paulus ad Hebr.
13 n 16 ait beneficentiae et communionis nolite
oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus, id est bonis operibus
meremur. Hic dicant Patres Tridentini concilio re-
latis, dari quidem meritum ... et ... fo-
rmi alicui ... temporalis, non vero vitae aeternae.
Contra tamen hoc vident: nam in illis scripturis ... ad
... et absolute ... nomen me-
riti et verbum promereri. Verba autem scripturae ... in ...
proprio intelligi debent ... unde sequitur con-
... de proprio merito apud Deum operibus nostris
... debemus.

7 Deinde hoc meritum ... vitae aeternae convenit ex illo ... 5 n 16.
Justi autem in perpetuum vivent et apud Dominum est merces
eorum et ex illo ... Matth. 5 n 12 merces
vestra copiosa est in caelis, tum ... et nomen merces
... a merendo derivatur, ... praemium ...
... et ... merita ... proprie ...
... vel ... merces non ...
... corrigere ... Denique ...
... in caelis ... et merita ... in ...
... quae in ... dicimus.

suadetr etiā rōe: zelo est in ciuius bene ordināta
republica experientiâ; at ergo nimbra temore sup-
plicii a mala opere arceantr et spe pmii ad
bene operandū pmoueantr, qd fuit pcessu Dei pmia
supplicij pmiy male operantibus, et pmia pmij
bene operantibus spiraverint qd fuit supplicij [illegible]
merentibus pro re tale est in [illegible] pmiy [illegible]
ritis pro tale [illegible].

§ Est 2° [illegible] meriti apud Deum a
fide supponendo et [illegible] de [illegible] debitis [illegible]
[illegible] fuit [illegible] eius [illegible] a
[illegible] iustitia [illegible] inter Deum et [illegible]
[illegible] de fide [illegible] desertum [illegible]
ordat P. Suarez; [illegible] valde [illegible]
[illegible] et testimonijs alegatis et alegandis: [illegible]
[illegible] theologica [illegible] certa, adeo [illegible] P. Sanchez [illegible]
6 § 6 [illegible] n. 7 [illegible] citat P. [illegible], asserat op-
positum esse audenti mente temerarij [illegible] ex
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
ei qui operatr merces non imputatur [illegible]
[illegible] ad [illegible] in [illegible]
[illegible] inquit [illegible] corona iustitie, [illegible]
[illegible] in illa die iustus iudex: non solum autem mihi
sed et ijs qui diligunt aduentum eius; sed corona [illegible]
[illegible] ex iustitia [illegible] correspondet merito de [illegible]
[illegible] et [illegible] tanquam.

9 [illegible] francisanus can [illegible]
[illegible] deberi merces bonis operibus si [illegible]
[illegible] deberi [illegible] et [illegible]: [illegible]
[illegible] de [illegible] trinitate. [illegible]
6 cap. 16 et can. 32 asseruit [illegible] bona operari

mereri augmentum [illegible] quia digna merces
ejus meriti de condigno [illegible] talis; unde [illegible]
[illegible] sed vere ex augmento gratiae [illegible]
[illegible] ut facile excluderet verum meritum [illegible]
[illegible] infantes [illegible] atque [illegible] quod [illegible]
[illegible] de congruo [illegible] meritum [illegible] de condigno
[illegible] tale est verum meritum [illegible] debita [illegible]
[illegible] credentium.

10 Ratio [illegible] gratia [illegible] facit
hominem dignum vita aeterna, ergo opera quae ex illa pro-
cedunt, erunt illius [illegible] merita digna vitae aeternae
[illegible] gratia sit natura [illegible] divinae
naturae, [illegible] illius [illegible] participatio [illegible]
[illegible] amoris [illegible] beatitudinis
[illegible] vitae aeternae [illegible]
gratia [illegible] habet proportionem cum vita aeterna, ita
opera ex gratia procedentia habent [illegible] meritum et
medium eandem proportionem cum vita aeterna [illegible]
[illegible] beatitudo [illegible]
[illegible] opera [illegible] habent [illegible]
[illegible] beatitudinem [illegible] merita seu media [illegible]
[illegible] vitae aeternae [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] gratia [illegible] natura [illegible]
[illegible] vita aeterna.

11 [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] gloria [illegible]

Coeleste hoc: n aliud e quam gratia distinctio inter consecut[ione]s
haec ad quam est pium hereditas et ad quam etiam est
corona: ad utrumque enim gratia requirit[ur], differentia tamen
utrumque exhimitur ab operibus et meritis, prius quae
requiruntur ad 2a et n ad 1a quo in operibus opera
sunt et reperiuntur in meritis fine de condigno: aliter
n conferret illis gratia est corona et proemia suorum me-
ritorum.

C. 3. Solvuntur obiectiones.

17. Opponunt 1o Haeretici, in hoc iusto nulla
sunt bona opera immo omnia opera hominis etiam iusti sunt
peccata et supplicio digna, nisi Deus ex misericor-
dia sua illa n imputet quo in nullo opere homo
etiam iustus est immo nec nomen quidem meriti
reperiri. Hoc delirium aperte scripturae faciunt: nam
Petrus Epist. 2. c. 1o ait: satagite ut per bona opera cert[a]m
vestram vocationem et electionem faciatis. Praeterea Christus
ad mandatorum observationes quae opera requirunt nos
ea duxit ad vitam aeternam: si vis ad vitam ingredi
serva mandata Matth. 19. v. 16. sed ad vitam aeternam
n[on] ducunt, immo directe obstant opera peccata
in esse et supplicio digna ergo. Opponitur etiam hoc
delirium naturae ipsi rerum: quis enim mentis compos
diceret filium patri suo gratum et dilectum nulla
opera posse facere illi patri grata, sint etiam si
fiant ex obedientia patris et ob illius amorem.

18. Opponunt 2o Apostolus ad Ephes. c. 2. dicit
n ex operibus, ne quis glorietur, et ad Rom. c. 4.
si Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam sed n apud
Deum. Confirmant ex Augustini sententia 2a in Psal. 70 dicente

juxta tibi debitis eius operis decernit sua dona coronabit Deus non merita tua et serm. 15 de verbis Apost. circa principium supra illud Psal. 55 pro nihilo salvos facies illos, pro nihilo inquit Augustinus, gratis das, gratis salvas, qui nihil invenimus in eis unde salves, et multa invenies unde damnes. Sed haec et similia non urgent: cum enim de operibus sine gratia factis et solis naturae viribus loquuntur; quod haec opera viris honesta non merentur gloriam: et eius valor operans sit gratia privatus et specialiter [illegible], nec bene plurimus unde damnet et nihil inveniet unde salvet. Praeterea sic quae ex eis colligit de operibus legis veteris, quae tunc temporis non facta, namque non iustos et gloriam non erant; nunc vero iam ad hunc finem positive constant.

§ Opponunt 3°: quod iniuria fit meritis Christi si cum iis homo merita tribuantur: haec enim est singularis excellentia Christi esse solum potuisse [illegible] meriti, [illegible] solus posse [illegible] heroicis [illegible] et gloriae quae sibi conferre falluntur: potius enim auget gloriam Christi omnino non se ipse mererentur. Sed enim quae sua merita [illegible] merendi extensive obtineret, fuit nihil derogat [illegible] quae Deus, immo potius illi adauget dignitatem quae non se ipsa posset gloriae [illegible]: sic etiam tribuerit eius naturaliter virtute ad gloriae [illegible] et sine Deo sine creatura se [illegible]: non vero creatura sine Deo quae non parvis divinae [illegible] excelles commendat. Ita Christus de sine nobis potuit mereri, ut [illegible] ipsa decidit; nos vero sine gratia Christi non solum [illegible] possumus mereri, quae plurimus etiam meritorum Christi commendat dignitatem.

15 Obijcies 4°: Nemo solvens debitum meretur apud illum cui solvit. Sed quidquid boni facimus est debitum Deo: ergo non possumus apud Deum mereri. Confirmatur: nemo meretur apud illum cui nihil prodest; sed nos bene operando nec proficimus illi aliquid nec efficimus; nihil enim prodesse possumus Deo: unde de Job 35 n. 7 dicitur: si bene egeris quid donabis ei (Deo) aut quid de manu tua accipiet? ergo nos bene operando mereri non possumus apud Deum. Respondetur: posset ad summum sub verum, non consequens: et consequenter meritum non consistere debitate an ex eo resultet utilitas personae cui fit, sed sufficere quod actio cedat in laudem, gloriam aut honorem illius.

16. Dico ad 4um, quando maior, et quod Andreas Praeceptor hic dicit 1° adhuc: habere enim solvere debitum meritorium est. ideo iustus potest mereri adimplendo praecepta quia ita adimplet ut posset non adimplere et consequenter adimpletio est gratuita et obsequiosa apud eum cui sic adimplere debemus. Supra etiam omissa et omni praesta maiori adhuc posset stare meritum in tot operibus non praeceptis sed puri consiliis quae bona sint dici debita Deo eo quod quamvis bene operemur adhuc Deus magis facere et magis dignus est obsequium praestare; non tamen sunt debita Deo vi praecepti eius alias sine peccato possint a nobis omitti. Ad confirmationem patet solutio ex nuper antecedenti.

17. Sed audiamus Durandum qui obiicit 1° illud Pauli ad Rom 8 n 18: non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis. Loquitur Apostolus tantum de operibus arbitrii liberi viribus factis et de passionibus prout exterius quae sic se praebentur condigne non sunt ad gloriam aeternam. Si autem accedit, si adiuvantur opera a gratia auxiliante producuntur et a ...

bitudi entre aeq imputante gdignisfaunde. quod propter quod ante dixerat Pag. sic tamen spes nostra fide[illegible] D[illegible] gaudium ipso adiuvante per
d[illegible]. Contra instat Durandus: opera nostra non possunt habere condignitatem et [illegible] ad gloriam,
spiritus sancti gratia [illegible] eorum procedit et [illegible] ex
tunc [illegible] hoc non [illegible] ut [illegible] condigna [illegible] bonum [illegible]
catoris quae fiunt ex motione spiritus sancti et tamen non
sunt condigna gloriae. Nego antecedens ad [illegible] spiritus sancti
[illegible] extrinsecus [illegible] augmentes [illegible]
[illegible] hoc ipso [illegible] media gratia
[illegible] et ab ipsa reddunt opera iusti entre
condigna gloriae. Sine qua dispartitas ad opera bona pe
catoris, quae etsi fiant ex motione spiritus sancti non sunt
condigna gloriae eadem ob deficientiam gratiae sanctificantis.

Sed obiicit 2°. meritum de condigno incl[illegible]
obligationem ex iustitia ad conferendum praemium: [illegible]
obligari ex iustitia [illegible] quod [illegible]
omnes catholicos propter Durandum. Et [illegible]
admittere in hoc ipso meritum [illegible] de condigno
apud Deum: ex tamen non omnes admittant [illegible]
obligationem rigorose iustitiae inter Deum et hominem [illegible]
quod satis erit si dicamus condignitatem meriti in
eo consistere quod opus habeat [illegible] et moralis
valorem ad praemium, ita ut ex se [illegible]
tere obligationem iustitiae si [illegible] praemium redditurum
sit [illegible] obligationem.

[illegible]

Quid sit meritum?

19 Cum igitur certum sit meritum existere, restat videre quid sit et quotuplex de solo merito supernaturali apud Deum in praesenti loquamur, ad hoc tamen determinandum praemitto definitionem meriti in communi consistere, quod definitur exercitium aliquo modo liberum cedens in obsequium alicuius superioris et quod est ex se potens illum movere ad retribuendum. dicimus exercitium et non actio: quia enim est in quibusdam actio ad meritum non sufficit, sed pura libera omissio quae licet actio non sit est tamen libertas exercitii; hoc autem exercitium debet esse aliquo modo liberum, id est plene aut semiplene. debet autem esse liberum quia meritum exaltat ut tale dicere esse imputabile ad laudem sed de hoc latius postea. hoc exercitium ut sit meritum debet cedere in obsequium seu debet esse gratum (obsequium enim nihil aliud est nisi facere quod alteri placet) alicuius superioris: quia neque datur meritum proprie tale inter personas aeque equales neque superioris apud inferiorem sed tantum inferioris apud superiorem: et ratio est communis obligatio apud theologos quia merere apud aliquem importat inferioritatem merentis vi illius apud quem meretur.

20 Dicimus tandem hoc obsequium esse quod est ex se potens movere ad retribuendum: quia non requiritur quod absolute possit movere; ideo quamvis superior non possit retribuere adhuc daretur meritum in obsequio quia salvatur quod est ex se potest movere, quod facile colliges si advertas meritum esse causam meritorii; ut autem causa sit vere talis quamvis secluso sufficit quod quod est ex se possit causare, et non requiritur quod absolute possit: ideo erit vere causa effectus sumpta ... in tali quamvis ... impedimentis non possit ab ipsa produci. In tradita quidem definitione exercitium

aliquo mere libero e qq f q meritum dicit cum in me-
rito: dicit sequela cum demerito et cum qualibet libero
exercitio q n° cedat in superioris obsequium. Videtur
verba sed infra meritum ait [illegible] n merito.

II Ex his infero 1° n° dari meritum sui a-
pud se, n nemo enim superior sui e. 2° personam cui sit
obsequium n° debere ee superiorem sub fratri [illegible] personam [illegible]
personam merentis: nam de fide e Xptum [illegible] meruisse
apud Pm cum tamen [illegible] et Pater sub eo personae
sint eius equales. sufficit ergo q merens sit nunc inferior
in [illegible] apud q meretur, qualis e nunc humana Xpti
vel Dei. Infero 3°. personam cui fit obsequium n° debere
ee intrinsece et essentialiter superiorem qualis e Deus nobis creatis,
sed sufficere si sit extrinsece et actualiter superior sive in
unis dignitate, vel etiam in subditis sive regare
et dignitate morali excellit, vel nobilitate in [illegible]
fortis inferiorum: in his enim omnibus et similibus datur
relatio proportionalis fundaliter talis superioris et infe-
rioris que requiritur ad meritum. Dixi fundaliter talis:
si enim talis persona sit in [illegible] comparante, vel [illegible]
[illegible] in loco in aliorum aut personis etiam ante ac-
tum comparante erit si talis.

III Infero 4°; n° requiri q persona cui fit
obsequium sit una unitate naturali qualis e rex;
sed sufficere si sit una unitate collectiva omnes etiam
persona facta vocatur qualis e respublica et qualibet
communitas. imo idem evenire in persona que facit obsequium
y civitas enim ipse mereri apud regem. Infero 5° Deum
n posse mereri apud subjectum alterius nature neque unum personam
denique si qua talis posse mereri apud aliam personam. Divinam
ipsi neque Deus ipse ee inferior in alterius natura neque una in

ipsa in alio ipse dixi. Ipsius facile definiesque meritu supernale apud Deum, quod est opertus aliquo modo liberi cedenti in obsequium Dei. Et quemvis opus est aptu[m] movere ad retribuendum donum supernalem, quaelibet obsequium Dei queat meritum supernale cum malo apud Deum. Unde sancta vera, sed quo cetera ut dicta ipsius meriti a quovis merito non supernali.

23. Sed obiicies 1º contra definitionem: quod datur meritum etiam apud Deum quod obsequium non sit, ergo de ratione meriti non est esse obsequium. Probatur antecedens: quod moraliter honestus factus cum invincibili ignorantia Dei esset meritorius saltem praemii naturalis a Deo conferendi; sed talis quod non esset obsequium in Deo; ergo [...]. Probatur minor: obsequium nequit fieri absque cuius erga ignorantia [...]. Nego antecedens; ad probationem ipsa maiori: nego minorem. Et probatio antecedentis: quod ille [...] eo ipso quod ex natura sua esset Deo gratus, ex natura sua [...] intentione facientis cederet in Dei obsequium.

24. Obiicies 2º: quod datur obsequium Deo factum quod meritum non sit apud Deum, ergo definitio recta non est. Probatur antecedens: quod fides qua quis crederet Deo sibi dicenti nullum praemium dabo tibi etiam honeste operanti esset obsequium Deo factum, cum esset fides; sed talis [...] meritoria non esset: [...] illi [...] ex natura ipsius [...] ornaret [...] illi praemium [...] quod [...] natura sua [...]; quod autem cui praemium ex natura ipsius [...] meritum non est ergo. Respondeo verum non sequitur ad meritum [...] obsequium [...] quod possit ad retribuendum movere [...] cum sit: sed quo ille [...] posset movere Deum ad retribuendum ob [...] argumenti

qd meritu q n̄ eet meritu nisi eet obsequiy. 24
go daremq quod argty intenderit vel stra de
sloq anferqerti.

25 Sd qd certy denet esse libery obsequi
u ee meritoriy apd sloq cui sit, seo nando ans
ad sloq sta marit no merit, et tq subsunty sloq den
do dq, ex q soluoq argti desumo: nq pmiy opuaret
illi actui sto noe revellois; et auty tq nara sua suspo
nat revelaq, n̄ suuer q ipsq valer adque diy ab
ipse tn go stat q noe revellois oquet pmiy, et q ille
tq qupe ex se heat quod oquitr vt posset mouere dey
ad pmiy sferendy. sut stat q oquet tq pduci a caa
noe impolity tn valer adque disty a caa, et q ca
qupe ex se heat quod oquitr vt posset pduire tum

C. 4. Quotuplex sit meritum.

26 Diuidit in theologicy et n̄ theologicy.
illd e meritq apd dey, vnde theologicq appelati; istud
vo apd aliq nang reale. Dl obserua q ad meritum
theologicy oquirit semp tq honesty: aliter eni dey grate
et acceptet meritoriy apd ipsy ee n̄ pe. Ad merity
auty n̄ theologicy n̄ oquirit tales honestas; pe eni fieri
obsequiy hoi et mereri apd ipsy q actioq apd dey
peccaminosq. Merity auty theologicy subdiuidit in merity
nale et supnale de qby nuno d°. merity theologicy
supnale aliud e de condigno et aliud de congruo. meri
ty de condigno, q etia condigny et condigni nuncupari,
e illd q dicit equalitq salte cy pmio: ex q orir
posse qby e ex se, et independr a benevolentie pmian
tis, mouere ad retribuoq si adsint cetere circumst
tantie ad merity oquisite et insequentiq explande.

meritum de condigno et de congruo sive gratiæ aequalis
est quo aequalitas non dicitur cum praemio: unde ex se est in-
comprehensibile a liberalitate praemiantis, non licet possit ade-
quate movere ad praemium retribuendum.

27 Hinc meritum de condigno solet vocari
meritum ex justitia, meritum vero de congruo dici solet
meritum ex misericordia: unde meritum simpliciter de condig-
no existimatur simpliciter et absolute meritum, meritum
vero de congruo existimatur meritum secundum quid et cum
addito. Sed non parvas difficultates agnoscunt theologi in
explananda aequalitate meriti de condigno cum praemio: alia
enim est aequalitas in entitate sive rei ad rem: et ita
aequalis est diurnus labor operarii cum mercede diur-
na. Alia est aequalitas proportionis seu virtutis: talis
reperitur inter semen et arborem ex ipso productam:
licet enim semen non adaequet arborem in quantitate:
nec ita non parum excedatur ab arbore, adaequat
tamen arborem vi proportionis et virtutis quam habet
ad arborem producendam.

28 His positis, dicimus cum omnibus, quod licet me-
ritum de condigno possit esse aequale [illegible] cum pr-
aemio, imo et excedere praemium: tunc enim esset
excellentius meritum; non tamen requirit dictam aequa-
litatem sed [illegible] sufficit. [illegible] quia si comparentur labores
justorum [illegible] cum deliciis in gloria
possidendis, [illegible] aeternum excedunt aeterna delicias
temporales humanas in statu [illegible] manifeste in-
sinuavit Apost. 2a ad Corint. cap. 4 v. 17 dicens:
quod in praesenti est momentaneum et leve tribu-
lationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus
operatur in nobis. Sed hoc excessu praemii

in gtate vir merti non obstante eerty ē quod
poss vere et pie mereri de cdigno glā qo
ad merity de cdigno nō requirr equalitas in
qtate merti cū pmio: unde suffr sufficere equa
litas proportionis et virtutis.

29 Bene gratia sanctifans tam quoad nares
prs q quoad oprs ex ipso factores optime vocatr
semen glē: sicut enim semen inequale in qtate
cū arbore hēt proportionē et virtutē ad arborē
producendā et contra equalē proportionē seu vir-
tutē cū arbore. ita gratia factores ex gratia
procedentia inequalia sunt in qtate cū glā; hēnt
tamē proportionem et virtutē ad glā efficiendā et contra
equalē proportionē et virtutis cū glā sunt merita
de cdigno cū glā. Hec doctrina ē ... men-
te Angelici preceptoris hic art 3º ad 2 afferentis
gratia ē in presenti homo, et si nō sit equalis
glē in actu, ē tamen equalis in virtute:
sicut et semen arboris in quo ē virtus ad
totā arborem. Ex qua doctrina pe aliis tris expo-
nitur predicta duplex equalitas ita ut equalitas
in qtate sive in se dicatur etiā equalitas in
actu seu formalis. alia vero dicatur equalitas in
virtute seu virtualis. sive ut explicat P. Janue
nsis 1ª dicatur equalitas quasi in qtate molis
2ª vero appeletr equalitas in qtate virtutis. Ex
quibus facile dignoscitur merita de cdigno neutra
ex his equalitatibus cū pmio gaudere nec posse
fundatur obligationē ad retribuendum ex iu
stitia sive stricte sive etiā late accep-
ta.

30 Sed rogabis 1°: an praestata divisio meriti sit legitima et adaequata? quidam ingeniosus R.P. nunc resp. quod agnoscit medium inter meritum de condigno et de congruo; si enim rex promitteret coronam reg. ni primus bene saltanti, ut olim Herodes puellae saltatrici dimidium etiam regnum suum juramento promisit: in tali, inquam, casu, illud meritum in rigore non esset de condigno, utpote carens omni aequalitate cum praemio: rursus nec esset de congruo, quia rex promittens debebat illi retribuere praemium: ergo dari, infert ille, meritum medium inter utrumque extremum dictorum et consequenter praestatam adaequatam non esse. Sed tamen hic tract. 11 disp. 1° n. 2 asserit praestatum meritum esse etiam de condigno, non quoad suum sed quoad regis promissionem: unde vocat illud meritum de condigno legali: et consequenter dicendum videtur, illud meritum habere aequalitatem legalem cum praemio. Sed quidquid de hoc sit ex alio capite insufficiens videtur praestata divisio, quia verum meritum de congruo non est proprie et absolute meritum; membra autem cujuslibet divisionis debent participare proprie et absolute rationem divisi, quia secundum nemo dixerit ens proprie dictum esse divisum in ens reale et rationis.

31 Rogabis 2°: ad quidnam dictorum manere reliqua: in quo distat meritum a laudabilitate, impetratione, satisfactione et satispassione? resp. ex dictis colligi distinctionem meriti ab operis laudabilitate: meritum enim constituit per relationem inferioris ad superiorem: at non ita laudabilitas; opus enim superioris laudabile est ad inferiore quin tamen sit merito-

rum ut sit in operibus dei quae merita aliis et laudabilia sunt: differunt ergo sicut quod et species ergo aliud et hoc: quia enim hoc est aliud; non est extra et de meritorum est laudabile, non vero extra = Ex dictis colligitur etiam diversitas meriti a satisfactione: meritum enim respicit operationem et collationem alicuius boni, scilicet gratiae et gloriae, vel alterius ut ad gloriam conducentibus; satisfactio vero respicit ablationem alicuius mali, nempe remissionem poenae.

32 Haec differentia recte explicatur exemplo duorum magistratuum, qui sunt in republica constituti alter ad remuneranda obsequia reipublicae facta absque iure tamen puniendi reos; alter vero ad puniendos reos absque ullo tamen iure remunerandi reipublicae obsequentes. Si ergo quis reus poenae magnas pro republica calamitates toleraret, eiusmodi est ut [illegible] magistratus temperaret vel omnino remitteret debitum poenae, acceptando in culpae satisfactionem perpessas pro republica calamitates; sed illi non competebat ius remunerandi ut supponimus; ergo aliud est remissio poenae satisfactioni respondens, aliud vero praemium propter tale correspondens merito et consequenter aliud est meritum, aliud satisfactio.

33 Quod attinet ad impetrationem, certum etiam debet esse posse non solum de digno sed etiam valde separari a merito de condigno gratiae et gloriae aeternae: beati enim nobis impetrant plurima bona: non enim frustra ad ipsos preces fundimus, cum tamen non sint in statu merendi de condigno gratiam aut gloriam aeternam. Sed non ita certum est impetrationem distingui a merito de congruo: nam Vazquez [illegible]

dess 216 cap 4 n 31 et alij iudicant n. dis
quis. Sed P. Suarez lib 12 de gratia cap 34 n. 5
ita distinguit iudicat ut impetrationem soli orationi
attribuat, et hac meritum etiam de primo quae
sit ceteris etiam operibus bonis. Communis theologo-
rum sententia in quolibet opere meritorio distinguit meritum
satisfactionem et impetrationem, ita ut per meritum respi-
ciat gratiam et gloriam conferendam ipsi merenti, satis-
factio remissionem poenae et impetratio effectum
quorumcumque aliorum bonorum sibi et aliis.

34 P. Ripalda tom 2° de ente super
naturali disp 71 sect 1a n 18 iudicat de nomi-
ne praedictis sententiarum dissidium et illas compo-
nere nititur ita ut impetratio stricte se ac-
cepta soli competat orationi quia ita sumpta im-
petratio nihil aliud est nisi vis movendi
superiorem per humiles deprecationes inferioris ad
effectionem alicuius boni sibi vel aliis: et in hoc
[illegible] diligendus est D. Eximius soli orationi impetrationem attri-
buens, ut expresse docuit lib 12 de gratia in
proludio n 3. Deinde impetratio pro vocabulo
extenso convenit etiam omnibus aliis operibus bonis
non adeo stricte accepta et distinguitur in illa
a ratione meriti, nam omnia nostra opera [illegible] grata
[illegible] Deo sub ratione obsequii sub qua meritoria
sunt, sed etiam sub ratione honestatis et conformitatis cum
legibus rationis seorsum a ratione obsequii: et sub
hac ratione impetratoria sunt quatenus movere
possunt Deum ad effectum benevolentiae quo gratuito con-
cedat aliquod bonum.

35 Tandem impetratio sic sumpta secundum

pe cum merito de congruo quia istud movet misericordiam ad concedendum aliquod bonum; movere autem misericordiam proprium est orationis et impetrationis et in hoc sensu explicandus est Vazquez et qui non distinguunt impetrationem a merito de congruo. in 1° autem et 2° sensu manifestum est distingui: in 2° propter ea dicta in 1° quia omnia opera justorum possunt esse meritoria non solum de condigno sed etiam de congruo. cum tamen in hoc sensu sola oratio impetratoria sit. Ratio autem primi huius distinctionis est quia omnia opera quatenus meritoria considerantur sub ratione obsequii in Deum. oratio autem quae impetratoria, consideratur quatenus est humilis petitio et quaedam propriae indigentiae confessio: quae quidem abscinditur a ratione obsequii: secus enim amicorum opera sunt ad impetrandum aliquid ab amicis quin habeant rationem meriti et obsequii: amicitia enim est inter aequales.

36. Tandem satisfactio differt a merito, quia istud debet esse voluntarium et liberum, non vero illa. Et hoc clarum patet, advertendum est satisfactionem nihil aliud esse quam tolerantiam poenalitatis ut inflictae a iudice, cum est delictum punire quatenus alvatur licet omnino involuntarie et coacte poenalitatem toleretur. et hinc colligitur differentia satisfactionis a satisfactione, haec enim non dicit solum tolerantiam poenalitatis sed etiam liberam et voluntariam acceptationem quae etiam sine daretur in animabus quae apud inferos purgantur satisfacerent.

Sectio 2a. De libertate ad meritum requisita et sufficienti =

Cap. 1. Proponuntur supposita et sententia eligitur.

37 Suppo 1º ad merity requiri apd oes ty intrum voltis, in q. ita colocant plures meriti roz vt negent opq extrny addere merity disty a merito ty intrni. Item suppo 2º ad merity esalr requiri liberte a coactioe seu violea: q. ad merity esalr requatr ty voltis, ipse deuet ee liber a coactioe go — ptr mir: ee ty voltis et oio coacty implat in trís goth.a pbr arg: ng. x.a Phy 3º Ethicor eq.º coacty et oio violenty e q. pte ab extrco, passo n.º pferente vy. S. implat voltz non pferre arg in suy ty ad que deuet actiue seurrere vt vrrat ssessy go ee ty volty et oio coacty implat. Vnde acty volty debet ee liber a coactioe go sity voltis esalr ad merity requir, libertas a coactioe ad merity pariter necria e.

38 Suppo 3º posse ty ee libery a coactioe quin tag sit liber a nesste: ng. Ptus spirty santi e libera a coactioe et n.º a nesste: oio eny neriy e pducei spirty sty. vo ob q. 1a libertas pe stare sine 2a e q. pa libertas a coactioe so dicit carez violez ab extrco agente pueienty. 2a vo libertas dicity postis orby ad opprandy requisity ex pte ty l. posit voltas oprari et n.º; S. stat optime dari carez violentez ad extrco pueiendis cy eoq postis orby ad oprandy requisitis n.º posit agens n.º oprari, vt stat in igne igne pducente go stat libertas a coactioe sine liberte a nesste. In pfentia go inquirimy an et q. pacto pter liberte a coactioe, requiratr ad merity libertas a nesste seu libertas indiffz.

39. Non aut loquimur de liberte indiffz phy radicali que psistit in sola entate voltis: hec eny libertas etz reperitr in patria in amore beatifici,

tibi enim est eadem entitas volitas que antea, sed loquimur de libertate indifferentiae finali que potest entitatem volitionis reliqua requisita ex parte tu illa ad volitas cum suis objectis posit operari et non. Suppono 4°: libertatem indifferentiae duplex esse, alia est contrarietatis, scilicet quae ad speciem alia quae ad individuum est alia contradictionis. Licet dari quod volitas est indifferens ad tu duplicis species actus amoris et odij: 2a quod est indifferens ad tu seu individua ista antea actus des specie ad tu amoris A et ad actum amoris B. 3a tandem quod est indifferens ad tu et illius omissionem. Unde observabimus duplex tu libertatem includere 3am non extra potest nam si volitas est indifferens ad tu amoris et odij, quod libere ponit tu amoris, libere omittit tu odij et extra similes si libera est ad tu amoris A et ad tu amoris B quod libere ponere tu omittit libere et extra ergo duplex illa libertas includit libertatem ad tu et illius omissionem, que est libertas contradictionis.

40. Patet etiam quod non libertas contradictionis non includere libertatem quae est ad speciem et quae ad individuum; nam casu quo volitas sit libera ad tu amoris A et illius omissionem est libera libertate contradictionis sed hoc non dicit esse liberum ad tu odij et ad tu amoris B: omissio enim tu amoris A nec est tu odij nec tu amoris B quod clarius potest si illa sit pura omissio que absque ea possimus habere. Duplex igitur illa libertas desiguit a 3a inadequate, distinctae scilicet includens ab incluso. Supposito sua tueri ad nos meriti de lege ordinaria requiri similem libertatem indifferentiae; vid tamen, est alterius requiri: quod indicant de potentia absoluta posse meritum reperiri in tali casu etc. Sic hac citantes Maior in 3 dist. 18 q. 1a Gabriel ibidem art 1o notabili 3o et art 3a dubio 1o Holcot ibidem q 1a art 4o. 2a Sententia defendit praedictam libertatem absolute ad meritum requiri unde nec de absoluta potentia posse stare meritum sine illa

ita inquit theologi.

41. Sit 1a sol. ad nostrum meriti non requiri libertatem quae ad speciem nec quae ad individuum. Prob. 1o. Christus Dominus pariter nostrum ex se et voluntas sponte omittere suum obsequium nostrum suum amoris. Et ergo Deus, ponat talem suam versari tota meriti defectio; sed tamen nec libertas quae ad speciem relinquitur nec quae ad individuum et satis est quae ad meritum neutra ex his requiri. Prob. mar: nostrum in primis versari de- rei obsequium libere facimus Deo et mori nequit: nostrum tale obsequium posset ex se movere Deum ad retributionem: nec enim deficit et habet ex se tanta virtute moralitatis quae. Prob. 2o. solo specialiter quae ad bonum sic: nostrum Christus Dominus pro- et rigore meruit pro suis virtutibus. Sed in Christo non fuit libertas quae ad speciem: liber siquidem non fuit ad voluntatem et ad vitia opposita quae. Prob. specialiter quae ad hoc sic solo nostrum voluntas nostra de facto est sufficienter libera ad merendum. atqui de facto non est libera quae ad individuum: nostrum quo ad individuum datur a Deo et non a se ergo ... constat ex supra quod libertas quae ad individuum non requiritur ad meritum.

42. Sit 2a sol: ad nostrum meriti requiri est saltem libertas contradictionis: ideo nec de absoluta potentia quae da- non meritum sine predicta libertate et in hoc tanta liceat de requiri ad meritum. Prob. ex scriptura: nostrum Eccles. 31 n. 10 et 11 dicitur de iusto, qui probatus est in illo et perfectus est erit illi gloria aeterna qui potuit transgredi et non est transgressus facere mala et non fecit ideo stabilita sunt bona illius in Domino quae ideo iustus perfectus est gloria ita enim videtur stabilita ea bona illius unde quia posset male operari non est male operatus. Sed haec in quibus est libertas contradictionis quae haec requiritur ad meritum.

idque constat ex illo Apostoli 2a ad Timot. cap. 4o reposita
est mihi corona iustitiae quam ut dixit D. Hieronymus
lib. 2o contra Jovinian. ubi necessitas nec corona
nec damnatio est. Sed ubi deest libertas contradictionis
necessitas est ergo ubi nec corona seu praemium et consequenter
nec meritum est.

43. Hinc D. Bernardus lib. de gratia et libero
arbitrio dixit tolle liberum arbitrium et non erit quod sal
vetur et serm. 81 in Cant. ubi non est libertas,
nec meritum; sed ut sit libertas et liberum arbitrium re-
quirit saltem libertas contradictionis quod hoc est ad meritum re-
quisiti. Neque omittamus D. August. lib. de gratia et libero
arbitrio cap. 2 dicentem ipsa divina praecepta homini non
prodessent nisi haberet liberum voluntatis arbitrium quod ea fa-
ciens ad promissa praemia perveniret. Sed haec et alia
plurima colliguntur ab Apostolo tum de lege tum ordinaria;
non vero etiam de absoluta potentia. Sed praeterea quod si recte praedicta et
alia perpendantur, probant meritum requirere ex natura sua
et essentialiter libertatem,

44 Probatur rationibus 1o ratione a priori: meritum natura
sua est bonitas moralis tum quia supponit natura sua esse
morale in tantum cuius bonitas est: sed tum moralis seu impu-
tabilis in esse talis dicit essentialiter libertatem ergo et meritum sua
tum in esse meritorii dicit essentialiter libertatem. minor suffraga-
tur et eius contra [illegible] sit, aut autem constat a contrario: quia demeri-
tum sua culpa est pravitas moralis tum praeterea. 2a vero con-
sequentia: nam sicut bonitas physica supponit natura sua esse physi-
cum in entitate cuius bonitas est, nec enim non physicum habere
posset physicam bonitatem, ita pariter bonitas moralis supponit
natura sua esse morale in tantum cuius bonitas est, et conse-
quenter supponit essentialiter libertatem constituentem tum in esse moralis

go tq in ee meritorij dicit essaltr libertq.

45 Confir: meritq essalr ut tale dicit laudabilitatq; sed laudabilitas dicit essaltr libertq: go et meritq. Conu: et cons. pbant: id eniq q imputabile alicui nõ est nec laudabile nec vituperabile est; nõ est autq imputabile q nõ est liberq. Unde Phs 3° Ethicor cap. 5. paruq post ĩnitq inquit, hos quĩ naturali turpes, reprehendit profecto nemo, sed eos qui q inertiq tales adq otiq evaserunt. Mar autq pbr: meritq essaltr dicit obsequiq cedens in bonq alteriq et poensillq movere ad retribuendq sed hoc ex triq dicit tale obsequiq laudabile ab eo in cuiq bonq cedit go ultor 2° Galo argdo q dicit aliquod, ny contrarioq eadq est ro; sed meritum et demeritq contrã sunt go sicut demeritq dicit essaltr libertq taliter auderet quis dicere Deuq posse punire eterna pena propter actus oẽs inevitabiles, ita et meritq dicit essaltr libertq.

46 Sed obiiciq 1° Christq meruisse q fructus sive amore beatq oẽ naturq. 2° ro meriti pendet ex institue et acceptõe divina ordinante hos aut illos tq ad premiq go sicut nunc ordinavit adq mitq tq liberos, ita posset de lege extraordinaria ordinare tq naturos et illos meritorios fuere. 3°: premiq debetr honestati opriq sed eadq honestas seu bonitas posset ee in tu libero et naturo: honestas eniq provenit actui ab obio, idq autq obiq pt ee in utroq actus ut accedit in amore Dei naturo in patria et libero in via go et idq premiq pt utroq actui vere et aequũ pt ee meritorij. 4°: libertas est extrinseca actui libero et grã hic gratia idq mero tq pt Dnq pre de libero in naturq aut extra go sine libertq

n̄ fit ly ita ſimio dignus ut aliqui illa faltz de ab-
ſoluta pna n̄ poſſit acceptari a Deo in orde ad ſmiū
um.

47 Ad 2: no aſumptu: dato enim merita ly pdz libe-
ros. Ad 2 diſtinguo anſ: meritu pendet ex inſtitue &
acceptoe dina ſuppoente capacitz ex pte ly ordian
di ad ſmiu dato pendet ab acceptoe dina talz
capacitz n̄ ſuppoente, no anſ & coq. Ordiao & ac
ceptao dina ſuppoit n̄ vo facit in tu capacitz
ad ſmiu: & dicant Ad quare Deus n̄ poſſit accep
tare in orde ad ſmiu pulcritus, corporis ſceritu-
tes aut ſilia, ſi tota ro meriti pendet ab acceptoe
& inſtitue dina? pendet g meritu ab acceptoe
dina ſuppoſita in tu capacite que ſine liberte
n̄ datr. Ad 3 diſtinguo maiz: ſmiu deuetr hones-
tati opris ut imputati cu operantis dato: deuetr
honeſtati & ſe et preciſive ab imputalite no maiz
& ſa min. no coq ſolus oſtat ex dictis. Ad 4
dato anſ qa dicta in libris de aia et no coq ng
libertas qrus extrica aduci ſuſfit ut oprans ſit do-
minus ſcilicet & illi imputetr; & fit hec imputalitas
ita & libertas eſſetr ad meritu naria e, n̄ minus
q ad demeritu.

C. 2. An libertas exiſtimata & ſaltz imperfecta ad meritu ſuſfiat?

48 Quaeritr 1º an libertas re va talis requiatr
ad meritu & ſuſfiat exiſtimaue talis? P. Henriqz tract
de actibus humis ut citatr a P. Ripalda tom 1 de
ente ſupnali. diſp 74 ſect 1. n 5 defendit ad meritu ſuſfere

libertz existimatz sed oppositum tenendum cum omnibus theologis
Ut afferit ipse Fragalda ibidem n. 6. neque absolute dis
crimen fuit theologi qui exigunt ad meritum gratiam aliquam de
honestate et supernalitate hujus sanctitatis quia in operante stante exi
gunt libertatem sed necessum dari meritum quod in tum electo
a peccatore existimante se esse justum neque in actu
indifferenti hoc justo existimantis esse positive bonum
neque in tum honesto pure naturali quia operans exis
timaret illum supernale quod neque in tum naturo et sterili
timaret libero. Ergo quod libertas hujus existimata non est
vera libertas sed vera libertas requiritur ad meritum.
Ut probant testimonia supra allegata cum absolute li
bertz postulant et sine addito alienante quae
est existimata.
4. Quaeritur 2º qua libertas ad meritum requira
tur. Triplex distinguitur a theologis alia perfectissima
alia perfecta seu plena alia imperfecta seu semi
plena. 1ª datur quando libere elicitur ex perfecti
matura deliberatione ex consideratione virtutum quorum
utrasque comprehenderit sed tum a illius affectione
et procul omni semota perturbatione tentatione. 2ª datur
quando eliciatur cum sufficienti advertentia et aliqua
perturbatione aut gravis tentatione urgeat et non sit
illa adeo matura deliberatione. 3ª tan
dem quando ponitur aut illius actio ex subreptione
ut vocant absque sufficienti illius advertentia et si
ne pleno voluntatis dominio et absolute possit vol
tas illi ponere aut omittere. 1ª libertas sufficit
quod 2ª requiritur ad mortale 3ª requiritur ad mortale
in materia sed capaci talis malitiae. 3ª tan
dem quae etiam vocatur motus voluntatis 2º 1º sufficit ad

veniale etiam in materia gravi: unde motus
[illegible] etiam in materia gravi neque ad veniale sufficit
[illegible] a voluntate ex sufficiente [illegible] absque
[illegible] advertentia et libertate: ideo neque ad meritum sufficit.
[illegible] est an ad meritum requiratur perfectissima libertas
[illegible] sufficiat perfecta quae sufficit ad mortale aut etiam
imperfecta quae sufficit ad veniale.

50 Sit 1a conclusio libertas perfectissima non requiritur ad meritum. probatur 1o quia nullum urgens fundamentum est ad hoc asserendum. 2a quia sine tanta libertate stat bonitas honesta et obsequiosa absque mortali et liber et potens ex se movere ad virtutes [illegible] sine perfectissima libertate stat meritum. [illegible] sine perfectissima libertate stat turpitudo mortalis [illegible] et potens ex se movere ad [illegible] inferendum [illegible]. [illegible] 3a [illegible] libertas perfectissima non requiritur ad votum, professionem religiosam, et alios contractus inter homines inducentes [illegible] gravem ex iustitia, ita ut ad hos sufficiat libertas requisita ad mortale ergo neque requiritur ad meritum etiam de condigno sive ex iustitia libertas perfectissima [illegible] sufficit libertas requisita ad mortale.

51 Probatur 2o: ad meritum non requiritur ex parte voluntatis perfectio gratiae et auxilii ergo neque ex parte [illegible] perfectissima advertentia et [illegible] et [illegible] neque perfectissima libertas. [illegible]: [illegible] quia si ad meritum perfectio gratiae et auxilii voluntas esset opus non posset [illegible] meritorum intendi aut remitti ex [illegible] aut remissione gratiae et auxilii ex parte voluntatis: [illegible] quia in communi [illegible] [illegible] iustorum [illegible] meritorum [illegible] [illegible]: frequentissime enim in [illegible] virtutes exercendo

menuitur a° gratia gradus ipse nec aliquam ratio=
nem ipsius illius impedientium; et hinc eam legis
lug in gravius meo opprimendi ... ...
tissimi illius operis adverting. Utpote qua a° fo
exigit ... caret ... etiam maturo ...
et difficultas ... ... conditiones.

52 Sit 2° gradus ad meritum de condigno gratiae sa
nctificantis et gloriae ejusdem requiri libertatem quae ad mortale. Ita
ex D. Th. lib. 12 de gratia cap. 8 n. 12 citans Turrianum 1a 2ae
q. 114 art. 1 ita etiam Ripalda 2° de ente supernali
disp. 74 sect. 2 n. 11 et Arriaga tom. 2 in 1a 2ae tract. 9
disp. 2a punct. 1° n. 3. ubi hanc gradus certum appellat.
Probatur 1° ad meritum indigni divinae et supernae suppliciis re=
quiritur perfecta libertas ergo ad meritum gratiae divinae et aeternae
gloriae etiam requiritur: consequentia liquet ex antecedentis indubitato cum nulla
detur disparitas: tum quia alioquin daretur ... in favorem poe=
narum libertatis ad meritum gratiae et gloriae quod bonum ex in=
tegra causa.

53 Probatur 2° ad meritum de condigno remissionis gratiae sa
nctificantis amissae (quae consistit in duobus conversiones ... ultimo
dispositio peccator ad ... gratiam) requiritur libertas quae ad
mortale ergo potiori titulo ad meritum de condigno re=
augmenti gratiae sanctificantis et gloriae ejusdem: antecedens constat
ipso ... in linea morali est hoc meritum quam illud ... an=
tecedentis: tum quia si ad lethale requiritur illa libertas ...
enim ... ad conversiones excludendas tales dispositio=
ne tale peccatum, debet enim formari opposito et ...
rea conversio multo difficilior ... est quam lethale. tum etiam
ex Trident. sessione 6 cap. 5 asserente: ut qui per pecca=
ta a Deo aversi erant per ejus excitantem atque adju=
vantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum justificationem,

cidit gra libere assentiendo et cooperando dispositivè.
sed in aversis erant peccatores a Deo per peccata imper
fecte sed perfecte libera quo nec ultimo disponentur ad
iustificationem per conversionem imperfecte sed perfecte liberam quo potui
set titulo meriti de condigno gratiam et gloriam essentialem
deuet esse perfecte liberi.

54 Quo ad semiplenam libertatem advertendum
dum est posse talem esse duplicem ex eo quod 1° desit claritas
in cognitione obiecti. 2° ex consuetudine seu habitu nimis
intensive et vehementer inclinantis voluntatem ad exercen
dos circa obiectum actus siles illos a quibus generatus est: tunc enim
aliquos facta deliberatione solet aliquo nisi voluntas
ad elicitionem actus sive honestos sive turpes exercen
dos. Nunc sit 3a conclusio actus honesti semi delibe
rati quamvis ut ex dictis, nec in peccatore meren
tur de congruo ex gra nec in hoc iusto de condigno
augetur gra et gla essentialis. 1a conclusionis pars probatur ex
textu Tridentinum allegato num. ante: ubi enim
ut convenienter exposuit exigit actus tantum libertatis
ad veram conversionem et ultimam dispositionem seu meritum
de congruo ex gra iustificantis quae requirit lethale
sed in tu vitiosos semideliberato, vndecunque se
mi deliberatio fuerat non dabitur malitia lethalis ergo
nec actus honestos semi deliberatus vndecunque tales
sit, merebitur de congruo peccator ex gra.

55 Comprobatur 2a conclusionis pars nam si iustus
per actus amoris Dei semideliberatus mereretur de condigno
augetur gra et gla essentialis, sequeretur peccatorem per actus hones
tos semideliberatos posse mereri de congruo ex iustificante gra
sed hoc forsan apud theologos non bene audietur ut notatur
Suarez et e enim contra communem illegit text allegati ex Trid.

qo: ptri spissella meriti: ergo saepius hens ijs valde
pety in eliciendis tali honestis qui possent ultimo
disponere ad ls grq incidat in lethale posset eli
ciendo ex nimia affectu et sine poena deliberare
aliqs tis huiusmoi se ultimo disponere et meri des
grus ls grq ipsis ijs imperfecte libri qo hoc inducens
sequeretr sic iustis ptis pariter semideliberos posset me
reri de condigno augm grae et glae essentialis.

56 Sit 4a Gelo hoc sive iustis sive peccator
ptis honestos semi deliberatos undecunque tales sint
mereretr de congruo aliq grq tale sive aliq augm
grae ptri: ls iustis qui peccator mereri posset ptis tali se
mi deliberatis tempus non so poenae temporalis sed etiam
subtractionis auxiliorum ad tempus qo extra ptis tis hones
tis semideliberatis mereri posse aliq grae augm: et
de dubio sit an posset veniale mereri hom
subtractionis auxiliorum ad tempus ut notat Pr Arre
nobis in hac dicitur adversariij dubij baene
non pe, **homi** ptri veniale mereri aliq supplicium temporale:
qo equum est hos ptis tis honestos semideliberos mereri saltem de
congruo aliq praemiij pertinens ad supernale providentia sive hoc donus
sit auxilij grq sive aliq: q maxe verum est ex Deo promis
tior ad praemia sit q ad supplicia. cetera obiectiones solventur

C. 3. Obiectiones solvuntur =

57 Obiicies 1o ex D. Henrico ipsa existimata libertate: qui
eliceret tis charitatis existimans posse illos non elicere cum
re vera non posset ergo qa haberet ad illos ptras q ig
norabat, vere mereretur apud Deum sed in tali casu so
daretur existimata libertas, ergo illa sufficit ad merita
ptri. mai a paritate: ergo qui omitteret tis proprios actus

timans posse illud facere cum re vera non posset neque ipse Deus suspenderet concursum, quem paratum esse existimabat vere delinqueret apud Deum, quod sciret bonitas et malitia obiecti prout exstrata sufficit ad honestatem et turpitudinem: qui enim amaret obiectum re ipsa prohibitum existimans esse praeceptum honestum eliceret, et contra turpe eliceret si amaret obiectum re ipsa praeceptum existimans esse prohibitum quod pariter exstrata libertas ad meritum sufficit. 11

58 Ad mentem Scholasticorum: actus erronei non enim se existimare meretur si vero existimare se peccaret. Dicunt enim esse absurdum apud Deum esse supplicio dignum omissionem cum ipso omnino inevitabilis, quamvis evitabilis per errorem existimaretur: neque omnino nam seu involuntarium peccatum non est, ut docet D. August. lib. de vera religione cap. 14 et lib. 1 retractationum cap. 13. Ideo peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum si non sit voluntarium, quia autem peccatum non est supplicio dignum apud Deum, non potest esse de merito dicendum. Ad fundamentum contrarium dico: disparitas est: quia ad turpitudinem et malitiam obiecti non concurrit ut est in re, sed ut apprehenditur per cognitionem. Ideo quod bonitas et malitia obiecti prout exstrata sufficit ad honestatem et malitiam refundendam in actum. At cum libertas non se habeat ex parte obiecti sed ex parte potentiae quae concurrit ut est in re, quae enim prout exstrata non sufficit ad actum eliciendum, libertas etiam concurrit ut est in re et prout exstrata non sufficit. Hinc est quod si quis liber eliciat actum circa obiectum sine libertate, eliceret actum vere liberum: quia libertas non concurrit ut apprehensa sed ut in re. At si quis omnino non cognoscat obiectum nocuit circa illud elicere actum liberum quia obiectum non concurrit ut cognitum.

59 Obiicies 2o contra nostram doctrinam: bonum ex integra causa,

malum autem sta quo ad lethale seu malum non requiratur per-
fecta libertas; ad meritum tamen seu bonum requiritur. Ideo de-
indecente, ebrietatis, iuramenti, promissionis, confessionis re-
ligiosae et alia id genus esse absolute bona cum tamen con-
munis theologorum sufficiat ad illorum valorem libertas quae
ad mortale. Dico 2o deinde esse ante, nando cog: quia
potentia cum equalis libertate ad bonum et malum stat, plus requirit
ad bonum quam ad malum, verum ex parte objecti motivi:
ut enim opus eleemosynae sit absolute bonum requirit
motibus integre honestum; ut autem sit malum non re-
quirit motum integre malum sed sufficit motibus
ex aliqua parte malum ut si fieret ob pauperis sub-
lebationem et simul ob gloriam vanam quia ergo quae libertas re-
quirit ad bonum quam bonum neque ad malum quam malum
amor enim beatus non est liber et est bonum sed ad utrumque
requiritur quod amputata est sub qua ratione ostenderet amore
boni et mali cum sit ratio communis bono et malo
quasi libertas non requirit ad bonum quam bonum neque ad ma-
lum quam malum sequitur neque maior libertas requiretur ad
bonum quam bonum neque maior ad malum quam malum
d. 60. Obices 3o contra hoc et hic gelas: si ad
meritum de condigno augmenti gloriae et gratiae essentialis
oppositus esset libertate requisita ad mortale, iustus
per hoc opus amoris Dei super omnia semideliberatum semi-
deliberatione proveniente ex nimia affectione in huiusmodi
actibus exercendis non mereretur de condigno augmentum gratiae
et gloriae essentialis sed mereretur quoad meritum de condigno ta-
lis, sequens non requiritur tanta libertas sicut ad mor-
tale. Probatur minor: si iustus per talem actum non mereretur de
condigno gratiae et gloriae essentialis, sequeretur quod iustus eliciens
talem actum semideliberate ob nimiam affectionem, esset deterioris

~~Indiferens~~ ~~apud~~ Deum: Nro 20 apud Deum, q. Sta viator quiá non habens tale affectum
eliceret deliberate vim amoris Dei supra, et caeteris ... me
retis de condigno gra. et gloria essentialis, sed hoc est absurdum.
Absurdum enim videtur dicere affectus Dei in amando
Deum procedere ipsis deteriores indirectos apud Deum et illos esse
meliores quam apud Deum qui non habet affectus in amando
Deum quo ... hoc dicatur. Secundum est: viator qui... bonum
illaxe affectus semideliberatus est meretur de condigno gra.
et gloria essentiali, et caeteris ad tale meritum non requiritur tan-
ta libertas qua requiritur ad mortale.

61 Haec doctrina, ... dando meritum ... ad
hoc ... mortis: Secundum ... esse ... deteriores
indirectos apud Deum ... affectus q. Sta habet et non habet illa:
... imperfecte libertatis in ... quae non est in
... dando mortis. ... ex subsequentibus ...
... solvere ... deteriores
indirectos ... imperfecte deliberatos, sed habet imperfecta
deliberatio ... ex affectu quo tandem dicendum
est: ... affectus esse deteriores indirectos ...
... mortis: imperfecta deliberatio ... accensis
ex affectu ... mortis, et ... affectus
in ... honestis sive vitiosis non facit ...
... q. ... eliciantur semideliberate: ... frequentius
... affectus q. ... plene deliberati, q. ... non esset affec-
tus.

62 Haec doctrina est ... quam ... se-
quitur P. Suar. tom. 2. de relig. lib. 3. cap. 1. n. 10 af-
ferens: quia est affectus ad amandum Deum ... suis
nominibus, statim prorumpet in amorem ... q. indeliba-
te oportet ... q. ... deliberat: affectus ... ipsa
... semideliberatus in ... potest frequenter ...

actus deliberati, ergo debemus dicere S.ri cum D.o apud Deum semideliberatae actus S.ri, sed non ideo ipsius consuetudo tribuenda est. Potest autem oriri praecise ex consuetudine semideliberatio, vel non verum dicimus ipsorum in quo est consuetudo. Audiamus vero P. Suar. citato loco asserentem: in hominibus talibus et rusticis fortasse verum est consuetudine ferri absque mente; in hominibus autem discretis et constantibus ingenio ac iudicio, videtur facilius fore illum. Et observa loqui P. Suar. de libertate sufficienti ad mortale.

63 Obiicies 4.o: [illegible] semilibertas [illegible] oriens ex consuetudine peccandi non obstat ad rationem peccati lethalis merentis de condigno poenam aeternam, ergo nec obstabit ad rationem merendi de condigno gratiam et gloriam essentialem. Probatur antecedens: nam iuramenta semideliberata propter consuetudinem non excusantur a mortali, ergo. Respondeo negando antecedens: oppositum enim est commune inter graviores doctores excusantes a malitia lethali iuramenta et quaecumque peccata quamvis ex se gravia si fiant absque plena deliberatione etiam proveniente ex consuetudine peccandi. Ita [illegible] q. 88 art. 3 ad 2 quod ubi absolute excusat a malitia periurii iuramenta falsa inadvertenter prolata. Ita etiam P. Suarez loco supracitato, P. Thomas Sanchez in decal. cap. [illegible] n. 28 ubi refert esse D. Bonavent., Scotum et alios quam plurimos ex quibus [illegible] in 3 dist. 39 q. unica art. 1 in fine haec habet: non igitur discerno quoad rationem peccati mortalis inter [illegible] et frequentius iurantes, sed inter deliberate et indeliberate: indeliberatio excusat sive sit sive non [illegible].

64 Obiicies 5.o [illegible] peccatori

tis semidelibratis honestis meretur de congruo aliquid condignum quod iustus ex sola sua meretur de condigno valde commune dicendum est contra alios colleg. Potest consequentia aliis eorum partibus magis meritorium est hoc iusti quam peccatoris quia in isto est meritorium de congruo, in illo vero de condigno. Confirmatur: tam peccator quam iustus per tales semideliberatos utrosque meretur de condigno aliquid supernaturale iustus (quia peccator non potest mereri de condigno donum supernaturale) per tales semideliberatos honestos meretur de condigno aliquid condignum. Ad argumentum vero concesso antecedente negando consequentiam ad probationem dicendum: magis meritorium est intra eandem lineam hoc iusti quam peccatoris. Pro: aliter non dicendum est [illegible].

65 Exposita distinctione congruitas meriti potest suscipere magis et minus: potest in peccatore cuius supernaturale sufficiunt meritorium de congruo; maior tamen congruitas ad merendum ceteris paribus habet hic [illegible] ut [illegible] quam remissus et [illegible]. Ergo in semideliberatis honestis in peccatore et iusto sit hic de congruo meritorius; adhuc in hoc iusto maior habet congruitas quam in peccatore et ita in hoc iusto est magis meritorium intra eandem lineam meriti de congruo quam in peccatore. Ad 2. dico antecedente non consequentiam quia meritum de condigno debeat esse de se sufficiens ad inducendam obligationem iustitiae et debiti condigni. Hic autem semideliberatis sufficiens ad hunc effectum non est ut communiter sentiunt theologi in connexione inter haec [illegible] [illegible] et hinc potest disparitas inter meritum et peccatum nam meritum supponit se tribuat [illegible] ius ad puniendum. Non tribuere autem ius non est obligari alioquin omnes qui laudabiliter cedunt iuri suo ~~[illegible]~~ cederent obligationi, quod ex terminis nugatorium et inintelligibile est.

C. 4. An sufficiat ad meritum libertas inter actus oio equales cum respectu ad unum sub disjunctione?

66 Suppono 1º actus oio equales esse qui ad presens qui eiusdem estimabilitatis moralis sunt. Haec autem equalitas et perfectio reperitur inter actus eiusdem speciei v.g. inter duos actus charitatis eque intensos et a principio eque libero et condignificato (et supposito quod est aliud quod ad equalitatem conducat) procedentes. Potest etiam reperiri haec equalitas inter actus diversae speciei, quamvis ut una species sit superior et consequenter superior et non equalis ou alteri; potest tamen contingere quod actus speciei superioris sit valde remissus, actus vero speciei inferioris sit valde intensus, et ita evadant equales in morali estimabilitate. Utrumque constat exemplo: nam intra eandem speciem auri v.g. reperiuntur duo numismata equalis oio valoris et estimabilitatis, et pariter inter diversas species argenti et auri datur quantitas argenti eiusdem oio valoris et estimabilitatis cum alia minore quantitate auri. Suppono 2º non inquiri in presenti an libertas ad actus oio equales sufficiat ut actus evadat honestus, sed an sufficiat ut evadat meritorius; quia ut supra dicebamus, libertas non requiritur ad honestatem actus; haec enim provenit adaequate ex obiecto.

67 Meritum vero supra honestatem actus ad quam non requiritur libertas, addit imputabilitatem actus ad laudem operantis et consequenter addit estimabilitatem moralem ad quam libertas requiritur: sicut etiam requiritur ad demeritum, non vero ad malitiam actus; haec enim provenit adequate ex obiecto; sed ad imputabilitatem actus ad vituperium operantis

et coenter ad dosignatos sufueij. Sic ergo inquirit an casu quo spes vel ect liber ad duo sy honestos A et B oio equales in morali estimabilitate; ita tamen ut eet nesitatus ad alterum e duobus sub disjunctione ponendum (unde libertas in tali casu tota sita eet non in eo quod posset utrumque sub omitere, sed in eo quod posset eligere vel A et omittere B vel e contra) inquirit, inquam, questio an Chrus in tali casu mereri posset per quelibet ex illis actibus predicta libertate positos &c.

§8. 1a sa asserit hanc libertem sufficere ad meritum. Ita apud PP. Ripalda et Arriaga sentit P. Ferrer 1a pe diss. 15 n. 39 cui et Arriaga videtur ssentire P. Gas-par Hurtado diss. 14 de incarnatione difficulte 3a afferens hanc libertem sufficere ut adimple-tio precepti in Chrto fuisset meritoria quoad sub-stantiam, quis hanc doctrinam non satis fidere vi-deatur; postea enim recurrit ad tempus indi-gens ut meritum Chrti in his actionibus defen-dat. Hanc salstat etiam P. Iran. tom. 1o in 1a 2e tra. 12 diss. 7 sect. 2 n. 11, ubi tam ad pecatum quam ad meritum hanc libertem sufficere docet. 2a sa oppostum docet quam sequitur P. Ripalda tom. 2o de ente supernali diss. 74 sect. 3. P. Arriaga tom. 2o in 1a 2e tract. 2 disp. 2a quint. 4 ubi citat pro se PP. Vicente Hurtado diss. 26 de incar. § 89 et 99 et Lugo ibidem diss. 26 sect. 10 n. 137, dicit se ea antiquis Theologos ... [illegible] Tanto oppugnandum videntur quod ad meritum insufficientem reputant libertem predictam ut sunt utrique famosi, Thomas nimirum nostri et exteri Joan. Castro pa-lao Eman. Rodriguez et alii apud Arriaga.

69 Hanc sequimur et habemus de laudabile et aestimabile non est eligere actio. A velicto Boro aequali qui eligi debat si non eligeretur tam A quo eta eligeri meritorium non est et eadem hac libertas ad meritum non sufficit cum ex adiuncta sequella liquet, nam meritum dicit efficax laudabilis moralis aestimabilis. Ans autem ostendo quod sufficere trorum quidem quid est ostenditur exemplo. Sum obligatus ad solvendum Joanni aureum numinum mine laudabilis eatu sed Joannes ex eo esse quod posuerit decendum in numine A et non in B oro equalis valorum et utilis Joannis, et eadem tam nil mereretur apud Joannes esse atenta hac electione unius numini pro alio quod similiter in nostro casu.

70 Probatur ex dicto Herrere, apud hoc qui vulgariter sentiunt et non atendunt distinctionem individualis pecuniae exhibitae nullam invenirent laudabilitatem in electione unius pecuniae pro alia individualiter distincta; ad eam laudabilitatem reperiendam si actio illa fieret cum advertentia et selectione materiae individualis sed contra est: nam si electio illa nullam utilitatem afferret creditori quod spectent quasi ad laudabilitatem actionis quod debitor dum meditatur sed numerica distinctione unius pecuniae ab alia et quod creditori dicat hanc aurum prae alia se elegisse ad debitum solvendum? Quo ultro laudabilis loco tenebit irrisio quam creditor iure merito illudet debitori ob inutilem sibi soluis diligentiam.

71 Dicent alii differentiam esse inter meritum apud Deum et homines quod isti attendant ad externam actionem et utilitatem sibi ex illa provenientem ideo cum ex huiusmodi pecuniae acceptione nullam materialem utilitatem,

heat creditor A. supposito quod ex acceptione alterius electio redit extrinseca meliùs apud hoc laudabilius evadit. At deus attendit ad intrinsecum actus: idea quod creaturae eligentes tum A quam B omnino equali ita esse interne affectus, ut libere poneret illud tum quum necessitatus non esset ad alterum e duobus, laudabilius apud deum et meritoria evadit electio. Patet consequentia 1ª: ideo homo attendens ad actus externos non posset moveri ad commendandum illum electionem quia neutra pars esset magis utilitatis tui creditoris ergo deus attendens ad actum internum non posset moveri ad commendandum illam electionem quia neuter tum esset magis estimabilius apud deum: si enim alter alterum excederet non essent omnino equales. Patet consequentia 2ª: quia gratis fingitur illum hoc esse ita interne affectum, ut quum non esset necessitatus ad alterum e duobus adhuc libere poneret: quae modo ponit ergo nulla est solutio. Confirmatur: namque ex hoc ardentis deus necessitatus ad tum A vel ad tum B ponit tum A, quin non videat, nullum esse hanc electionem ergo si deus non esset necessitatus ad alterum e duobus, adhuc libere poneret actum A.

72 Patet consequentia 3ª et demum illum hoc taliter esse affectum qualiter ponit actum A. modo sic: vel ille affectus est inveniens in tu A quia ponit vel non est inveniens. Si primum est dictum ab illo. Si 2um ergo alius omnino similis affectus inveniretur in tu B, quia non ponit: aliter non essent omnino equales. Ergo redit ergo ille affectus non reddit estimabiliorem apud deum tum A, equaliter siquidem affectus est inveniens in tu B ergo non mereretur etiam cum illo affectu eligendo tum A quam tum B. Si 2um: ille similis affectus ad ponendum libere illum tum quum non esset necessitatus

ad altrum e duobus esse aequi vere dissonum absolute quae ponit inferre ergo si hoc mereretur vere ellus ass mereretur vero aliquis ex dissonantia abs tu et et abs tu B: sed de hoc nulla est et ergo nulla etiam est falso. Itemque e 4o: si enim procedit tralis asso, quia hoc esset nessum ad altrum e duobus cur non procederet, quod esset nessum ad unum detrahendum eligendum. Unde si vere ellus asso mereretur in 1o casu, etiam mereretur in 2o: quapropter quod hoc operaretur nario antequam detrahendum ad unum non obstaret merito, quod est absurdum.

73 Probatur 2a nostra sententia; hoc ex erronea scientia iudicans utrumque stradiorum extremum esse auditiones facere, et eius officio esse hic et nunc peccatum omnio aequale, non peccaret quando sumus sa cuius e duobus eligendo; si enim peccaret in tali electione, non libere sed nario peccaret, quod in terminis implicat: nario sequendo et ad libere est audire vel omittere ergo hoc iudicans, ex honestos, ad priorem altrum est nessum. Sed desumitur ex omnio aequalis estimabilitas, non mereretur pro cuius eligendo istis differentiis, quod ut ex sit peccaminosum requiritur obligatio ellus vitandi; in casu autem posito neque esset obligatio vitandi auditionis sacri neque vitandi officio. Unde neque auditio neque officio esset peccaminosa. Quod autem non esset obligatio vitandi auditionis patet, quia si daretur talis obligatio maxime quia auditio existimatur peccatum, sed etiam officio existimatur omnio aequale peccatum ergo etiam esset obligatio vitandi officio si esset obligatio vitandi auditionis; sed hoc in terminis implicat, implicat enim obligatio vitandi sub duo extrema. At vero ut ex sit bonum, requiritur, non requiritur haec obligatio; sed sufficit quod tendat in obiectum honestum ut tenderet in casu supra.

74 Itemque 1o: quia ut dictum est, non est idem actum esse bonum et esse meritorium: licet enim omnibus meritorium sit bonum.

n̄ esset, et ꝑ an amore beato: ergo quamvis electio de qua est
esset bona, n̄ ideo esset meritoria. Deerat ergo solus amor, quod
conferat demeritum ꝑ pravus eius bonitatem ꝑ bonum, eum potius deberet
conferre demeritum primum eius merito secundum. Unde constat 2°:
quod in casu conflictus erronei subrecta electio esset mala ex obiecto,
quin esset peccaminosa defectu sufficientis libertatis; ergo in casu
quaestionis electio esset bona ex obiecto n̄ posset esse meritoriam et
laudabilem: ad hoc enim deficit libertas. Constat 3°: ideo in
tali casu n̄ esset demeritum in electione cuiuscunque extremi, quia
licet esset libertas ad ponendum et omittendum hoc extremum vel
illud omnino aequaliter malitiae; n̄ tamen erat libertas ad ponen-
dum et omittendum utrumque simul. Sed in casu nostro licet esset li-
bertas ad ponendum et omittendum ꝑ A et B omnino aequaliter
conformiter, n̄ tamen esset libertas ad ponendum et omitten-
dum utrumque simul; ergo in hac electione nullum esset meritum.
Confirmatur ꝑ argumenta opposita.

C. 3. Argumenta Opposita

75 Argues 1°: libertas contradictionis requiritur et suf-
ficit ad meritum. Sed in casu nostro datur haec libertas; ergo et
meritum. Probatur minor: in casu nostro ita ponitur ꝑ A, ut possit n̄
poni. Sed haec est libertas contradictionis; ergo. Probatur maior: ita ponitur
ꝑ A ut possit poni ꝑ B; sed si poneretur ꝑ B n̄ poneretur
ꝑ A ut supponitur; ergo ita ponitur ꝑ A ut possit n̄ poni,
et consequenter datur libertas contradictionis et meritum. Confirmatur ex
praecedenti §6° cum 16 ubi ponitur finem unicum extremum oi opti-
bono et libero homo instituto si in deo fiat; sed talis po-
test esse quicunque ex illis tali; ergo quicunque illorum ponere
tu meritorius esset. Respondeo maior: moralis libertas
contradictionis requiritur et sufficit ad meritum, dico. libertas pure
physica nego maior et applicata distinctione ad minorem nego con-

ad merit. proc. disjune marit. ita poterit ty et A ut posset n.o posita ponendo ty B oio equalis pds, ut posset n. po n.i pure omittendo aut ponendo aliquid ty inequaliter no marit. e disjune mirit. Et hec e libertas stradicos pure phica quo moralis no mirit e dr. Et hinc pt ad alicuius argti.

76 Libertas quoniam sit petitur falsum extrema. In casu, quo sic daretur libertas pure phica q.a darentur duo extrema sb phica e moraliter diversa qualia st ty A et B; n.o daretur tamen libertas moralis q.t n.o darentur duo extrema moraliter distans; omnino erant moraliter coherent siquidem eandem moraliter estimabilitatem supponit; in casu quo dic n.o daretur moralis libertas. Neque itidem recurras ad libertatem ponendi et omittendi ty et A q.a in casu dicto ponendo ty et A dicat marito posset ty B et hic sit eiusdem oio moralis estimabilitatis, sequitur q videtur stradicr n.o datur libertas moralis. Ex hac expone pt solvo denique loquitur de opere bono et libero libere moraliter que sufficiat ut opus imputetur ad laudem ad q libertas pure phica n.o sufficit. Adde argtis facile retorquem. in casu scientie erronee q.e quis iudicaret quodcumque extremum ee peccatum oio equale nec ita posset ut hoc extremum ut poset omitti ponendo aliud opposit. ty et eventu daretur libertas stradicos et peccatum.

77 Argues 2.o ty Christi fuerunt oio equales in valore et hoc n.o obstante fuerunt meritorie quod ipsi gratia Christo Christus ita meruit p hunc ty ut n.o potuerunt ponere alium meriti effectum quo ita meruit p hunc ut si hunc omitteret poneret alium

oio equales. Ptr ans. Xpts Ds n potuit habere ~~merita~~ meritu de condigno: go. Pbr 2o: si ang ts so eet meritoriu rne excessus quem het rn altrm ~~rrarum~~ potendi, sit omitti, sequeretr q aliquis ts Xpti Di n eet ipse meritoriu: sd quelibet e ipse meritoriu go. Pbr sequella maior: ang ts Xpti Di n excedit ipse aliu ts: ts sequidem meritoriu Xpti Di st in se siri bonitas atpote qd creatas go si so esset meritoriu rne excessus aliquis ts Xpti Di n eet ipse meritoriu. Pbr 3o: demu Xptus Ds potuisse ts animas plus et ex infimus sibi poluy eligere, et de facto hunc elegisse. mor sic: sj tale ts Xptus ipse mereretr; sd n mereretr rne excessus, quem haberet talis ts rn altru que posset eligere ex supraemis ts electus ex oia infimus et conter n excedere alios sd potius ab alius excedi go et ts sit meritoriu n requirit excessus rn altrm potendi si ille omitteretr go equalitas tam n obstat ad meritu.

78 Ad argu et ex fines q ad oppositum alicnet institutu, rne, q ts Xpti Di t poment oio equales n so in valore quem hent a dextra ipsa dignitate pesonae dine sd etc in bonitate ipsoru personarum sacti ex misericordia et charitas independentr ab eoque dignificatr a psona dina, hent ex se bonitate et quad inequales ss inequalitate obtoru: unde tne obtoru n possunt ee equales in bonite ts Xpti Di; sd vt aliqui pretendunt, q oes ts Xpti Di erit inequales ex opposito eque pfres ss beneplacito dino, et eque boni ex hoc capite) - I. pount so equales in 1o. inequales aro in 2o. si oio equales in utroq, tunc erunt meritoria ts Xpti Di n rne libertas ad ts oio equales sd I. rne libertas ad ts inequales ex altro; I. rne

liberetis ad hy de illis ostros aliis potiore alios esse equalis eis omissis. Unde in hac suppositione Xpto Dns meruit, si eis et, quia potuit illis omittere, hoc inst. quin poneret hy hoc aut aliis equalis cy 1o. Si vero hy Xpti ori sint eo equales hy in valore et inequales in bonitate tunc erunt meritorii, sedeq si nunc aliqua hy esset Xpto posterius sub disjunctione quia ita potuit tunc et poset ponere alius minus bonis.

79 Neque dicas hoc arguere moralis impotentiam in Xpto ut aiebat 1a opinio: aliud est minus moralitas, ideo aliud longe diversum moralis impotentia. Nemo enim dicit non operari quod praeceptis est ... illa tamen vidue praeceptis a superiore potest, tamen dicit ... eiusmodi praecepti. Exemplum sit praeceptis ex se est abstinere a carnibus eius diebus ... permittunt quo carnibus vesci; nemo tamen dicit quod carnibus hy vesci sit impotentia moralis quinimo non sit esse moralis potentia; esset enim mora lis impotentia quando praecepta esset a superiore abstinentia a carnibus quod ex eis Xpto Dns potuerit ponere hy minus ... non infertur moralis impotentia in Xpto. Et quidem quis credat Xpto Do praeceptum fuisse a Patre subire mortem per... cautas obedientiae de signans et hos non ... praecepta ... Xpto ...

80 Nec dicas ulterius ut in 2a opinione quod si Xptus mereretur ... excessu ... quia po net et quae omitteret, eius excessus sit finitus ... eiusque esset finitus quod non infert, nam et excessus sit finitus, tamen dignitas ... suppositi divini, unde ... est inde meritorius. Nec dicas tandem ut in 3a

Contrae q in hac suppositione si Xptus poneret actum
infinitum, adhuc potest ulterius ipse mereri, cum tunc
non posset ponere alium meritum illius ad superiorem. ...
verbo d. Xptus nunquam posuerit aliquem actum quem non
aliud et alium meritum posset potuisset ponere l.
tunc Xptus poneret actum ... infinitum tunc dicendum
Xptus ... actum non fuisse meritorium ... concedatur
illi facultas ad talem actum attendendum quam poneret
alius.

Et ideo si deus e necessario sub disjunctione
ad actus liberos et honestos ... aequales in specie etc
... si offerret hunc ... ipso haberet alium ... ipse
... nihilominus huiusmodi actus ... laudabiles ... ad
fundandum laudabilem et eandem meritum in ...
agendo ad merendum sufficit libertas inter actus ...
quales. Haec non ... actus duos liberos ...
... inter se considerandos aequales in specie sub
eius inter ... nam bei potest inaequalitas ...
fco: ... eius ... fr ... talis effectus ...
... fr ... cum sit inter actus liberos bei in
aequalitas ... excelentiore aut
non adeo excellenti. Praeterea e dubium inter theo-
logos, an sit possibilis in deo pura ... libera. si ... ad
mittatur in deo inaequalitas ... pura ... non
habet obiectio. si neutrum admittatur tunc ... actus ...
sunt laudabiles ... alia divina ...
... laudabilis ... Rypalda ... actus divini
... et ... sunt in deo sint aequales respective
tamen ... inaequales ... alia divina decreta ...
beneficentiora ... alia ... crearentur, et sic de
aliis ... Unde ... fundant laudabilem inaequalem
diversum ... laudabile ... divinum.

62 Arguitur 4° in casu quo Deus daret libertatem physicam quae daret libertas ad dictos nunquam illorum tunc sed determinatam illorum ad tractum moralitatis quo daret libertatem valde sufficiens ad quos meriti. 2°: si Deus decerneret dare sola tres physicas operationes dictis praesentibus posteaque nare, ex suppositione quod tertia sit operatio anterior et poneret libere tunc et tunc tertia mereretur si poneret tunc et quo libertas inter tres omnino aequales sufficit ad meritum. Et tunc ipsa mani dispositio mera est remote attractiva moralitatis Deus fore ne minus eo quod ut est fore attractiva moralitatis operatur quo ratio enim tunc quo alio tenet et aeque ad laudabilitatem quo nulla est quae ut tertius est eiusdem estimabilis. Et tunc ipso ante, sed supradictis casibus, scilicet tunc tunc esse omnino aequales, enim sic est libera deinde ut possit ad quam dabatur ostentio quod si ad utrumque sub distinctione ponendi dictis ostentio, et non est si quod ostentio in utrisque prius cum merito non operatur. Cap. 6. Utrum libertas remota seu mediata sufficiat ad meritum.

C 63 Utrum libertas remota seu mediata sufficiat ad meritum

43 Suppono 1° hic quaeri esse an possit esse meritoria actio illa quae in se formaliter et immediate non est libera sed solum in alia actione ex cuius efficacia procedit imperio: actio enim externa ut audiendi sacrum non est in se libera sed solum remote mediate et in alio scilicet in actu interno imperante volitionis audiendi sacrum, qui actus imperans libere est in se et immediate. Inquirimus ergo an libertas illa mediata actionis honestae externae sufficiat ut talis actio sit meritoria ita ut addat meritum supra meritum actionis internae illius imperantis. Et hinc supponitur quaestionem non esse an talis actio externa sit meritoria meriti

neq enim ea dubitari necnit ex Scriptura ad verbum sit ing Apost 2a ad Cor 5 ait: omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi ut referat unusquisque propria corporis prout gessit sive bonum sive malum. adstat ex 1a ad Cor 15 et ad Hebr 13 et Christus D. Matt 10: mercedem promittit danti calicem aquae frigidae, et sitienti se eorum habens, et sic in aliis locis locis. Ro autem cur actio externa honesta sit meritoria est: quia et hoc honestum habere possit et cedens in obsequium Dei et conducit ut tales formas ad similem movere Deum. cum ab ipso exigitur actiones suspirantes, consultandi et approbandi.

§§ Praeterea constat a parte actionis gravem externae habere posse; vere enim peccatum est et supplicio digna: prohibetur enim a Deo; ideo quod manifestanda in confessione vel quia sit circa gravem materiam versetur, non satisfacit confessio solum de interno. Quaestio ergo non est an talis actio honesta sit meritoria; sed an sit meritoria merito distincto a merito de interno, ita ut sit magis meritum velle et facere quam se velle. Suppono 2o. nomine de externo in praesenti non solum intelligi actiones exercitas per corporis membra, sed etiam de ipsos internas exercitum quas voluntas dicte: de enim ipso externo, et non voluntas, cum de habet venit se in praesenti nomine de interno. Immo ut notat P. Suarez, inter ipsos de voluntas possit distingui internus et externus, ita ut solus de voluntas imperans dicatur internus; imperatus vero etiam si de voluntatis sit, dicatur externus. Sed notat etiam non esse in hoc, sed in primo suponitur aequi distinctos de interno et externo.

§§ Suppono 4o: quod praecedere quoad de voluntas internus et imperans effectus est: sicut ponamus Petrus efficit

volente audire sacrum et fuit inefficax: dubium non est [illegible] in audiendo sacrum magis mereri quam [illegible] non audiendo. ad hoc autem meriti augmentum non est necessarium recurrere ad actum externum, quia non ponit [illegible] se ad efficaciam internam voluntatis [illegible] quam non habet [illegible]: quod igitur se fecerit, ipse inactus esset volitas efficax audiendi sacrum, ita quod [illegible] se ipsa audiret, [illegible] non quia [illegible] efficaciter velit, et moraliter impeditus est impotens auditionis facere. In casu rogamus an ceteris paribus majus sit meritum [illegible] volentis et audientis quam [illegible] volentis sed non audientis quia non potuit. Et majus est meritum [illegible] fuerit utrumque, ex merito quod auditio externa addit super voluntate interna superstando nos tum internum urgentis in præsenti non sola [illegible] bona voluntas sed urgentis actus externi [illegible] etiam tum voluntas efficax accedentis actus externi aliena vel tormenta ab alio illata: [illegible] ergo in præsenti non tum internum non se voluntas efficaciter volens pateret sed etiam voluntas efficax volens ab aliis pati ut in passione Christi, Martyrum etc.

86 1a sententia docet actum externum addere meritum super meritum interni ita apud [illegible] Suarez hic cum [illegible] Scotus quodlibeto 18 art. 3 Durandus in 4 dist. 42 q. 2a ita etiam P. Ripalda tom. 1o de ente supernaturali disp. 66 sect. 4 et 5a et tom. 2o in appendice ad disp. 74. 2a sententia oppositum defendit, ut [illegible] Antonius [illegible] 1a 2æ q. 20 art. 4, quem sequuntur [illegible] Suarez Conrad. Caiet. Medina in locis citatis [illegible] Capreol. in 2 dist. 42 q. 1a art. 1o [illegible] Gabr. ibidem q. unica art. 2 [illegible] 2a Greg. ibidem q. unica [illegible] 3a [illegible] Bonaven. ibidem q. 2a art. 1a et dist. 40 q. 3a art. 1o, et alii:

ex utris P. Suar. loco citato, ubi hanc sententiam vocat theologis communem; P. Arriaga hic disp. 12 sect. 6. P. Joan. de Lug. de poenitentia disp. 24 sect. 3 et alii.

87 Hanc sequemur et probamus 1° Si actus externus haberet propriam meritum distinctum a merito actus interni, actus externus haberet propriam libertatem distinctam a libertate actus interni; sed non habet propriam libertatem distinctam a libertate actus interni; ergo neque propriam meritum distinctum a merito actus interni. Probatur maior: meritum dicit essentialiter libertatem, et consequenter nobis meritum nobis libertatem. sub enim se habet simpliciter ad simpliciter ita ergo si actus externus haberet propriam meritum distinctum a merito actus interni haberet propriam libertatem distinctam a libertate actus interni: sed hanc non habet: est enim solum liber libertate actus interni; ergo neque habet propriam meritum distinctum a merito actus interni et consequenter non addit meritum super meritum actus interni.

88 Probatur 2°: ubi nihil est de novo libertatis, nihil est de novo meriti; sed in actu interno et externo nihil est de novo libertatis: actus enim externus non habet aliquam libertatem internam; ergo. Probatur 3°: quod ex alio sequitur necessitate naturali, nequit esse meritorium in se; sed actus externus sequitur ex interno necessitate naturali: quando enim externus est in potestate operantis et internus est efficax, naturaliter inevitabilis est actus externus; ergo externus non est meritorius in se. Probatur maior: quod ex alio sequitur necessitate naturali, supposito illo ex quo sequitur, caret ab se indifferentia et libertate sed quod ita caret non est meritorium in se ergo. Modo sic: quod non est meritorium in se non habet meritum distinctum ab alio; sed actus non est liber in se non habet libertatem distinctam

ab alio sed ly extrinsecum non est meritorium in se, ergo non
habet meritum distinctum a merito ly intrinseci, ergo nec auget
meritum supra meritum ly intrinseci.

89 Probatur 2º nostra sententia a pari
te demeriti. ly turpis extrinsecum non addit demeritum supra
demeritum ly intrinseci efficaciter illum imperantis, ergo ly bo-
nestum extrinsecum non addit meritum supra meritum ly intrinseci
efficaciter illum imperantis. consequentia liquet a paritate. probatur
antecedens: si ly turpis externum adderet demeritum supra
demeritum intrinseci, sequeretur quod etiam supposito actu turpi
interno efficaciter imperante externum, teneretur o-
perans vitare positionem externi; sed hoc est absur-
dum. absurdum enim est dicere hominem vel etiam ex sup-
positione quod sit positum actum teneri sub peccato vita-
re externum. nam non valet illum ex antecedenti. ergo turpis
externum non addit demeritum supra demeritum interni.
Ora [?] consequentia. probatur maior, quia homo tenetur vitare ac-
tionem augentem demeritum: ergo si ly extrinsecum addit demeritum
homo tenetur vitare ly externum, adhuc facta suppositione quod
sit positum intrinsecum illum efficaciter imperans. probatur: quia novum
superadditur demeritum nova superaddit libertas, ergo si quod ly extr
non novum demeritum superaddit, novam etiam libertatem: ergo adhuc sup-
posito actu intrinseco tenetur homo vitare extrinsecum.

90 Probatur 3º: si ly extrinsecum adderet meri-
tum merito intrinseci, sequeretur quod ceteris paribus homo volens et
faciens plus mereretur quam ille qui efficaciter affectu volens
et non faciens quia non potest. sed non plus meretur homo quam ille,
ergo ly extrinsecum non addit meritum merito intrinseci. probatur minor
ab auctoritate D. Greg. homil. 5ª in Evan. asserentis: ante
Dei oculos numquam est vacua manus a munere, si fue-
rit arca cordis repleta bona voluntate. ergo qui volens efficaciter

afectuie grung oferre, n° ofert q° n° pt. pinde re
putatr apd Dey ac si re ipsa oferret go apd. Dey n° plg
meretr qui efactr volens et faciens q. illg efactr volens
et n° faciens q° n° pt. et coenter actio extrna. Ita ptz.
ng Genes. 22 Dey qmbens Abrahamo extrng fily immo
laoe q antea ei peegerat et qmittens postea qmiuz
dixit q° fecisti re hanc magng benedicz tibi. Et in
fra: benedicentr in semie tuo oes gentes terre q° obedis
ti voci mea; at qui Abrahan so efaci afu n° vo ex
terna execuoe fecerat re illg magng et obedierat
Deo in fily immolae go efactr volens et n° faciens
q° impedita e exeuo reputatr apd Dey ac si re
ipsa faeret et coentr n° plg meretr faciens q n° fa
ciens q° n° pt.

91 Ret. Rigalda Eclesie Pluferentes
volte pfacto reputari, so aferre Dey n° estimare
ad peng et qmiy actioes so extrnas ut hoes solent
pp ptifs afs intrnos: cu vero ibi stat Dey n° tanti esti
mare solos afs internos, qs intrnos sul et externos.
se Ptra e ll; si voltas sul et factg eent pp estimalig
apd Dey q sola voltas, n° posset voltas pfacto repu
tari q° n° estimalig apd Dey. S. x° Serigz et Stvd.
voltas pfacto reputatr ipso ad estimalidz apd Dey
go voltas sul et factg n° ss pp estimalig apd Dey
q sola voltas et coenter intrsecus Rigalde est
violenta et solutio nulla: Patr mat. explo: eoq
so q apd hoes numeng A sul et B sint alqd estimalig q solg
numeng A, necuit ey verte afirari numeng A se solo
reputari apd hoes ac si solg n° eet, sed sul cy numero B.
go sidr in nostro casu

92 Ptra e 2°. ng set. decso actio extrng

merito dicto a merito interno, n. e. unde ffecti dey jn
dicy estimare actiones internas quis ps estimet internas sub
et externas ergo fundam. solutionis nullum e. Prob. ans. : quia ipso
actiones externae merito dicto, n. e. unde efficet actiones intr
nas correre majus meritum q. externae: si enim dicas quia
ee quod interna e. immediate et in se libera et moralis
bona; externa vero e. solum libera et moralis bona mediate
et in alio, nempe in interna; dico et ego, hoc n. probare
bare majus meritum internae et minus externae, sed probare
internas ee meritorias immediate et in se; externas vero
solum mediate et in alio, nempe in interna, et consequenter n.
addere meritum supra meritum internae. cp. 3. veti. Adv.

C. 3. Respondetur Adversariis

93 Opponunt 1°. actio externa habet nobis rationem
obsequii distincti ab obsequio actionis internae et cedentis in bonum
superioris ipsos potentis quod illos movere, dico ergo actio externa
habet nobis meritum. prob. ans. : quia externa religionis virtus et divini
cultus conducit ut alii excitentur ad laudes dei et virtutis afferendas
adq. n. conducit actio pure interna. Unde Matt. 5 n. 16 dixit
Christus Dn. sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera
vestra bona et glorificent patrem vestrum. Sed q. alii ita excitentur
cedit in obsequium dei et sed illius dico. ergo actio externa habet no
bis rationem obsequii et consequenter nobis meritum. Resp. 1°. frequenter enim
ad ipsos actiones externas vincuntur nova difficultates quae n. est
in interna; sed vincere nobis difficultates e. nobis obsequium vi
ipsos in cujus gratia ponitur actio ergo. Resp. 2°. plus gratiae auxiliantis
requiritur ad volendum et efficiendum opus pietatis q. ad volendum
tantum, ut constat ex Augustino de gratia et libero arbitr. cap. 17 ergo ve
lle et efficere e. majus obsequium dei et majus meritum q. solum velle
aliter. plus auxilii n. eet opus ad 3. q. ad 2. ante solutionem

ferna argtu istud et aliq. actu licy here in tantum exter
no, qui ex se per ab aliis sensi; non vero in aliis, qui licet
sint externi in sua potentia, ut patet supra, appetitus
interni Vlt. non poss. sensib. externis percipi.

94 Hunc argtu retorques 1°: ergo etiam sibi
externus religionis usus exerceretur ex indifferenti aut etiam
pro modo haberet nec meriti apud Deum haberet enim nec ob
sequium, et adhuc conduceret ut excitaret ad laudem Dei
videntes actiones externas et modo non videndo. et hunc
retorqueo 2°: ergo etiam si actio externa exerceretur absque
libertate haberet vim obsequii et meriti apud Deum, quia etiam
sine libertate conduceret ad laudem Dei et virtutis actus in
alios excitandos. 3° quia alii sua libertate non excitan
tur re ipsa ad laudem Dei et virtutis actus, non ideo erit
minus meriti in actione externa quam si re ipsa alii ita
liter excitarentur, ergo quia actio externa propria non
ponatur re ipsa ob imperfectionem operantis, non ideo erit
minus meriti in actione externa quam si re ipsa poneretur
actio externa propria. ans. pt. [?] enim meri
tum nequit consistere in actione aliena et consequenter
neque augeri neque minui propter alienas actiones aut
omissiones: valde enim exiguum fuisset meritum S. Jacobi
qui post tot processus in [?] labores sex tantum
homines dicitur convertisse. cons. autem liquet a paritate.

95 Directe ad argumentum primo arg.
ad propos. ostensam conc. mai. distinguo min. potest alios ita excitare ce
dit in obsequium Dei et per illud movere ad actionem vir
tutis internos prox. excitantibus conc. non tamen externis prox. excitan
tibus; neg. min. et cons. pt. distinctio: nam si actio externa ex
citans poneretur absque libertate aut ex timore modo
adhuc alios posset excitare ad virtutis actus.

et tamen nemo dixerit tunc actionem excitantem cedere in obsequium Dei et posse illum etc. ergo quod cedat in obsequium Dei et possit illum ad vel[?] moveri hec unica actio externa excitans ab actione interna sit et tamen libera et posita ex modo honesto. Ad 2um dico res[?] priores interrogando, quo facto vincatur tenere difficultas actionis externe nisi operans habeat efficacem voluntatem vincendi; ergo si libere vincatur difficultas vincitur per voluntatem et hec interna et consequenter non est nova difficultas in actu externo, que non sit in interno, hinc directe non[?] manet. Sed ad tollendum equivocum adverte posse contingere quod tempore externe executionis sequeretur nova difficultas antea incognita: cum quod stat quod antea daretur voluntas efficax in execut[ione?] ut opposite absque illa nova difficultate in hoc casu augetur meritum superando illam novam difficultatem quod cum hec superetur per novum etiam efficacem voluntatem, consequenter augebitur meritum et meritum externum sed voluntate nova vel efficaci: unde semper et meritum et illius augmentum non in externo sed in interno refunditur actione.

96 Ad 3um dico distinguo antecedens: plus auxilii requiritur ad volendum et efficiendum quod ad volendum tantum voluntate perseverante voluntatis interne quod dicitur[?] et non est. ergo: voluntate operis externi nego antecedens. Distinguo consequens ergo veli et efficere est majus meritum quam solum velle voluntate formaliter perseverante interne concedo: voluntate operis externi nego consequens. Frequenter contingit hominem efficaciter proponere, et oblata post aliquod tempus occasione de[?] faciendo deficiat autem non quia prima voluntas non fuit efficax sed quia defuit perseverantia interne illius voluntatis, cum autem ad perseverantiam plus auxilii requiratur quod ad 1um efficaciter volendum consequenter Augustinus plus gratie requiri ad volendum et efficiendum quod ad volendum tantum. ...

3

97 Opunt 2° laureola martyris tribuitur propter actum martyrii et dinumerus cum actu externo paciendi et non tribuitur propter solum afectum internum martyrii quantumvis efficacem: ergo externa martyrii passio addit meritum suum meritis actus interni: in et sequendo externa passio donum laureolae, quam non in et solus afectus internus. Dissensus aut: laureola martyris tribuitur ex voluntate divina et quasi ex opere operato propter actum et dinumerus et 2a. d: tribuitur ex merito et opere operantis; nego aut et consequens. laureola martyris non tribuitur propter majus meritum patientis re ipsa martyrium quod etiam si solus actus martyrii, esset non secuto, ponatur eque aut magis meritorius propter intensionis excessum, quam actus dinumerus cum externa passione, adhuc huic 2° et non illi dabitur laureola martyrii. Ideo ergo tribuitur, dum est martyrium secuto quia Deus ex sua speciali voluntate et ordine et quasi ex opere operato annectere voluit donum laureolae actu dinumero cum esse et non solo afectui.

98 Ad mi. e. per distingere quam actus ad... quis suscipiendi Eucharistiam, esset non secuto, sit eque meritorius ac alius actus suscipiendi Eucharistiam dinumerus cum esse et tamen caterus paribus, plus gratiae et gloriae confert suscipienti re ipsa sacramentum quam non suscipienti: ita vero ut augmentum istud detur se ex opere operato, et propter specialem sacramenti praerogativam, supposita capacitate subjecti, non vero ex opere operantis et propter majus meritum suscipientis cum istud supponatur equale cum merito non suscipientis. Quando si nempe si duo homines re ipsa suscipiant Eucharistiam, alter cum dispositione ut unus et alter ut sex; nihilominus utrique confert equale gratiae augmentum ex opere operato ut inequale ex opere operantis nempe ob inequales dispositiones: ergo quod est augmentum gratiae conferens ex opere operato suscipienti, et non

correns non sufficienti non arguere maius meritum in 1° quam in 2°; si enim ita esset, sequeretur quod plus gratiae conferri ex opere operato sufficienti eius dispositione ut flex quam sufficienti cum dispositione ut unus, eius maius meritum sit peculio in 1° quam in 2°: sic in laureola martyrii.

99 Adde, passio et mors martyris non esse opus eius martyris patientis sed tiranni torquentis; quod sit eius voluntas ipsius martyris illa libere acceptantis, passio et mors nequit habere in martire rationem meriti nisi per se ratione libera volens acceptatur. Unde ratio meriti tota consistit in voluntate acceptante et in actu intrinseco quo dicitur: non passio et mors in odium fidei, consequenter verum martirium stat absque actu libero et meritorio ipsius martyris ut fit in martyribus innocentibus. Et hinc corroratur doctrina: nam si innocentibus martiri tribuitur laureola, dicendum non est quod laureola correspondet martirio extrinseco independenti a merito pro martyris, quod non correspondet ex operibus, sed ex opere operato, propter dignitatem voluntatis eligentis laureolam extrinsece passioni propter merita Christi. Si vero laureola non tribuitur propter meritum extrinsecum, sed sumitur sed ut libere acceptatus patientis martyris voluntas, quod tota ratio meriti passionis extrinsece provenit ab actu libero intrinseco eius passio extrinseca ut dictum est non sit opus ipsius martyris.

100 Opponunt 2°: ex contraria sententia sequerentur absurda; sequeretur enim 1° eius qui toto affectu desiderat amare sicut beati aeque amando beatum mereri ac si revera ipsa sicut amaret. Sedetur eius qui efficaciter cuperet [illegible] et ex se liberare a peccato sicut hoc autem [illegible] suas divitias pauperibus erogare ubi aeque mereri

30

ac si re ipsa hec oia praestaret. 2º sequeretur eum

qui desideraret amare Deum et tibi servire quantum

Deipara amavit, et servivit equare merita Deiparae;

sed hec omnia sunt absurda quoddammodo aut hec et similia ex

nostra sententia inferantur, probatur: neque enim nostra sententia voluntas interna

esset non secuto opere emperque operantibus eque meritoria ac si esset ac

si esse re ipsa procederet. Nego minorem quia ad oes probes et absur

ans probatur: nam nostra sententia voluntas interna potest esse eque meri

toria esse non secuto, ac si re ipsa sequeretur, si in utroque

casu sit equalis interna voluntas; sed equalis non sit

no ans.

101 Dicimus quod Deus vult efficiter volentes simi

quoditer audire facere posse equare meritum sibi effica

ter volentibus et audientibus opere scilicet quae sunt pariter,

et tota differentia consistat in auditione extrema quod pertinet

solum ad non Deum: unde ad meritum equale requiritur in utroque

casu requiritur equalis oia in utroque voluntas. Unde quod

nullum ex absurdis praedictis inferri ex nostra sententia: nam

quibus crescat maiorum voluntas nostra cupientibus amare

ipsi Deum nunquam erit aut esse poterunt equalis nostra

interna voluntas cum illa quae daretur si Deum re ipsa in

fine amaretur: hec enim est amor ipsius; maiorum vero.

Nisi fieri semper a limitatione: scilicet si quis re ipsa eroga

ret istas eleemosynas aut istos homines a peccato li

beraret, id praestare deret quae, sed amici hunc istum ipsum

ipsi istos hinc ad quibus sit ipse nostrae virtute semper

fluxum non potest equare asy illum ipsum aut illos istos absolute.

Itaque asy ille qui quis desideraret amare Deum sicut a

mavit Deipara longe distaret a perfecto amoris et hunc

interno quo Deipara re ipsa Deum amavit quod in his

casibus et similibus non sequitur ex nostra sententia equale esse meritum,

esse ni fendo ac si re ipsa sequeretur ergo in hisce
solum est inequalis valde interna voluntas et consequenter
meritum inequale.

162 Opponunt 5o peccatum executione mandatum
maiori pena dignum est quam sola interna peccandi voluntas
quia actus externus extrinsece honestus magis premium me
retur quam sola interna voluntas et consequenter actus externus
addit meritum supra meritum internum: ans patet ex usu
Ecclesiae et legum civilium decernendum penas verum excom
municationes, irregularitates mortem et aliam preter exter
num alicuius peccati executionem non vero propter solam internam
voluntatem peccandi - Prob. ex D. August. lib. 13 de Trinit.
cap. 5 asserente: mala voluntas, vel sola quemque mi
seram efficit; sed miseriorem potestas, qua desiderium malae
voluntatis impletur. Sed in hoc fit quis miserior est, suppli
cio dignior est ergo magis supplicium meretur mala vol
untas cum externa executione quam sola interna voluntas. Ante
solidos demum casus, duos homines aeque lethaliter percutere
alios duos quorum alter ex vulnere re ipsa mo
ritur, alterum vero vita miraculose a Deo serva
tur. in hoc casu percussor huius vita functi incurrit irre
gularitatem et excommunicationem ab Ecclesia impositas in pe
nam homicidii. quas tamen non incurrit percussor alterius cuius
vita a Deo miraculose servatur. Infero nunc ex ar
gumento quod magis demeritum est in 1o quam in 2o ergo supposito quod in
caeteris sint pares, sed sunt dispares in eo quod mortuus fuerit
fuit a 1o non vero percussus a 2o qui miraculose illius vita
servatur.

163 Directe ad argumentum dicendo ans peccatum
executione mandatum maiori pena dignum est apud homines quia
dco: apud Deum nego ans, et cons. sub eadem distinctione:

actus illius se deduxerit ad terminum, et nobis non obest quod loquimur de merito apud Deum: nam apud homines externa actio augere meritum aut demeritum: haec enim non tam moralis honestas tum quam utilitas aut honor ex illo proveniens; et extra non tam moralis turpitudo quam indecentia aut infamia inde resultantia attenditur. Tum maxime hujusmodi est ex tamen quod interior non sequatur; consequenter in eorum existimatione et estimatione meritum et demeritum per actum externum demonstratur et crescit. Et hoc ita evenire debet apud homines qui tantum exteriora non de quo interiori indicant; apud Deum autem qui intuetur cor, extra res se habet. Dixi, in eorum existimatione quia re vera in opere externo non est meritum proprie tale distinctum a merito actus interni. Adde leges Ecclesiae et Principum statuere poenas externis actibus, quod non actibus pure internis; quia humanae leges feruntur pro recta externa gubernatione; non quia actus externus augeat demeritum apud Deum.

Sol. Ad 3 dico interiorem esse qui exequitur malum volitum quam qui non exequitur non quia externa executio secundum se spectata augeat demeritum sed quia est occasio ardentius peccandi, vel majoris morae in ipsa intentione; vel extensione peccati, vel etiam multiplicandi peccata et consequenter augendi demerita et majora merendi apud Deum supplicia; ex eo etiam est miserior apud homines apud quos actio externa scandalizat alios et propterea frequenter infamiam [illegible] fit peccator per externam actionem poena apud homines digna [illegible] in hoc. Atque idem [illegible] etiam extra esse felicior qui externum bonum actum exequitur quam qui non exequitur quin externa actio secundum se spectata meritum augeat apud Deum. Sicut probat [illegible] vel [illegible] in [illegible] de libero arbitrio cap. 5.

~~tabitu explans~~ ... q qui ... malitia illa aferret, qui non defuit voluntas, sed defuit potestas non exequutus extrinsecum peccatum non minus deus est, q si in ipso facto desistendo crevit. q si extra ... offensam sit clarum.

185 Obijciunt tum in confessione tenemur explicare non solum interiorem peccaminosam voluntatem sed etiam externum actum, sed hoc probat externum actum augere demeritum supra demeritum internum, ergo etc. actio externa necessario addit meritum supra meritum actionis internae. Ita maiore, nomine omnium est communis. Ratio qua est tenemur externum etiam actum confiteri inquit P. Suarez, est quia licet externa actio non augeat peccatum est tamen peccatum, tenemur autem confiteri quidquid est peccatum. Respondeo secundum rectius tenemur, non quia augeat peccatum, sed quia Deus ita praecepit: in materia autem iurisdictionis posuit hoc non sufficit. Et generis possimus inquit R. Recturando ignorare aliquid ... qui Deus ad hoc suspendendum potuit inducere maliumque omittere et secreta iudiciorum Dei venerari.

186 Nos quoque ex praecedenti doctrina solvimus argumentum constabitque aferendo externum actum confitendum non quia peccatum augeat, sed ex aliis capitibus. Primo quia poenitens ... tibi confessario non solum ut iudici sed etiam ut medico: cum autem qualibet externa actio peccaminosa plus debilitet animi vires quam sola interna voluntas, convenit actiorem medicinam ... verit quae nequit aplicari nisi actio externa confessario detegatur. 2° externa actio solet esse occasio multorum aliorum peccatorum quae ipse poenitens ignorans non explicaret nisi occasione accepta ex confessione externarum actionum interrogaretur a confessario. 3° actio externa solet parere obligationem

que [illegible] interius non [illegible], ut in furto, detractione [illegible] re ipsa [illegible]: cum autem hanc obligationem [illegible] satisfaciendi debeat [illegible] [illegible] intimare [illegible] [illegible] obligatione [illegible] [illegible] [illegible], quod falso indicabant obligationem non eandem [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] etiam sibi doctis solet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligationem agnoscebant cum tamen satisfaciendi [illegible] [illegible], [illegible] debent [illegible] [illegible] actus aperire.

107. Quarto [illegible] actio externa frequentissime scandalum parit [illegible] quatenus [illegible] [illegible] occasionem [illegible] [illegible] [illegible] merito imputatur etiam [illegible] [illegible]. [illegible] autem scandala malitiam non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] externa actio solet esse occasio [illegible] [illegible] [illegible] peccandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circumstantias aggravantes peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] aperiendas. [illegible] [illegible] [illegible] ex dictis capitibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] tenentur aperire [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si aliquid ex his capitibus [illegible] etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

108. [illegible] [illegible] [illegible] externa [illegible] satisfactione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

granda q reddere dispartis Judeati Suar de penitia disp 24 sect 4 n 65 et P. Ad hunc Stroz 3a quint 8 n 79 P. nos venis nando an ex Henrico ... 6 q 17 et Salesma pte 2a q 14 art 1o dubio ... quas ci tat Dr Ex de penitia disp 87 sect 5 n 1 et sequent P Conton tom 2o theol disp 91 sect 2a aferens pro se ... Varpp de penitia q 94 art 1o dub 7 n 9 et 10 ... P Varpp loco citato medio ... tenere videtur, quatenus distinguit inter passiones ab extra ... et spontanee voluntarie ... tas illis ... denegando satisfactionem ... cedendo.

Sed Deinstas ... ecclesia ... passiones tolerando penas ... extrinsecus immissas, hic ex eas ... et ... satisfa cere pro penis peccatorum. Non namque ... pa ssiones voluntarie et libere acceptatas ... cunque voluntarie electas satisfacere ... in quo ... Pp et ecclesia ... namque ... passiones addere satisfactioni distinctae a satisfactione ... illas ... aut acceptantes ... ecclesia et Pp ... regna ... extrinsecus ... et nos ... et ... namque ... extrinsecus ... distinctis ab intrinsecis. Quod si ... passiones extrinsecus ex meritis Christi et divino beneplacito cor rere ... ex opere operato remissionem pene distinctam a remissione correspondente actioni intrinsece ex opere operantis, ... ; cum ... facit ... extrinsecus augeat satisfactionem: ad hoc ... requireretur ... ex opere operantis correret actioni ex trinsece ... distincta a remissione correspondente actioni intrinsece.

... Quint ... expectabitur ... intrinsecis passiones extrinsecus ... cepta ... determineret ... divina gratia ...

d. 9. z testimonia quando go passio extrema ... meritis
supererogatio actio... intrinsece ... ante ... protraxit
enim Deus expectare mortem ipsius Christi ... ad ipsa
durabit meritis tale ipsius ... ad ultimum ...
tans ... meruerunt ... extrinsece ... passio
et mortis libenter acceptabat. Quare cum Deus ...
... redemptionem ... obtineri ... Christi mortem
debebat expectare eorum omnium ... quae ...
mortis posita ... fuit etiam ... intrinsece.
Ut ... actus ... ad
... debitum ... eius ... Deus go et mortem ...
... de feminis ... aequales ...
poterant ... Verbum ... et defacto ...
ex hac et non ex illa ... incarnatum
Verbum huic ex ... illis ... hoc ...
... ex ... extrema ... incarnatio ...
... eorum supponit ... aequales ... ex
doctrina ... mors ... antiqui ...
... gratiae ... aut infacies
... aut ... de Deo ...
dicit de ... beneficio ... hoc ...
omisso, ... Christo ... incarnatum
Verbum illo ... fuerat ... filiorum
... parentibus ... parentibus ...
... Deus ... ex ...
... nasceretur ex matre ... nihil ... intend
... ille ... illo ... alteri ex ...
... hoc ... debitum ...
... dare ...
... matris ...
... ab ...

Ind meritis supra merita imperantis

C. 8. An actus internus voluntatis efficaciter imperatus ab alio eiusdem voluntatis addat meritum supra meritum imperantis?

112 Ex dictis precedentibus potest colligi resolutio ... nisi specialis ... esset ... ex ... quod ... voluntatis efficaciter imperatus procedit ... libere ... voluntas ... per ... nulla enim ... voluntate est libera. At hanc ... specialiter dubitandi ... an ... voluntatis efficaciter imperatus ab alio ... voluntatis habeat meritum distinctum a merito imperantis ... voluntas possit ... eliciat ex motivo et efficaciter ... si imperans ... habeat ... quod ... eliceret actum amoris Dei ... non ... voluntatis ... imperantes ... amoris boni ... ex illius ... si ... imperans non ... imperatus ... ipse ... si ... ex ... motivo ... actus ... media et ... ex ... motivo ... quo ... finis. Quaestio procedit de ... imperato ... efficaciter imperato ... imperium sive simplex complacentia, aut ... voluntatis ... subsequens ... sit ... liber et habeat meritum distinctum.

113 ... non habet meritum distinctum a merito imperantis ... ex dictis ... imperatus esse liber ... non addit meritum distinctum a merito imperantis ... non ... voluntate perseverante ... imperante et ... ex suppositione ... voluntas libere ... imperante

qa ly et etiā impeds n̄ ē in se liber con[illegible] et
ans debet admitti si sel recedat impedim ee efaz; nq
supposito q voltas efaciter impet et n̄ sit aliunde im
pedita ad impedy [illegible], denet ste naria sulle
qua. q amplius est a dno: nq si voltas n̄ sit aliunde im
pedita et nihilomi n̄ posset ly impedy [illegible] n̄ here
impeg absy ed efax sive absq et efaq voltg [illegible]
talg ly.

115 Obices 1º ly voltas impedy n̄ pendet p
se et naria ab impante qa ly voltas impedy pr ee
in se et fr liber et here necessary absq a necessa im
pantis: ans pbat nq eadz [illegible] ly amans [illegible]
qui nunc posset ex efaci impedo absq potentia eli
et absq tali impedo. ptr cons eo ipso q n̄ pendeat p
se et nariō ab impante, eadz pta habet impedy qa
elicitur ex motiue impantis que heret [illegible]
motiue elicerit pte elicity absq tali motiue posset
ee in se et fr liber qa elicity ex tali motiue p
ee in se et fr liber. pbi: q ly voltas sit efaciter im
perata, n̄ tollit q immediate eliciatur a pna libera
qa n̄ tollit q sit in se et fr liber.

116 Ro argty pbo anbi; nc cons.
ad pbac dijuno mare: ly impedy elicity ex motiue
impantis het eadz pta entrea que heret elicity sine
tali motiue pte, het eadz pta etiā extrinsa, nc
mare: et pba minri, nc cons. Eo ipso q in utroq casu
eet idz numery; in utroq eat idz [illegible] ad entriaz, n̄
tamen deret ee idz etiā q ad extriaz. n̄ idz numero
Pares [illegible] sunt habet pty extrinsec cognitiq, sive n̄
cy aut libertas [illegible] [illegible] denominans ly voltas
in hac liber sit extrinsa actui, nulla ē implicatio in eo

illa eam ut elicita ex efficaci aliqua imperio non sit in se ex se liber; elicitus vero absque tali imperio sit in se et ex se liber. Et ratione est quia actus in se et ex se liber non est illa actio indi=
ce liber; sed illa actio immediate liber, quia denominatio extrinseca
veniat a forma extrinseca; sicut quia actus sit in se et ex se cognitus
non dicitur cognitus intrinsece, sed se cognitus immediate extra
actum ad actum quem ille extra.

116 Addo desumo ansam quia actus voluntatis ad illa
eliter imperatus non tollit quia immediate elicitur a potentia libera
et ea delata ad unum sed a potentia libera et indifferentia ad
actum et illius oppositum non ansam et contrarium. Idem ergo potest fieri per
speciem potentiam: hoc ergo non tolleret quod actus eliceretur a voluntate
et concederet a potentia ex se liberalis quia tamen promotio de=
traxit voluntas ad unum sicut ergo actus efficaciter imperans, actus
elicitus non est in se liber. Est tamen differentia quia hic
promotio non sit in potestate voluntatis, et illa posita non sit im=
pedibilis actus, iste tamen in se nec in alio est liber; at
cum in potestate voluntatis sit hic actus efficaciter imperans, quo
isto supposito, non sit impedibilis imperatus, iste non in se, est
tamen liber non imperante.

117 Obicies 2°: quia homo lethale imperat
efficaciter ex motivo remittes actus effective contritionis, impetrat re=
missionem lethalis, sed hoc remissio convenit actui tantum effective contritionis
quod actus voluntatis efficaciter imperatus addit meritum distinctum a merito
imperantis. Probatur 1°: si posita tamen efficaciter imperante effectus contritionis
non poneretur ista quia bene ex nolet ad illa recurrere, non
remitteretur lethale quod aliquis remissio convenit actui contritionis.
Probatur 2°: si effecta contritio poneretur absque tamen dicto illa impera=
tione, poneretur remissio peccati lethalis quod talis remissio
convenit actui effective contritionis, non vero tantum efficaciter illa imperan=
ti. Sed admittatur sicut aferens actus effectus Charitatis.

qui pario incluᵈit in ptᵒe effecta ee sufficienter satisfacere
viz nullus haberet virtutem contractae offensae; et in hac sententia
sic peccatum lethale non correxit Deus, primus contra offensae
correxit illa, ex eo quod satisfactio exclusive condigna est
eis condigna cultorum quam satisfactor primus. Sed hac sententia
omissa, ecce ad dignitatem offensae mare diffluendo mereri
Christum hoc remissio correxit lex tunc contractus sacramentum
in se et in alio gradu, deinde et meritorium infra
modo merere et cognosci. Sed Deus aliquando laureolam marti-
rum pastoris extrema ut ista non sit in se meritoria
ita potuit aliquare remissionem lethalis offensae contra
sive esse eet in se meritoria, ut per haeretici ab-
que bene impiaret dicto, sive sic eet meritoria in
impiante. Sicuti fit ad contrarium etc.

LLS Obiicies 3º: Quia voluntas efficiatur
impiatus habet bonitatem dictus a bona impiandis; ergo est meritus dictus
quo ante et non cognoscitur: neque habet bonitatem dictus sed habet valet
in se: amor enim beatus est in se bonus; in tamen meri-
torius dicta libertatis. Instas: ut sit in se meritorius
sufficit honestas forma et libertas mediata, sed ipse impiatus
est in se honestus et mediate liber ergo est meritorius in
se. Probatur minor: virtus motiva ad primum offerendum
adesse consistit in ipsa honestate, et libertas se habet ut
conditio extrinseca, sicut quando non sit virtus combustiva adesse
consistit in natura ignis, et applicatio se habet ut extrinseca
conditio, sine qua non daretur. Ergo dummodo ipse habeat propriam ho-
nestatem, licet sic mediate sit liber, habet quidquid requiritur ut
sit in se meritorius. Instatur: non urget nos quia liberalitas
ut constituta meriti est, ut non merens conditio praestitutam
cum dicit charitatis eius ex habere charitatem iniqui-
tatem urget. Sicuti graue de illo dicendo habet libertatem sufficientem dicendum.

(·3)

An actus charitatis eliciti ex habitu charitatis in justo in quo urget praeceptum grave de illo eliciendo habeat libertatem sufficientem ad meritum?

188 Supponendum 1º quod potentiae habere locum in sua adaequatione ex una parte etiam vitalis, ut habitus charitatis et gratiae sanctificantis, aut saltem gratia ut habitus exaltat vel praedicamente inseparabiles gratia sanctificantis cum peccato lethali sive tali sive habituali. Supponendum 2º quod instituit casumque Deus sub obligatione peccati lethalis praeciperet viro justo et carenti habitu charitatis et gratiae ut in casu furo eliciat actum charitatis. Et ita ut iste in tali casu procederet non ut ex augmentalis gratiae Deus immediate tanquam a principio ab ipso habitu charitatis et prout eius immediate a gratia sanctificante si iste non charitate aliter efficeret ut saltem peccatum, si nunquam et aliter designanti habitum tamen charitatis operat et supponat habitum gratiae sanctificantis. Supponendum 3º eandem quod possit instituimus casum ut solum praeceptum cuiuscumque alterius virtutis infusae, quae operat et supponat in subjecto habitum gratiae sanctificantis.

190 Prima sententia asserit actum ita praeceptum etiam si immediate procedat a gratia sanctificante, habere sufficientem libertatem ad meritum. Secunda vero tradit quod si actum mediate procedat a gratia sanctificante habet libertatem ad meritum requisitam, secus si procedat immediate. Pro hac duplici sententia citantur aliqui juxta mentem apud Salmanticenses hic tractatu 2º punctum 7 n. 81. 3ª sententia defendit praecise actum non esse liberum et proinde nec meritorium sive immediate sive mediate procedat a gratia sanctificante, ita apud citatos Salmanticenses. Pro parte sententiae disputatione 127 de charitate sectio 11 et 2 duabus sequentibus, Philippus disputatione 6 de Incarnatione sectione 3ª et 4ª, sed pro ea de ipso recitato a n. 1 quod tenet ipse et Salmanticenses, et varias solvens doctrinas videndas.

... ultra ... ex illo ... ...
phice infrans fuisty fit mesphe andfoly cy letha
li ty pdicty nec de absta poa heret libertz requisit
ad merity ac p inde meritorij n eet. Probr 1 libert
tas ad merity afacter requisita e libertas contradic
Deftz pdicty ty n heret go n heret libertz ad meri
ty requisita. mar ostat ex pdicty. pbor mir: libert
tas contradictionis e que cy oiby requisity ex pte ty l
ptri ye operare ty, offres illy sed pdicty ty nec de
absta poa eet ita liber go. pbor mir: offro tyf
dicti n posset etiz de absta poa opponi cy oiby
requisitis ex pte ty l ptri go. pbor ans: cny ex ista
ontety tyy ptiz in pdicto casu eet hity charitaty
spalr eiq cy gra ty saltz depens mariae et supers
gra suufante mesphe in psabily cy lethali go sa
ty pdicti n posset etiz de absta poa opponi cy oiby
requisitis ex pte ty l ptri. ans ostat ex supposity
ptor cons ostat ty pdicti eet lethale peccatuz;
sed lethale peccaty n e etiz de absta poa opatibile cuz
charite et gra ut suppoti go offro ty pdicti n posset
etiz de absta poa opadi cy oiby requisity ex pte
ty ptri go ille ty n eet liber libertz contradictions et pr
coens nec meritorij etiz de absta poa.

Probr 2o ex illo: offro illa velde
fraeret in instri C in quo poetadi charitz et gra
Q, cy illis opperetr: n qd ut supposi go ty. sed hoc
etiz implat go ipso illa destrueret et n destrueret
opperetur et n opperetr cy charite et gra. pbor
supposita mir: caritas et gra poberant influere
inty offici opposity sed implat pose influere in
insti in quo destruerentr. cadeny n exeophia

n pe operari in eo instr in quo physice non existit,
et consequenter gravis: qo ministrat offic dy fidelis def
trueret in usu et charitate gr, fere ministraty
illis operaret qd erat offic lethalis peccatosa ge ve
p destrueret nec operaret et carens operaret def
trueret qo ne hoc admittatur dicendy e nefilly
officy nec dy cyrofy gaudere libertate ..... ad
merity requisita

123 Sit 3a decto: si gra sanctif. physice
infusa subyect sit se natura inpossibilis cy lethaliby peccati
re potent natura ee meritory, quent tamen de absta po-
tentia adventant ex statu existentis et si dy peccaty in eo li
ber et meritory fieri impossibile fra cy peccato sequit
si impossibilitas fuerit natus natura n erit liber et meri
tory et extra ... de absta po fuerit possibilitas erit li
ber et meritory. Unde colliges q si gra non fo de ab
sta po se ... natura fuerit possibles cy lethalis, erit
liber et meritory etiy natura. Itaque si gra sit inpossi
bilis cy lethali n ab intrinseco et ex sua entitate, sed ab
extrinseco et ex dini decreto tale gaudiae substantis
existimo peccaty dy n generare liberi et meritory e
mon q tale decrety fuerit indispensabile q cy tota
impossibilitas et carens def libertas et merita oriatur tunc
ex speciali decreto, eo ipso non erit impossibilitas de ...
qua libertas et merita q fuerit indispensabile decrety
et extra eo mon q fuerit dispensabile cessabit in
possibilitas et dy erit liber et meritory. Ita my q q
ding decrety de concurrendo cy caus. 2a e natura ind.
pensabiles necesit natura n concurrere cy ... suffi
cienter applicatis pass. ... qd tamen de absta po e dispen
sabile ge de absta po stare cy ... sufficienti applicati

pass. desserta quem statuit et scripta negatione.
124. Itaque dico in eodem [illegible] quae
physice influens subiecti et non est [illegible] entiumque
sentiri aut extrinsece assistens et accipit physice unde unius
ex subiecto, exerceret suum virtute ad subiectum determinandum,
tunc [illegible] esset liber et meritorius nec esse insuperabile
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] insuperabilis esse non
et ad idem subiecti, ex auxilium quae non esset tunc in nobis
et in physico subiecto [illegible] intrinsece illud [illegible] et extra
assistens sub [illegible] nobiscum et in nobis est quam sub
nobiscum et in nobis et in subiecto, excedit [illegible] in
[illegible] tunc non efficeret liberum et meritorium [illegible]
[illegible] obiectionibus fit satis.

C. 10. Obiectionibus fit satis

125. Obiicies 1°. auxilium efficax et efficax ad actum
meritorium se habet ex parte actus 1.i quod tollat libertatem re-
quisitam ad meritum. Sed auxilium efficax et tale necessitat [illegible]
efficaciter quo [illegible] se habeat ex parte actus 1.i et [illegible] sit in
[illegible] efficacia non [illegible] tollere libertatem ad meritum
requisitam. Resp. [illegible] [illegible] auxilium efficax et
efficax [illegible] cadente super [illegible] subiecti huius decreti an
auxilium efficax se habet ex parte actus 1.i quod cadente etiam super
[illegible] talis decreti, non. [illegible] [illegible]: Sed auxilium efficax et
tale, [illegible] cadente super totum decreti necessitat [illegible]
ex efficacia [illegible]: cadente super [illegible] subiecti necessitat [illegible] non
[illegible] et [illegible] auxilium efficax [illegible] [illegible] et decreti
[illegible] et non inferendi [illegible] [illegible] [illegible]
ad subiectum huius decreti auxilium efficax, id est adveniente auxilio
[illegible] ex se indifferentis ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] hanc
[illegible] se habet auxilium efficax ex parte actus 1.i [illegible] [illegible]

inferentia [illegible] actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] augeri [illegible] [illegible] [illegible] è
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] ipse non se heat [illegible] [illegible]
se here ex [illegible] [illegible] [illegible] aliqui [illegible] [illegible] [illegible] se
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] augeri a
[illegible] [illegible] [illegible] inferens [illegible] [illegible] non se het ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] entes augeri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sequitur id quod
se het ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] casu: [illegible] [illegible] [illegible] se hens ex [illegible]
[illegible] è [illegible] [illegible] [illegible].

126 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] charitate [illegible] è [illegible] se [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lethalis [illegible] [illegible] sic: [illegible] [illegible]
facta [illegible] [illegible] [illegible] est charitas, [illegible] [illegible] [illegible]
media [illegible] charitate [illegible] hoc non tolleret libertatem [illegible] [illegible]
eliciens ex charitate è liber et meritorius instante [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] lethalis. [illegible]
libertas [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] libertas adhuc non tolleret libertatem, dum-
modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] influeret
in [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
medium ex se indifferens [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] influeret in [illegible] attento influxu [illegible] [illegible], [illegible]
attento influxu [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non urget hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

caa efficiens quod immeate influeret media nostri charitate, et ita non obesset libertati illius quod in speciali doctrina in nostra opposito si vero attenderet ut causa frustrus sunt ut si a infirmitas immeate influeret in eos quod infirmando subjecti immeate excluderet ab illo officio quod suo ipsa impedimento: et ideo immeate detraheret ad opposita officii. sicut autem infirmando subjectum excludit immeate ab actu fruendi, ideo quod si detrahit immeate ad oppositum fruendi.

127. Obiicitur ideo quod in nostro casu non esset liber quod non est impotens liberi officii, quod si etiam si libera esset sit impotens non inesse detrahi quod esse nostri quod sit nostri inest quod nostri est liberi illius officii dati medium sed esse non liberi quod etiam si esse libera sit impotens, non inest detrahi quod ea nostri quod quod sub disjuncto, vel quod ea nostri, quod officii esse non liberi. Dico 1º ista nostri quando nostri; ad pa... disjunctive ..., inest quod nostri est illius liberi officii dati medium non facta suppositione quod voluntas sit in dicto ... conditio tali suppositione facta, non ... est ... quando voluntas est ... expedita ad operandum ... impediri operatio ex poni esse vi libertatis, ... libertas non sit in nostro casu, inest non posse poni officium, neque quod impediri, ac proinde nostri ponendum ea actus officii vero non libera quod se ... dari, quia vult deficit aliquis requisitum ad operandum. tunc enim non libere ... nostri omittit operationem. Dico 2º ista nostri disjunctive ... etiam si libera esse sit impotens non inest detrahi quod ea nostri non facta suppositione quod ... quod 2º: facta tali suppositione non ... ad ... officii ... disjunctio ... conditionis destitutione ... quod ... procedit in suppositione

q̄ tū re ipsa elicaē quā suppone facta dicimꝰ tū
l̄ ōīno liberū nec meritoriū, sed necessariū q̄a illꝰ libera
esse ē impossīs. Et aut̄ hoc verū sit, nil obstat,
q̄ dēt' ē, n̄ mediū intr' tū necessariū ē liberū illꝰ esse
Cōne.

128 Obijcies 4ª idcirco pōtiꝰ n̄ est liber q̄ a
grā sanans se hēt ex pte ꝗ l' ē, ē impeccabilis cū pe-
caꝰsa opsōe tū, sed hoc p̄ ꝓbat tū n̄ ē liberū q̄ alr
ꝑt̄ merī: pe illꝰ grā q̄ se hēns ex pte ꝗ l'
quā illegaē ē impeccabilis cū opsōe peccaꝰsa ꝗo
ꝑt̄ ans: grā sanans n̄ infrans ꝓxiāē subiꝗ pe
illꝰ q̄ se hēns ex pte ꝗ l' q̄ dicimꝰ n̄ 124
sed grā n̄ infrans ꝓxiāē subiꝗ n̄ illegati q̄ impec-
cabilis cū peccaꝰsa opsōe: grā enī ē opsio peccaꝰsa
se opponit q̄ ad id̄ subiꝗ q̄. Ꝑtn̄ impeccabilitaē
grā cū opsōē peccaꝰsa se oriī ex ꝓhibitiōe grā in
frāne, sed hæc infrans, q̄ accens se hēt, ē minime re-
quisit q̄ grā se hēat ex pte ꝗ l', pe enī ꝗ tū
q̄ ex pte ꝗ l' q̄ antimꝰ ꝓsenda durāꝑ ꝓhrāꝑ cū ꝗo
lunte omnē quē ꝓhrāē infrans ā ꝓfusiꝰ q̄ ꝓmeriꝰ
vna pte ꝑcedat ex pte ꝗ l' ē ex alia sit impec-
cabilis cū opsōe n̄ obstat q̄ tū sit liber ē meritoriꝰ

129 Ad arḡtū deinq̄ maiꝰ idcirco pōtiꝰ
n̄ est liber q̄ grā sanans se hēt ex pte ꝗ l' elicitati ē
determinati. q̄do. q̄ se hēt ex pte ꝗ l' pure elicitaē n̄ maiꝰ
maiꝰ ē coq. ad minꝰ ꝓbaꝰ deinq̄ ans: pe illꝰ grā q̄
se hēns ex pte ꝗ l' pure elicitaē q̄ quā illegati q̄ impec-
cabilis cū opsōe peccaꝰsa ꝗo, q̄ se hēns ex pte ꝗ l' etiā deter-
minati quā illegati illꝰ n̄ ans ē coq. Ex distiōe ꝓ solu.
ad alias ꝓpositiōes argti ē ꝓsiāē. Itaꝗ ad influxū elicit.
tū sive effectivū q̄ accens se hēt infrans, ē impotentiā grā cū

lethali; n. vo se het p accens q. ad influxy ... sen-
fralis: ng ... gra tang cau effect ty ... ex-
frao, ... taen ... gra tang ... excludere
causa effectus ty, ... ad ty possessiones ... specie
in suppositione q ty ... a gra ... etiam in suppositione q gra
sit incompatibilis cum lethali ... in suppositione q gra
se heat ex parte ty ... etiam in suppositione q. gra se
heat ex parte ty ... detrahi.

130 Obicies 5°: sive ty sit praeceptum sive n.
gra e eadem ... ty e ... quod ty n. e praeceptum, gra n. excluderet
effectum ty, ... liber ... meritorie operetur; ...
... a gra ... ty e praeceptum, ... a gratia, ista
n. excluderet effectum ty, ... liber ... meritorie operetur.
Distinguo maiorem quoad ty ... ad intra ... etiam
q ad extra ... maiorem ... liber
... n. liber, ... libertas ...
unde ty liber ... ad intra ... n. liberi: ...
q ad intra ... ty liber ...
... sive ty sit liber, sive n., ...
... n. cognita: ... ty liber ... eadem ...
ad extra cum n. liberi, ... extra libertas
q n. dicit ...

131 Obicies 6°: ex ... ty super-
naturalis ... n. producere ab ...
... supernaturali etiam ... ab
... unde ... marcescunt ...
... expedita ad ty supernaturalis
... expedita ad ty ... lethalis ...
... cum ... charitas et gra: unde ...
gra ... ab ipso dependentes n. possit se here ex
parte ty ad productionem actus supernaturalis.

qd ly supernaly frequenti nō gfluerit ab hitu supernali in
fuso: si eny gfluerit ab hitu, ipse se heret expte ly
lij; si auty se heret ex pte ly l', potest ry ipso e concurti
cu gra gpati lethale, ad q etiay tunc e pxe libera
voltas: Resp lo mando mares sequelly. ad pbog. cuo
ans q nō facile ostenderi volty nry de facto ea
frequenti et iz in plurimy liberi libertz gtradixe
ly sueq ad ypcg qualis e libertas argto supposita ad
ly supernaly vy amoris dei et ly oppositi lethalis
peccatoy selt ody: n eny nesse e q sul gpositi otey
sub vōe mali e sub vōe boni: que utraq gpositio
obti requirit ad pdictz libertz.

133 Resp 2o ostendo q olty sint
sub utraq vōe frequenter gpositi, adhuc taen n
facile pbabiti eque efficaciti gponi sub utraq vōe; si
auty nō eque efficacr, nō e voltas pxe libera quo
ad ypcg; si admittatur pass Vargz: q ho e tunc pxe
libera ru obti q efficacy gponti, ita ut si posset
pxe ly liberyl elicere contrarium: nō vo circa aliud
q minore gpositi efficacia, ut sentit Vargs l 1a disp
92 n 6 = Resp 3o: q si aliqdo deti hec pxariety pxe
libertas et voltas ostendo ly 3 supernaly ponat ly oppositi lethalis
peccatoy ly voltas nō gfluit in hu 1o pxa ad ly supernaly si
hity supernaly incppole cu lethali, ob rōes nry sz: unde ut
tunc hity supernaly nō fieret ut prius pxe elicity ly super
naly p auxy extry sine cupa superet vices hity superna
lis. et ideo dicendy qdo de facto elicitr ly vy charitatis
urgente pcepto de illo eliciendo.

134 Obiies 1o: si incppatibitas qs
cu lethali obstaret liberti e merito in casu dicy de facto
Obiq dy invsy e nō posset ee in tali pxo ad lethale solue

absurdi qo incompatibitas qie cu Whati in casu q. n. obsta
ret libertati et merito posset mari de facto ora sanitas
et impedientis incompatibile cu Whate qo de facto pro dis
iuncto e n posset ee in tuto pro ad Whate. posset com
eo ipso fit impedito incompatibile cu Whati pro dis. iuncto
et hec impedientis ad Whate. Pr dis tale hec necessitate
in tuto pro ad Whate: ly constat pro qualiter stat
p ablaq impedienti ad esse qo Pro dis iuncto e n posset
ee in tuto pro ad Whate. Unde alteris sequeretis hoc
dis iuncto e ee impole Whater peccare: qo dis ipsius e tot
pro ad Whate impole e Whater peccare Pro mare
ad pro dignio anse de facto ora sanitas e impedien
dis incompatibile cu Whati et auferente p Whate. Qo: ca
auferente p Whate no anse et cog. ad pro dignio
mare: Pro dis iuncto e hec impedientis ad Whate, et au
ferente p Whate Qo. inauferente p Whate no mare
dignio mare: Pro dis hec impedientis inauferente p
Whate, necessit ee in tuto pro ad Whate. Qo: dis
hec impeditis auferente p Whate necessit ee p no mare.
Et dicta sit pro substantia no cog et illatio.

134 Solus constat ex dictis in ipsius

p constare tq l. fracta: ubi enim diximus tq p pro
cag n constat p ablaq cuiuscunque impediti Pr p ablaq
impediti in auferente p oppog. ad q e tq l. pro: n
ubi p ablaq impediti auferendi p oppog. Exempli
sit: humiditas ligni et ipsa substantialis pra ligni
p impedienta ad pro ignis: eo hoc tamen discrimine
p humiditas n abest p pro ignis mere p actiog qua
hq illis pro actiog dispositiva qunt pq alterando.
Idea p ablaq humiditas constat tq p pro ad pro
ignis et illis qerog. at substantiis pra ligni est

impeditus quantum ... ignis: unde substantialis non expediret ... substantialis. Unde ... dignum ... congrue ... ad ... ignis ... impeditus ad ... sufficienter ... vitale ... congrue ... ad vitale unde fuit non etiam ... digni ... ad ... ignis ita non etiam ... gratiae ... ad vitale. C. 11. Utrum ad meritum sufficiat libertas in alio tanquam in capite.

C. 11. Utrum ad meritum sufficiat Libertas in alio tanquam in capite.

135. Supposito casu quod Deus concurreret aliam puram creaturam ut hoc loco alterius caput morale alterius, ita ut haec voluntas transferretur in alium illius taliter quod actus physice elicitus a capite imputaretur sive moraliter eliceretur ab illo cujus caput est, ut fuit Adamo transgrediente, cujus actus a se physice elicitus in comestione prohibita illius posteris imputata est transgressio; ita etiam Adamo obediente illius posteris obedientia pariter imputaretur. Rogamus ergo an sicut non sufficiens fuit ad demeritum libertas in Adamo tanquam in capite, sufficeret etiam fuisset ad meritum. Et sic an sicut Adamus per actum obedientiae a se physice elicitum meruisset sibi augmentum gratiae et gloriae, ita nos per eundem obedientiam nobis imputatum sive a nobis moraliter elicitum gratiam et gloriam mereremur.

136. Supponimus creaturam cui necesse fuit caput ejus imputaretur posse considerari in pura natura et in peccato lethali et in statu gratiae et meritis. Hoc supposito sit 1a conclusio: libertas in alio tanquam in capite non sufficit ad meritum de digno gratiae et gloriae, quae si caput fuit dignificatus ... creaturarum ... caput sit in pura natura aut in lethali

pbtr dclo 1º q̃ ad utramq ptẽ: tq ille q ut moralr electq a tali creatra n ẽet dignificatq santate aquisita ad merit tq de digno grẽ et gle, pbtr tq n dignificatq santate requisita ad tale meritq, meritorq de condigno n ẽ grẽ et gle go tq ille q ut moralr electq a tali creatra n eet meritorq de condigno grẽ et gle. mer et cons pstant. pbtr mar: tq ille q ut moraliter electq in tali n eet dignificatq santate creatra illq moralr eligentis (hanc enq suppo nq in pura natura aut in statu et sine santate) deinde illetq q ut moralr electq n eet dignificatq santate, q supponq in cpte: go q ut moralr electq nullatq eet dignificatq santate requisita. pbtr ant q ad. dq pte. santas dignificat in spẽ gnico subtq et illq ac tioes, idẽ dignificat q ullq phicq aut phicq inegrq subto. n vo q moralq imputabq. q santas in casu posito se inherebat phice capiti, n vo creatra cuq erat caput go tq ille q ut moralr electq a tali creatra n eet dignificatq santate requisita, et conseqr q ut tarefactq meritorq de condigno n eet. Pbtr 2º dclo q ad tq pte. sent casu q talis creatra eet in statu eiq meritq de condigno grẽ et gle et tq in ppriq trahenda in speculatori pcreatra illa suppositi in detali go.

137. fit 2ª dclo: si creatra illa eet in statu grẽ adhuc n mereretr de condigno grẽ et glq pbq illq ab ipsa moralr tq electq. pbtr dclo: tq ille q moralr electq n dignificaretr santate requisita ad meritq de condig no go pbtr ant. in tali n dignificaretr santate cptq ut pstat ex 1ª dcloe deinde neq santate ppra illq creatrq go. pbtr 2ª antis pars: santas dignificat in gnere phico ut dictq ẽ go tq ille q ut moralr electq n dignificatr

fandate illy creare. Ptr coa: sed degfare fulty in
gere phico dicet fulty phice et n so moralter tale
ita degfare actus fulti in gere phico dicet actus phi
ce et n so moralter electy a tali fulto sed by ille eet
by moralter elety ab illa creara go n degfaret san
tate illy creare. Ex hes inferes q si volites nostre suas
late fuissent in volte Xpti D. tn ideo merita nostra es
sent eqstis valoris sicut sunt merita Xpti D.: nam merita Xpti
sunt eqita qd eqite degfantr a psoa dina phice vnita
cy nara huna; cy aut merita nostra n degfairentr
a psoa dina Dt potes nobisy phice n vnita, coentr
merita nostra etiam in illo casu n eent eqita.

138 Sit 3a Concl: libertas in alio tan
q in capite sufit ad merity de condigno. Ptr: hec li
libertas in via moralter malo sufit ad demerity go
in via moralter bono sufit ad aly merity. aas
pt in pecato originali q. Itraximus p libertz in Ada
mo tanq in capite; ca dictus arg ex pte libertis non
maiori requiritr ad merity q ad demerity: mo sic Adae
rity illud n posset eede dignu ppter ones adductas
go eet salte de congruo. Ptr hec cons: illud merity n eet de
condigno. dicfa prius degfantes sed defy tales n obstat ad
merity de congruo: pecator eny de facto meretr de congru
go illd merity eet salte de congruo et coentr ad merity de
congruo sufit libertas in alio tanq in capite.

139. Sed pecadr Dc casu q Deus pena
ret se ipsy eqt morale alicuius creare: in q suppo
sne certy e Deus etiam est eqt morale tales creare
n posse mereri premy alio etiam tribuendy ipsi crea
re: Deus eny superiore n het. Nec obstat Xptus D. pre
meruisse nobis premy apud D.: Xptus eny nos meruit

neq mereri potuit quatenus est ipsa divina conducere sancta in sua statione. Et ergo hoc est et inferiores patres meruisse non propter humanas honestas et suae bonitatis; ipsa vero divina distat tales tamen et vice illius ipsa esse meritoria. Nec ita obstat quod actiones sint suppositorum: ad verum enim denegationem sufficit quod denominatur sint suppositorum; si vero requiritur quod sint ipsi sint absolute loquendo verum est hoc ab hac generatione, et tamen ad hanc veritatem sufficit quod hoc denominatur generari: sic enim sola generat 1 unio. Hoc supposito restat inquirere an et Deus nec sibi nec alteri possit mereri; nihilominus creaturae illa cuius morale caput Deus supponeret posset mereri, quia honestas et liberos ipsius Dei sibi moraliter imputatos. Et hunc sit quo easdem rationes supra positas esse iudico satisfactas.

180 Probatur: libertas sui libertas in Deo tamen in ceteris sufficeret ad meritum creaturarum etiamque sufficeret ad creaturarum demeritum. Sed absurdum est posse creaturam demereri per liberos Dei sibi imputatos, quod absurdum est creaturam posse mereri per tales. Maior probatur: nam libertas sufficiens ad meritum sufficit ad demeritum quoque. Probatur maior: distinguo antecedens: libertas sufficiens ad meritum sufficit ad demeritum si supponatur potentia operari contraria. Concedo. Si impotentia supponatur nego antecedens et consequens: ad demeritum non sufficit libertas in genere tum quando non tamen turpis; cum tamen actus liberi Dei honesti sint et impotens sit turpis in Deo, creaturae et posset creatura mereri, non tamen demereri posset per liberos Dei.

181 Instabis: posset tamen divinum esse honestum in se et non Dei; inhonestum tamen cum creaturae quod adhuc posset creatura demereri per actus liberos Dei. Probatur antecedens: homicidium permissio peccati et similes actus

et honesti ou Dei et inhonesti ou creaturae quo sit in casu quo ut Dei possent imputari creaturae posset ut d[enu]m[e]rari honestus in se et ratione Dei ac inhonestus ratione illius creaturae et ista posset sit ut denum[e]rari demereri. Ad de solutione observa advertens utrum si non oppositum eius Deo esset aequalis morale alteri creaturae per se et quicumque ut liberos ipsius Dei sit facerent oneris ut in quo loco non haberet iustitia et directus de aux[ilio] conferendo ad gratiam augendam. ad quae Adamus fuit aequaliter moraliter per se et quaecumque ut liberos Adami sit per omnibus liberis domesticos probanda. Ad hoc etiam offert, non ante ad probandum discusse ante homicidium sit est ut honestus ou Dei, et inhonestus ou creaturae extra casum sit offert de facto etiam homicidium cum circumstantiis ut esset honestus ou creaturae sit in bello iusto sit in casu quo sit non ante et cum in casu quo non liceret illi creaturae neque liceret Deo qui superioritati cum illius creaturae fuit et capiti morali illius Deo ipsi est valde quaerendum sit liceret pro illa creatura ideo ut qui esset honestus ou Dei est valde operans esset etiam honestus ou talis creaturae: cum autem Deus non possit facere quod sibi non liceret creatoris nec posset facere quod non liceret illi creaturae neque ista posset per ut denumerari demereri sit 3a de aliis ad meritum requisitis ex parte operis utrum requiratur aliquis actus vel sufficiat pura omissio libera.

D. 3a De alijs ad meritum requisitis ex parte operis.

C. 1 Utrum requiratur aliquis actus, vel sufficiat pura omissio libera?

142 Egimus hactenus de libertate requisita et sufficienti ad quod meritum; nunc interrogamus an requiratur ut exercitus meritorius sit ut positus vel sufficiat pura libera omissio?

q[illegible] pro quo liberi oppositi: q[illegible] nos liberi ad omittendum. Alii vero obtere tenent ut tandem [illegible] puri liberi oppositi videant emptare [illegible] meritorium [illegible] mat meo in explanando quod sit pura [illegible] libera: et [illegible] ex [illegible] de ara [illegible] Sta [illegible] [illegible] qua [illegible] lib 12 de gra cap 2 n [illegible] Angel [illegible] in meritatibus cap 10 Angelis [illegible] [illegible] de ente supernat [illegible] 70 a sect [illegible] libera [illegible] ed [illegible] inter Theologos [illegible] ut eq vocat [illegible] n 5 [illegible] ci citatur asserens [illegible] en Antilog [illegible] planity [illegible] eq etiq [illegible] hec tract [illegible] quint 2 [illegible] [illegible] Vargis [illegible] disp 167 n 128; [illegible] nostrates et extraneos.

143 Sit 1a [illegible]: non emptat pura [illegible] libera meritoria alicuius [illegible] nalis [illegible] apud hominem [illegible] etiq apud Deum. [illegible]: [illegible] libere non facere [illegible] cedit in Dei honorem [illegible] Deum [illegible] moueri ad [illegible] libere non facere [illegible] a Deo [illegible] in pura libera [illegible] actionis [illegible] a pura libera [illegible] meritoria etiq apud Deum alicuius [illegible] [illegible], et [illegible] libere non facere [illegible] cedit in Dei [illegible] [illegible] mouere ad [illegible] libere non facere [illegible] a Deo [illegible] in pura libera [illegible] actionis [illegible] pariter [illegible] [illegible] inter Theologos et [illegible] a paritate.

144 Sit 2a [illegible]: Pura omissio libera nequit esse meritoria premii supernaturalis [illegible] auxilii, gratie sanctificantis, glorie, et cetera

pbri: meritu præmij supernalis deuet ee extabe supernale sed
pura opsio nequit ita ee ergo nequit meritu præmij superna
lis. mai pbat: tu enim naliter e extra sphæram præmij
supernalis et exentri e impportatu ad intrare ad præmij
ium supernale et postea dicemus. pbri ergo mior: quod sp
pne non e. necuet ee entaue supernale: nisi ee en
taue supernale et etu sphæram et vale; sed pura libera
opsio sphe non e existit carentu positio ergo. secun
pbat pura libera opsio non posse mereri de congruo aut
de condigno præmij supernale. sed pbri specialr ex sup
dictis, non posse meri de condigno tale præmij. nam
meritu de condigno et tale sit deuet adæquari in
gere phico sive substantiate pluce expente non substo.
sed pura opsio libera necuit ita adæquari, cum nihil
sphæram et vale sit ergo necuit ee meritu de condigno
præmij supernalis.

145. Sed obiicies 1o contra tertiam dicta: quod bonum ex
integra causa; at malum autem sufficit quicunque defectus
ergo licet ad demeritum sufficiat pura opsio libera; ad meri
tum tamen apud Deum non sufficit. Sed requirit tu possibus hinc
arg. sufficit satisfactum e; nunc addo aliam dispar boni et ma
li, scilicet ad malum non requiri, quod voluntas feratur in obiectum quod
malum (imo hoc repugnat) sed sufficere quod velit malum.
ad bonum autem non sufficit vele bonum ut liberalitatis elee
mosinam sed præterea opus e quod velit bonum quod bonum sive ex
bono et honesto motiuo sub ratione boni et honesti. Et licet
malum requirat extra modum inhonestum non tamen requirit
quod voluntas velit malum ex motivo inhonesto quia tale e, hoc
enim ei esset velle malum quia malum quod repugnat. sed sufficit quod
velit ex motivo in se inhonesto inquantum inhonestum, quod delecta
bile utile &c.

146 Justas pura actio libera in hoc mobis qo sit ad meritum seu bonum requirit mobis, pura actio libera nequit esse meritoria. Pr. anls. sic Justas qdo nostra dicit in terris de alia ubi agebatur de solito pure libero actio praescindendo ab eo qo est meritoria vel non, deq in praesenti. Nunc vero anls sic enim eis quorat voluit ex una pte furti utilitas et ex alia Dei offensas, in amando furto potest voluntas pure libere offerre amorem furti quod Dei offensa est, et econtra potest habere mobis et prop honestum. Justas solutio voluntas libere offerens amorem furti in qo Dei offensa intendit nec hunc mobilem offerre amorem furti sed absque tua prossimo Deus solus voluntas non intendit qo supposito mobo nequit esse pura libera actio ac proinde sit ad meritum requirit mobis pura libera actio nequit esse meritoria. Dissimo maior: voluntas intendit in tali casu directe positive et sic nec in directe neque et interpretative Concedo. Dissimo solutio maior et non cog.

147 Quando voluntas ponet vel possibum amorem ex aliquo mobo dicitur habere etiam aman dum ex tali mobo, atamen ad hoc non requirit vel dis fus ab ipso amore tu (ita enim diceret pessimum inst tus) sed ipse positus vel amorem intendit amare et a mari. Ita extra si offerat libere amorem ex aliquo mobo intendit offere nisi prop vel dictum ab ipsa actio sed prop ipsa libera actio offert et offere intendit. Cum atque libera pura actio sit sic indirecte et in terpretative voluntaria et offerat ex libris de aliqua indirecte et interpretative est idio voluntas. Unde solutio aliud argumentum desumptum ex eo meritum debeat esse obsequium, ita ut ex idiae merendi reddat et referendi

in bonum illius apud quem meretur
Solbes ... ex tradita doctrina asserendo meritum de
ce obsequij cadere quod id referri ex ratione merentis
(casu quo hoc sit varium) indirecte vel indirecte et ne
gative licet sit directe et positive, non ideo debet re
quiri quod sit directe et positive.

148 Obijcies 2° contra ... sensus
defectione ... Ecclesiastici 31 ... meretur gloriam
qui potuit transgredi et non est transgressus ... Christus
... Matth. 19 inquit si vis ad vitam ingredi serva man
data; adimplere autem praecepta ... in pura libera
omissione salvari ... ista erit meritoria ...
... alia ... 1ª Petri ... Christus passus est
nobis ... exemplar cuius vestigia sequentes mereamur ...
... omissionibus: ibi enim de Christo dicitur ... qui cum
malediceretur non maledicebat, cum pateretur non commi
nabatur sed hoc salvatur in pura libera omissione ergo
haec potest esse meritoria gloriae ... ex ipsis et similibus constare
videtur omissiones liberas posse esse gloriae meritorias, ac pu
ras liberas omissiones (quas plures indicant ...) posse
se esse taliter meritorias, allegatis textibus ... plura.
Respondere debemus ... textu ... et similibus textibus
salvari in pura libera omissione: quod licet non facere ma
lum quod potest fieri maledicendo ... maledicere ...
salvari possit in pura libera omissione; haec tamen ...
et ... ut meritoria sint ... omissionibus (in quibus loquuntur
textus allegati) salvari non possunt in pura libera omissione quod
haec non habet requisitum ... non facere malum sal
vari potest in pura libera omissione ... mediis instrinsecis
aut etiam ... et tamen non dicunt omnes tunc omissionem
fuisse ... esse meritoriam vitae aeternae ... quae omnes requirunt

ad meritum vitae aeternae quod opus aut bonum quod sit ex motivo
indifferenti vel turpi, contra quos requirimus quod sit supernaturale

184 destructio: puram liberam operam sit talem
ut ex motivo supernaturali quod ipse est supernaturalis et meritoria
de condigno vitae aeternae: probatur consequentia: pura opera liberalis
ita ex motivo honesto est moraliter bona et honesta sed
extra ex motivo turpi est moraliter mala et peccaminosa
ergo licita ex motivo supernaturali erit supernaturalis et merito
ria de condigno gloriae. Confirmatur: omnis ... ad vincendas ...
... graves fuerat ad peccandum tempore tentationis vel
... requirerunt auxilium divinum ergo ... non succumbere
tentationi gravi et ipsa urgente non peccare sit opus
... libero ergo ad istud opus erit ... auxilium
... supernaturali et consequenter evadet opus supernaturale et
meritorium gloriae: auxilium enim ... requiritur in ordine ad me
rendum gloriam.

190 Ad ... ... non ...
quae cognoscitur ... quod ad bonum seu honestum mo
rale opus sufficit quod in existimatione prudentum per
inde sit libere obtinere malum ex motivo honesto ac
libere velle bonum ex motivo honesto. At ... supernaturalis
non pendeat ex prudentum existimatione neque consistat
in aliqua moralitate sed in ipso esse physico et reali
... ipso quod pura opera hoc est non habeat nec supernaturali
tatem ... Ad ... ... solvere ... n. 148:
... ... mare ... ... quod vincere
graves tentationes et ipsa urgente non peccare indiget
... ... tentationi nollet succumbere: ita ut
moraliter impossibile sit in tali casu non peccare, sine
... ... quis enim tamen ... ...
... puram opera manifesto ... ... se exponeret et

coenti etiam ex ore ipsa à ofenderet peccaret vel precindi cum libere esse expectat. Q. 3. an tua meritoria debeat esse supernaturalis.

Q. 3. An tus meritorius debeat esse supernaturalis?

151. Constat iam etiam ad meritum apud Deum
hominis naturalis requiri tum ex parte, requiri tamen
ad meritum hominis supernaturalis. Nunc rogamus an tus
positus etiam ad meritum hominis supernaturalis debeat
esse etiam supernaturalis. Pelagiani et semipelagi-
ani vero meritum supernaturale hominis credebant valere for-
mare viribus eliciti et conveniri naturalibus et
Pelagiani quidem de merito de condigno loquebantur
semipelagiani autem an de merito de condigno
vel de congruo loquerentur non satis constat ut notat
Card. Gotti et alii cum antiquis et aliis ca-
tholicis quas refert Suarez tom. 1 de gratia super-
nali disp. 16 tum supernaturalis vero meriti de congruo vera
gle referunt quorum tamen opinio hodie vix quis
sequatur sanae doctrinae sufficient.

152. Sit 1a concl.: ad meritum hominis
supernaturalis requiritur talis gratiae auxilium. Constat ex scrip-
turis et PP. Christus enim Joan. 15 Christus loquitur qui
manet in me et ego in eo hic fert fructum
multum quia sine me nihil potestis facere quo
fructus sive parvus sive magnus in ordine ad vitam
aeternam nequit fieri sine talis gratiae auxilio. Ipsi
et Patres communiter exponunt verba illa sine me
id est sine auxilio sine excitante et cooperante me.
Constat Tridentinum sess. 6 c. 16 asserens: admittit tamen vir-
tutibus hac in se ipsa vi, confidat et glorietur Deo in Domino cum

tantum est quod eis possit dantes ut eorum velit ee meritum quia
b ipsius dona sit filii hoc ad meritum dom. personalis et ipsa
eodem ad gloriam non indigeret auxilio divine gratiae posset hoc intra
ipso fuie in suis viribus fidere et de merito a se ipso
gloriari: ad majus quam si creatura sit producta a Deo non in-
digeret salvatio divino quatenus posset conferre et gloriari de
sua salute iuste [illegible] merito [illegible] dona Dei [illegible]
hoc opere [illegible] [illegible] gratiae auxilio Dei [illegible] esse
ut oportet operari ad gloriam [illegible]

193 [illegible] [illegible] de [illegible] merit.
[illegible] ita [illegible] eorum ille ipse [illegible] [illegible] tamquam caput in
membra et tamquam vitis in palmites [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] influat [illegible] [illegible] eorum opera semper
antecedit et comitatur et subsequitur, et sine quo nullo pa-
cto Deo grata et meritoria esse possent [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] praecedenti, comitante et subsequente, et [illegible]
de auxilio divine gratiae [illegible]: quae eorum [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
allegatae et [illegible] [illegible] [illegible] de merito digno [illegible]
personalis non [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] Oviedo [illegible] tract. 7. [illegible] 3 punct. 1. n. 60 valde
[illegible] semipelagianos non [illegible] [illegible] meritum digni
[illegible] ex solis arbitrii viribus facto = [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de merito digno [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] semipelagianos [illegible] illud meritum
[illegible] sine auxilio gratiae [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] esse in hac [illegible], [illegible] in [illegible]
[illegible] esse meritum de [illegible] [illegible] ut [illegible] ad gloriam [illegible]

194 [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de
digno meritorio [illegible] ut [illegible] ad gloriam debet [illegible]

ptur 1° a priori: q[ui]a medium debet esse proportionatum ad suu[m]
finem in nostro casu e supernalis et consequenter supra
ex natura ga et meritum q[ui]a medium debet esse supernale
confir: ad meritum de condigno et de congruo requiritur gra
tuitum auxilium supernale: ga et ipsum meritum e supernale
nil enim valet se exigere aliquid supernale. pbtur
2° ducto ab absurdo. si homo nō natus posset esse mer
itus doni supernalis posset dari meritus talis doni per solas
arbitrij vires sed hoc q[ui]a fere doctrinae admitti nequit
ergo. pbtur sequela maior nam arbitrij sui solis vi
ribus omnino [illegible] demonstrat se exercere aliquod
[illegible] ergo si homo natus posset mereri donum supernale
posset sine gra auxilio et solis arbitrij viribus dari
meritum doni supernalis.

155 Ante dictas probationes oportet animo
advertere distinc. entis supernalis in supernale quo
ad entitatem sive substantiam et supernale q[uo]ad modum.
Supernale q[uo]ad ens quod vel sua entitate superat
exigentias extra [illegible] seu [illegible]
alt. seu cognosci facile evidenter, quae reperiri in
substa de facto existente et quacumque alia eiusdem gnis.
vnde substa existens de facto, et quaelibet alia eiusdem
gnis nequit exigere connecti, producere aut cognoscere
facile evidenter ens supernale q[uo]ad entitatem, vnde hoc
funditur in entitate intrinseca ipsius entis supernalis.
Ut vero ens [illegible] extrinseco modo aut circumstantia q[ua] producitur:
Talis e gratia sanctificans visio beata &c. Extra ens su
pernale q[uo]ad modum superat eius connexiones exigentias &c. non vero sua
entitas entitatis quae natis e. Talis vero modo extrinseco seu cir
cumstantia in qua producitur. talis est resurrectio mortuorum: q[ui]a
ad vitam vnio et consequenter actio producta animae [illegible]

naliu; et tamen hujusmodi actus ponit in circumstantia in qua non erat dicenda causa 2a; nulla enim causa 2a exigit necessario nunc illius vel illius ideo talis actus et concursus est supernatural quo ad modum seu circumstantiam extrinsecam talis etiam est cognitio aut volitio affectio entitative naturalis, quae pro ducerentur a Deo in hoc pro quo nulla causa 2a aut species extrinseca id exigebat: unde habitus hoc sensu supernaturales, actus cognoscendi et affectivi erunt supernaturales quo ad modum, sicut erit ipsa cognitio et affectio substantialiter.

156 sit 2a dicendum merita donum habens et conducentia ad gloriam debet esse entitative supernaturalia. probatur 1o: merita donum et conducentia ad gratiam pertinentia et gloriam debent esse in eodem ordine entitative in quo est gratia et gloria. sed gratia et gloria sunt in ordine entitative supernaturalia ergo et merita donum et conducentia ad gratiam et gloriam debent esse in ordine entitative supernaturali. probatur maior: merita talium donum debent habere conducentiam et proportionem ad gratiam et gloriam ergo debent esse in eodem ordine entitative cum gratia et gloria. antecedens constat, in debilitate enim naturae nullam conducentiam et omnino improportionatam ad gratiam et gloriam esse meritorum donum et conducentiam ad ipsa: sicut intelligibile non est entitatem nullam conducentiam et omnino improportionatam ad reddendum subjectum calidum esse sufficientem rationem et conducentiam ad reddendum subjectum calidum. probatur consequentia: merita non possunt aliter habere hanc conducentiam et proportionem nisi ex eo quod sint in eodem ordine entitative cum gratia et gloria. ergo. probatur antecedens: in primis non possunt habere hanc conducentiam et proportionem ex affectu: sunt enim valde remissa quae sunt meritoria cum tamen nomen maius etiam valde ipsa meritoria nostra donum et conducentia ad gratiam et gloriam.

157 deinde non possunt hanc conducentiam et proportionem.

fuere ex eo q. b. beati ex auxio cadente sibi alio
caary ... Et hic et nunc a Deo dispositi dis
dispositi 1ª q. q. hic auxiy sit in opposita fae
tunc mode sedit argus stra auxiy ipsi q. ob
auxiy debet here sdicendy et proportiony cy gra et
glia 2º: q. b. intrinsecaly beati mod. et circumsta
indecenti nary nequit tribuere tui. solvendy et p
portiong ... q. sstr ans: b. intrinsecaly esse b.
intrinsece improportionaly, et n. solvens ad gry et glr proptea
mod et circumsta indecenti nary nequit tribuere
tui solvendy et proportiong cy gra et glia sibi ea
idq ab intrinseco improportionaly et n. debet ad al
quae fing q. est nequit proportiona y aliqd. sbo
spectr. se ille mg. seu circumsta indecenta nary
etiam ex ... ipsi tui. ... ans. ... exemplis: b.
mg. fabricy fr. ... superans ... n. intrinsece
ad levandy pondy n. proportionabitr ad taly efu
ctus si accedat stg. hins arctg ponderes et talby.
Probr. 2º. deb.: ex. ... Dy testimonys
adaequabunt theig. ... b. meritorius domi su
pernalis ea entane superna ... b. fides, spes
et charitas ... ... testimonia ... ... st aut
equivalent. alys talis meritorys doni supernaly
go q. nulla q. pos. ... entane supernales. Co. argta o
pposita

C3 Argumenta opposita

154 Arguesr. 1º. b. moralr. boni in hac
vita posse ee entane naliy. ... b. in hac
vita solvunt posse ad glg. et ... meritory
doni supernaly gaudy meritorys domi supernaly ... ee en

tam nalis fort mr: b moralib bonis ...
degresantt a gra sanfante alii entra ingrediente
ps postue educunt ad glo. eff meritorij doni sup ...
ffa mani ne mire, ad spos ... ans i ..
boni degrsanti a gra si ... sapientes ...
ydo, alti ne ans edo q: ... ipf ...
a gra suenenus, ... moralis ...
requirit entitea supernatur.

159. Arguas 2o ... meritorij doni
supnalis versatr circa obiectum supnale ...
meritorij doni supnalis ... entitatis supnalis
... Stillan ... observanti ... misericordie extern
... nulla facta ... supnali ... ergo
... meritorij doni supnales ... nos
... meritorij doni supnalis versatr circa obiectum
supnale. ... meritorij doni ...
nalis deret versari circa obiectum supnale ...
... bonorum operum ... ut ... in ...
ducens ad gloriam ... frequentes ...
bene operantibus ... in merendo ... supnale
... hoc ... ergo ... ad
b. supnalis deueat ... obiectum supnale: ...
... supnalis ... in alium ... bene
... supnale ... desumuntur
... supnali ... desumunt.

160 In ...
conuet argui ... ad ... me mere:
... ex 2o ... moralis bonum
observari vers ... intern ... facienda
... Ubi satis insinuatis ...

aptus ad gloriam assequendam, ponitur ex itinere gloriae assequendae
et econtra ex malis supernaturalibus Matthaei autem 20 a
40 satis exprimitur ipsius Dei ex malis [illegible]
et aliorum operum misericordiae [illegible] mercedem
promissit. Unde [illegible] ad Galatas 4° n. 14 laudat illos
hos versus: fuit. Ante Deum exceptus me fuit [illegible]
[illegible] studiis et Augustinus in [illegible] ad [illegible]
venit: ubi fides non erat, bonum opus non erat: bonum
enim opus [illegible] facit, [illegible] fides dirigit: quod valde
attendendum quod hoc facit, sed quod ex facit [illegible].
[illegible] ad [illegible] [illegible] mors, si vero eius mentis certa
[illegible] sed non adeo est certa: [illegible] iustus opera [illegible]
[illegible] intendere expedire aut salutis, [illegible] augeat
gratiam placere Deo et alii [illegible] supernaturalia movere

161 Arguitur 3° [illegible] ex augmento
gratiae [illegible] est meritorium doni supernaturalis; sed [illegible]
[illegible] nihil habet ex augmento gratiae [illegible] [illegible]
meritorium doni supernaturalis, [illegible] meritorium doni
supernaturalis non debet esse entitate supernaturalis [illegible]
[illegible] augmentum gratiae [illegible] id est collatus ex
meritis [illegible] est [illegible] [illegible] ad [illegible] vitam
salutis [illegible] enim de causa [illegible] mortis est [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] gratia [illegible]
nihil boni habere [illegible] de suo nisi mendacium
et peccatum, [illegible] etiam nihil habet ex augmento
gratiae [illegible] et est meritorium doni supernaturalis [illegible]
[illegible] entitate supernaturalis sit [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] 22 asserente nemo habet de suo nisi
[illegible] mendacium et peccatum, [illegible] autem hoc habere
[illegible] [illegible] ab illa fonte est [illegible] debemus [illegible]
[illegible] [illegible] Augustinus Epistola [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

liberi arbitrii dum deserti adiutorio nullo modo habet vires sufficientes
pro instantis impressiones fugere et effectus timere.

162. Dico 1° distinguendo maius: omnis
habitus ex auxilio gratiae naturae collatae per Christum et meri
torum eius supernaturalis. Secundo: omnis habitus ex auxilio gratiae
accidentaliter collatae per Christum et meritorum eius supernaturalis, nego
maius. Distinguo minus: sed habitus malis honestus habet ex auxilio
gratiae accidentaliter collatae per Christum, concedo; ex auxilio gratiae
naturae collatae per Christum, nego minus et consequentiam. Ratio
quia propositio vera est de auxilio gratiae naturae collatae ex
Christi meritis, falsa vero de auxilio gratiae accidentaliter col
lato ex Christi meritis. Ad maiorem probationem dicendum: probat
quod quaecumque opera honesta etiam mala respectu auxilii gratiae
sibi accidentaliter collatae per Christum salvantur dicendum
esse supernaturalia. Consequens tamen nostrae opinioni
est illico subsumenda ratione: auxilium naturae collatum
ex Christi meritis est illud quod sine Christi meritis non fieret,
et est entitative supernaturale, sed etiam habet ad quod effectus.
Auxilium accidentaliter ex Christi meritis collatum est quod
nunc confertur ex Christi meritis, conferretur tamen etiam
independenter ab ipsis, hoc est entitative naturale et habet
ad quod effectus. Itaque habitus ex auxilio naturae collato
per Christum et meritorum eius supernaturalis, non autem habitus
ex auxilio accidentaliter per Christum collato.

163. Obiicies: opera honesta malis habent ex auxilio
etiam accidentaliter collato per Christum quod certe valde pro
babilis ad aliquid operis honesti malis non producendis posse
re ad quae sufficiunt vires arbitrii absque gratia
per Christum. Sed patet in opere facto in hac re salvantur
locutiones doctorum Andreae et Augustini in aliquo relatae.
Dico saepius distinguo locutiones intelligendas pro statu naturae

provertha enim cum Pelagianis erat circa opera possi-
ue producentes ad vitam aeternam per istam retrahentem
ex qua dupliciter opera gerere, inquit Strauss et Au-
gustinus, hac de sua hoc est mandatum inflationem
superbiae et peccatum ... retrahentes ...
ut tamen hoc de sua ... ex gratia supernaturali collata
opera possunt producentes ad gloriam. Cum autem hic habitus
malus nec possit producat ad gloriam neque ab illa re-
trahat, nunc infertur ex hujusmodi locutionibus ad talem
hunc requiri gratiam supernaturalem, cum talis hic ad illum producen-
dum non sufficeret.

164 Dices 1o ad argumentum admissa
probabili sententia P. Ruyzalda dicente 20 de ente supernaturali ...
... hic in hac providentia, id est elevatum ad finem
supernaturalem nunc exercere hunc malum habitum, quem sub-
tractum ... malum eliciat ... hunc entitatem supernaturalem
ad quem semper est paratum auxilium supernaturale, ita etiam in
hac providentia hic habitus malus inseparabilis sit a
supernaturali. Hac supposita sententia manet difficultas in eorum
sententia hic habitus malus habens ex auxilio gratiae supernaturalis esse
hic supernaturalis ab ipso inseparabilis. procedens non sunt
negabilis. Difficultas in eorum quo hic habitus malus est quasi
... supernaturalis esse hic supernaturalis ab ipso insepa-
rabilis procedere non sunt malus cum ipsum et secundum
et per hanc doctrinam facile diluges hanc instantiam
... boni habere ... malus ... hic bonum malus
sit inseparabilis a supernaturali, sit ipsum necessario
... habere ... concurrit ... inseparabi-
liter ... quod ... restat ... mandatum ...
... ... relictis.

165 Arguitur 4 libertas ex dictamine ...

ad merita quae de supernaturalitas extra tui subst. ad merita et carentis ad q[uo]d ad intrinsecum quales sese ac meritorum dona entatue supernatura. ans. é intrinseca una et ea dept: non enim omnis requirit ad merita libertas supernaturalitas. isto antecedens ... et sufficienti illa disparitas est quod libertas ... ut constituat ... in eodem ordine ... operans sit dominus sui ... sine ... sit imputa... operanti: ad ... subst. sui liberti extra ... at supernaturalitas ... ut constituat ... in eodem ordine ... sit intrinsece supernaturalis ... meritorium, debet esse intrinsece supernaturalis ... charitas sit meritorium.

C. 4. Utrum solus actus charitatis sit meritorius?

166 ... charitas ... misericordiae et aliarum virtutum ... ad merita ... ad charitatem ... meritorium ... aliarum virtutum ... ita ... art 6 ... Suarez ... n. 5 ubi etiam citat ... Bonaventuram in 2 dist 40 art 2 q 3 et addit magnum fundamentum haec ... in ... 1a p. q 95 art 4. 2a sententia dicit ... etiam aliarum virtutum esse meritorios ... Theologorum testatur Suarez.

bilis, nedum est opposita, nec sperandus nec tolerandus
censet. Atque haec sunt sententia scripturarum communis
sensus Ecclesiae et Doctorum omniumque constanter inculcan-
torum.

167 Tandem secundo suppeimur et probamus ex verbis a Iu-
dice prolatis Matt 25 et proferendis in fine saeculi: Ve-
nite benedicti patris mei possidete para-
tum vobis regnum a constitutione mundi: esurivi enim et
dedistis mihi ergo possessio regni caelorum correspondet operibus
misericordiae et non solum charitati: atque
possessio regni caelorum in sempiternum est gloria essentialis ut
ostenditur ex Joannis cap 3 v 5 et Matt 11 v 12
Item Matt 19 v 16 interroganti quid boni faciam ut
habeam vitam aeternam? respondet Christus ibidem v 17 si vis ad
vitam ingredi serva mandata: et iterum sciscitanti
quae mandata? respondit non homicidium facies etc. quod
... a charitate distincta sunt meritoria vitae aeternae. Unde
... 6 cap 16 abunde docet bonis operibus iusto-
rum reddendam eandem mercedem vitae aeternae: ubi
sermo est non de sola charitate ...
... ex illo Apostoli 1a ad Corinth 15:
abundantes in omni opere bono scientes quod labor ves-
ter non est inanis in Domino: quae aliis etiam bonis operibus
iustorum correspondet ut praemium essentialis gloriae. Unde Apostolus
ad Rom 13 hortatur ad benefaciendum ...
remunerat Deus. Deus autem est essentialis obiectum nostrae beatitudinis
non vero accidentalis; ista enim consistit in gaudio
de bono creato, ut testatur Andreas ibidem loco supra
citato.

168 Probatur 3° sic a ratione: neque ex natu-
ra rei neque ex aliqua divina lege requiritur quod ... fit

caritas ut sit meritoria de condigno gratiae et gloriae fa-
bis quo sit etiam aliarum virtutum possit mereri de con-
digno tale praemium. Prima autem pars probatur 1o: quia nulla
talis lex ostenditur. 2o et efficaciter quia opposita lex
ex allegatis testimoniis constat. Secunda vero autem pars probatur
quia in talibus etiam aliarum virtutum possit reperiri omnia ad
meritum condigni gratiae et gloriae requisita: potest enim actus
illius et continenter factus ex auxilio gratiae supernaturalis possit
cedere in obsequium Dei et esse liberi, fieri ab homine iusto
et condignari a gratia sanctificante.

169 Sed opponitur 1o alia scriptura testimonia
negativa ad Corinthios 2o inquit in eiusdem radice
sit et fundati ut possitis comprehendere et prima ad Cor.
13 si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas
et si autem charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest,
praeterea diligentibus Deum promittit vita aeterna Joan
14, prima ad Cor. 2o et Jacobi epistola. Deinde Sanctus Augustinus
de natura et gratia cap. 42 et 7, et alibi opera iusta
non tribuit charitati. Sed primum quia efficacis comperet
opera iusta apud Deum quo convenit soli charitati. Secundo nego
omnia et solla se probare, ad meritum de condigno gratiae
et gloriae efficacis requiri charitatem: requirit siquidem gratia
sanctificans quae condignificet opera meritoria, et hoc sine
charitate esse nequit, quia cum gratia sanctificante, vel saltem
cum illa connectitur. Charitas quae sicut cum gratia est radix
et fundamentum meriti de condigno in suo exemplo: et
ita exponitur ille textus Apostoli.

170 Secundum autem nobis favet: non
enim dixit nihil mihi iustitiae distribuere in
pauperibus facultates meas sed nihil sibi prodesse si caritatem non haberet

ga tendi^a contq pdest etiq distribuere Ita ga exgmoi
opa meritoria et quid de pdigno sit frans ab hoc
visto. Ex eo q dilegentibq Dey pmitatr vita eterna
infr etiq dilecq meretur de pdigno vitq etnq et
mecedilectd ad ppetere refero q toga inferatt
nq opribq misericordie pmeor et reddit vita et
tna vt pstat ex n 167, liceret ga inferre ga opa
lq misericordie merentr de pdigno vita ajng?
stando q charitas sit vita nostra nq infert oia opa
de pdigno meritoria pcedere a charite et pnario
tale metq ppetat tui^a charity et opa tibq ctarq vit
tuty vt inquit ctnliq d hoc art 4 q hec verba met
vq vitq etnq l^o pfert ad charity ad alias auq virtes
ptario.

171 Oppis 2^a merity de pdigno singlq dicit equa
litq pportionis ey gla, et hec equalitas in sola chta
vtitis gadeq se reperiri ga sola exgmoi ly e meritory
de pdigno glq mat pstat a n 26. mir pōrt l^o qui
to beata amet hoc Deo, qq intro fieri pe, et sola cha
ritas amet hoc Deo qq fieri pe in via ga sola char
tas het equalitq pportionis ey gla. 2°. gla e possessio
Dei p vt e in se et sola charitas e tendea in Deq p vt
e in se: 3° in beatue sola fruitio e quasi substa, ac
lrque auq virtes lt quasi accia, et sola caritas in
via e quasi substalq vita aig: reliqq aiq vir
tes quasi accia ga sit sola substa e pportiona substq
ita sola caritas e meritoria de pdigno glq. 4° opa
huq vitq sl valde exsta et impportionata ey gla ga
si aliq sit pportionata erit sola ly charity, atq ete
viq pfectisse. 5°: augty glq correct augto grq et charity.

Si charitas non augeret meritum, ergo charitas, vel quod melius

habitus augeret meritum, secundum diversos processus: et habitus iurandi, ergo habitus

iurandi, ergo vel quod habitus aliarum virtutum sunt valde imperfecti

vel non charitas quo non possit mereri de condigno augmentum charitatis

quo potiori titulo neque augmentum gloriae.

172 Ista mihi non minus ad tertium sequitur

ut deinde: nec quod illa futurus vivendi alias ... quia beati sunt

sic in patria et in via proferunt ad aequalem . . . non

ad aequales proportiones respectu ... ad meritum de condig-

no et sanum ... secundo ... in sua substantia

... in sola visione, amore beatifico ... sunt propter

se et accensi in beatus; et tamen amor in via merebi-

tur de condigno beatitudinem in ... virtutes ... a

charitate sunt quasi proprietates et accidentia, poterunt ...

ut a gratia ... mereri de condigno gloriam. Secundo ...

etiam charitas in via, sicut a gratia valet distinguendum ... proprie-

tas et accensus in gratia, quae sola ... ut esset ... una

in charitate et aliarum virtutum, ... nihilominus tamen charitas

est meritoria de condigno gratiae et gloriae. Secundo ... etiam dato

beatitudinem consistere in amore beatifico, et gratiam ... in cha-

ritate ... in beatitudine amoris ... quasi substantiam,

et charitas in via ... substantiale ... reliquas autem

virtutes, vel in patria, vel in via ... accidentia et proprietates

subsequentes; adhuc tamen aliarum virtutum possit de condigno me-

reri gratiam et gloriam ... quia ... ipse ... sed ut

distinguendi a gratia ... tamen ... meritoriae ...

... se ... non ... bonitatem ... nec sint ...

meritoriae; ... a qualitate ... esse ...

ritorie.

173 ... in ... Theologia ... accidentia ...

et solis non sint proportionata ad solvendum subsidium, nec habent eadem accia ut juncta subsidiis sint instrumenta proportionata ad subsidium solvendum. Ita plures actus aliarum virtutum seu actus charitatis non habeant ex se proportionem ad augendam charitatem et gratiam subsistentem; illi tamen habent proportionem ut juncti praedictis superialibus subsidiis ad idem quod gratia et charitas. Ex his patet ad tertiam probationem et insuper dico aequalitatem proportionis non requiri ad aequales proportiones; sed sufficere ad aequalitatem rei ad rem. Ad quartam vero probationem patet responsio, nam merita ea quae habet proportionem desunt: hinc acquisiti non augentur nisi gratia per proprias actio. hinc infusi qualis est charitas, non: augentur enim charitas et gratia etiam per actus aliarum virtutum ut procedentes ab ipsa gratia. Ad quintam probationem et ejus casum patet ex dictis supra ante ut meritorius sit, debeat in Deum ab operante referri.

C. 53

An actus ut meritorius sit, debeat in Deum ab operante referri?

174. Diximus non solum charitatis sed etiam aliarum virtutum posse mereri etiam de condigno augmentum gratiae et gloriae essentialis. Inquiritur nunc dubium an tales actus ut ita meritorii sint, debeant a charitate imperari, vel saltem dirigi et referri ab actu charitatis in Deum? Quintuplex porro habet relatio in Deum considerari. Prima vocatur interpretativa et consistit in eo quod operans sit taliter affectus ut si interrogaretur an opus illud propter Deum faceret affirmative responderet. 2a dicitur habitualis quae habetur per gratiam sanctificantem actus, et hanc dicimus nunc et amicitiam habeo. 3a etiam habitualis vocatur; sed quae habetur per statum

p. ac ty pterit qui qdo exercedo ops virtutes pseveret ex se neq in aliquo esu a se relicto. Ut Surget si quis l° mane oferat et referat ex tes opa bonu q dig fecent et postea illis relicto-ibus bere operetr, quia ille Htes aut ipsa imme diate aut medio aliquo esu a se relicto influat in bona opera.

175 4a relao dtr virtutes que etiq in ta pterito Stiterit fat pcediens; Jo differt a pcendi qa ad relas virtutis requirit q ty phice pterity influat moraliter in bons operas l mery medio alig esu a se relicto: ut si quis in instit et relet ipsi deo succurrere pauperi et ex hac ince aplicett ad arg caperends pecunias spararendas pauperes enquerendas cur taen subeniqat nq de phice transiert ille Hts virtuale taen pseverat in efectios pdictis qui ad illas subsequnt et ex ipso orig trahunt ga tando qq st et talis apelati dadt qdo exercet ops honesty ex ince caritati taliter in deum tendente et ops honesty ij pauer ly ill ad deum dirigente. de relae habulis existente in hetu qq non e pseus q jo erit alia postea decedenda et inquirens an ista qq nanq sit ad merity de condigno pstea q eymo habitus relao se ze reperiri in ince justo-pseus aut q pcedit etiq de ta meritoria homis pecatoris.

Jo qo 2° prima in pterit an aliqua ex pdictis relationis 176 §
sa excepta requiratr ad merity sive de condigno sive de gruo. Ut supos l° xa intra pra ty esauds [illegible] ab alio [illegible] ee meritory in se, sive merito dicto a merito imparts: unde cy dixeri, tas aliary a carite virtudy ee in se etiq de condigno meritorias, [illegible] actus sint in se meritorii. [illegible] 2a questionis [illegible] de

tibus aliarum virtutum indirecte supernalibus: et enim contra
naleis et ipsi [illegible] a posse ea meritoria dicunt
supernalis: supponendo relationem directam in Deum
factam per charitatem posse ipsum esse relatum fuisse
directe maneat in se liber: si enim liber non maneat
in se, neque meritorius in se maneret: unde non sto
non requireretur praedicta relatio sed post obstabit et sunt
tales in se meritorii. Sic suppositis.

177 Sit dico: non requiritur quod operans re
ferat in Deum relatione expressa charitatis honesta opera ut
sint meritoria sit. Probatur: posito tali honesto libere eleva
ue supernali, et concurrente ex auxilio libere supernali, ponitur
quidquid requiritur ad rem merendi supernaliter sed in hoc non in
cluditur quod operans per aliam virtutem referat extrinsece in Deum
honesta opera ergo nulla extrinseca relatio in Deum requiritur
ut sit supernaliter meritorium. Maior patet ex meriti defi
nitione etiam quia illa extrinseca relatio est quid superadditum
et adesse distinctum ab illo fundato: unde contra legata est [illegible]
contra meritis de condigno ex Tridentino sessione 6 cap 16:
ubi asserit vitam aeternam esse proponendam ut omnibus bene opera
tibus usque in finem et in Deo sperantibus, addit si justis
bene operantibus ex virtute et auxilio gratiae nihil amplius
deesse ut promereri vitam aeternam censeantur sed praedicta re
latio est aliquid distinctum ab honesta opere ex auxilio gratiae posita
ab hoc iusto ergo talis extrinseca relatio non requiritur ad me
rendum. Praeterea in eadem sessione canon 26 haec habet si quis
dixerit iustos non debere pro bonis operibus quae in Deo fue
rint facta, expectare et sperare aeternam retributionem
... sed bene agendo et divina mandata custodien
do usque in finem perseveraverint anathema sit. sed hic
non postulat quod bona opera extrinsece referantur in Deo

go. Unde colliges opera quae in hoc iusto sine gr
atia in Deo velle esse meritoria de condigno gratiae et
gloriae, in peccatore esse meritoria de congruo auxi
lii specialis

116 [illegible] opponis: opera moralia honesta ex na
tura sua non tendunt in finem supernaturalem charitatis et caelestis
ut tendant debent extrinsece referri ab operante in
talem finem ergo etiam ut sint meritoria gratiae et gloriae efficaciter
debent ab operante referri [illegible]: meritoria gratiae et
gloriae debent tendere in finem charitatis supernaturalem. Respondeo quia
si ora ad [illegible] et media ad talem finem [illegible] non habent ten
dentiam nisi extrinsece ab operante referantur, ergo requi
runt [illegible] meriti independenter a tali relatione. Desquo dicis
opera moralia honesta ordinis naturalis ex natura sua
non tendunt in finem supernaturalem charitatis. [illegible] ordinis supernatura
lis et ut [illegible] a gratia sanctificante [illegible] et [illegible]
ad cuius [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. ergo ut
opera moralia honesta habeant [illegible] tendentiam sufficit
quod sint [illegible] et [illegible] a gratia sanctificante: [illegible]
[illegible] talia sunt [illegible] ex [illegible] [illegible] cha
ritatis. Adde quod merita de condigno indicant et fundant
in charitate et in hoc sensu ab illa procedunt, quando
virtutes aliae in quarum [illegible] [illegible] meriti referuntur indi
cantur et fundantur in charitate: in hoc autem non
[illegible] extrinseca operantis relatione sua, quod [illegible] alterius vir
tutis ut meritoria de condigno sit, debeat operari a cha
ritate aut ad illam referri. Ex his relictis ad [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible]. Observa tamen secu
ndo [illegible] esse [illegible] [illegible] in Deo [illegible] et singula bona
opera [illegible] de [illegible] et duratione ex [illegible] ad meritum
requisitis.

C. 6. De Intensione et Duratione ex parte actus ad meritum requisitis.

179 Supposito, quod ad hoc ut meritorius quis sit actus ex quo ... facere, debet ... capax ... et remissionis ... non tamen ... quod ... capax ... et remissionis ... qualitas ... actus ... et remissionis ... qualitas ... Supposito ... aut remissio ... meritorius posse considerari ... et ... id est ... respective ad ... aut remissio actus ex quo procedit ... se considerari ... respective ad ... aut remissio actus. ... modo considerati, certum est apud nos nullam determinatam ... requiri ... meritorium ... de ... : ... remissus ... opera ... potentia ... meritoriæ gratiæ et gloriæ; si vero consideretur respective ad ... actus, ... aequalis ... remissio ... actus ... dubium est circa ... ad meritum requisita ex parte actus, an ... aequalis ... meritorius gratiæ ... gloriæ ... aequalis ... actus ex quo procedit ... remissior ... charitas ... duo procedens ... charitas ... meritorius.

180 ... aliqui dixerunt ... sit remissior ... meritorius. Alii ... meritorius, non tamen ... gratiæ ... quod si ... duos gradus gratiæ, duos gradus gratiæ ... individua ... unde ... duo gradus gratiæ ... in ... ex ... quorum ... antea erant in ... est ... individua de novo ... aliqui ... quod ... non ...

et illius augmenti; hoc tamen non obstante stantibus vere illis
terminis possibile, quod nunquam hoc in ratione illius actum
sic ultimo disponat ad tale augmentum gratiae repraesen-
dentis et sic absque tali dispositione decedat nunquam recepit
ad tale augmentum. illius ostendunt quia licet in [illegible] nun-
quam [illegible] terminis sic disponat, recipiet nihilominus gloriam
illius gratiae augmenti in patria. et [illegible] [illegible] ta-
le augmentum non ostendi in via, quia hoc [illegible] [illegible] terminis se dis-
ponat sic ostendi in 1° beatitudinis ingressu. sit [illegible] relatus [illegible]
omnibus eodem posse [illegible] [illegible] [illegible] hic tract. de gratia 3a. quaest.
4a.

[8] sit 1a. dub. [illegible] terminis remissi habitus ex quibus fuit
et meritorium de condigno augmenti gratiae et gloriae statim ostendi in
[illegible] [illegible] terminis et absque nova dispositione. [illegible] et contra [illegible]
relatas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 1a. [illegible] [illegible] ex merit-
torum de condigno 1° [illegible] [illegible] [illegible] in 167. in
[illegible] nec [illegible] nec tridentinum excludit a [illegible] merit-
is remissiores habitus 2°. nam si terminis remissior habitus non esset me-
ritorius de condigno, hoc [illegible] est [illegible] eliciens terminis charitatis
ut duo esset deterioris conditionis hoc iusto ut duo elicien-
te terminis charitatis ut duo: iste siquidem mereretur de condigno;
tale terminis [illegible] eque [illegible] ex habitu; ille vero non mereretur
de condigno [illegible] [illegible] terminis [illegible] remissiore habitu. sed hoc est
absurdum: [illegible] [illegible] [illegible]: absurdum est enim hoc esse deterio-
ris conditionis alterum ex eo [illegible] iustior sit altero; sed primus
esset deterioris conditionis [illegible] 2us ex eo [illegible] esset iustior 2°
[illegible] [illegible] [illegible] eo [illegible] 1us non esset iustior, sed [illegible] [illegible]
cum 2us non esset deterioris conditionis [illegible]: tunc enim [illegible]
[illegible] terminis mereretur de condigno [illegible] [illegible] eliciebat
terminis eque [illegible] ex habitu: [illegible] 1us esset deterioris conditionis quam 2us
ex eo [illegible] [illegible] esset iustior quam 2us, quod est absurdum.

182 Et hinc sbtr 1° 2° 3° 8° dclos. pars,
sltr tq etq remissiore sciu mererer de digno à
sferbos gra sfeqentis. Sd illq augtq statq sferendq in
tuitu talis tq utq noba dispositiol. Homo iustq et
deus aliarq tq et dus mereretr p. illq n° sferuaas
grq sfeqentis. Sd illq augtq statq sferendq ne talis
actq: qo etq hoc iustq est 4tr ... tq et dus me
reretr tale augtq statq etq sferendq: aliter enim is
te ex eo sfe p. iustior eet, deterioris. eet Sditionis q illi
sbtr 2° 3° pars ex Tridentina sessione 6 can. 32 asse
rente iustq p. bona sua opra crescere sanitate. Sd sbtr
tq remissior sciu mereretur tq sferbos grq sfeqentis
et n° augtq illq, iustq n° cresceret sanitate p. sua bona
opra. Sed evierq ê; qolle. sbtr 8° eadq 8° pars: sbtq
remissior sciu mereretr tq grq sfeqente et n° illq
augtq talis tq frauderetr premio. sbtr q grq sfeqens
necesse ea premiq illq qi sbtr ans: grq sfeqens de
bat sferuarr a Deo ex alio titulo et indepente a tali
sciu qo grq sfeqens. necet ea premiq illq tqr con
... Sicut enim merces debita et data operario ne
laboris hestervni necet ea mercas ne laboris hodi
erni eta in sfendi: unde sicut dominq vineae fraude
ret merceq laborq hodiernq si valet illq sfpen
sare mercede debita ne laboris hesterni eta
neq frauderet premio sfdictq tq si valet illq sfpensa
re grq sfeqente et debita ex alio titulo.
183 Quod autq grq sfeqens deueretr
ex alio titulo et indepente a tali sciu qeq erat
ipso ans sbtr: grq sfeqens debat sferuari a Deo
sbtq hoc sbtalis n° peccaret sd et. eta peccaret n°
...quelatr talis tq aut aliqsalq (alioqui hoc it

talis peccaret semper ac nō eēt in tali bona opre
ga gra possidens debat conferri a Deo ex alio ti
tulo et independenter a tali bu ga gra possidens me
ruit ee semper illius, et et conveniet iste fraudaretur
debita semio. Si nō mereretur augtus grē. probatur se
liter 2a pars, si bo remissior bona mereretur de condigno
augtus grē nō statim conferendus, et conferendus eet postea
in via, accedente noua dispositione ex bus. eius, et con
ferendus eet in patria. sed consequens falsum ē ergo eet sta
tim conferendus. probatur sequela maioris pars sa quia seclusa remisso
talis bus mereretur de condigno augtus grē, sine fundamento
requiritur illa noua dispositio ut conferatur semper: merito
enim de condigno nil deest ex parte sua ut semper con
ratur: quia si aliquid deesset nō ē eq meritus de condigno. 2o
quia illa noua dispositio eet bus meritorius de condigno
maioris semper, et sic dispositio ad maius semper quod non
eet dispositio ad semper maioris bus. et si illa ē dispositio ad
semper maioris bus, vel erit dispositio ad nouum semper
et ita semper desideraret dispositio ad aliud semper.

Rsp 3o. quod sicut ad hoc ut bus sit
me sua adte meritorius grē, nō requiritur quod sit meritorius
eius grē possidendi et grē de nouo acquisitae; sed
sufficit quod sit meritorius grē de nouo acquisitae, ita sibi
ut bus sit adequata dispositio ad semper, nō requiritur quod sit
dispositio ad grē possidendae, et ad grē de nouo ac
quisitae sed sufficit quod sit adequata dispositio ad grē de no
uo acquisitae. ergo sicut bus remissior bona meretur ad
quale nouus grē gradus ut duo, ita erit adequata dis
positio ad nouos grē ut duo: ergo ista statim conferetur
independenter a noua dispositione. probatur eq sequela maioris pars
si illud augtus grē eet conferendus in patria

q̄ eet roe meri ỹ in patria electi q̄ indepenter
ab eo in patria electo, sic q̄ drae: q̄a ỹ in
patria electi n̄ ē meritorius, electis siquidē extra
statu viatoris: sic ỹ ẽo sine novo bn̄ fferet in pa
tria auget ãre tom̄ens hic ppecto electo in
via: sic ẽo fferet in patria indepenter a novo
actu, quare n̄ fferet in via statu, post electi
tale ỹ remessum habuit. Hec circa istos.

154 Circa durat in m̄questio excepe
ỹ ad roe meriti supra ĩn nulla sit requiri de
trade ỹ durat aut ptinuatio vt meritoriũ sit, ce
teris aliquis volueriut vt ỹ sit meritorius, n̄ sufficere
q̄ duret p vnicũ instans reale, sed requiri q̄ duret
p aliquot instan sive p aliquot tempus; n̄ determi
nãs tamen quãtũ durare debeat. Oppa propositio ṡt d̄a
Scoto: ỹ etiã in sõ instanti reali fuerit ẽ meritorius.
Probat 1° a priori. ỹ in sõ instanti reali est liber, habetq;
sufficientia: cum ei ỹ sit quãtũ valet indefectibi
liter pducti in unico indefectibili instanti reali: ẽo hẽt
in sõ instanti quid requiritur ad roe meriti. Confirmatur:
si ỹ n̄ eet meritorius in 1° instanti, neq; eet meritorius in 2° aut
3° quã ptm anq; ideo eet meritorius in 2° aut 3° q̄
tunc versaretur de illo ãcto meriti sed etiã in sõ
instanti versatur ẽo si in sõ n̄ ẽ meritorius, neq; in se
quentibus meritorius erit. Maior patet, nec ostenditur
ex premissis roe q̄a in sõ instanti hẽt ỹ quid requirit
ad roe meriti. Probat 2° ãdo a posteriori. Si ỹ in sõ
instanti n̄ eet meritorius, ipsi ỹ n̄ meruisset in sõ sue
ceptionis instanti sed ipsi ỹ meruit ẽ quidẽ tpse in
illo instanti ẽo ỹ etiã in sõ suo instanti ẽ meritorius
ut in soluuntur argta.

C. 7. Argumenta solvuntur.

186 Oppones 1° contra hanc doctrinam: qui tepide utitur habitu accepto, non est dignus augmento illius; sed qui elicit actum remissiorem habitu, tepide utitur habitu accepto: ergo non meretur augmentum illius. Confirmatur: actus qui meretur augmentum habitus, debet esse proportionatus ad augmentum illius; sed actus supernaturalis remissior habitu infuso non est proportionatus ad augmentum habitus: ergo. Confirmatur minor: actus naturalis remissior habitu acquisito a quo procedit non est proportionatus ad illius augmentum, cum exercito habitus acquisitus non augeatur, sed actus illo remissiorem: ergo pariter actus supernaturalis remissior habitu infuso a quo procedit. Confirmatur amplius: actus naturalis remissior habitu acquisito potius conducit ad destructionem habitus: ergo non est proportionatus ad augmentum illius. Contra argumentum distinguo maiorem clarius gratia: qui tepide utitur habitu accepto, sed naturaliter quando dicitur tepide uti, non est dignus augmento illius, concedo; sed possibiliter, nego maiorem: et concessa minore, nego consequentiam. Remissior habitu dicitur aliquid naturale, nimirum carentia intensionis aut maioris intensionis quam habitus; et hoc naturale non est meritorium, neque demeritorium, quia talis carentia de se nec bona nec mala moraliter est, ut patet in hoc casu: nullus tenetur actum etiam remissum exercere, quod nullus urget praeceptum illius exercendi: tunc etiam datur carentia actus non solum maioris aut aequalis intensionis cum habitu; sed ergo carentia minus intensi quam habitus, cum detur carentia omnis actus honesti: et sicut in tali casu talis carentia neque meretur nobis augmentum habitus, nec demeretur, ita in praesenti. Praeterea actus remissior habitu dicit aliquid possibile, nimirum esse bonum honestum, supernaturale, Deo gratum etc.: et sub hoc possibili meretur augmentum habitus ex quo procedit propter dicta in nostris principiis.

187 Ad confirmationem concessa maiore, nego minorem.

ad primum resp. 1° esse antecedentem negando cons. Disparitas est quia
tunc realiter causat per physicum influxum augmentum habitus ad quem
ex quo procedit; in physicis autem qualitas debilior nequit
intendere aliam robustiorem v.g. calor ut duo nequit
augere calorem calidiorem ut 4or; at vero actus meritorius non
causat physice augmentum habitus infusi, a quo procedit; sed solum mo-
raliter; id est movendo Deum media cognitione, ut inducatur
taliter actus conferat augmentum habitus: Unde cum actus etiam remissior
habitu possit ita movere Deum, habet siquidem quidquid ad hoc
requiritur, ut constat ex dictis, conveniens habet quidquid requiritur
ut moraliter causet augmentum sui habitus. Dico 2°: admissa pari-
tione negando ant.: quia licet calor remissus non possit augere
calorem essentialem, actus autem remissior habitu acquisito potest augere
habitum: disparitas est quia qualitas debilior non potest
physice augere robustiorem verum est in causis univocis,
qualis est unus calor in alterum; non tamen est verum in
causis equivocis, qualis est actus cum habitu acquisito. Unde
ad antecedentem primae probationis: quia entitas positiva actus remissioris
non opponitur cum habitu, et ideo neque conducit ullo modo ad
destructionem habitus. Et observa recentiores pariter posse retor-
queri: nam in physicis non solum agens debilius nequit inten-
dere passum robustius; sed neque equale potest intendere e-
quale: sicut enim nequit agere in simile: pro 1°
quod probat contra, probat utrumque habitus infusus non solum non
augeri per actum remissiorem ipso; sed neque augeri per actus
eque essentiales cum ipso: Unde neque actus eque essentialis cum habitu e-
rit meritorius augmenti habitus.

184 Oppones 2° contra dicta: Si actus
durans per unicum instans esset meritorius, actus qui per
plura instantia duraret, eo esset magis meritorius,
et maius premium illi correret; sed hoc est falsum: quia si duret

p[er] unicu[m] instans n[on] sufficit ut sit meritoriu[m]. Minor prob[atur]
1°: q[ui]a in 2° et sequentibus instantibus id[em] est ac in 1°: ergo
n[on] eo magis e[st] meritoriu[m] quo p[er] plura instantia durat.
Prob[atur] 2°: si eo esset magis meritoriu[m] q[uo] p[er] plura inst-
antia duraret, sequeretur q[uod] si duraret et continuaret
p[er] aliq[uod] tempus constans [?] instantibus ipsius, q[ui]a evaderet ipse
meritoriu[m], et crescentibus ipsius gradibus illi correret [?]. Sed hoc
e[st] absurdu[m] ergo ut q[uo]d sit meritoriu[m] n[on] sufficit, q[uod] duret
p[er] unicu[m] instans sed requiritur q[uod] duret p[er] aliq[uod] tempus in-
determinatu[m], et indefinitu[m]. Prob[atur] 3° eadem minor: si duo homines
efficaciter operarentur, sive imperarent actus charitatis p[er] unam hora[m]
duraturu[m], et eoru[m] alter p[er] hora[m] in [?] ... duraret,
alter vero ante hora[m] expletam moreretur, nihilominus equa-
le esset meritu[m] et premiu[m] utriusque: ergo n[on] eo magis e[st] meri-
toriu[m] actus quo plus temporis durat.

Sed contrarie obiectioni occurrit 1° indirecte sol-
vendo communis theologoru[m] doctrina contra Magistru[m] Bañez
asserentiu[m] maiore[m] actus duratione[m] conducere, ut idem actus sit magis
meritoriu[m], et maius illi premiu[m] correspondeat. Prob[atur] ergo hec com-
munis doctrina 1° ex D. Cypr. Epist. 16 ad s[anct]os confessores
asserente: ad fastigia celsiora mora ipsa passionis
ascenditis, [struck] nec temporis ductu glorias vestras non
trahitis sed augetis. Et infra, quo longior vestra pug-
na, hoc corona sublimior; agon unus sed multiplici
premioru[m] numerositate congestus. Prob[atur] 2° ex Apost. 1a ad Cor.
3. v. 8, unusquisque propria[m] mercede[m] accipiet secundum suum
laborem: ergo qui plus laboravit plus mercedis accipiet.
At qui ceteris paribus plus laborat qui per hora[m] unam
durat in opere bono, quam qui tantum durat in illo
p[er] quadrantem ergo plus mercedis accipiet. 1° q[uod] erga actus

q[ui]a

eo magis est meritorius quo plus durat. Probatur 2° a pari de demerito: ergo quo plus tempus durat tanto peccatum gravius est peccatum et consequenter magis apud Deum supplicium meretur: tempus enim maior duratio in peccato est circumstantia aggravans malitiam peccati ergo quo plus tempus durat tanto actus magis est meritorius et magis apud Deum praemium meretur. Probatur 3° a priori: quia actus tamen sit sive unicus sive plus sive minus duret, est tamen equivalenter multiplex: unde quo plus tempus durat, eo pluribus actibus equivalet; quae non etiam militat in demerito; ut eo sit magis quo plus durat. Et quis quis nam audebit aequalis [illegible] plus meretur qui tantum horam durat in Dei dilectione ergo qui diutius durat quadrante?

190 Nunc redeo 2° directe ad propositam materiam nando mirum. Ad cuius tamen probationem dico ad 1.um [illegible] in 2° et sequentibus instantibus idem est quoad substantiam ac in 1°, ideo idem est etiam quoad circumstantias non [illegible] et [illegible]. Ut crescat tamen in esse meritorio, non requiritur quod varietur quoad substantiam sive quoad intrinsecum; sed sufficit quod eidem actui superveniat aliqua extrinseca circumstantia ex se inducens ad meritum augmentum, qualis est maior duratio ipsius actus ut constat ex nostro argumento. Dico minus quod idem [illegible] tamen quoad intrinsecum non est meritorius sed fit magis: enim non meritorius si ei superveniat fundamentum extrinsecum libertatis quae ex se inducit ad non meritum: unde sicut idem tamen quoad intrinsecum invariatus est meritorius si sit liber; non non si liber non sit, quia libertas sit actu extrinseca: ita idem tamen quoad intrinsecum invariatus est magis meritorius si plus duret; minus non si durat

minus, quia duraô maior aut minor sit circumstantia extrinseca actui. 2º dicimus aliter dicendum: et in 2º et sequentibus instantibus est idem ac in 1º; 3º ideo est idem etiam equivalenter. Ratio ans. et conseq.: quia quo plus durat, eo pluribus actibus equivalet, et plus premii meretur; sicut quo intensior est actus, eo pluribus actibus equivalet, et plus meretur premii.

191 Ad 2um minoris probationem varie admodum respondent; sed aliis solutionibus et earum impugnationibus omissis, respondeo negando maioris sequelam: quia ut vera sit nostra sententia non requiritur quod cuilibet instanti durationis respondeat determinata pars eorum premii, sed sufficit quod eo plures sint partes premii quo plures fuerint partes aliquote temporis seu durationis meriti: at aut partes aliquote premium sunt finite etiam in sententia asserente premium ex infinitis durationibus, coens est ut premium sit etiam finitum. Ad 3um minoris probationem dicimus ans.: equale est meritum utrique, si tamen infans eque in utroque duraret, secus aliter, ratio ans. est conseq. In nostra sententia actus etiam voluntatis efficaciter equales ab alio non habent meritum distinctum a merito infantis: ideo si magis minus aut equale meritum in casu arguenti non est desumendum a maiori merito aut equali durationis infantis in anima: sicque ipse quod integrum duraret in altero quam in altero minus tempus duraret, et magis ar. c. 4. Utrum ex parte tamen requiratur ad meritum carentia dementii.

C. 3 Utrum ex parte tamen requiratur ad meritum carentia meriti et demeriti.

192 Quod ad 3um attinet idem est ac rogare an idem tamen possit esse meritorium et demeritorium diversis respectibus

ad hoc ut actus sit meritorius requiri honestatem seu bonitatem in actu quia cum meritum debeatur ... ex bonitate actus ... [illegible] gradus bonitatis et aliquis gradus bonitatis ... possit ... honestatem seu bonitatem, e contra ad meritum aliquod ... requiritur honestas et bonitas in actu. Hoc supposito ... [illegible] ... possit esse meritorius et sic demeritorius ... [illegible] supponendo ... sit intrinsece meritorius et sit intrinsece demeritorius, requiritur quod sit intrinsece bonus et intrinsece malus ... aut sit intrinsece meritorius et extrinsece demeritorius requiritur quod sit intrinsece bonus et extrinsece malus. Suppono ... fieri intrinsece bonum et intrinsece malum ... motivo seu fine intrinseco actus aut intrinsece bonus ... intrinsece malus quia ... malitia ... actus bonus, sive ... et finis extrinseci. Suppono ... actus sive intrinsece sive extrinsece lethaliter malus ... possit habere aliquam bonitatem ... [illegible] ... [illegible] ... quacumque ... lethaliter malo, e contra ... meritorius de ... [illegible]

[illegible] ... intrinsece [illegible] meritorius et intrinsece demeritorius ... quia requireret esse intrinsece bonum et intrinsece malum ... [illegible] ... ad meritum requiritur ... [illegible] ... intrinsece meritorius ... intrinsece ... extra de demerito. ... [illegible] ... mala ... [illegible] ... actus ... species ... [illegible] ... malus ... [illegible] ... bono ... malus ... malo ... bonus. [illegible]

q. e intrce bonu aut intrce malu vel obti mo-
tiui seu finis intrici. ergo requirit ... actus ee
intrce bonu et sub intrce malu. Probr cons. conseq-
seq. quod sit intrce bonu ex obto requirit obtu inte-
gre bonu ad hoc intrce bonu: bonu enim ex integra
causa. sed obtu non e integre bonu sit quod habeat sub
obto prauu. ut sit q. intrce malu: ergo necesse ide
sub. ee intrce bonu et sub intrce malu: ergo neque
intrce demeritoriu et sub intrce meritoriu. Idem pro-
dit etiam si malitia sit venialis ... explicatio
... est intrce bonu vel finis intrici ... ex natura
sua respicit independenter ab extre circumstantiis: ut actus
misericordiae ex natura sua respicit tanquam finem intrinsecum
... subleuare pauperis, q. charitas diuina ... ...
... a malis et sic de aliis ... ... eligi
bus misericordiae aut castitatis ex natura sua ... ab in-
trinseco respicere sub tanquam finem intrinsecum aliquod malu cum
ex natura sua sit ... ergo q. ab intrce bonum
necesse ee sub intrce malu, et consequenter necesse
sub intrce meritoriu et intrce demeritoriu.

104 sit 2a ... si actus ... ee
intrce bonu vel finis intrici, et sub ... e malu
vel q. mali ... ...
... meritoriu. ... ... est ... ...
... in ... ... an ... intrce
bonu ... ...
... ...
... ... q. bonu imperando ... meritoriu
... in imperante ... in casu ... ...
imperij ... ... meritoriu in se ... ...
... ergo ... ... esset meritoriu. ...

ex dictis sub 1a maior. prob. 2a ut maior
bus licet meritorius in actu ... debet eius actus
meritorius in se: sed in casu ... non tamen est
meritorius in se; esset enim in sua indole malus
... quam non esset meritorius ... [illegible]
... nullatenus esset meritorius.

195 Sit 2a Concl.: si actus interne bonus possit
fieri externe malus, ita ut maneat in se interne bonus, libet
ut si fiat malus ex externa circumstantia temporis, loci ...
bonus idem ... ... meritorius sub et demeritorius ... ...
meritorius: ... ... non esset meritorius in se, licet sit bonus ...
malus ... quam non est in se libet. sed in casu ... actus
bonus esset in se libet: ergo et meritorius. Probatur: esse demeritorius
ille ... libet esset malus ab externo, maior ex externa cir-
cumstantia ... ergo esset demeritorius ab externo
... ... esse ... ... malitiam
... ...
... ... male ... ... externa
circumstantia ... ...
... ... de diversis ... ...
... ...
... ...
... ... bonus et alius malus: ...
malus ... ... malus ... ...
... ... in actu bono ... ...
... ... bono et ... ...
... ... malus ... ... non enim ... ...
... ... in diversa ... ...
... ... malus circum... ... ...
... ... exercendi: ... ...
... minor est ad singula sensus ...

in sebr° aut casu bz Vbaldi malus q. efficeret merita de genere in tu dicta tente ea requisita ad meritum. Adz a fortiori dicendum [illegible] heanti et qe gerere in exercitio operis bonis requirendis [illegible] successus et e auditio facere &c.

196 Praeterea dicere vel obiici quod aut pro obiicit. Itur bz in superiori solutus e, ex de merito actus externi et bz operati agentis. Praeterea obiicis l° Deus nequit complacere et ad premium acceptare bz aliquid ex parte sui bonum [illegible] illo [illegible] quod mundus [illegible] aut ad malum respicere n° poss qz bz aliqua ex pte mali et demeritorii necessaria sunt meritorium apud Deum. Resp. neminis [illegible] mesu e primum [illegible] opus ex se bonum et aliquid ex pte malum [illegible] supletur [illegible] paratus qe illo [illegible] maledictus qui facit opus Dei negligenter quoniam Deus [illegible] ex se bonum [illegible] negligenter [illegible] n° premium meretur [illegible] qd e demeritorium n° vo sub meritorium. Idz confirmatur ex Matth. 6 ubi ait Christus attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin mercedem n° habebitis apud Patrem vestrum qui in caelis [illegible] ex se bona et aliquid ex pte mala [illegible] ex humana [illegible] laudis et [illegible] n° [illegible] premium apud Deum [illegible] apud homines. Unde subiungit Christus de [illegible] receperunt mercedem suam quoniam [illegible] meritorium apud Deum n° e [illegible] demeritorium. Confirmatur etiam ex D. Greg. hom. 12 de parabola 10 virginum afferente [illegible] bona que agimus usque magna cautela tenenda ne aptus laudis [illegible] bonis [illegible] mercede vacuetur.

197 [illegible] dicere [illegible]: Deus nequit complacere et ad premium acceptare bz aliqua ex pte mali [illegible]

gdo; quadz bonum, vel anz et eorum. Ex dictis constat ad verba Prophetae. Hoc confirmo, sic arguendo, vel eorum. Si potentia esset q si Deus sumeret bonum opus ex se bonum et ab extrinseco malum, attraheret ad exercitium eum ex se bonum et ab extrinseco malum; unde alliceret ex se ad bonum et retraheret ad malum, q attrahere proprium est a Deo. At determinando sic illum opus ex se bonum et ab extrinseco malum deterreret hominem a malo; non vero ideo deterreret a bono. Probatur: q^r ut Deus ad aliquod opus alliciat debet id malitia carere; at ut ab aliquo opere deterreat sufficit q aliquid ex ipso habeat malitiae. Confirmatur et Doctores loquuntur de opere externo ut q[?] Deus regnans; cuius auctor ex opere externo et interno et spadis vel heat merito: differunt a merito interno et externo. Si est malo et in meritorio, qualis est hoc laudis et hunc glorie, si coenae opus externum vel merito caret et non est gratum deum et a Deo. Unde, sic ut tu clarius Matth. 6 q. ch. Christus loquitur de eleemosyna gloriae et hippocritis, opus ipsum est materiale peccatum, cui q meritum, gratia, opus et gloria congrue non est.

198. Obijcies: sed si meritorium debet esse simpliciter bonum et honestum, sed ab extrinseco malo non est simpliciter bonum et honestum, ergo non est meritorium. Distinguo maiorem: debet esse simpliciter, idest simpliciter et absolute bonum, id est ex sua natura. Concedo majorem. Simpliciter, idest omnino calidum ut sol et simpliciter frigidum ut hiems est simpliciter et semper calidum, si non omnino calidum, ut sit etiam frigidum: et pariter dicendum de tali facto quatenus fundo. Ista in praesenti. Sed nec existimes posset aliquis ex his nos defendere eundem et alios qui sunt causae esse bonum et meritorium, et vel alios qui esse malum et demeritorium. Hoc enim esset admittere eundem interne bonum et simul externe malum. Defendimus enim quod capta q. ut interne bonum posset esse externe malum, esset interne

meritorii hoc est sui gr(adu)s et sub extrac demeritorii hoc
parati sui gr(adu)s q(uan)do totus actus et totus sui obiectus [illegible]
indivisibilis est esse intrinsece bonus, et totus et totus sui obiectum
extrinsece malus: Cap(ut) 3 aliqua dubia

C. 3 Aliqua dubia

199 Dubitas 1° an actus meritorii debeat esse super
rationis et an praecepti. Bernardus Cistercienses [illegible] art
3 sub eius ad § 3 art 2° gloss. 6 ut citati affirmat
hic cap. 5 n. 1 existimavit opus praeceptum non esse meritorium:
deo enim debere esse supererogationis ut meritorium sit. Hanc sententiam
se temerariam [illegible] erroneam censet [illegible] sunt [illegible]
qua et omnium theologorum consensui oppositum est scriptum quae passim
observationi mandatorum [illegible] promittit. Unde probatur 1° 2° et
vera sed: nam Matth. 19 ait: Si vis ad vitam ingredi
serva mandata, et adultis confert gratiam ut eorum operibus
meritorium qua mandatum observare in hac vita est quae
meritoria. Probat Tridentinum sess. 6 cap. 16 asserens iustis bene
operandibus nihil amplius deesse quominus plene illos
quaedam opera qua in deo sunt facta divinae legi pro huius
vitae statu satisfecisse et aeternam vere promeruisse
censeantur: quomodo [illegible] iusti vere merentur vitam aeternam
per opera quibus divinae legi satisfaciunt.
quae sunt opera praecepta deo a priori: ergo praecepta non tollunt
opus sit [illegible] supernale plene liberum et cedens in obse-
quium [illegible] sub [illegible] gradu [illegible] praecepti.

200 Colliges 1° praeceptum non solum non tollere
rationem meriti sed neque minuere quod neque minuit honestatem
aut supernaturalitatem aut libertatem operis: non minuere honestatem [illegible].
quia ista sumitur ex obiecto et circumstantiis sub praecepti quae
non non minuere supernaturalitatem probatur: quia ista consistit [illegible]

q̄ sub vire obligare: preceptū aut nō facit q̄ sub eisdem
sub vire obligare q̄ sub nō est preceptū. tandem nō minus
re Vocibus pbat q̄a preceptū nō aufert ... voluntatis nec opportunitatem
sponte illud modo operandi; alioquin preceptū ... pecca
ta falsū ... nō posset. Preceptū ergo se ... excitaty
excitabt ad exercendum opus preceptum ergo preceptū nō minuit
opus meriti. Colliges 2° preceptum nō se nō minuere sed augere
meritū opus: nā ceteris paribus magis meritorium est opus
preceptū q̄ nō preceptū q̄a in opere precepto exercetur saltem
virtualiter obediā que nō exercetur in opere nō precepto ergo
ceteris paribus magis meritorium est h q̄ 3i. Ita sentiunt
grauissimi D.D. de opere facto ex voto quam opus ex voto
nō facto: q̄a in 1° exercetur ipsa virtus religionis; non
in 2°. Dixi ceteris paribus: q̄a licet opus preceptum sit exercitium
obediē q̄ nō licet opus nō preceptum; hoc tamen pōt adequare
imo etiam excedere opus preceptum 1° rōe majoris [illegible] in o-
pere nō precepto: 2° rōe majoris [illegible] independenter
ab ipsâ ratione: potest enim e h charitatis nō preceptum
q̄ ieiunium preceptum.

§ Dub. 1 Colliges 3° an ipsa opera precepta et opera con-
silii sint meritoria sed [illegible] opera precepta [illegible]
[illegible] ad meritum [illegible] opera precepta [illegible] precepta
[illegible] opus consilii [illegible] opus bonum nō preceptum.
[illegible] opus bonum nō preceptum q̄ e [illegible] alio [illegible] bono
nō precepto et [illegible] exemplis: matrimonium
opus [illegible] et nec e preceptum nec consilium: nō e preceptum
q̄a nulla lex aut preceptum extat obligans hunc aut
illum hoc in particulari ad matrimonium contrahendum: nō est
consilium [illegible] opus [illegible] et nō preceptum; e tamen [illegible]
[illegible] alio meliore [illegible] nō precepto, qualis e castitas
[illegible] que opus consilii est.

202 Dubitas 2o. utrum actio obtinendi premij sit necessaria et sufficiens et requisita ad rationem meriti. Resp. nec esse necessariam, nec repugnantem: esse tamen sufficientem ad meritum. Prob. 1a pars: quia actio obtinendi premij non requiritur ut opus sit supernaturale et premio meritum, ut sit supernaturale et honestum per talia; ideo non est necessaria ad meritum. Cum aliquid est autem constat tamen ex charitate quia Deus quoque diligitur amice propter se et non propter amorem premij aut timorem suplicij dum eius in aliis bonis operibus sive theologicis sive non quae possunt fieri ex theologica [illegible] impendi dum volens: hujusmodi autem opera sunt de amore Dei superiora sunt supernaturalia sancta. Unde D. Bernardus lib. de diligendo Deo dixit: non sine premio diligitur Deus; etsi absque premij intuitu diligendus; [illegible] ut pure propter se diligatur. Confirm: nam si [illegible] obliviscitur beatitudinis bene operetur, merebitur de condigno gratiam et gloriam. Sed tunc non operatur ex actione premij, cum supponatur oblivio premij; ergo haec actio ad meritum non requiritur. Prob. maior a simili: nam si quis oblitus omnino suppliciorum Deo valde peccet merebitur de condigno aeterna supplicia gehennae.

203 2a pars nempe predictam actionem non repugnare merito vocatur ad se hac certa de fide: nam Deus in Scriptura frequenter excitat nos promissione premij ad bene operandum: unde Eccles. 18 nobis dicitur ne verearis usque ad mortem justificari quoniam merces Dei manet in aeternum. Item habentur Matth. 3, 4, 5, 6, et 10, et Luc. 16. Et Apost. ad Galat. 6 inquit bonum facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus. Porro constat sanctos ex hac actione bene operatos David enim de se aiebat Ps. 118 inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in aeternum propter retributionem.

& Pau. ad Hebr. 11 inquit Moyse elegisse affligi cum populo Dei quia aspiciebat in remunerationem: ergo est quod tunc premium non est malum, imo positive est bonum. & conveniens non opposita charitati neque illius fervorem minuens, ... non ... merito ... : beatudo supernalis est magnum bonum & ... ... conveniens honeste amabile: ergo ... illius ... non est mala, sed bona ex obiecto & conveniens non excluens charitatem nec illius fervorem minuens: ergo nec erit malum, sed positive bonum, & non oppositum charitati operari ex tali ratione: ergo ista non nocet merito.

204 Tertia pars sententiae habe ... sufficere ad meritum probatur quia iustus ante quam eliciat actus charitatis ... bona opera facere ex ratione ... beatitudinis, sed ... mereretur iustus: ergo talis ratio sufficit ad meritum, ita ut non requiratur ratio ... ex charitate: ... nullum enim extat praeceptum eliciendi actus charitatis ante desiderium beatitudinis ... opera illa facta ex ratione beatitudinis involverent amorem concupiscentiae, ... amorem boni ... , hoc non obstaret ut essent opera honesta, libera & supernaturalia ...

205 Dubitatur 3º utrum operari ex timore excludat meritum? timor alius est culpae, alius poenae; timor culpae ... quatenus culpa est Dei offensa, & quia habet turpitudinem in se ... a ratione offensae Dei. Timor poenae ... in poena ... aut alterius ... ad poenam ... ad ... gloriae, qualis est ... aut ... ; & ... timor poenae aut mali ... temporalis ut est infirmitas, incarceratio, mors &c. ... timor ... incutiendi ... a Deo ... liberans ... elementa &c. ... incutitur a ... libere

timor aut ab hoc incussus ad aliquod bonum opus faciendum vel orandum, sive ex iusta sive ex iniusta causa incussus, vel ex alio iusto impediat; vel iniuste, et fugiens coegit alium ad sacrum audiendum, et interim ille furaretur. Si potest iuste incuti, incutitur deo aspirante. Si tamen iniuste incutitur deo permittente. Tandem timor sive iuste sive iniuste ab hoc incussus qui incutitur directe ad extorquendum ab alio opus bonum; vel indirecte: directe incutitur quando finis incutiendi est ut fiat illud opus vel eleemosyna; indirecte vero quando finis est aliud. [illegible]

B. 206 Certum est quod timorem culpae sive quatenus est offensa Dei, sive quatenus est moraliter mala non obstare pro valere ad meritum: nam bene operari ex eiusmodi timore est bene operari ex motivo honesto et Deo grato et pro in dolore de peccato qui sufficiens est ad sacramentum poenitentiae non solo quando dolet de peccato quatenus Dei offensa est; sed etiam quando dolet de peccato propter eius turpitudinem et malitiam. Hoc certum est timorem poenae aeternae vel temporalis ut valentis ad extrinsecum vel etiam timorem poenae quae temporalis a Deo immediate vel mediantibus causis naturalibus non liberis incussus non obstare merito: nam ex eiusmodi timore stant omnia requisita ad meritum etiam de condigno quae diximus; si enim aliquod deficeret, maxime sufficiens libertas; sed haec non deficit [illegible] ratione [illegible], sed non deficit ad validam [illegible] confessionem et contritionem.

207 Et hinc tandem certum est non obstare ad rationem meriti timorem a causa libera creata directe vel indirecte iuste vel iniuste incussum ad extorquendum opus hoc [illegible]; quia eiusmodi metu stant requisita ad meritum de condigno: de honestate enim et supernaturalitate non est dubium; nec deest ea de libertate, sed enim stat sufficiens ad le-

thale libertas ex metu vmepte et directe in casu
ab hoc ad extorquendum lethale et sit in illo qui tunc
dolo adderet ex timore mortis qui non ideo ex
cusari a lethali licet in sistenti. ex quo solvuntur
arga.

C. Quo solvuntur argumenta

Ad 1m. Contra doctrinam n. 199 notandum
non obstat, et arguit quod hunc facere posset, solutus est n. 15.
et 16. Adde ibi dictum, ex quo huius 17 n. 16 non negare, servo
iniusta facienti deberi mercedem, sed solum narrare, debere gra-
tias: neque etiam inter hos dominus solvere debitam mercedem
servo qui iniusta fecit, non tamen illi gratias agit. Obicies
ergo 1o contra hoc spes asserta posita n. 202. ad meritum necessaria
est spes, quia illud 1a ad Cor. 9. debet enim spe qui arat, ara-
re, et qui triturat in spe fructus percipiendi, sed spes est vno
assequendi bonum quod speratur: ergo vno obtinendi praemium requiritur
ad meritum. Resp. pro bona opera tendimus in vitam aeternam
sicut ad bravium, quod in stadio currentes, ut constat ex
Apost. 1a ad Cor. 6. sed requiritur quod qui in stadio currunt
currentes ex vno obtinendi bravium et praemium ergo solvi. Adde
quod 1o non mirum: neque et ad salutem sit necessaria ut se iustificet.
non tamen requiritur ad singula opera meritoria: quae enim iustus
ante hunc spei elicere hunc dilectionis Dei potest, ista opera aut non
mereri et quod de condigno pro tali hunc, et gratis diceret,
et nescio an bene audiret in Theologia. Praeterea per
talis hunc dilectionis Dei, et aliud opus honestum exercere potest
hunc spei omnino extensum, id est qui non solum non sit eius tunc et
explicite sed nec tamen moraliter influeret. et tamen eiusmodi o-
pera meritoria sunt: nec recurras ad vnam virtualiter habitam
tunc in eo sicut ille negaret, quod et duobus bene operatur.

gereret, sed ita operari posset absque respectu praemii: ergo potest et hoc gratis exequi, certum est Deum posse diligi perfecte et quasi affectu propter se ipsum: ergo si ita diligatur erit de ~~illo~~ meritoria, imo et magis meritoria quam si ex intuitu praemii diligeretur.

Dico 3o. Praeter dicta opera meritoria dicendo merita: sperare ex Deo consequendum praemium sub ratione boni in operandis; secundo: sub ratione praemii et mercedis in operibus, hoc merentur et eorum sub eadem distinctione species utraque respicit ut obiectum illud bonum quod ratione istius est praemium bonorum operum, respicit siquidem ut obiectum Deum ipsum ut bonum nobis et a nobis assequendum intuitu verae spei et promissionis; hoc autem procedere a ratione fiduciae praemii: ergo etiam Deus est bonum assequendum ab infantibus quibus sit assequibile ut praemium bonorum operum infantibus cum dat gloriam ut puram hereditatem, sive ut ad primum: ergo ut obtineamus ea in meritis ad meritum utrumque asserendo habitum seu bonum illud quod promittit nobis ut praemium quod sequitur requirit utrumque assequendo bonum illud sub ratione fiduciae praemii.

Ubi obiicies 2o. Contra dicta sunt assertiones quas habent adversarios Calvinus et alios haereticos ut inquit Suarez hic cap. 12 n. 2: operari ex intuitu mercedis est serviliter et peccare ex amore mercenario sed amor mercenarius excludit amorem charitatis et convertit est malum: ergo etiam excludit meritum ab actibus ex illo procedentibus. Probatur minor 1o ratione quod amor mercenarius trahit totam ad ipsum operantem et in eo sistit, facit enim quod omnia operetur ex intuitu praemii et mercedis; sed hoc excludit amorem charitatis, ut patet quo Deus diligitur propter se et in Deo sistit, dirigendo ad ipsum gloriam omnia bona opera ex amore charitatis procedentia: ergo talis amor excludit amorem

amorem charitis est malus et omnino merito. Probatur

2.° eadem minor ex doctrina dicti § 19 art 4 ad 3 asserente quod amor mercenarius opponitur charitati,

et ideo amor mercenarius semper est malus. Confirmatur:

ejusmodi amor non solum excludit amorem charitis ab

opere sed etiam ab ipso operante, et consequenter est pec

catum lethale quod repugnat merito. Prima autem pars

iam constat. Probatur 2.a amor mercenarius refert Deum

ad creaturam et in ea tamquam in ultimo fine sistit

sed hoc excludit charitatem ab operante et est lethale

ergo etc.

III. Argues deinde quomodo operari indu

ctu mercedis est laudabile et fiet ex amore mer

cenario boni temporalis sive ordinante media spiri

tualia ad temporalem mercedem. Ergo ex amore mercenario

boni spiritualis et aeterni, ad quod tamquam ad supremum finem

ordinat media spiritualia et temporalia ... amore.

Distinguo minorem: amor mercenarius in 1.° sensu ex

cludit amorem charitis et est malus: Ideo: in 2.° non

minus et consequenter: nego in 1.° sensu distinctionis amor mercenarius

... excludit amorem charitis: quia mercenarius

tenet talem amorem, non ita intendit, et non fit refe

rendus ad Dei honorem ... propter in hunc finem refe

ratur ab operante unde hic mercedis amor non ex

cludit operari virtutem ex amore charitatis ejus mercedis ...

fit ex natura sua et non inducat nisi virtutem. Et certum

est: unde ex natura sua inducat ad operandum ex

amore virtutis et virtus est, ad mandatorum custodiam

excitat atque a peccatis avertit. ... mirum

... ex dictis: nego de amor mercenarius de quo

loquimur sistat ex se in amante tamquam in ipso

dro ñ taen tanq in ultimo fine: nq eij maneat
qui amat ptr bonj honestij e ex se referibile ad
Dey tanq ad ultimu fin, et sufficienter tribuit ..
tante resp. 2a maioris pbatio ñ urget nq D. Thom.
plane loquitr de amore mercenario, qui Dey dilig
git ptr bona temporalia et hic procul dubio e ferus ma
lus et oppositus charitati q excludit Dm ab ultimo ex illa pro
cedente q apsiu appetente et e pecc. lethale: qua
uiro eorum inordinatiu charitatis ponendo reg. alti
mu finis in creatura ptr q amat Dey. Simul pt
ad ptre.

212 Obijcies 2o contra dcam assertionem pptum Triden
tine 6 c. 16. ubi pt aprobat opera justoru merituria mer
cedis aeterna ex hoc dicto: ut in primis glorificetur Dey:
ergo actus fit meritoriu, ñ sufficit ... assequendi pmiu sed re
quirit etia Dey glorificandi. Resp. 1o Concilium pposuisse id q
meliu et pfectiu e, quale e operari ... ptr aeterna
mercedis et pd. fut ex etiae diuinae gla; ñ tamen pptrea
definuisse id q ad meritu requirit. Resp. 2o Triden. docu
docuisse q contra Protestantes debet ee ctr Catholicos,
falsum ex aeternae pmij et fut diuinae gla ee meritorium,
ñ tamen statuisse, an sufficiat q ñ ad meritum sola merce
dis etiã: hoc enim theologis discutiendum reliquit. Resp.
3o quisq debito modo operans ex intuitu mercedis,
in primis etiã intendit saltem uirtualiter ut glorificetur
Deus, q totus ille in gloriam Dei cedit et in ipso tanq in
ultimo fine ex se ordinatur.

213 Obijces 4o contra doctam cr. 206: qui
operatr ex timore nec bene nec libere operatur
ergo ñ meretr. pbatr 1a pars antis: quia ita operatr
se intendit uitare malum q timet, ñ uero operari bonu:

qo se vult vitare malu; n° vo facere bonu, et eadem
ly ex timore procedens bonu n° e. Probr ans: qui ita
operatr taliter e afs, ut si n° cogeretr timore mali
n° operaretr qo so intendit vitare malu. n° qo opari
bonu. Pbr ex D° Aug apd Prosperu sententia 172: ne
mo invitu bene facit, etiã si bonu e q facit: q° n°
hel prodest spus timoris ubi n° spus charitis. Pbr
2ª pars lt antis: ille ly qui het necessits a libertatis
qo n° het sufficients libertz ad meritu: nã ut ait Apost 2ª ad
Cor 9: n° ex tristia aut ex necesse, hilarem enim datorem
diligit Deus. = Obicis 2°: malu temprale de se indifferens
e qo ly procedens ex timore mali temporalis n° e ly bonu,
nec sufficiens ad meritu.

Rt. Sed t, neg. ans quo ad utranq partem
ad prob. lz ptis neg. ans: nã lt posset ggere q operans
ex timore pene so intendat vitare malu; n° vo
operari bonu, & tamen etiã ggere; q n° so intendat
vitare malu so etiã operare bonu ly amando in
utroq ly bonu q heat ---- finis intrin ly ordinando
actu ad fine extrin honestu sufficients ad veg meriti ut
contingit deambulare q° ordinis Deo e q tunc ad
deambulandum cogatr. Non qo dicimus operari ex
timore pene prime temporalis valere ad meritu sed tamen
fervorem n° obstare. Unde ad antis prob. esse anti
nõ erg: nã stare pt q si n° cogeretr, n° operaretr, cum
eo q hic et nunc et ex supposicione q operatur sit, ve
lit n° so vitare malu sed etiã intendat bonu et me
reatr. Et hinc ad Pbz ex Aug desumptz, illegendz
e de merite operante ex sola ratione vitandi mali
temporale: que ---- ratio nel prodest ad meritum
sed ad recte operandum; n° tamen excludit --- recte ---

meritorie ex alia supradicta circumstantia operetur. Ad secundum de
quod licet actus non sit: quod illud est absolute liber et volun
tarius, et secundum quid involuntarius, quia ipsi qualis timor minuit
aliquid libertatis: sicut in peccato lethali ob timorem
commisso. Apostolus enim dicit ipse de illo quod omnino ex ne
ssitate et absque libertate operatur.

215 Ad 3um dico antecedens distinguo consequens. Ego
eius ex timore mali temporalis procedens, ipse attenta
hac circumstantia, quod evadit bonum et meritorium, concedo: attenta
circumstantia honesta et positive bona, ex qua dicitur ipse procedere, non concedo. Itaque
timor mali temporalis potest se habere ut occasio accidentalis et extrin
seca ad actum bonum procedendum: et tunc non est dubium posse actum fieri ex motivo
honesto ad meritum sufficienti: et ipse timor se habere ut motivum et finis
operandi: et tunc ipse nihilominus actus ad aliud potest finem positive bonum
ordinari: unde quocumque modo se habeat timor mali temporalis, non obstat
quod actus sit positive meritorius. § 4. De requisitis ad meritum ex parte o
perantis. Caput 1. Utrum ad meritum requiratur status gratiae.

§ 4a. De requisitis ad meritum ex parte operantis.

C. 1. Utrum ad meritum requiratur status gratiae.

216 Expositis ergo de requisitis ad meritum ex parte ipsius
actus: nunc de requisitis ex parte agentis agendum est: et imprimis in
quirimus an requiratur ad meritum quod operans habeat gratiam sanctificantem.
Suppono 1o ad meritum de congruo id non requiri: nam homo in lethali
potest de congruo mereri ex auxilio gratiae et alia dona supernatura
lia sanctificantem gratiam instantis. Et ergo procedit quaestio circa meritum de condigno. Suppono
2o non inquiri utrum requiratur ad meritum de condigno gratia sanc-
tificans, ita ut alia forma et quasi forma intrinsece sanctificans non sufficiat
ad meritum de condigno. Sed si inquiri utrum creatura rationalis sine
gratia alia forma et quasi forma intrinsece sanctificante possit mereri de condigno

apud Deum. Unde nos gratiam sanctificantem intelligimus in praesenti sandas circa ptes merenti, sive haec sit gratia quae de facto hoes et alios facit filios adoptivos Dei sive sit unio hypostatica sive quaedam alia aut quaelibet alia sive aut quasi forma intrinseca sanctificans. Suppo 2o quod possit spectare de necessitate gratiae ad meritum de condigno in statu naturae lapsae et in statu naturae integrae: circa quae spectare de necessitate gratiae de potentia ordinaria et de absoluta.

217 Dico 1o: in statu naturae lapsae necessaria est gratia sanctificans ut homo mereatur de condigno vitam aeternam. Haec conclusio est veritas catholica et constat ex Bulla Pii 5 et Greg. 13 ubi damnatur Michael Bayus oppositum sentiens, praesertim propositionibus 13, 16 et 18, videndis apud ... fuas. hic ... ubi ... et sequentibus hanc veritatem probat ex delictis Script. Patribus et ratione. Ex pluribus enim tantum proponam authoritatem Tridentini, qui sess. 6 cap. 16 agens de fructu iustificationis, sive de merito bonorum operum hanc sapit veritatem dicens: hacque ratione iustificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuo conservaverint sive amissam recuperaverint proponenda sunt Apostoli verba: abundate in omni opere bono scientes quod labor vester non est inanis in domino et post pauca subiungit: atque ideo bene operantibus usque in finem et in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna, et tamquam gratia filiis Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, et tamquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fideliter reddenda: ergo iustificatis meritum, cui tamquam merces correspondeat vita aeterna (quod est meritum de condigno vitae aeternae) non datur in hoc absque gratia sanctificante seu adoptiva filios Dei.

218 Dico 2o: in statu naturae lapsae non datur medium inter statum peccati lethalis et statum gratiae sanctificantis; sed homo dum est in statu lethalis mereri nequit de condigno vitam aeternam

nq. ergo ut ita mereatur debet esse in statu gratiae sanctificantis.
probatur minor: quod homo mereatur de condigno gloriam, acquirit ius
ad gloriam: sed implicat quod qui est in statu lethalis acquirat ius
ad gloriam, ergo qui est in statu lethalis nequit mereri de condigno
gloriam. probatur minor: qui homo est in statu lethalis est positive in-
dignus gloria, seu positive meretur privationem gloriae; sed esse indignum
gloriae et positive mereri privationem gloriae incompatibile est cum iure ad
gloriam: incompatibile enim est quod habeat gloriam merendi privationem gloriae;
ergo implicat quod homo qui est in statu lethalis acquirat ius ad gloriam
et mereatur de condigno gloriam, ergo ad meritum de condigno gloriae
requiritur in statu naturae lapsae status gratiae sanctificantis.

Dico secundo: in statu naturae lapsae hominem
non posse mereri de condigno sine gratia sanctificante aliquod
supernaturale etiam distinctum a gloria essentiali: quia quodcumque aliud donum super-
naturale vel supponit gloriam essentialem ad quam est accessorium, ut est quaevis
gloria accidentalis; vel conducit per se ad gloriam essentialem assequendam, ut gratia
supernaturalia, augmentum habitus fidei etc. Sed qui non potest mereri de con-
digno gloriam essentialem, nequit mereri de condigno aliquod ex his do-
nis, ergo sicut homo in statu naturae lapsae nequit absque gratia sanctificante
mereri de condigno gloriam essentialem, nequit mereri de condigno
aliquod ex his donis. probatur minor: nam in primis gloria accidentalis
supponit essentialem, ad quam est quid accessorium; accessorium autem sequitur
principale, ergo si absque gratia non stat meritum de condigno gloriae essentialis
neque stabit accidentalis. et quemadmodum gloria accidentalis supponit
essentialem (quia accidentalis non datur per se sed ut connexa essentiali) ita meritum
de condigno accidentalis supponit meritum de condigno essentialis.
Deinde probatur eadem minor de donis conducentibus ad gloriam essentialem
assequendam: quia haec dona comparantur homini ut media ad finem
gloriae assequendum: ergo qui non potest mereri de condigno hunc finem
neque poterit de condigno mereri media; vel si posset me-
reri de condigno media, posset mereri de condigno finem.

Unde observabis cit. ver. hæc duo prædicta: quod non
se meri. de condigno glo. essale, n. se meri. de condigno
aliq. aliud donum supernale. Ly quod meretr de condigno a
liq. donum supernale, eadem tn meretr de condigno glo. es
sentiale.

220 Sit 2a dclo: in statu etiam naturæ integræ
requiritur gratia sanctificans ad meritum de condigno glo. dclo e
Joannis Gregorii cum Anlico d. l. a. 2. q. 109. art. 5.
et aliis plurib. in locis: et procedit dclo tam de hoc q. de
statu. Ante prob. supposito, in ordine ad condignitatem operationis
se attendi proportionem actionis a se; sed etiam dignitatem operantis, ex
qua a parte valoris refunditur in actiones. Et hoc sup
posito tum ante hoc apud quos ceteris paribus, plus valo
ris et æstimabilitatis habet obsequium exhibitum a persona mag
næ nobilitatis et dignitatis q. exhibitum ab ignobili et
abiecta. Et etiam in Deo apud quem merita justi etiam in
finite crescunt a ... actiones a se. ... dig
nitatis personæ dignæ. Et potest etiam a contrario: quod tam apud homines q. apud Deum
eo plus malitiæ et condignitatis supplicii habet iniuria, quo plus de
crescit dignitas personæ illam inferentis: unde alapa infli
cta regi a plebeio maior iniuria est, ceteris paribus, maj
us supplicium meretur q. inflicta ab eximiæ nobilitatis viro.
Et hinc in sa... offensa Dei posita a creatura di
cit malitiam simpliciter infinitam, quia eo plus crescit obli
quitas et condignitas pœnæ quo plus crescit dignitas personæ ob
sequendæ. Ergo supposito.

221 Probatur 2o dclo: ad maiorem vel minorem
dignitatem actionis non solum non se attenditur materialis, sive
proportio actionis a se, sed etiam maior vel minor dignitas perso
næ operantis ergo ad dignitatem simpliciter talem actionem
non solum non se attenditur proportio actionis a se sed
etiam dignitas personæ operantis. ans. probatur ex ... anti,

et contra [illegible]: si enim ad condignitatem simpliciter talis actionis non sufficit quod deceret attendere dignitatem personae, neque ad majorem condignitatem deceret attendere majorem dignitatem; neque sub hac ratione [illegible] ad simpliciter [illegible] majoris [illegible] dignitas creare [illegible] angeli [illegible] actione [illegible] alia [illegible] sanctitas supernaturalis; ergo ista [illegible] in natura integra, ut actio sit de condigno [illegible] gloriae.

Dico 2° [illegible] et [illegible] supernaturalis [illegible] supernaturalis se [illegible] ex se et sub [illegible] personae operantis ad condignitatem [illegible]. [illegible] 1°: [illegible] supernaturalis [illegible] supernaturale [illegible] ex natura sua physice transiens, [illegible] ex natura sua physice, et quidem in [illegible]; ergo [illegible] supernaturale [illegible] personae operantis ad condignitatem gloriae; ergo requiritur ex parte personae ad [illegible] condignitatem aliquod supernaturale ex natura sua physice [illegible] sanctitas supernaturalis [illegible]. [illegible] 2°: dignitas personae [illegible] actio ad condignitatem [illegible] ex [illegible] gratia sanctificante [illegible] actio [illegible] ad condignitatem gloriae; ergo actio absque gratia sanctificante [illegible] personae operantis: actio enim [illegible] gratia sanctificante [illegible] personae [illegible] actionis ipsi [illegible] a gratia sanctificante [illegible] gratia sanctificans ad condignitatem gloriae.

Dico 3° [illegible] gratia sanctificans [illegible] requiritur, ut excludat lethale, [illegible] personam et actionem ad condignitatem gloriae; ergo [illegible] in natura integra ad merita de condigno gloriae [illegible] requireretur gratia sanctificans ut excludat lethale (hoc enim in natura integra [illegible]) requiritur tamen ut [illegible] personam et actionem.

go nº se in nara lapsa sed etiā in integra requir
gra sanctificans ad merita condigna glae; ex hoc differentia
q in nara lapsa requir gra dupl ex capite, qa
req ut supportaret naturā, excluendo vitale, et tal
ut supportet possim condignando sibi ipsos actus;
in nara vo integra sō requir ex hoc 2º capitulo.
Ostr 1º qa in scriptura frequenter supponit ut hereditas
ut constat ex Apla ad Rom. c. 4 n. 17 et 21 et ep. 1ª Jo.
c. 1 n. 1, et c. 3 n. 2 et frequenter alibi; sed hereditas
fundatur in filiatione sola adoptiva, ja merita condignum
talis glae debet ee merita filiorum ut talis: atqui etiā
in nara integra tq homo q etiā absq gra sanctificante
nō est filius Dei adoptivus, go ipsa gra etiā in nara inte
gra requir ad merita condigna glae. Ostr 2º si in nara
integra posset dari merita condigna glae sine gra et fi
liatione Dei, posset dari merita condigna tq gra sanctifican
tis et filiationis Dei; sed hoc nequit dari, ut alibi di
cemus go nec illud. Ex his constat gra sanctificante et
ex natura sua formaliter requiri ex natura rei idē,
in ordinatione supernali Dei providentia ad merita condigna
glae.

224 Sed restat videre, an etiā supposita in hq
causa Dei supernali providentia gra sanctificans ad tale mer
ta ita ut nec de absoluta pot. possit creari realiter me
reri de condigno glae absq sanctitate habituali supernali si
bi intrinseca? 1ª sententia defendit neque de absoluta pot. posse
dari tale meritum absq gra sanctificante. Ita P. Vazquez
1ª 2ae disp 216 c. 2, quē sequitur ex discipulis P. Ludovicus
Turrianus ibidem dub 8 apud P. Oviedo hic contro. 5 punct.
1º n. 1º ubi eā amplectitur. Eandem sequitur P. Esparza
q. de ente supernali disp 78 sect 4 citans Ramírez

1a. q. 111 disp. 1a. dubio 3o. et Lorca disp. 49 in 2a. subdubio de absoluta pot[enti]a id posse fieri. Ita apud eundem Ripalda sectione cum Subtilis in 3 dist. 17 q. 2a.; Nominales et plures ex Thomistis cum Caiet. 1a. 2ae. q. 111 art. 2 et Expositores tenent S. Th. Ex hic cap. 19 n. 16, et apud Ripalda S. Bonaven. et Gran.: est tamen inter istos Authores magna dissensio: nam extrinseci tribuunt de absoluta pot[enti]a hoc meritum non solum tantum supernaturaliter et ex auxilio gratiae elevatus ab hoc, sed Anglo in pura natura. Deinde tantum arbitrio liberi voluntatis facti, et consequenter mere naturaliter. Nostrates vero tribuunt de absoluta pot[enti]a hoc meritum solum tantum supernaturaliter et ex auxilio gratiae positum ab hoc, sed Anglo non infecto peccato lethali, nec ornato gratia sanctificante, sed in pura natura constituto.

225 Sit 2a. probatio. Si hoc, quod Angelus possit de absoluta pot[enti]a fieri sanctus aut filius Dei adoptivus absque gratia intrinsece inhaerente, per solam Dei extrinsecam volitionem, sicut in sententia probabili peccatum remitti a Deo de absoluta pot[enti]a per extrinsecam condonationem, et sicut increatus hoc adoptat hoc in filium per solam extrinsecam voluntatem et absque gratia intrinsece inhaerente: in tali namque suppositione posse de absoluta pot[enti]a dari meritum condignum gloriae absque gratia intrinseca sanctificante; sed tamen posita suppositione non admittatur, nec de absoluta pot[enti]a dari meritum condignum gloriae absque intrinseca sanctitate. Probatur 1a. pars: creatura rationalis per filiationem Dei adoptivam habet ius ad gloriam et consequenter est persona digna cui gloria conferatur: ergo si haec filiatio possit de absoluta pot[enti]a stare absque intrinseca sanctitate, creatura rationalis de posse absoluta poterit exercere actiones suis liberis honestis et supernaturalibus condignas ad praemium gloriae absque intrinseca sanctitate. Probatur consequentia: in tali casu creatura rationalis est persona digna gloriae: ergo est potens condignificare operibus suis

in ordine ad principium gloriae supposita enim proportione dignitatis et capacitate actionis dabit per id requisita ad condignitatem actionis in ordine ad principium.

226. Probatur 2a pars conclusionis: nulla creatura sanctificata etiam extra in persona operante non exigit proportionem condignitatis actionis in ordine ad principium gloriae; sed semper non requirit etiam de absoluta potentia dari meritum condigni gloriae: ergo nulla creatura etiam extra sanctitatem in operante, requirit de absoluta potentia dari meritum condignum gloriae. Minor ex dictis patet: quia nec de absoluta potentia potest dari meritum condignum sine requisita dignitate, alioquin esset condignum et non condignum; requisita autem dignitas ex aliquo principio dignificante debet provenire. Probatur ergo maior: nulla creatura sanctitate etiam extra, se exigit actio libera, honesta et supernaturalis ex auxiliis gratiae posita a creatura et promissio seu pactum Dei cum creatura quo Deus vellet se obligare ad conferendum creaturae gloriam ex suppositione quod creatura haberet liberè et supernaturaliter operaretur; sed neque actio illa ex se est dignificata nec dignificaret per dictum pactum: ergo nulla creatura etiam extra sanctitatem non exigit proportionem condignitatis actionis ad principium gloriae. Minor quoad primam partem admittitur ab adversariis, et constat quia si actio honesta libera et supernaturalis ex se haberet condignitatem ad gloriam, etiam posita a peccatore haberet eiusmodi dignitatem quae adhuc deberetur quia ipsa haberet ex natura sua.

227. Probatur 2a minoris pars, scilicet pactum divinum non dignificare actionem: quia vel promissio divina dignificat non se actionem sed etiam personam operantis vel actionem tantum. Si 2um: sed contra promissio divina erit sanctitas extra in operantibus et tunc posset mereri de condigno absque iustificatione. Si secundum

gratuna [illegible] non merebitur de condigno gloriam
actus, quis deinde actus ex se est in abstracto ... me
rita de condigno [illegible] illas a deo, quis ... opp
[illegible] requisita ad merendum de condigno glo
et habet [illegible], nihilominus hic et nunc non meretur
de condigno gloriam per actus ... ex [illegible]
pure naturalibus positus [illegible] non ... nec
ex eo quod ... sit digna et proportionata ex se, actio tamen pure naturalis
est ex se improportionata ad meritum condignum gloriae: ergo ...
actio ex se sit condigna et proportionata; si tamen ...
non sit condigna non merebitur de condigno gloriam ...
[illegible] quod non sufficit ... [illegible] actus ...
[illegible] ... extra sanctam
[illegible] sanctitas ... extra requiritur in operante ut
possit de condigno mereri gloriam et consequenter ...
[illegible] dari ... meritum condignum gloriae absque san-
ctitate ... extra [illegible] operantis. Et ...

§ 2. Respondetur obiectis

228 Obiicies 1° ... et catholicos ...
... Michaele Baio; ad ... meritum de condigno ...
gloriae ... attenditur iustitia et bonitas operis ... et habet
aequalitatem proportionis cum gloria, ... eandem proportionem et aequa
litatem cum gloria habet opus bonum ... fiat ab ...
... a peccatore: ergo ad meritum de condigno ...
non requiritur gratia sanctificans ... [illegible]
probatur ... in sacris literis eodem tenore ...
... bonis operibus et suppliciis ma
... ad Rom. 2° inquit: reddet uni
cuique secundum opera eius; atqui opera mala ex se habent
proportionem et aequalitatem cum supplicio ... iusto

siue ab iniusto: ergo opera bona ex se habent proportionem et equalitatem cum praemio siue fiant a iusto siue ab iniusto. Dist: neg. et Augustinus loco de natura et gratia cap. 2 loquitur: natura humani generis excellens ... peccatoris carnem procreata, ... filios ... ... implendo legem ... iustus de praemio ... securus hoc est de vita aeterna ... Augustinus ... opera bona ... ad praemium gloriae ... in natura lapsa et facta ab iniusto ... Augustinus loco ... de hoc in natura lapsa, vno et carente fide in Christum, ut patet ex textu ... Christi ... Matth. 19 ... gloriam obseruanti mandata nulla facta mentione gratiae sanctificantis ex parte ...

229 ... argumentum ... non meretur: neg. ... peccatoris ... esse ... habitus ... et liberum ... iusti, ... esse ... gloriam cum haec ... ex ... supposita capacitate ... ad de... meriti ... gloriae: quae capacitas ... ... habitus ... et liberum ... Ad meritum ... ... malum ex ... bonum ex integra causa ... requiritur ... obiectum ... ... de ... aut ... reddendo ... aut ... ... ad meritum requisitas ... inferre ... liber... ... requiri ad meritum aut demeritum: ... in textu ... allegato et ... non ... mentio ... ... ex ... ... ex doctrina Pelagii et ... ... asserentium ... meretur gloriam ... ... et fine ... ... verba Christi ... ... ad argumentum et ... ... gratiam sanctificantem ad meritum ... gloriae ... ... ad gloriam ... ... et ... doctrina ... ... arguendum:

dicitur qua loquitur ibi de glia efficace sed ibi est de insufficientia gratiae sanctificantis quae ista non sufficit ad merendum condignam gloriam, sed necessaria ad ipsam gloriam efficacem.

230 Obiicies 2°. Si etiam opera supernaturalia peccatoris sunt laude digna, ergo erunt digna etiam praemio gloriae. Confirmatur Franciscano 2°. Can 1 Hoc asserente: debetur merces bonis operibus si fiant; sed gratia quae non debetur praecedit ut fiant; ergo operibus ex gratia auxiliante factis sive a iusto sive a peccatore debetur merces gloriae: ergo talia opera sunt merita de condigno; merito enim de gratia non debetur merces. Respondeo: concedo antecedens nego consequens: quia etiam opera mala haereticorum digna laude, quin tamen sint digna praemio. Ad confirmationem respondeo: concilium ibi loquitur de operibus peccatoris: quod deinde loquitur contra Pelagianos cum quibus non erat controversia circa necessitatem iustificantis sed circa necessitatem gratiae auxiliantis ad promerendum gloriam: unde ad rem non erat mentionem facere de gratia iustificante quam supponit. Deinde sic supponebant Pelagiani adquisitam per baptismum sed erat ad rem definire necessitatem gratiae auxiliantis quam Pelagiani negabant.

231 Obiicies 3°. Straviter Pelag: hoc aut aliter exercitus sive lethalis est sive gratia habitualis potest elicere ex auxilio supernaturali virtus libera supernaturali charitas gratia Dei sed talis est est meritorius de condigno gloriae, quia in ista ratione integre reperiuntur sancti ad meritum condignum gloriae probatur minor: talis enim haberet aequalitatem proportionis cum gloria cum beatitudo, ut supernaturalis, sit tamen sicut et limitata non est danda aequalitas in gloria tamen ista in ordine supernaturalis cum gloria: ergo et ille est meritorius de condigno gloriae. Ista minore nego minorem. Ad probationem cuius substantia probationis vel nimis et nihil probat.

1
ory ly quincem ty supernaly charitis etiy eliby a pe
catore meri de condigno glae, q e' nimis probare, ly
sup hoc non quincem, neq juncat mereri de condig
no glam etiy eliby a n' pecatore existente sine san
ctitate. Unde Divocq.

232 Obiecies 4. extra dg dalog: absq ei sanctitate etiy
extra pecatum promissio divina de conferenda gla sub condicione opus hoc esse
supernaliss go cd merity condigny gle dari pe saltz de absta [illegible] absq
ei etiy extra sanctitate. pbat cons promissa gla sub condicione ta
lis opus cd posita ope het operans ius ad glam cd rationi mereri
illy de condigno: sed facta promissione divinis efficienti aliq poie
divina qq effecta proximate het ista ius ad premium cd ild de
condigno mereri go merity condigny gle dari pe saltz de absta
ta pta absq ei sanctitate. Cfir 1°: rex pe tribuere monety
p arbitrio suo valorem equaly huic aut illi meri go deus
pe p arbitrio suo tribuere opi hos etiy n' iusti valore
equale in proportione cy gla cd constituere tale opus in ratione
condigni gle. Cfir 2°: infimy charity ly sed cy gra sancta
se e' equaly valoris cy pluriby gradiby beatitudinis go ly ef
fectis charity sed cy divina promissione gerere valores equales
cy unico saltz gra beatitudis, cd mereri de condigno beatitu

233 Cfir 3°: minimi opy pfeo, minus q merity
q q de se quid opus iustorum pe sufficere ad merity condig
ny glae: go etiy seclusa pfae cd dignitate gre sanctificantis
pe dari merity condigny gle. ans pbt: ly pa equalitas
opy iusti cy gla cd e' rei alire p soly proportionis cd ra-
tione capax suspendi magis cd minus, ly pa sollicitet
gra sanctificans n' tam pfea in sua specie q conde se dati
unde poles erunt ly n' tq pfi q qui de se eleuntur
a iusto; p tunc adhuc posset mereri iusty de condigno
glae go minimi opy pfeo minus q merity q q de se quid

operib[us] ustr[a] sufficere pro ad meritu[m] condigni eliq: quod et po
terit sufficere ad tale meritu[m] opus liberu[m] et supernale exi
gens qua possit absq[ue] sanitate aliqua efficaci graduali sufficiens
gra sanctificans deuerit ad meritu[m] de condigno in gere cau
sa efficientis sed deb[et] pro sufficere sub solo effectu cau[sae] efficientis rea
lis quod et pro suppleri debet gra[tia] sanctificans ad meritu[m] condignu[m]
gl[oriae].

234 Atq[ue] hinc quod probat, probat opus etiam nalis honestu[m], imo et
indifferens posse mereri de condigno gl[ori]a[m] dependente a directa diuina promissione de gl[ori]a
conferenda sub cond[iti]one talis operis. Nam pro dato ante mundo cum esse
dignis aut promissa gl[ori]a sub cond[iti]one operis et posito opere haberet operans
ius ad gl[ori]a[m] fundatu[m] in operis condignitate ad gl[ori]a[m] non: ius fundatu[m] in pro
missione diuina quod aut et non cum ad partis sublimiu[m] in aliis
ponere dico, qui si promissum praemiu[m] promissi reuinc[ere] exceperet praemia
tis dignitate, bonis piatis haberet ius ad promissu[m]: et quod ius fundatu[m]
in operis dignitate sed in sola promissione promittentis: unde nec
in tali casu mereri in praesenti esset meritu[m] proprie de condigno: quia
hoc praemiu[m] opus etiam supernale habet et ustr[a] esset improportio
natu[m] ad promissu[m] et careret aequalitate proportionis cu[m] praemio quae re
quirit ad meritu[m] de condigno. Illa igitur promissio in eo
casu conferret operanti ius ad bonu[m] promissu[m]; sicut quilibet
contractus onerosus et promissio unius hanc confert ius promissario
et in promittente inducit obligat[ionem] ad standu[m] promissis; inde
pendenter a ratione meriti de condigno.

235 Atq[ue] confirmat ante, non cum dispositio a qua
moneta accedente regis uoce augente valore, fit ualo
[iu]s possessor quod ad aliq[ui]d tenet; at opus nostrum, etiam accedente
promissione diuina de gl[ori]a conferenda sub operis cond[iti]one, non fit
melius aut estimabilius coram Deo, quam erat ante promissionem:
quia promissio non augeret operis bonitatem. Ostendit aut quod a[uctor] Vasq[ue]z
[illegible] disp. 214 n. 35 et disp. 216 n. 16 asserit, regem non posse pro

arbitrariae transferre sigilli eius ad valorem argenti aut auri sed dare regis valorem superare valoris estimalis monetae cuius valorem augere intendit. Ad 2um dico quod ante memoriam quod licet sigillatis non habet ex natura aut merito statuta dignitas statutae attenda ac meritorum de condigno ... attendo ... defectum necnon supplere ... crescat in sua ... tunc admitteret illa et merita condigna ... quod tunc sanctificaret et dignificaret ... ipse se ipsa esset dignus.

236 Ad 3um dico ... merita ... de condigno ... ad merita condigna ... ad merita condigna ... necnon ... merita ... condigna ... sufficiens ad merita condigna ... de condigno ...

Quo pacto concurrat gratia sufficiens ad merita condigna?

237 Valet an concurrat ... aut ... ipsius ... et ...

formae quae requiritur ad meritum de condigno: quando hic proponitur
generatim dubitatur; an sit ut mera gratia habitualis constituens
meritum in ea de condigno. Sit 1a. conclusio: gratia habitualis
sit generatim una ex potius ad meritum in ea de condigno
in regula: dicta habitualis ipse plures dicentes quae fuerunt dicta
quaestione de suppositis: dicitur Iesus de ente supposito fuit divinus
quo actus imitantur divinum magisterium hic art. 2o. quaest. 1o.
gratia sanctificans non solum habet naturam ex ratione ut habitualis
a Deo peccato, sed etiam potius facit dignum vitam aeternam
Deus gratia et amicus Dei: ergo gratia sanctificans non solum habet naturam
ex principio habitus iusti merendi constituendi, quae ipsa non sunt in peccato
sed etiam potius facit constituendo et supportando quae in ordine
ad primum.

238 Dicitur ergo constituere et supportando opus
merere non sed ea parte constando quae non fuit in peccato.
Probatur 1o.: supportatio gratiae sanctificantis opus ex eo ipse quae non fuit
in peccatore ipse requiritur in opere habitus neque iusti neque
peccatoris (at est haec in pura natura) et in opere
habitus potius iusti, sed maior supportatio ad primum habet opus
habitus potius iusti ut iusti est quae ipse habitus neque iusti neque
peccatoris: ergo supportatio et dignitas operis gratiae sanctificantis
sanctificante non consistit ipse in ea; quae ipsa non fuit in peccato
in peccato etc.: neque si in ea ipse consisteret non esset maior
dignitas et supportatio in opere iusti ut talis quam in opere
neque iusti neque peccatoris: supportatio enim pure naturae
consistens in eo quae ipsa non fuit in peccato aequaliter de
bet esse in utroque: unde ergo constat maior et minor
minor: opus iusti ut talis est magis gratum et acceptum quam opus neque iusti
neque peccatoris: cuiusque enim gratiora et acceptiora sunt opera a
mici ut talis quam alterius neque amici neque inimici: ergo opus iusti ut
talis maiorem supportationem habet ad primum quam opus habitus neque iusti neque

peccatoris. Sed haec non obstante et dignitas non salvatur in dig-
nitate pure naturali talis ut status, et ideo stat in dignitate
persone naturalis reperiri opera iusti ut talis, et ideo neque
neque iusti neque peccatoris opera satisfactoria non sunt naturaliter
persone concurrat ad meritum de condigno.

239. Ostenditur 2°: iustus ut talis non sunt naturaliter
sed etiam persone [illegible] ad [illegible] opera satisfactoria, quia opera
iusti ut talis non sunt naturaliter sed etiam persone [illegible] ad
[illegible] opera satisfactoria: sed enim opera acquirunt dignitatem
ad [illegible] a persona operante, et non acquirunt dignitatem [illegible]
ut dignitas persone. Ostenditur 3°: et [illegible] opera [illegible] sunt
[illegible] in Christo [illegible] concurrere persone ad efficaciam [illegible]
[illegible] opera Christi: quia enim haec opera sunt ex se satis
valoris, [illegible] ut [illegible] meritoria nisi [illegible]
a sanctitate ipsa, quia autem haec sanctitas nequeat concurrere
in Christo naturaliter, id est removendo peccatum, quia nullum esse
potest in Christo, sequitur eorum sanctitatem [illegible] in Christo
persone. [illegible] [illegible]: et ad valorem dignitatis simpliciter talis
debet concurrere persone sanctitas simpliciter talis, et [illegible]
[illegible] ideo ad valorem dignitatis [illegible] debet concurrere persone
sanctitas [illegible]: quia sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita
magis ad magis et minus ad minus [illegible] [illegible]
dignitatis ipsius non debet concurrere persone sanctitas in-
finita, et [illegible] [illegible] [illegible] erunt [illegible] [illegible]
[illegible] opera Christi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: sicut se
habet simpliciter [illegible]; sed ad valorem dignitatis simpliciter talem
non debet concurrere persone sanctitas simpliciter talis, ergo ad
valorem dignitatis ipsius non debet concurrere persone sanctitas
ipsa.

240. [illegible] [illegible]: [illegible] damnant [illegible]
[illegible] [illegible] opera satisfactoria ad meritum condignum gloriae,

p Bayg. nō erat gra requisita nave ad merita sufficientia ex re
remouendi peccati ac p[ro]inde in hac statu damnati: ergo
q[uia] erat gra requisita positiua ad merita. Prob[atu]r ant[ecedens]:
Bayg so erat gra requisita ad merita in eo sensu in quo illa
requirebat Pelagius: unde asserit Pelagium constituere
gram sanctificantem requisitam ad merita condignum gloriae: sed Pelagius
non requirebat gram naturae: Pelagius enim nō admittebat
originale peccatum, ac inde nō requirit ad merita gram collatam
in baptismo ad remouendum peccatum; sed requirebat illam
ad positiue dignificandas naturae merendo: ergo Bay. nō erat gra
nave requisita ad merita ac p[ro]inde in hac statu na
damnati: ergo sic damnati qui erat gram sanctificantem requisitam ad
merita, damnati qui erat gram requisitam positiue ad merita
condigna gloriae ergo asserendum ē gram positiue et ex se nouere deuet
reore ad tale merita.

241 Sit 2a Prop: gra sanctificans concurrit non
ut mera conditio sed ut principium meriti in eadem condigno. Prob[atu]r
ipse nō esset gra sanctificante, nō elligeret merita in eadem condigno
ergo gra concurrit constituendo tale merita. Prob[atu]r ant[ecedens]:
ipse nō esset gra sanctificante, nō eliget equalitatem proportionis
in opere ex p[ro]missio [illegible] merita in ee de condigno dicit constituere
ee cognoscens falsa [illegible] ergo p[ro]missio constant tum a nostro
[illegible] Conf[irmatur]: si gra concurreret ut
mera condi[tio], sed concurreret ut conditio sed moralis aut etiam
physice requisita, ut conditio mysthe naturae? si sic, ergo falsa
de [illegible] posset dari merita de condigno gloriae absque
sanctitate physica appositis? [illegible]
[illegible] ergo etiam nō esset sanctitate, eligere meritis
condigni gloriae absque [illegible] in ee talis nisi gra praesto
mera conditio, quia [illegible] naturae adhuc [illegible]
posset eligi [illegible] constitutiua meriti de condigno. Nos tamen ergo

n° ita genera aliquot equalitas proportionis in opere ly
qdo. hicentur equalitas constituit meritum de condigno: at
qui sine gratia habitualiter equalitas nequit ... at
constat ex dictis cursus gratiam habitualem n° at merum
gratia constitue genuit ad meritum in eodem condigno;
Unde colliges tertio gratiam sanctificantem etiam de se n° requi
ri ad meritum condigni eaq. asserentis .. postea posse
bat ... dicitur de merito condigno quod dicendum
cum de merito condigno requiritur gratia habitualis
demum supernaturalis.

242 Argumenta quae possunt ... contra ...
dicta soluta habita n. 12. ... supernaturale
supernaturale et gratiam gratiam sanctificantem in operante ex
merito condigni quod ... et gratiam ... gratia non
dicit constitui ... pure gratiam gratia ... constituere
meritum inde de condigno ... meritum supernaturale
et valorem gratiam gratia ex merito quod ... n°
ex merito de condigno; hoc enim non requiritur etiam
ad gratiam gratia sanctificante in operante ... supernaturale
et gratiam gratia ex merito condigni quod ...
... in doctrina gratiarum quae ad ...
ad aptiores ... ad confundendum ... constituere ...
ipsa actum gratiam appellat ... contra ...
... princ. ad ... constituendum ... hanc
doctrinam ... in ... de ...
... ita ... mare ...
... enim ... constituit ...
... etiam ... et gratiam ...
... dicit constitui ... gratiam ...
... gratiam et gratiarum ...

243 ...

hoc supposito [illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible]
[illegible] hoc ipso [illegible]
[illegible] alteri [illegible]
[illegible] alterius [illegible]
[illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] in [illegible] hoc [illegible]
[illegible] verum [illegible] sub
[illegible]
[illegible]
[illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible]
[illegible]

Dices [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] moralis [illegible]
[illegible]
[illegible] liberum [illegible]
[illegible]
[illegible] moralis [illegible]
[illegible]
[illegible] moralis [illegible]
[illegible] supernaturale [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] liberum [illegible]

lebera ē ḋ carenti tale quantz ē qd mandate ḋ
perf constituere moralitz dignidz indigenti a gra
eius alia moralitate distin. Ctz Angra sanfans
beat ee prior nara q̄ tz meritorius p̄ ipsz deificatz.

Ctz Angra sanfans beat ee prior nara q̄ tz meritorius p̄ ipsz deificatz.

245 Suppo 1° gra sanfantz ee nara prio
ris premiu: qr eius merits dignus sit eare moralis
tra prius: et eda beat facere nam ipsi Seqitur q gra
constituens merits dignus debet ee prior nara q̄ prius.
Suppo 2°: gra sanfantz ee nara prius an habitus
Ietz merits dignus: qr eius gra sit pars constituens huius
Ietz ē carenti cam dicta conditione huius Ietz; causa
aute etiā dicta debet facere nara ipsi seu constituere ḋ
qd inquirenti an gra debeat facere nara constituere
eius tz sanctitatis, qua ē habitus q̄ p. gra tang p. ipsz dena
minatur merits dignus. Cuit duas dicta pr̄cit nara pcto,
p° si gra immediate fluere nara tz. 2° si fluxa meate fluere
caritas mediante illa, tum eius charitatis fluere immediate cuius
tz ḋ immediate fluere constituente ab ipsa gra tang a radice
fluere hēto charitas. 3°, si donatz Dei ad tz conferenti ex intuitu
gre sanfanits eius operiduz ḋ a° aliti.

246 Dicunt 1° sa defendentes gra sanfantz dene
nara facere tz, at illis diffet 2° tueti ad hoc sufficere gra
etiā nara posteriorē tz. 3° asserit neq requiri gra nara pri
orē neq sufficere nara posteriorē, sed requiri ē sufficere gra na
tura concomitantē ipsz tz. 4° sa in gra quae sit nara pos
terior tz diligunt gra quae sit prius ipsz tz dignus n sit
prius tz: Cg assent, at posse denegare tz, seq ex tz: Unde

alia decet ista sola gratia natura posterior [illegible] sufficere ad [illegible] con-
dignandum et afferretur 2a [illegible] [illegible] actu [illegible] [illegible]
[illegible] de eadem supernali [illegible] 80 sect. 1a [illegible]

247 Sit altera quaestio an 2a gratia sanctificans natura
posterior [illegible] per se condignare [illegible] ad gloriam supernalem. Resp.
gratia sanctificans dependens in suo conservari ab [illegible] per se condignare [illegible];
gratia vero dependens ab [illegible] posterior natura [illegible] gratia sanctificans
posterior natura [illegible] per se condignare [illegible]. Resp. Neg.: gratia sanctificans
[illegible] in quo [illegible] de [illegible] liberum [illegible]
[illegible] charitas dependet in suo conservari ab [illegible] gratia [illegible]
dependens condignat [illegible] gratia dependens in suo conservari ab [illegible]
se condignare [illegible]. Neg. [illegible] hoc casu [illegible]
[illegible] gratia [illegible] hoc [illegible] hoc [illegible];
enim [illegible] omitteret hoc ipso demereretur gratiam
[illegible] [illegible]
[illegible] supernalis et [illegible] hoc [illegible] gratia
sanctificante [illegible] meritorium [illegible] supernalis [illegible]
meritorium [illegible] condignaret [illegible] gratia sanctificante [illegible] gratia dependens
in suo conservari [illegible] posterior natura [illegible] per se condig-
nare ad gloriam supernalem.

248 [illegible] inferes [illegible] requiri [illegible]
[illegible] natura [illegible] posterior condignare [illegible]
[illegible] natura [illegible]
[illegible] condignare [illegible] liberum [illegible]
[illegible] in quo [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] meritorium de [illegible] in [illegible]
de condigno meritorum [illegible];
[illegible] liberi [illegible]: [illegible]
[illegible]: [illegible] liberi [illegible]: [illegible]
[illegible] particularis [illegible] sanctificans: [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible]

atque gratia sanctificans non est operativa ex ello et ita ex illa oritur
non enim est operativa ex culpa veniali, qualis esset effectus illius
ergo quod ergo dictum supra ad talem ergo non esset operativa ex tunc et effectus illius
quod ergo non esset liber neque de digno meritorum gratiae et gloriae
quod aliunde supponitur esse tantum meritorum quod esset et non esset
meritorum de condigno si ad illius dignitatem requireretur gratia
sanctificans numeranda prius et ergo.

249 Hinc deciditur exemplum et ratione apposita
exemplo S. Joan. de Sancto Thoma disputatione 6 de Incarnatione sect. 3. Propterea
rex militibus habitis accidentibus forma diversa tamen
per diversa militum gradus nunc militi plenaria potestatem
ut nobilitas nobilis, ut fiat decurio, decurionis, ut fiat
centurio et extra propter superiorem militi habitis non ac-
cidentis, sed, si fuerit centurio amittat dignitatem
sive nobilis nobilitate et in hoc casu nobilitas quae de-
pendet in suis effectibus ab actione accidentis habitis et ca-
ret nobilitas de prius tempore et tamen nunc postea
actione accidentis habitis et hoc non obstante nobilitas
conferret actionem accidentis habitis in ordine ad primum dig-
natis decurionis: ista enim dignitas proposita est a rege
ut primum militi nobilis accidentis habitis quod fiat
optime et dignitas pendens in suis effectibus ad aliqua
actione et postea nunc ipsa actione conferret nobilitas
in ordine ad primum quod solum in eius pendens [illegible]

250 Opponitur 1° si gratia numeranda postea actu
posset conferre tunc meritorum illius a nostro esse meri-
torum in se ipso et hoc est absurdum: ergo ante prius numeranda
supponitur 1° habere mereri gratiam gratiam sanctificantis et dilec-
tione charitatis quae conferant ad gratiam gratiae, quam iam
supponitur in se, mereatur ergo de condigno gratiam gratiae
supponitur tamen gratiam aptitudine primum diceretur esse

illis ex eo posterius nam ipso die: imo potest maxime talis ex posset disponi de novo a d[ict]a gratia; nam q[uia] iste sic posterius nam q[uia] ex eo acceptat, ipse non est dispositus ex quo non nunc dignatus praesentis a d[ict]a gratia mereretur gratiam secundis ex de digno 3 gratia: verisq[ue] iste tertiae gratiae de posterius nam q[uia] ex disponeret denuo eundem ex: quod tunc nunc dignatus mereretur gratiam secundis ex de dignatis gratia et sic in infinitum. Hoc nam, ad illa imo ans: nam quia est 2 gratia disponeret ex [illegible] obstaret, ecce posterius nam q[uia] ex obstaret tamen illa gratia est primus nullius ex quod ante gratia posterius nam quia est primi um ex, nam per disponeret. Et non a. quia ex veniret decipere valoris a primis, quia primus eius superat aequalis [illegible] [illegible], ac pende superat ad [illegible] valoris ex [illegible] actionis meritoriae. datur enim primus propter actionem meritoriam vitalem.

251. [illegible] infusa est [illegible] gratia [illegible] sui [illegible] per se ad [illegible] disponeret ex [illegible] gratia [illegible] est [illegible] praemium actus quod praemium actus posset disponeret ex, et eveniret [illegible] in [illegible] dignatus et meritoria in eadem [illegible] [illegible]: quod gratia [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] expectabit [illegible] [illegible], [illegible] gratia, et eveniret [illegible] gratia [illegible] in talis ex tamen meritoria [illegible] gratia quod gratia [illegible] [illegible] ad [illegible] est primus ex quod ex [illegible] sic [illegible] gratia nam posterius [illegible] et quod [illegible] primus [illegible] posse disponere ex [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] gratia et primus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primus ex [illegible] [illegible] [illegible] ab actu.

252. [illegible] [illegible] nam [illegible] [illegible] [illegible]

ans Deus expectat ab hom. libere honesti et conservet gratiam vel
iustitiam vindicativam dicit, vel iustitiam remunerativam
nec ans et illos ubi subsistunt als transfer aliq. Iustitia
vindicativa non solum dicit punire peccantes sed etiam
non punire non peccantes; iustitia vero remunerativa dicit
premiare bene operantes: Deus ergo in casu argumenti conser-
varet gratiam dependenter ab illo du. precepto quatenus ille ly require-
bat tunc et hoc non peccaret: unde Deus conservaret gratiam in
tali casu nec per aliquam gratiam puniret non peccantes ac pro-
inde conservaret gratiam vel iustitiam ly vindicativam non vero conserva-
ret gratiam vel iustitiam remunerativam quia Deus non conservaret gratiam
dependenter ab illo du. et etiam premiaret bene meritorie operantes,
posse ut non puniret non peccantes. Haec autem duo sunt
non solum sunt sed etiam realiter separabilia et sic in infantibus bapti-
zato nam Deus non aufert gratiam nec per aliquam puniat non
peccantes non tamen et premiat bene meritorie operantes quia
infans sit capax non peccandi non tamen est capax per se sive
bene meritorie operandi. Ad confirmationem dicto ante; vel contra;
quia Deus deberet gratiam in sui conservatione ab du. precepto, quatenus
ipse posse denominat hominem non peccantem, non vero quatenus denominat
etiam bene meritorie operantem.

253 Instabis: homines iusti per illius praecepti
utpote libere honesti et supernaturalis non solum denominati non pe-
cans sed etiam operans meritorie et quidem de condigno: quo-
cumque enim hominis iusti opere libere honesti et supernaturalis
est meritorius de condigno ergo Deus conservaret gratiam dependenter ab
illo du. non solum vel iustitiam vindicativam sed etiam remunera-
tivam, et credenti conservaret gratiam et premiis illius hominis ante
et subsistentia per se ...: Deus vel illius hominis precepti
et conservat gratiam conferentis et conservationibus gratiam augetur:
conservat gratiam conferentis, nec per aliquam puniat non peccantes

Confert vero novum gratiae augmentum ut etiam ponit meritorie operando. Deus igitur circa illos tu speciali et exercet utrumque vindicativus et remunerativus vindicativus in conservanda gratia perseverandi, remunerativus in collatione novae gratiae.

§ 254 Instabis etiam: Deus conservat gratiam dependenter ab illo dicitur ut libero hocspiritu et supernaturali sed tu ut liberi hoc spiritu et supernaturalis est meritorium quod conservat gratiam dependenter ab illo dicitur ut meritorio quod conservat gratiam est primum illius. Probatur minor. Deus conservat gratiam dependenter ab illo sui ut ad impletivum praecepti supernaturalis vel charitatis, sed praeceptum hoc non impletur nisi per tu liberi hocspiritu et supernaturalis gratiae. Respondeo nego maiorem, nam si deus conservaret illum ex speciali pietate et clementia tu libere nec meritorie, adhuc conservaret gratiam vel illud tu; ergo non adhuc illud sine casu ante postea sufficeret ad dominandum hoc non peccando, quod sufficeret ad dominandum meritorie operando. Ad maiorem probationem ista maiore distinguo minorem sed praeceptum non impletur nisi per tu liberi quatenus adimpletio praecepti ipse conducit ad conservationem gratiae perseverandi non quatenus conducit etiam ad merendum novae gratiae tu merum. Et hinc nego illud distinguo maiorem. Deus conservat gratiam dependenter ab illo dicitur ut libero hocspiritu et supernaturali, attenta conservatione gratiae meritoriae in illo, attenta ipsa dispositione non maiorem. Insuper nego probationem tu ut liberi hocspiritu et supernaturalis est meritorium augmenti gratiae illo, est meritorium conservationis gratiae perserendi non merum bonum tenens: quod conservat gratiam dependenter ab illo tu ut meritorio novae gratiae illo, ut meritorium conservationis gratiae perserendi non cogit ista et tu.

255 Explicatio ista maiore conservatio gratiae

te precisse attenta solum exigit in illo casu
remotionem peccati; ad hoc autem non requiritur quod de praemoveri
sit liber et gratia ex se solum hanc instit. Conservatio vero
gratiae in tali casu attenta praecise petit sibi liberum et meritorium;
quia in tali casu conservatio gratiae stare nequit quin ipse
natus libere sibi praecepti et coeundi quin detur sibi meritorium
novae gratiae. Hoc est quod deus in instanti in quo urget
praeceptum eliciendi sibi non vitari peccatum nisi eliciendo dictum
cum dictum deus sibi praeceptum sit liber et meritorium novae
gratiae, sequitur deus non vitari peccatum in tali instanti
nisi sit sibi liberum et meritorium novae gratiae;
quod sit conservatio gratiae potest deus dependenter a vitatione pec
cati et ipsa nequit stare sine actu meritorio novae
gratiae conservatio gratiae et hanc praecise attenta stare ne
quit sine actu libero et meritorio licet ipsa praecise attenta
possit stare sine actu meritorio.

256 Praedicta doctrina roboratur hac
vide: supponamus illum hominem ante positionem sibi praecepti habere
gratiam et sex et postea adimplere praeceptum quod sibi remis
sit et amor et meritorium gratiae sibi et amor. Ille sic:
gratia et sex in tali casu operetur in sui conservatione ab
actu remisso et amor; iste enim facit quod hoc tunc non
peccat [illegible] adimplens praeceptum et con
tra facit quod tota gratia et sex conservetur [illegible] gratia et sex
non posset tunc operari ab illo actu et meritorio [illegible]
sui conservationem gratiae et sex aliquo [illegible] ille sibi ea meri
torium gratiae et sex cum tamen supponatur esse merito
rium gratiae et amor [illegible] optime [illegible]
[illegible] in sui conservatione ab illo actu praecepto
quin dependeat ab illo et meritorio gratiae [illegible] sine
illius conservationis. Hoc autem [illegible] stare sine [illegible] gratiae

praecedens dependet in sui conservatione
ab illo tamquam a causa, sed ipse Deus removere pec-
catum efficienter; cum autem e contra removeat peccatum efficienter
stare possit cum habitu meritorio, et accideret si Deus
vero ex potentia absoluta eundem stare simul cum gratia prae-
cedente dependeat in sui conservatione ab Deo tamquam a
removente peccatum quam dependeat ab illo tamquam merito-
rio.

257 Oppositio 3ª intendens aliquo medio stare sec-
tus vitiosus meriti in eadem tamen meritoria subjective ipsius
haec differentia, quod gratia nata posterior superaret suprema
4ª quam gratia elevata fuit duobus gradibus alicui charitatis et duobus
justitiae, quorum unumquodque correspondet ut principium auxilii gratiae
duo. In hoc casu charitas posset differri non
solum a gratia praecedente in ratione principii, sed etiam a gratia subsequente
quae correspondet ut principium tamen justitiae, et justitia posset
differri non solum a gratia praecedente, sed etiam a gratia subsequente
quae correspondet ut principium tamen charitatis. Quia si charitas esset
meritoria gratiae ut duo non differentiatis quae haberet a gratia
praecedente esset meritoria maioris gratiae non vero differen-
tiis quae haberet a principio justitiae. Item si justitia esset me-
ritoria gratiae ut duo non differentiatis quae haberet a gratia
praecedente esset meritoria maioris gratiae non vero differen-
tiatis quae haberet a principio charitatis. Itaque ista maior
gratia correspondens tamen charitati magis differret a justitia
quam maior gratia correspondens tamen justitiae magis differret
a charitate, et ita illarum quaelibet esset meritoria in ipsis
quae quaelibet earum differentiaretur in ipsis. Sicut autem non valet
vere, quod non possit differri a principio suo, cum gratia dif-
ferens a charitate non esset principium charitatis, sed justitiae, et gratia
differens a justitia non esset principium justitiae, sed tamen charitatis

quod si admitteretur actum posse condignificari ex spe[cie] morum postea ipsi deuet admodi spe[ci]alis ipsius morti in eadem tur

250 Rec[oncilia]tio mundo a[...]: neq[ue] sequi- tur qualit[er] eorum dui [...] a [...] [...] quod possit fieri ex charitate. [...] aut obiq[ue] hoc sequeretur est quod si charitas est [...] a forma intrinseca meren- tur nobis formaliter, ex ipsa natura formaliter causaretur a forma intrinseca neq[ue] causaretur ab ea charitas est [...] facto [...] formaliter intrinseca: [...] formaliter intrinseca causatur ab [...] intrinseca quod tandem est [...] hic [...] [...] intrinseca [...] formaliter intrinseca [...] formaliter intrinseca [...] [...] [...] [...] charitas quod [...] intrinseca [...] [...] meritum [...] formaliter [...] charitas quod [...] formaliter charitas [...] [...] meritum formaliter [...] intrinseca quod si [...] charitas [...] faretur a [...] formaliter intrinseca [...] intrinseca [...] faretur a forma [...] meritum [...]. Ideo [...] si [...] intrinseca [...] [...] [...]faretur [...] formaliter charitatis.

251 Obijcies 4º [...] sit meritorium de condigno [...] deuet [...] Dei in [...] ac [...] [...] Dei [...] ipsi [...] [...] et [...] aliter [...] [...] [...] Dei [...] si [...] [...] [...] Dei in [...] nequit [...] [...] Dei in ipso [...] [...] extra [...] Dei in ipso [...] [...] [...] [...] illesit [...] [...] et [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...] nequit reddere [...] meritorium de condigno [...] nequit red- dere [...] Dei [...] nequit [...] [...] [...] si [...] [...] [...] [...] quod

gra nara posterior du necesit redderetur Deo a malorum aut displicere dum. accessit alaquid opera honesta elicita in statu peccati lethalis et moraliter fieret ... redderentur meritoria de condigno quia possunt habere tempus ... hanc ... necesit. probetur ... coa.

260 Non est potior ... ad ... ad ...: imo ... videtur obstare ... talis ... prioritas naturae q temporis: gra enim ... ad promerendam auxilia tempore antecedentia ... ad promerenda auxilia naturae ... Sit ...: quod ... meruit auxilia et donationes ... collata ... multo tempore ante ... ex ... Christi ... auxilia quae natura praecedunt ... meritorium sunt priora ... se habent ex parte principii ... meritorii, ... meritum nequit cadere sub meritum cuius est principium ... obstat prioritas naturae in ... gra ..., prioritas temporis ... gra ... ad ... prior tempore, quae gratia nequit ... f: gra: ... potiori titulo ... prior ... quam gra necesit ab illa ...

261 Ad argumentum ... marg: ... meritorium de condigno ... gra ... displicentia Dei in gra ... displicere Dei in ipso ... meritorio de condigno ... displicentia Dei in gra ... displicere Dei in ipso actu ... honesto, ... marg; cuius subsumpta probatur certae ... memini distinctionis a nobis ... ethicis marg: ... gra sit nara posterior ... displicentia Dei in gra necesit ... displicere Dei in ipso ... honesto ...: necesit ... displicere Dei in ipso actu ... meritorio; ... marg: ... subsumptae marg ... probatur:

complaceat Deo in du et honesto esse pri complacendi ingra-
tido; complaceat Deo in du et digno meritorie et pri
complacendi in gra non professos et cog. ly ille z se id
est, et bene honesti, et supernaliter procederet nara gry
ung la collao l, conservao penderet ab illo tanq ab
ultima dispositione l, Deo et ita complaceat Deo in actu
esse pri et no complacendi in gra qa ita ly esse pri
et quasi caa gry ly no ille est meritory de digno et
nara posterior gra qa in esse meritory de digno con-
tinetur partialiter pri; conservandus aut seu totus est posteriory
nara [illegible] sui [illegible] seu [illegible] qa totus est esse et prius
e caa circa totus, et in hoc sensu complaceat Deo in gra
esse pri complacendi in esse tu.

262 Nec hinc sequitur eundem ly esse prio-
res et posteriores nara gra: nam ly in sensu sumi est adequa-
te ac in 2o: qa in 1o sensu actus est ly subiectum huius dene-
minationis digni; in 2o tamen sensu est totus denominatum
Nec sequitur gra esse posteriorem et priorem nara sui eiusdem
ly qa sic sequitur gra esse posteriorem nara sui subiecti illius
denominationis; priorem vero nara sui totius denominati. Ad confirmationem
concedo antecedens, nego cons. et eius probationem. Disparitas est qa ly honesti
procedens tempore gra est ly huius positive non grati, sed hoc
nec habet gra nec lethale, et in pura natura ly etiam
positive ingrati sed sic in lethali: unde ly est incapax
ut dirigatur ad gloriam; at vero ly honesti se nara prior
gratia est ly huius se positive non grati, quatenus pro illo priori
dependet a gra; positive vero grati quatenus in eodem insti-
tuti in qua ponitur ly ponitur seu conservatur gra intuitu
illius ly: unde talis ly est capax ut dirigatur ad gloriam
et quod additur in confirmatione non videtur ad rem: nos enim non
dicimus gra posteriorem nara posse dirigere ly ad me-

rendj primj natura per ipsa tu pro ad merendum primj natura posterj.

263 Opponitur 3°: Unio hypostatica non producitur facit esse tum natura priore ipsa unione quo nec gratia sanctificans producatur sine dubio tum natura priore ipsa gratia. Ergo ... unde actio non suponit ... suppositum unde actio non supponit ... priori natura ipsa naturam realem ... producitur ... et ... unius ... ideo unio hypostatica facit unius ... tum natura humana, debet ... et unio ... actionem quod quo ... unio non producit actionem natura priore ipsa ... quo nulla est actio ... natura prior ... tum autem in gratia sanctificante hoc ... non ... quo gratia ... actionem natura priore ipsa ... hic possent facere ... an ... possit mereri de ... C. 3 an Christi parvulis crescat meritum ex natura gratia sanctificante?

C. 3. An Christi parvulis crescat meritum ex natura gratia sanctificante?

264 Pro instanti ... ponit tum charitatis ... instantis 4° ... equalis. Negamus an ... mereatur ... quo ... tum ... habeat natura sanctificante ... tom. 1° in ... 6 cap. 4 n. 24. Tum hic ... 2° ... ad ... Cabrera, Canus, Medina et alij. 2ª ... ad ... art. 4 et alijs in locis, Victoria, Armaius, Corduva, et ... tum alijs in locis tum ... 12 de gratia ... Valentia ... Joanni de ... sequentis ... sectione 2ª et ... hic ... 5ª ...

265 Fit ultra dico cum d[icitur] [illegible]. Ceteris paribus crescit meritum cum majori gratia sanctificante. Probatur 1° quia a priori gratia sanctificans dignificat opus et ita reddit illud meritorium de condigno: ergo major gratia magis dignificat et reddit opus magis meritorium de condigno. Antecedens probatur ex dictis et consequentia: nam sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis; quapropter si gratia simpliciter talis constituet ut forma meritum de condigno simpliciter tale, major gratia constituet ut forma magis meritum de condigno: sicut quia albedo simpliciter talis constituet ut forma album simpliciter tale, major albedo constituet ut forma magis album. Probatur 2°: crescente bonitate operis et si cetera sint paria crescit meritum: unde ceteris paribus magis meritorium est actus charitatis quam misericordiae quia ille cum obiecto melior est quam iste. Sicut ex libertatis incremento ceteris paribus solet crescere meritum, ideo quod magis meritorium est actus charitatis plene liber quam semiplene liber: ergo crescente gratia et ceteris paribus crescit etiam meritum.

266 Urbanus etiam solet dico quod opera Christi si ipsa est essentialiter magis meritoria quam opera cujuscumque alterius justi, quia sanctitas Christi Domini est infinita ac proinde major quam sanctitas alterius justi: ergo quia ipsa crescit sanctitas et plus crescit meritum. Haec argutio non satis sufficere videtur Patribus Suarez et Oviedo, quia sanctitas Christi Domini consistens in personalitate non solum est major quam sanctitas puri hominis, sed etiam est diversi ordinis et alia a sanctitate pure creata consistente in gratia sanctificante: unde illa constituit Christum filium Dei naturalem, haec vero constituit hominem filium adoptivum. Ideo cum asserit P. Oviedo opera Christi Domini sunt magis meritoria non quia dignificantur a majore sanctitate, quae semper major sit in ipso, sed quia dignificantur a majore sanctitate

que mar ebig fit in spe sui nare independti a mare spead. sut qa sanitas spor q calor ssor è calore n so roe maris spes gre q caloris. sed etig roe maris ssos sspe, in qua independt ab spe excedit gra calor. ly qo maritas mer ti ssbi ti n sueat a santate mare maiorite soli spes; so etig maiorite sspe ssors, n recte inst: qo q pp cresit santas in sola spe, pp cresit merty. se so pe ex illo anti inferri qo q pp cres cit santas in spe et sul in sspa ssoe, eo pp cresat merty; sed santas hois magis inst è so mar in spe n ro in sspa sspe roisanta tis magis inst: ng lt altra sit spor q altras ira que taen è eiusdg speciei qo sdicta ro n recte sbat ntrg sq.

267 Hac qo roe assa, sbr alterg delo ab explis: ng eo ipso q ash haes amicitia nobilitas sua ddgsat actios et grats sunt, mar et intimior amicitia aut mar nobilitas magis ddgsat actioes et sp grativores reddunt qo si amicitia cy Deo ddgsat actioes ius ti ut sint Deo grats et meritory q mar fuerit amicitia eo gratiores Deo et magis meritory reddnt. qui plura ab autorite desideraverit adeat PP suar et Ripal ubi sups locis citatis.

268 Opposit lo arguendo ly pbus ntrg dolori: ex eo q gra sstuat opg digny et meritory n inst q spor gra sstuat opg magis digny et meritory qo multa è spa et dolo. sbr dens ex eo q cognio sstuat volunts libery n inst q spor cognio sstuat volts magis libery: aliogut cognio intuitiva Dei sstueret volunts magis libery ad amore q cognio abstrahita Dei

qua habet in via; illa sequitur e[ss]e [per]fectior, et [pro]pte clarior quam in statu
g[ra]o ex eo q[uo]d gra[tia] co[n]stituat op[er]a digna et meritoria, [et] n[on] vult
q[uo]d [per]fectior gra[tia] co[n]stituat op[er]a magis digna et meritoria. Nec
Valet ad [pro]bat[ion]em cons[titu]endi [per]fectio cog[nitio]nis: disparitas e[st] q[uod] cognitio
n[on] consistit in e[ss]e cognitionis sed in e[ss]e cognitionis indifferentis seu
[prae]sentantis obiectum cui indiffer[ente]r et absq[ue] necessitate ad amor[em] [con]stituat
volunt[atem] liberam: unde sic infert: q[uod] cognitio e[ss]et magis libera
co[n]stituet volunt[atem] q[uae] [per]fectior fuerit cognitio n[on] [per]fectio in e[ss]e cog-
nitionis sed in e[ss]e cognitionis indifferentis. Cum autem cognitio
intuitiva Dei sit [per]fectior cognitione abstractiva n[on] in e[ss]e cog-
nitionis indifferentis (cognitio siquidem intuitiva Dei n[on] e[st] in-
differens sed potius necessitans ad amorem) sed so[lum] in e[ss]e cog-
nitionis Dei, n[on] sequitur q[uod] cognitio intuitiva co[n]stituat vo-
luntatem magis liberam q[uam] abstractiva: at cum gra[tia] sanctificans
consistat in e[ss]e gra[tiae] sanctificantis co[n]stituat op[er]a digna et me-
ritoria recte infert q[uod] major gra[tia] co[n]stituat op[er]a magis
digna et meritoria.
26. Oppones 2.o ex n[ost]ra s[ente]n[ti]a sequeretur
hominem iustum [et] dig[nu]m [pro]p[ter] mereri [per] d[ic]ta misericordiae re-
missa q[ua]m iustus [et] omnia [per] d[ic]ta virtutis egregius ex charitate
[per]ficiens in martyrio subeundo. Nec illa q[uae] ma-
joritas eius meriti n[on] sic desumitur ex majore gra[tia] sanc-
tificante sed etiam ex majore [per]fectione operis et s[imi]l[ite]r: unde s[ic] suc-
cedit cum [utr]aq[ue] gra[tia] sint paria [et] sola sit gra[tia] dispar.
Oppones 3.o inferes [pro]mittit [prae]mium [per] mensuram op[er]is
ergo mensura [prae]mii et valoris meriti n[on] desumitur
ex mensura gra[tiae]. Retorquetur: ergo eiusdem e[st] valoris
apud Deum op[us] factum sine gra[tia] et n[on] dignificatum ab illa
ac op[us] factum in gra[tia] et ab illa dignificatum. Et illas
q[uae] [per] obiectiones invadit ad valorem et [prae]mium sed ex con-
ditione op[er]is et s[imi]l[ite]r [pro]videntiae n[on] e[ss]e attendendum et s[imi]l[ite]r cum

circunstantia gratiae eo quod magis fuerint gratiae, magis erunt illius dignitatis ad dandos meritoria, semper quod illi regis erunt magis. Sicut in fraudissimo ans. in secundo quaestio semper de ratione mensurae operis consistens in operibus et in obiectis circunstantiis ad valorem operis concurrentibus deinde de ratione mensurae operis consistens in operibus et se non ans. ad ea. Sic enim est ut eliceret e contrario [illegible] in tebris exteriores qui sine veste nuptiali idest gratia sanctificante sumpserit ad nuptias introire.

270 Opponitur 4. qui cum minore gratia bene operatur laudabilior est quam ille qui bene operatur cum maiore gratia sanctificante, sed qui laudabilior est plus meretur, ergo plus meretur bene operans cum minore gratia quam ille qui bene operans cum maiore: ergo non crescit meritum quo magis crescit gratia proportionaliter: qui cum minore gratia ille bene operatur ac alius cum maiore, ille qui bene operatur cum maioribus auxiliis gratiae virtutis de aliis cum maioribus: unde si adhibet maius conatum quod sit iustus eorum adiutus ab invecabiliamento de ad. dos. ponderis maius adhibet conatum quo sit adiutus a robusto elevans idem pondus, ergo laudabilior est et plus meretur. Rg. quod de nulla ille saltem merebitur, minus dispensando cum maiore conatu excessus dignitatis sua gratiae sanctificantis alterius. Atque ratio in supposito falso, quod debet corruere. Supponit enim quod gratia sanctificans concurrat ad meritum efficienter adiuvando: quod falsum est: concurrit enim dignificando, et tamquam forma causa intra dignificando. Unde Rer^o concedendo maiore ad falsa suppositum ante ergo.

271 Rer^o 2° concedo (?) maius ad secundum hoc supposito quod gratia sanctificans efficienter adiuvet, ne ans. q^a. rb^s charitas est ut sit duo, ille factus elicitus ab hoc intensiore ut 4^or quam ab hoc intensiore. Ut 8 actio est

ex quo gratia sanctificans influat efficienter in eo, seu influat
dando simpliciter posse, non vero facile posse; hoc enim con
datur per habitus infusos & acquisitos; ex quibus constat, etiam sub
eque simpliciter posse operari per ipsum, et duo ac magis opera
reddit ille non adhibet majorem diligentiam quam iste. Secundo
ostendo, quia quamvis majorem adhibeat diligentiam quam ille, se non
habere eam cum justis, ergo cum justis est quando in caeteris sunt seque
les & sunt inaequales in gratia, quo ipso in ea argui aliud bene
quales in gratia sunt, etiam in gradu, cum argui non est cum justis.
272 Oppones 5.o: si meritis crescit ex majore
merendo gratia, sequeretur ex ipsis condignis hominibus dignitatis, ex gratia
ipsius digna illorum: dando illis cum quo dareretur gratia ipsa in
subjecto, nondum vero sit gratia ipsa non dari. Ergo ex quo ad
primum quaerendum non dari gratiam ipsam, ne detur per ipsam me
ritoriam. Oppones 6.o: gratia sanctificans non est digna ad aliquam ma
iorem gratiam, quo non digna est ad majorem gratiam, et primus autem ipse
utrique infans justificatus per gratiam in baptismo est dignus
alia majore gratia et sic in ipsis digna autem gratia san
ctificans non est digna ad majorem gratiam in ipso conferendam subjecto
infraclo gratia quod non est digna ad majorem gratiam ex suppositione
conferendam subjecto gratia infraclo, non autem est aeque: gratia decla
rat subjectum, non est ex se quod habeat gratiam, sit dignum majore
gratia: ita enim sequeretur absurdum, argui quod dignificat subjectum
ut sit ipsum habile operari, sit dignum majore gratia: in
de gratia est digna ad majorem gratiam dependenter a suppositione
quod subjectum gratiam infraclum habile operari.
273 Oppones 7.o: opus demeritorium non red
dit magis demeritorium, et majore poena dignum ex
majore indignatione subjecti, sed ex gravioribus ac plu
ribus peccatoribus commissis, quo opus meritorium non reddit
magis meritorium et majore praemio dignum ex majore

dignitate filii, seu ex intensione gratiae sanctificantis:
posset 1° veri cujusque Ripalda quando ans: quod justus pos
set Deus majore gratia punire peccatum ut demeritum cum cir
cumstantia majoris indignitatis ex aliis peccatis procedentis. Sed
hoc esse vero 2° esse antecedente vando cons. Disparitas est
quod gratia sanctificans simpliciter sumpta adaequat ad praemium illud
Dei quod ex se dignum non est tali praemio: unde recte in
fertur majorem gratiam adaequare Deum ad majus praemium: at vero
indignitas peccati simpliciter sumpta non adaequat ad supplicium
actus illius qui ex se dignus non est tali supplicio; alioqui
Deus venialis peccatorum demeriti ab hac ratione lethale
redderetur dignum aeterno supplicio per indignitatem peccati le
thalis quod sic indignitas peccati simpliciter sumpta non adaequat
ad supplicium Dei illud quod ex se dignum non est tali supplicio: con
sequenter neque major indignitas adaequabit ad majus
supplicium.

274 Opponens 6°: gratia non constituit Deum in esse meri
torio: quod neque major gratia constituit in esse magis meri
torio. ans probatur: independenter a gratia stat Deus meritorius
de digno quod gratia non constituit Deum in esse meritorio.
1° neg ans: ad probationem dist antecedens; neg cons: quia meritum de digno
non est proprie meritum sed tantum quid: unde solum meritum condigni
est absolute meritum, ideo quod si gratia constituit Deum in esse meriti
de digno constituit illum in esse absolute meritorio, et con
sequenter major gratia in esse magis meritorio. 2° distinguo
ans: gratia non constituit Deum in esse meritorio utcumque
dicto: in esse meritorio de digno nego ans et cons
sub eadem distinctione. Deinde posito antecedente probationis, concedo
sibi distinguo = dignitas: gratia simpliciter sumpta sufficit
cito praemium correat tunc [illegible] et meritum de di
gno correspondeat praemium [illegible] satisfacit quod praemium ante ad gratiam

correns tui sit perfectius debitus tuo ergo maior gratia facit quod magis perfectius correat tui secundo sicut quod ideo perfectius ante ad gratiam correns tui sit perfectiorum magis debitus tui ergo maior gratia non auget perfectius secundo debitus perfectius et consequenter maior gratia non auget meritum.

275 Secundo dico ante gratia simpliciter sumpta non facit quod perfectius ipsi correlatum correat tui secundo: quod perfectius ipsi correlatum correat tui non ante et consequenter meritum et perfectius sunt correlata: unde meritum perfecte tale et perfectius perfecte tale sunt correlativa sicut etiam meritum et perfectius ipsi tale: tui ergo ante ad gratiam sanctificantem correspondet perfectius ipsi correlatum tale quia tunc ... et meritum ipsi correlatum tale sive de congruo: unde gratia facit quod tui correat perfectius ipsi correlatum tale quia facit quod tunc sit meritum perfecte tale seu de congruo. maior ergo gratia faciet quod correat tui magis perfectius perfecte tale. Secundo dico aliud ante: gratia simpliciter sumpta non facit quod perfectius correat tui in ea tunc meritorum de consequenti secundo: in esse meritorum de congruo non ante. Distinguo subsumptionem probationis: gratia secundo facit quod perfectius ante ad gratiam correns sit tui in esse meriti de congruo concedo secundo. Secundo facit quod perfectius ante ad gratiam correns tui in esse meriti de congruo nego suppositum, quod solum ante ad gratiam sanctificantem correat perfectius tui in esse meriti de congruo: ante enim ad gratiam non dabit tunc ... in esse meriti de congruo ex ... in esse tali ... gratia ... et ... de ...

276 Supposito quod etiam sit dignitas sacerdotalis aut episcopalis plurimi fiunt apud Deum, tamen certis partibus non augent meritum apud Deum in suppositis ... aliter sacer-

dotis illa. Sed etiam si nobilitas magna apud homines aesti-
metur non auget meritum poematibus ut in certamine
poetico caeteris paribus in hoc nobili quo no-
bilis non est quo quis dignitas gratiae plurimi fiat apud Deum ce-
teris tamen paribus non augetur meritum illius. Probatur mi-
nus antecedens cum opus honestum hominis non nobilitatur eius merito
rum et apud Deum caeteris paribus ac opus honestum hominis nobilis. Sed
opus honestum non sacerdotis eius meritorum est apud Deum caeteris
paribus ac opus honestum sacerdotis; et sic caeteris paribus
eius meritorum est apud homines poema viri non nobilis ac
nobilis. Item quo ipso antecedens manda cognitum. Disparitas est quod dig-
nitas quae non confert sui dignitate ad formam quam in esse
habet, necesse conferre suae dignitatis ad maius (?)
ut sicut quia albedo non confert subiecto denominationem calidi non
potest conferre denominationem magis calidi; talis est dignitas
sacerdotis et similes in ordine ad meritum apud Deum; ut
dignitas Episcopi non confert actui honesto dignitatem ad
formam: aliquis Episcopus in cathedra honeste operans non
veretur de dignitate gratiae et quod quo si talis dignitas non
dat simpliciter dignitatem nec debet maiorem dignitatem
ei: talis est etiam nobilitas in poematis illa. At cum
gratia det simpliciter condignitatem ad formam actioni
quae ex se talem dignitatem non habet, maior gratia debet
maiorem dignitatem. Unde ut ob quod gratia auget meritum
non est quod gratia magna estimetur apud Deum; hoc enim
ut etiam militat in aliis dignitatibus non augentibus
meritum.

777 Supposito hoc primum meritum actus 1ᵒʳ et meritum
actus 9ᵉ elicere (?) ipsius actus 1ᵒʳ modo sic. Sed meritum actus
1ᵒʳ dependet a gratia actus 1ᵒʳ et meritum actus 9 a gratia
actus 9ᵉ ... utriusque dependentis solum a gratia actus 1ᵒʳ

ita ut sit gra iusti ut 9e non dedignaretur actum illius
sit q ex non merenti iustior q minus iusti: dignus Dei
sint in se equales: non enim Deus dedignatur Dei omnes q alte
ni sequitur Deum destruens dedignandi equalis gratia meriti ut
4or. Et primum ex hoc totus actus ut 4or est equalis
eius gra dedignabitur tota gra ut 9e ex non so totius dei ut 4or
est equalis eius gra erit meritorius ut 9e et eandem
iustus ut 9e eliciens deus ut 4or merebitur augmenti gratie gratie
q est contra omnes fere et Magg Theologorum. Item ista conclusio
est potior eo, ut totius dei ut 4or dedignatur tota gratia
ut 9e q ut quelibet gra illius dei dedignatur tota gra ut
9e: ex sequitur ob q totus deus ut 4or dedignatur tota gra
ut 9e est quod totus deus procedit ab hoc dignitatis gra ut
9e, quia non meritat eius ut quelibet gra illius dei dedig
netur tota gra ut 9e. Item si quelibet gra illius dei non dedig
natur tota gra ut 9e, nec totus deus dedignabitur tota gra
ut 9e, sequitur non minus quelibet gra illius dei q totus actus
procedit a sola gratia ut 9e ergo si quelibet gra illius dei dedig
natur tota gra ut 9e et ita ille deus merebitur augmenti
gratie gratie; si totus deus dedignatur gra dei ut 4or est ita eque
erit meritorius deus iustioris atque deus minus iusti, et eandem
maior gra non auget meritum.

27. Rea 1a retorsione argumenti in adversa
sententia quis non crescat meritum ex incremento gratie; crescet tamen
meritum ex incremento ipsius dei ipsius dei sive ipsius actus
modo sic: inter deos infimus virtutis dei infimus et deus perfec
tissimus virtutis omnis excellentissimi possunt ipsius dei earundem et
aliarum virtutum inequaliter ipsius. Sed tunc infimo infimae vir
tutis correspondet solus omnis gra gratiae: ergo tunc perfectissimo charitatis
correspondebit ipsa tota gra. Si vero non crescere quoniam ordine
merito ex incremento meriti sive equale ...

potz geometrice sive augeto proportionis: ratio est, quia tunc esset ut 4or non correret praemium gratiae ut 4or. sed sit ut duo eq idem rebus obiectioni: unde si gratia libera gratia deficeret totum tunc sit etiam singulis gratiis opposit. tunc non sequeretur augeri praemium intentum ab argumento: ad illud sequens oppositum est ratio quia praemium cresceret non solum geometrice sed etiam arithmetrice propter meriti incrementum. Adde quod licet gratia quae est qualitas non ut talis fiat per additionem gratiae ad gratiam, tamen meritum quae est qualitas actualis non fit per additionem gratiae ad gratiam: ideo si maior aut minor esse debet est in maiore aut minore ipse tunc valor indivisibilis quia possit esse in ea non sint gratiae valor distincti, idem est quod gratia deficeret unius gratiae et quod deficeret unius actus.

279. Instabis supponendo gratiam Petri excedere in puncto indivisibili gratiam Pauli; tunc sic in tali casu comparatis his, opus Petri est magis meritorium quam opus Pauli, ergo non solum sed ratione unius puncti indivisibilis augetur meritum et praemium. Sed necesse fuit augeri praemium nisi addatur unum saltem indivisibile praemii: ergo puncto indivisibili gratiae correspondet saltem punctum indivisibile praemii, ergo praemium crescit arithmetice propter incrementum meriti quod est gratiae et correspondet incrementum gratiae in obiectione praecedenti. Si quis dicat, sicut non crescere meritum et praemium, etiam si gratia crescat per unum indivisibile intensivum, quia ceteris paribus non crescit meritum ratione maioris gratiae sanctificantis, quod est contra omnes sententias. Instantia retorquetur: supponendo quod unus tunc excedat alium in puncto indivisibili ipsius speciei aut essentiae: unde illud etiam vere tenendum. Adimplendo tamen pro distinguendo et clarius ex quo ut vera sit illa sententia non est quod ratione cuiuscumque etiam indivisibilis augmenti gratiae crescat meritum et praemium: ita enim sequeretur in ... praecedentis obiectionis. Sed satis est quod ex aucto gratiae ...

portiato ad tribuendum maiores gradus auxilii; tunc crescat me-
ritum et praemium. Sic si ex. gr. disponat gratia ut 4or mereatur
praemium ut duo, ex. gr. disponat gratia ut sex mereatur prae-
mium ut tria, ita ut omnis gratia non sufficiat ut ex
mereatur praemium ut tria. Ecce quomodo augmentum gratiae correspon-
dens augeret meritum et praemium quin ad hoc requira-
tur quod aliud augmentum gratiae sufficiat ad augmentum meriti et praemii.

Dices [illegible] 280 defendere benevolentia redundet ex
augmento proportionis speciei aut etiam ipsius ex augmento meriti et
praemii correspondentis: si enim admittatur aliud augmentum ex etiam
indefinite sufficere ut augeatur meritum et praemium, sequitur
tripliciter notabile aliquando solet meritum et praemium crescere
arithmetice contra incrementum proportionis ex meritorum, et co-
crescit tunc specifice correspondens praemii ipsius ergo ne hoc
admittant debent dicere non aliud augmentum proportionis conduce-
re ad augmentum meriti et praemii, sed solum augmentum proportionis spe-
cificum ad augmentum meriti et praemii ut si tunc esse ut
4or creat praemium ut duo, tunc esse ut sex creat prae-
mium ut tria, ita ut ex minus esse non sit proportionatum
ad praemium ut tria ergo sub hoc sufficit ut meritum et
praemium crescant ex augmento proportionis ipsius ex, etiam sufficit
ut crescant ex augmento gratiae disponendis. Quodcumque autem
augmentum gratiae aut proportionis ex sit ut ipsa proportionatum ut cres-
cant meritum et praemium, penes Deum erit declarare, no-
bis enim id constare certo non potest.

281 Instas: si tunc esse ut 4or mereret
praemium arithmetice equale sicut ut 4or, sed geometrice
ut duo, sequeretur quod ex esse ut 4or non mereretur [illegible]
[illegible] gratia [illegible] duos, si quidem non [illegible] mereretur
praemium ut duo. Nego consequentiam: sicut calor ut 4or plusquam
calorem ut duo se exercet [illegible] gratia, qui tunc conducunt

premij vnius indistinctis operis et eius essentiis, ita ut illa virtus, cum correret premio virtutis diuo se exerceret et vel actus operis currentes praemij vnius indistinctis operis et cum merito an praemijs virtutis diuo. Quod patet 1º: nam si ut virtus sola se exerceret et diuersis operis cum praemij virtutis diuo, ut praemij erit in ordine equale merito, cui praemij virtutis diuo deberet merito virtutis diuo qua exercet sit ille extra equale non sequitur de virtutis solis non mereri et aliis sancti operis de potentia, sequitur oppositum. Patet 2º: nam si ut extra virtutis diuo non mereretur praemij virtutis diuo, se enim praemij non sequitur indiuersis operis potentia qua ideo ut virtus sola mereretur praemij virtutis diuo et se exercet et diuersis operis sed et vel: si enim et diuersis se exerceret, sequeretur, quod aliquid sit ut extra virtutis diuo, superaret in praemiis virtutis diuo, et consequenter merito et praemij crescere in merito and medio et eadem merentis praemis et meritorij. Instabis tandem si sola virtus solis non correret praemij virtutis solis, ideo enim quo pacto verum erit Deus praemiare vltra condignum et huic instantie satisfit capite sequenti. Caput quo pacto verum sit Deus premiare vltra condignum et punire citra condignum? C. III

Quo pacto verum sit Deum praemiare vltra condignum et punire citra condignum?

$. 1

282 Durandus non admittens praemium supra condignum, nam cum operis de gloria facile se expediret a tali difficultate, asserendo gloriam et gloria ex praemio vltra condignitate operis, opera siquidem non merentur supra de condigno talem praemium. Scotus et Thomistae asserentes condignitatem meriti de potentia absoluta, ca ordinis qui Deus destinerit opera bona ad hanc gloriam praemij statum, debent Deus praemiare vltra condignitatem opera ideo ex se et ante id Deus ordinans: et sic praemiare vltra condignum etiam supposita diuina ordinatione quia et hic et nunc ordinauerit Deus opera ad praemium virtutis solis

vq potest ordinare ids opp ad meny pmey. tertio
tn vera sa dente opera digitari ad pomey p gra
sanfante ya neri dey pmeare ditra digrude
spiritus q opra tent ex se ad indepent a gra san
fante ratf in dixit apostoly non sit digny passiones
huius temps ad fut glo. 1ª explao recuit admett
in Grnet Gregory admitente merety pomey de
digno ex gra et glo. Ditra Durandy. Nes ide explao
2ª a orby admitt. qua digitas merti suspendet
post ss dignate pruenty a gra atq antes ad ding
ordinem de qua postea. Nes tande tertia qua xª ille
non declaratt 2ª pars axiomatis premas, sed suppo
nere citra digny at pcedrandi patent.

283 4° explatt axiomatis ad utrams partes
supponendo in pmio et supplio digne centeli operiby
hoste et corpori, dari aliq latitudo summam, mediocris
et infimi ad omy q in specie deunte aliori merci
respondt latus speci summi mearis et infimi ita
ut glet ex has sit aliqis spaty pmerre. Hoc supposito
sit dey tribuat pmeis summis pmeat ultra digny
q adenta dignate merti poterat tribuere vaste
pmey infimy. citra sit tribuat supplicy infimum
pmiet citra digny qua poterat iuste tribuere
supplicy summy. Hac explao het contra se 1° q supponat
in pomio et supplio eiusmodi latus summi ffera
q inter hoas speciy eiusdem meris heat tale latitude
venit ex eo q hoas aug agiosant an latus et d
timabilitas merci fit detrade tanta q mas aut
mer. unde pondent stuunt ally latude pro sy
meri mearis illa ad eis dey debent detrude cagery
ere ita fit tandy destinalia in hoc aut illo
q

opere honesto et turpi non videtur decrevisse Deus ex
merito latius condignitatis supplicium supernaturalis mercedis
operis.

284 Secundo habet contra haec explicatio: quia admissa valde
latitudine condignitatis et supplicii non satis apparet cur Deus conferens
praemium supremum praemiet ultra condignum, aut conferens sup-
plicium infimum puniat citra condignum: quia condignitas o-
peris boni extenditur ad praemium supremum et condignitas o-
peris mali ad supplicium infimum: ergo in sententia suppo-
sitae praemium supremum non est ultra sed intra condignitatem boni ope-
ris et etiam supplicium infimum non est citra sed intra condigni-
tatem operis mali: sed praemium supremum non est ultra condignitatem meri-
ti, nec infimum supplicium est citra meritum condignitatis. Quod si
nihilominus placeat hic explanandi modus, dicendum in sen-
tentia supposita triplicem condignitatem summam minimam, et tunc quod Deus
tribuendo praemium supremum praemiare ultra condignum non quidem ultra
condignitatem totalem et quae ut complexa dicitur condignitas sed ultra
condignitatem mediam et infimam et etiam Deus tribuendo sup-
plicium infimum punire citra condignum non citra condig-
nitatem totalem sed citra condignitatem supremam et mediam.

285 Secundo clarius explicari videtur axioma
dicendo Deum praemiare ultra condignum quia supra gratiam gloriae
essentialem aut etiam actualem quam merito de condigno
tribuit ex iustitia superaddit Deus ex liberalitate et misericor-
dia alia dona non debita. Citra punire citra condignum
quia remittit aliquid de poena supplicii quod condigne erat demerita.
Nec tamen sic explicari axioma de praemio et supplicio
quod Deus hoc aliquando in hac vita facit, explicari asse-
rendo Deum praemiare ultra condignum quia tribuit homini plu-
rima auxilia et dona supernaturalia ultra condignitatem me-
ritorum imo etiam absque merito de condigno ut patet in auxiliis

collatis hic bene operanti et ipso de congruo merenti quod est
in lethali et tantum absque ordine merito etiam de congruo ut
constat in collatione primi auxilii. Ergo idem in hoc ordine per-
inet. Altera difficultas frequenter remittit pariter deuentis
carendi auxilii per hunc ordinem lethalis condigne merendi: in
fidem tribuendo peccatori etiam respective gratiam perveniendi
condigne posset denegare Deus ordine catholicus. Ex dictis
Vide ad instantiam in fine capitis praecedentis positi relatis. [illegible]
[illegible] ipso ut 4° [illegible] de condigno gratiam et gloriam [illegible]
[illegible] Deus [illegible] ponat talis [illegible] altera condigni, [illegible]
in hoc ordine, conferendo hic plura auxilia, per ipse potest
[illegible] de condigno merendi, [illegible] in alio tribuendo [illegible]
[illegible], [illegible] merenti de condigno. C. 3. de statu viatoris
requisito ex parte operantis ad [illegible] meritorium.

C. 3. De statu viatoris requisito ex parte operantis ad [illegible] meritorium.

286. Sentiunt omnes theologi statum viatoris esse
unum ex conditionibus ad meritum requisitis ex parte merentis.
Sed non omnes conveniunt in explicando, quid ad statum viatoris
requiratur. Et quidem loquendo de hominibus quoad ipso merendi
certum est requiri statum viae praesentis, quia meritum et actus se
[illegible] [illegible] ut constat ex plurimis Scripturae locis in quibus
dicitur homines recepturos [illegible] aut supplicium post mortem pro eo
fuerint opera quae in corpore et ante mortem executi
sunt. Itaque ex illis in [illegible] monemur instanter [illegible] ad
mortem ut merendo postea recipiamus. unde [illegible]
[illegible] dixit: venit nox, quando nemo potest operari, scilicet
[illegible] fructu [illegible], [illegible] tempus
ipsius subsequens. Sicut [illegible] Hieronymus in [illegible] Ecclesiastes
quod donec vivunt homines posse fieri iustos, post mortem

vo nullius boni operis (scilicet meritorii) datur occasio: et
infra: viventes possunt bona opera perpetrare mortui vero
nihil valent ad id adiicere quod semel secum tulere de vi
ta et D. Aug. apud Grass. serm. 172 inquit: frustra si
bi hoc post hoc corpus promittit qui in hoc compa
rare neglexit. Hoc supposito dico certo difficile esse
videre cur ob quod haec conditio requiratur ad meritum. Ratio
autem pendet ab explicatione status viatoris.

287 Igitur aliqui statum viatoris et meren
di explicant dicendo generaliter viam et terminum, qua distinctione a
pplicata praesenti materiae, meritum est via ad praemium, praemi
um autem est terminus meriti: sicut quando homo non pervenit ad
terminum ad quem pervenire debet esse in via, et e contra
in statu proprio ad terminum acquirendum, ita dum homo non pervenit
ad praemium quod per acquirere mediis operibus, dicitur esse in
via, et in statu merendi praemium. Ex hac explicatione patet
ratio, quare ad meritum requiratur status viatoris, cum enim
meritum sit via ad praemium, consequenter status merendi debet
manere status viae. Et sicut quando homo pervenit ad terminum, finitur
via ad talem terminum, ita quando homo pervenit vitae ipsa ad
praemium, sive terminum meriti, finitur status viae, sive status me
rendi tale praemium.

288 Ex hac expositione constat 1.° quare daem
ones non sint in statu merendi daemonas aut gloriam: non
sunt in statu merendi daemones quia iam pervenerunt ad dam
nationem et e contra ad terminum: unde etiam non sunt in statu viae nec
damnationis ac proinde neque in statu illius merendi, neque
sunt in statu merendi gloriam, quia licet non pervenerint ad eam
non sunt tamen iam capaces perveniendi ad illam, neque habent statum
viae sive meriti nec gloriae. Constat 2.° quare Christus Dominus
etiam in hac vita mortali non fuerit in statu me

rendi sibi beatif. visionem, nunquam q[uo]d ab initio suae deg
tionis fuit in tota sua vita beatif. visione: ideo quo
niam fuit in via aut statu merendi sibi beatif.
visionem. Extra fuit in statu merendi sibi corporis glo
riosi dona quae et gloriae q[uae] n[on]dum possederat ad hunc
... quae meritis suis operibus poterat acquirere. Obstat
2° Adhuc et homines in patria non esse in statu meren
di sibi gloriae essentialis q[uam] iam illi possident, ac tamen in statu
merendi sibi gloriae accidentalis et nobis aliqua dona
supernaturalia: q[uae] et illi et haec possent meritis suis bonis
operibus acquirere et n[on]dum adquisiverunt. Obstat 3°
hanc exceptionem tradere status viatoris non obstante ... respec
tive: nam status ille datur status viatoris in ordine [illegible]
acquirit et q[uae] n[on]dum habet; et sub statu non viatoris [illegible]
[illegible] quae iam habet.
289 [illegible] haec exceptio non placet ... non habere
nunquam meritis operibus quae habet, non sufficit ad statum viato
ris sive ad statum merendi tale [illegible] ... in anima
purgatorii [illegible] n[on]dum habent visionem beatif. quam possunt habere
et aliquando habebunt ... suorum meritorum [illegible]
et tamen ... non sunt in statu viae sive merendi beatificam
visionem. ... in animabus antiquorum patrum in limbo
[illegible] eandem [illegible] ... in animabus [illegible] quae non
dum habent [illegible] et gloriae suorum corporum, quas aliquando
habebunt, quae tamen sunt in statu illas merendi.
4° in [illegible] ... quia post mortem non est in statu merendi
nobis dona [illegible] et gloriae quae possumus habere ex meri
tis Christi mortem [illegible] et n[on]dum illa habemus
[illegible] in [illegible] et [illegible] quae [illegible] probabile [illegible]
in statu merendi visionem beatif. possit habere [illegible]
et n[on]dum habent. [illegible] obstat [illegible] habere [illegible] viatoris [illegible]

ita non habere praemia quae per acquiri et nondum promeruerunt
tamen eis autem contritionis expressis prius nondum habent illa pro-
missa et per acquiri, sed tamen praemia ea amittere per mortale
vel meritoria faciendo et non possit dari meritum circa
praemia quae eis sit promissa est, docenter in praedictis ex
praesertim dari sibi orationis sive merendi tale praemium.
Unde licet animae purgatorii nondum habeant visionem beatam
quae vere sunt meritoria possunt habere et aliquid habent
possunt tamen ea in statu viae est merendi tale ani-
mas quod ea illa meruerant ante [illegible]
[illegible] in aliis expressis.
990 Sed contra est 1° quod non obstat status orationis et
merendi alicui praemium quod ea praesens meritum talis pro-
missi nondum est solutus. Probatur antecedens: nam Christus Dominus
fuit meritorie meruit nobis dona gratiae et gloriae et
tamen postquam fuit Christus in statu orationis sive me-
rendi nobis eadem dona [illegible]
enim meruit Christus [illegible] praemium [illegible] ab
illo meruerat [illegible]
sit iste meritorius [illegible] est praemium [illegible]
et non correat alteri; [illegible] praemium meruit Christus
[illegible]
[illegible] meritorius fuit Christus in statu merendi ideo
praemium [illegible] ergo non obstat status orationis seu
merendi alicui praemium quod praesens meritum in eodem
praemium. Contra est 2° [illegible] animae quae in purgatorio
versantur sunt in statu merendi augmentum gloriae essentialis propter
illa quae in hac vita meruerunt. Probatur [illegible]
[illegible] soluta non possunt [illegible] merendi gloriam quam
in hac vita meruerunt et quod ea praesens meritum
[illegible] talis gloriae. Sed non augmentum gloriae quae in hac vita non meruerunt

nō fecisse meritū. Et versa è quo posterunt in purga
torio &c. hoc nemo dixerit, verso tamen manifeste
ex solutione. Idem argūtū fit in iustis et Angelis glorifica
tis cum augmento gloriae essentialis, q nō habent de iure ex se habere
et antea nō meruerunt, sed q ad statum viatoris
seu merendi nō sufficere q nō habeant principium, q habent, et
cum merita nō fecisse.

291 Ad pe explicandum statum viatoris in ordine
spectiue sciendi cum huius principium et nō cum altero, et
fundens attendebat explicando ad istos cum suis principiis, asseren
do statum viatoris sive merendi et demerendi durare in
Angelis et hominibus donec nō fuerint beati visione aut damnati
extra eos habentes beati visione aut damnatis esse extra
statum merendi aut demerendi. Unde sic status explicandus
independenter ab eo extraordinario dei auxilio ex natura sua
ordinata meritoriae aut demeritoriae sic pervenit extra statum
visionis aut damnationis quod extra illum durat tempus ...
[illegible] ... in tali statu pervenit, ex natura
sua in ordine meritoriae aut demeritoriae quod essent [illegible]
[illegible] ... Sed haec explicatio recedit ex [illegible]
[illegible] ... purgatorii [illegible] illos [illegible] in
limbo detinebantur [illegible] extra statum viae et meriti, et ta
men [illegible] habent visione beatifica [illegible] in Elia
et Enoc [illegible] [illegible] ... [illegible]
tio [illegible] beatifica et tamen sunt in statu merendi
[illegible] corporis et [illegible] gloriae.

292 [illegible] sufficere in statu merendi
in [illegible] beata quod nō [illegible] pervenerunt ad
[illegible] gloriosae [illegible] corporis. [illegible]
in patria [illegible] pervenerunt ad gloriosas suorum cor
porum et tamen nō [illegible] in statu merendi. [illegible]

Xpti aia glorificata si fuerit unita corpori, anima
vero separata in patria non sit corpori unita;
vel obstat ad statum merendi in aia glorificata si sit qua-
dam Xpty fuisse in statu merendi qt non dum pervenerat ad
glorificat. sui corporis et ita est qt meritis proprie est in aia
non vero in corpore. Quia si Xpty fuit in statu merendi qt [illegible]
erat et ad aiam glorificata non dum pervenerat ad corpus, quo-
que aia eius glorificata erat in statu merendi propter
eandem rationem cum eius meritum sit in aia, pertineri
erat ad eius meritum quod sit non sit unita corpori.
Insuper beata aia glorificata sit iam in centro et ideo non
possit se movere ad acquirendum centrum glorificationis,
id est non possit mereri glo. quam habet, quod si habet, possit
se movere ad acquirendum centrum alterius esse id est
ad promerendum gloriam quod non habet.
Nam licet possideat centrum seu rationem, hic tamen distabit
et capax suspendi gratias et merenti. Idem ergo facu-
lis fungetur in aiabus purgatorii et detentis in limbo
atque in Elia et Enoc cum non dum pervenerint ad centrum.

292 Respondeo aias purgatorii et in limbo
detentas, quae non dum possideant centrum ea tamen ad illud
destinatas et extra statum agonis et lucte ideo quam non esse
in statu merendi. Enoc autem et Elias esse extra statum
viae et meriti quod sunt naturae detenti a Deo in eo
loco in corpore et extra centrum beatudinis viven-
tes. Ad hoc ultimo impendere, quod refert in
terrogare quod sunt naturae et miraculose detinentur a
Deo, licet eorum actus honesta supernaturales et liberi non
sint meritorii? Unde pertinere est et interrogare quod
obligatur per statum agonis et lucte? Si enim idem est
ac status potentie ad merendum et demerendum

inst. Xpti V. n fuisse viatorẽ nec potuisse me-
reri post ang. huic, aut hic potuit statu agonis et
luctæ: nam enim potuit mereri et demereri
stri, q P. Vargas dux e expolus hic p tepus agony
et luctæ seu viatoris necunt illigere statu merendi
et demerendi, cum ipse impugnet Abulensem existimans
beatos n posse mereri qr n poss pariter demereri.
si vostr agony et lucte idē sit ac statu merendi,
hoc opp huic labor, unde sibi sequat animas pur-
gatory et in limbo detentas [illegible] esse
extra statu merendi. [illegible]
[illegible] Itra 2º qr aias purgatory et in
limbo detentas ee destinatas ad centru n e ee
in centro: go adhuc poss se mouere ad centru
acquirendu siue ad promerendu vitam.
R. 4 Si ideas n posse se mouere ad centru
qd Deus decreuit, nullu premiu illis offerre pter illa q ipsæ
in corpore meruerint, insto; go p expon diary aas n
sint viatores, n e necessary aias, sed nec decreuit quibus
volunt ordinare aut acceptare illas ad premiu go statu via-
tory et merendi depet ab extrinseca divina ordinatione q Deus sint
acceptare ad premiu aas factas intra tale et tale tempus
ab ipso prestitu, n vo acceptare factas extra tale tempus.
Et hinc desumitur [illegible] a priori contra hanc explicationem
qd aas libere hoc est et supernales Authoris et [illegible]
tra sit [illegible] Xpti V et aliorum, de qb sup, aas [illegible]
[illegible] hent [illegible] tale, eandem omnino hoc est [illegible]
[illegible] prius [illegible] precedunt, eandem sig illas dignitatem ac
hent aas viatory: go [illegible] aut e nec [illegible] aas
illory n sint meritory [illegible] vo aas meritory sint: go
n ad aias [illegible] ad aliquid se hens ex pte illarum ne-

currendi e ad agravandi statu viatoris requisiti ad merita et
ad aliud actibus extrinsecis debet recurri. Itaque contra hanc
explicat per singulos viatoris seu viatorum status aggravandi
singulos actus constituentes viatoris statum, ac vero omnia contra
onusta: admittendaque non est.

296 Sit 3a et verior explicatio quae asserit
statum viatoris non oriri ex natura actus aut ex aliqua circumstantia
ex parte ipsarum se tenente sed constitui per decretum extrinsecum Dei
praefixentis Angelis et hominibus certum et determinatum tempus intra quod
mereri aut demereri possint, et ultra quod nec mereantur
per actus ex se et ab intrinseco praemio dignos, nec demereantur
per actus ex se dignos supplicio: sive ultra quod nec praemium nec
supplicium correspondeat eorum actibus honestis aut turpibus. Haec explicatio
probatur 1o ex ruina aliarum: si enim status viatoris non explicatur
recte per praecedentes explicationes prout dictum, non restat aliud in
quo consistat nisi extrinsecus Dei ordinatio. 2o quia hac admissa,
facile expediuntur difficultates contra praecedentes allegatae, ut patet.
Restat scire, quod terminus status sit decretum a Deo praefixum
intra quod Angeli et homines mereri aut demereri possint et
ultra quod non possint et hoc tempus pro hominibus statuit Deo esse tamdiu
quamdiu vivunt vita mortali sub unione cum corpore mortali;
pro Angelis vero fuisse illud instans aut instantia illa quae post
eorum creationem praecesserunt bonorum confirmationem et damnationem malorum.

297 Ex quibus colliges 1o quod ubi nec Angeli
damnati aut damnatorum aliquid demereantur per suos
actus liberos et moraliter malos; nec Angeli aut alii in patria
beati, licet aliqui eorum de quibus supra, aliquid mereantur per
suos actus liberos honestos et supernaturales, sed quod non interruptum
fuit hoc finis eo quod huic tempore a Deo statuto praefixo ad me-
rendum aut demerendum. Dixi, non interruptum propter Enoc
et Eliam qui licet modo non mereantur, merebuntur tamen postea

in vehementissimis doloribus martyrii subeundis et alia bona opera exercentes. Colliges 2° quare Christus fuerit in statu viatoris: nam licet ab initio suae conceptionis haberet beatitudinem visionis, agebat tamen vitam mortalem sub conditione et lege mortalitatis: agebat siquidem vitam mortalem obnoxiam laboribus et aerumnis vitae mortalis; expectabat enim [illegible] vitam aliam quae post mortem non est in statu viatoris et merendi. Colliges 3°: ut homines et Angeli sive in patria sive quovis alio in loco mereantur vel ipsa [illegible] nati vel ipsa demereantur [illegible], et [illegible] ut [illegible] dicantur adhuc viatores, nihil aliud desiderare praeter divinum decretum quo Deus vellet acceptare ad praemium aut [illegible] eorum [illegible] aut turpes: ex parte enim ipsorum nihil deest ad rationem meriti aut demeriti: unde extra [illegible] Deus ita decrevisset, finiretur tempus merendi aut demerendi, [illegible] viatoris unde finem huius vitae mortalis. C. 3 solvuntur argumenta.

C. 3 Solvuntur argumenta.

224 Opponitur 1°: Enoc et Elias [illegible] in statu merendi, [illegible] ergo [illegible] et colligimus ex traditione ex [illegible] ipsos [illegible] non esse in statu merendi [illegible]: ergo de [illegible] non durat tempus merendi, [illegible] tempus vitae mortalis [illegible] ut nos diximus [illegible]: Enoc et Elias [illegible] de [illegible] mortalem vitam [illegible] nihilominus non [illegible] in statu merendi ergo. [illegible] an [illegible] sancti sint in statu viatoris: inclinans in [illegible] quam [illegible] postea [illegible] [illegible] ad [illegible] de [illegible] et mandare eos ad [illegible] Enoc et Elias [illegible] vitam mortalem non sub conditione et lege mortalitatis [illegible]; sub conditione mortalitatis [illegible] et [illegible]

vivent vitā mortalē q̄ᵃ aliqdo morte subituri sī.
nō taen vivebunt sub ordine et lege mortalis
vitae qui a Deo miraculose conservantur; aliter eg ob[illegible]
sent si sub ordine et lege mortalibus viverent et
prea molestias mortalis vitae nō patiuntur.

298 Nunc breviter ostendā omnes prædictos
sāctos esse in statu merendi: quia si ita esset tandem ipsorum
merita excederent merita Apostolorum Baptistæ imo
et beatissimæ Virginis quia dies nondum venit ex quo sunt in statu merendi. prob.
ans: qᵃ magis fervor et spatio annorum, et majores dignitates ex
parte arg. Apostolorum Baptistæ et Deiparæ compensaret
vitæ et tandem superaret immensa fere multitudo
meritorum quæ fiunt annorum spatio Enoc et Elias
comparatione. Neque decet dicere cum nostro Viegas in
caput 11 Apoc. comment. 5 sect. 4 n. 4 non esse inde
deducens absurdum, merita Enoc et Eliæ superare meri-
ta Baptistæ Apostolorum, aliorumque præter Beatam Virginem
ut advertit P. Arriaga et insinuat Dr. Ex., et S. Th.
audaciæ est sine [illegible] fundamento non solo conferre sed et
aliquos cum Apostolis comparare; et de Baptista qui
dixit Christus Dominus non surrexisse aliquem illo majorem.

299 Dicerent alii Deum ita taxaturum
auxilia conferenda Enoc et Eliæ ut quamvis multis annis vi-
vant sed neque attingant merita Apostolorum etc.
Sed contra, nam hæc auxiliorum taxatio ita intelligenda
est ut Deus non conferat illis auxilia nisi per longissima temporis
intervalla, vel, ita ut conferat frequentia auxilia qualiscumque
meritorum, valde tamen remisse exercenda. Si
primo, ergo per longa temporis intervalla erit otiosi neque
amando Deum, neque aliquod opus bonum exercendo. Du-
rum autem mihi est per multa tanta tempore ab obsequio

dine vacare q Dey ardentisse diligere absq ori
ssimo fi ℞, posterq q ... cessat illady inquirens (nam
eq frequentes & valde remissi possent tandem compara
re et exercere vae sue multitudis merita ...
paris) perseverat adhuc eadem difficultas, dum enim et
illis eq remisse amare Dey et aliarum virtutum
eq eq remissos eliare cy alis ... fervente absq ori ssimo exercere
concluendy igitur e ... nobis incerta eligendy ...
manendy ... difficultatem, quale existimatur negati
by ...

... 304. Opposes 2º in sa sententia qui beati n pos
sunt sibi ... merit augery ... satisfactione et ... esse
possent tacere meri sibi ... actuale et alijs alij dona
supernalia ... finita vita mortali in hoc
... transacto in ... eodem quo fuere post illorum
creationem et ante gloriosos durat in ... viatores
... ex ... vita mortale. Opp. 1º quia
in sa sententia q ... Vasq 1 ... disp 216 capite 4
aug in purgatorio post ... morte ... man
dari ... venialis et poenas debitas solvere atque
... satisfacere. Opp 2º ... in sa ... sen
tentiarij Angeli ... opera libera facta in beatitude
meruerunt beatitudinem q ... possidebant ... re
pugnat ... tempore ... merito ... in
donis collatis antiquis patribus ob merita Christi
tempore posteriora quis praeviam anteriora.

... 305. Quamvis ... illa sa ... probabilis
et ... defendere ... Vasq ... citati
... opposita ... inter theologos ...
eq alijs in locis ... 1ª p ... q 61 art 4 ad 2 ...
expresse ... Angelos in beatitude posse sibi meri ... etiam

accitale et quus deceat posse etiam in die iudicii augeri gaudium Angelorum de salute hominum quibus per eorum ministerium salvantur gratia illa Christi Domini Lucae 15. gaudium est Angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente. Asserit tamen eiusmodi gaudium seu gloriam accidentalem eius gaudii acquiri non ex merito sed ex virtute beatitudinis, et tamen per actus illos efficienter, quae consequenter adhuc de gloria accidentali et illius augmento in Angelis glorificatis. Pro hujus sententia est 1º. quod si sed probabilius beati possent sibi mereri gloriam accidentalem, cur non potuerunt mereri sibi augmentum gratiae et gloriae essentialis. 2º. quia si possent mereri nobis de congruo dona supernaturalia, sequeretur, quod Christus Dominus etiam nunc per suos Sanctos beneficia mereretur nobis de congruo huiusmodi dona: consequens enim, quod Christus mereretur nobis saltem est meritorium de congruo et bonis ipsius valorem sed saltem posse sed hoc dicere est contra communem Theologorum, sed contra notat Suarez lib. 12 de gratia capite 34; quod dicendum est quod beati mereantur nobis de congruo dona supernaturalia. Aliud vero est quod nobis impetrent suis precibus dona supernaturalia, quod fatendum est; alioquin frustra preces ad illos funderemus. Aliud vero est quod nobis mereantur etiam de congruo eiusmodi dona; merita enim est per modum sunt ut status ex virtute et statu.

302 Dubium quod dicat de Vaz. utrum a dicta beatitudo ordinis cum non meruerunt quae ipsorum aequum in purgatorio non mereantur ut status ex tali tempore post statum viatoris quod ipse affecit. Sed de beatitudo ordinis per omnes sunt ingratitudinis suis in mala peccatum veniale, et ejus dignitate adhuc non ex veniali relicta. Addo vero sed Mº admissis hic ea atque Theologorum communi Theologorum, quae deserendum est absque urgenti fundamento quod desideratur per sanctum Mº: nam si verum sit non resistere quod saltem sit tempore proprio merito; non infert in Angelis ita dicere ipsi, saltem eius ante beatitudinis ingressum fuerunt status viatoris et

merendi sup beatus. q ofsi 1° a parte Ardory quo dig
nadi fft. sut eius ante dignas huerunt sumum ora
tory in q pa sua dmerita meruerunt ergo dig
nos ita etiam ostendi fuestadi huerunt ante glorificos oly
viatory in q beatus meruerunt. ofsi 2° a parte
hoy qui ante beatus aut dignos efficiet deo tempy
detrahy in q beatus aut dignos mererendi, et alia
q nec mererendi beatus nec dignos.

3° § Opponet 2°: si illy ex dmerito pende
ret ex ordine dina, et n ex natura ipsarum aoy
sequeretur, aoy liberas beatory ex se here quod requiritur
ad merity de condigno gre et glo et sc desa ding ordi
noy n ee re ipsa et absile meritorias de condigno
sed hoc e absurdy ergo. prob mai: absurdy e dicere
beatos p suas liberas aoy fiunt quotidie digniores
nare qma gre et glo et q deus denegat illis
hanc remuneroy nec debet eg ipsis conmedere
qa ossa nare no merey ad prox digno ary
absurdy e dicere q beato p suas liberas aoy fiunt
quotidie nare qma digniores dignitate tali
sca et absta et q deus illis denegat remuneroy di
dignitate ly absolute remota seu qy e ex pte aoy
absurdy e q deus deneget illis remuneroy no ary
et coy. digitas seu dignitas talis sca et absta ad
summy tribuit ius uiste q post absurdy eet deus
denegare summy hanc in dignitate et ius denega
ing aoy beatory quo et illy dignitate et ius herent
requirebatur dicty pacty q dedatt n aoy n viatory

3° § 4. Digitas aut seu dignitas absolutis
remota et qy e ex pte aoy ou finy, q reddimy
aoy beatory et aoy n viatory que ipsi sunt,

n° tribuit uis instrum quo desideratis spectis denegi-
Deus dicit proportionem aut quia se et inducerent sua
uis. Si daretur dominus spectis: defende aut hoc inore
non est absurdum quod Rex deneget premium pro factis est non
fuisse dignitati quaerentibus Dei providentiae; ut in operibus Christi
Domini digne creatoris: illa enim erant ex se proportionata et dignitate
vererum sibi augmentum gratiae et gloriae essentialis; erant sequens proportionata
ad ac premium pote ex ipso esse meritoria, et tamen tale
premium de facto non meruerunt quod non defectu proportionis expressum
pro defectu ordinatione divina quia Rex talia opera ad tale premium ordina-
verit; noluit tamen ordinare ob quaerentes sue providentiae; et
quoniam non aliquis fuisset recursus nisi ad beati opera [illegible]
ex se non fuisse proportionata et digna ad tale premium: hoc enim
praeter quod opera esse illorum valoris, quae eius debent esse
proportionata ex se ad ac premium pote [illegible] bene [illegible] [illegible]

305 Opposita opera facta in beatitudine sunt ex
natura sua facta intra et centra sunt opera ex natura sua
facta intra et centra excludunt ex natura sua statum viae et
meriti quod quia beati non sunt viatores non pendet ab ordinatione divina
[illegible] illius naturae sunt ab operibus ex natura sua [illegible] quod
quod homines in hac vita viatores sunt non pendet a divina ordi-
natione sunt ab operibus ex natura sua in hac vita et [illegible]
extra centrum et [illegible] [illegible] in [illegible]. Signa maioris opera
facta in beatitudine sunt ex natura sua facta intra et centro
sunt exigentia [illegible]: sunt indifferentia; [illegible] maioris. Signa minoris: sunt opera
ex natura sua facta intra et centro sunt exigentia sunt ex natura
sua excludentia statum viae et meriti; [illegible]: facta intra et
centro sunt indifferentia, excludunt ex natura sua statum viae et
meriti [illegible] maioris et [illegible] [illegible]

306 Exempla [illegible]: in beatis et dato [illegible]
fundis [illegible] ex ipsa [illegible], et dato [illegible] ex [illegible] non

pceens, qd ex alia dicta cognoe supnali: 1° et talis e° bz
n° liber qd natura, scilt amor beatis, ac pconde et talis
alt et n° liber e° ex se cspportatis ad pnieu, ita et deus
neq de absta poa illu bz et tale posset ad pmiu ordinare
unde hic bz et talis fit ex natura sua in tio ct centro
beatuds, exigendo fieri in tali tro ct centro, ac pconde
ex natura sua excluendo stus exz ct meriti. bz vo alius
pceens ex alia cognoe supnali dicta a visioe, vg actus
precandi deus p nobis e° bz liber honestus supnalis ct dig
fatus a gra sanfante, ct consti e° ex se pportatus ad
pmiu ita et si deus voluisset illu ad pmiu ordinasset.
unde iste bz et talis fit ex natura sua in centro ct
tro beatudis n° qd exigat ibi fieri sd q.a ibi fieri non
repugnat ac pconde n° excludit ex natura sua stus exz
ct meriti qd qstus indifferens ex se e° ad utrunque
stadu. Ideo via huius bz beatus se het pure concomitanti ct
pcceens qd neq e° prius aut requistus ad tale bz, neque
illu detrahat neq tollit ab eo condignitate ct pportioe ad p
miu q bz het ex se ct a gra sanfante. Dico 5 de requisitis
ex pte dei ad meritu. Cl. utrum ad meritu requiratur diva
ordinao ct pmissio.

Do. 5a De requisitis ex pte Dei ad meritu

Cl. Utru ad meritu requiratur diva ordinao ct pmissio?

307 Explicuimus ad meritu requisita bz ex pte o-
peris q ex pte oprantis: nunc quae ex pte dei pmiantis
requiruntur investigamus. ct inquirimus an requiratur diva
ordinao seu quasi pmia lex ct statuto q deus ordinet
tale opus ad ~~tale~~ pmiu pferendo condicoes requisitas ad
rone meriti in talis pmiu? ct prea an etiu requiratur diva

promissio et voto, ut a pluribus confundantur divina ordinatio et promissio, sunt tamen inter se diversa, imo et separabiles ut communiter: quia ex divina promissione de tali praemio, hoc opus offerendum non posset stare sine divina ordinatione hujus operis ad tale praemium promerendum divina tamen ordinatio, et lex qua Deus conjunxerit actiones sufficientes ad meritum in opere et operante posset stare sine divina promissione qua Deus se obligaret ad praemium reddendum, et relinqueret suae liberalitati remunerationem operis habentis alia ad meritum requisita.

308. 1.a sententia asserit ad meritum requiri divinam ordinationem et promissionem ita, ut his deficientibus nullum opus quantumvis justum et factum a persona grata per caritatem aut sanctitatem sit meritorium apud Deum. Pro hac citantur a P. Suar. Scotus lib. 1 in 3 dist. 14 q. unica § in ista q.e et alibi Nominales Durandus Castro et Vega, ac q. de ut supra allegata. Sed adverte esse discrimen inter hos Auctores quod Scotus, Gabriel et Durandus nullam condignitatem aut proportionem ad praemium agnoscunt ex parte operis sed totam meriti rationem in divina ordinatione et promissione reponunt. Unde hi per istius esse opus meritorium, quia opus morale et aliquis quod antea possit dignus sit liberum et honestum: imo etiam Nominales tanta est vis ordinationis et promissionis divinae ut opus etiam non liberum posset virtute illarum esse meritorium de absoluta potentia, ut diximus n. 40. Alii vero hujus sententiae Auctores aliquam proportionem et condignitatem ex parte operis agnoscunt; dicunt tamen illam non sufficere ad rationem meriti, nisi divina accedat ordinatio et promissio. 2.a sententia e contrario omnino affirmat totam rationem meriti consistere in proportione et condignitate ex parte operis ad praemium, quin ulla requiratur ordinatio aut promissio Dei. Pro hac citantur Cajet. 1.a 2.ae q. 114 art. 3 et Soto lib. 3 de natura et gratia cap. 7, quamvis non satis clare loqui videantur.

309 2a sa asserit ad meritum requiri quod opera ex se tendant ad divinum ordinem et promissionem superantem etiam digna et proportionata sive ex aequalitate saltem proportionis et virtutis ad praemium et sub requiri divinum ordinem et promissionem ut talia opera sint proportione et absolute sive in tali proportione meritoria de condigno. Ita P. Suar. lib 12 de gratia cap 17, et alij.

4a sa contendit requiri divinum ordinem et promissionem ut opera ex se et ab intra condigna habeant in tali connexione cum praemio; certum est requiri ordinem aut promissionem ut opera sint in tali specie meritoria. Ita P. Vasq. 1a 2ae disp 214 et alij. Ut clarius procedamus expedit in memoriam revocare meritum esse ac causam meritoriam cuius effectus est bonum illud quod intuitu illius confertur. Causa autem meritoria est de linea causae moralis: haec enim causat movendo moraliter, seu media sui cognitione qua Deus meritum cognoscit ut intuitu illius conferat praemium; causa autem haec multipliciter consideratur 1o prout praecise est ex se se causare effectum, 2o prout absolute se illius causare potest ut est in tali proportione ad effectum: haec autem proportio est se ex indifferens ad effectum et illius causam, ut in causa libera; vel se ex determinata et connexa cum effectu, ut in causa naturali 4o tandem se considerari causa ut causans in tali 2o effectu.

310 Sit 1a conclusio: ad meritum proprie tale seu de condigno requiritur proportio et dignitas ex parte operis ad praemium. Probatur: quaelibet causa debet habere ex parte sua virtutem effectus in sua linea ad effectum ergo causa meritoria debet habere ex parte sua proportionem et condignitatem ad praemium ante ut in causa sive adaequata sive inadaequata; si enim deficiat ex parte entitatis aut intra virtutem causativam, entitas necessario aliquid est ex se erit causa adaequata vel inadaequata effectus ut evidens est. Causa autem libera: ergo in causa meritoria de condigno virtus causativa effectus nihil aliud est quam proportio

et

cet condignitas. operis; ex cuius cognitione tanquam ex causalite moveatur Deus ad praemium conferendum. Haec autem proportio et dignitas bonae actionis meritoriae debet esse ab extra ordine et promissione Dei: sed intrinseca in aliis causis debet esse intrinseca et ex se ab omni extrinseco decreto divino. Unde colliges 1.º bonum meritorium independenter ab ordine et promissione Dei esse quod est ex se causa praemii sed quaestio alia causa independenter ab extra Dei voluntate quod est ex se causa effectus: quidquid est ac dicere nullam causam sive physicam sive moralem in causando ex se est potentis causare effectum sine extrinseco Dei voluntate.

311 Colliges 2.º bonum meritorium in esse actu potentes causare praemium propter proportionem et dignitatem ex parte sua dicere sed solum praemium et cognitionem divinam qua Deus cognoscendo actum possit moveri ad conferendum praemium. Colliges 3.º quod bonum meritorium eligatur in tali ordine indifferenti ad praemium et nullam aliam, propter praemium condignitatis, cognitione et solum praemium requirunt sed nullum divinum decretum de non conferendo praemio intuitu talis boni. Dico quod ita eligitur causa meritoria cum omnibus requisitis et sine ullo impedimento quod intuitu illius Deus conferat vel non conferat praemium quod eligitur causa meritoria in tali situ indifferenti ad praemium et nullum aliud. Praeterea quod eorum non esse non eligitur talis bonum proximus; quo ad cetera constat; quo ad negationem decreti de non conferendo praemio probatur: decretum de non conferendo praemio est impedimentum ad praemium proximum conjunctum enim eo decreto cum nullo praemio; quod ideo tali decreto nequit eligi talis bonum proximus: nequit enim adhuc causa esse expedita et indifferens ad effectum vel nullum alium quando durat impedimentum connexum cum effectu contrario extrinsecus. Colliges tandem his omnibus constitutionem quod requiritur

Ut actus meritorius caeat in tu 2° premii: si enim aliquid deficeret
ad tales causas n. daretur ius 2 pp: hoc enim dato, quod aliquid
deficeret ut caeat possit in ius 2 pp. ... non deus requiruntur
divina ordinatio aut promissio ad meritum his omnibus modis condignum

31. Sed ecce insurgit q. ... Theologi ... de
quo iudicant, an sit meritum condignum modis condignum in
defectu a divina ordinatione et promissione sit proprie meritum de
digno, et consequenter an praemium sit proprie praemium condignum meri
tis merito. Videtur quod nam veniat: quia meritum proprie tale sive
condignum dicit respectum ad praemium, et istud proprie tale est
debitum merito: unde passim in scripturis meritum nomine
nuncupatur. Sed ius meritorum quorumcumque modo ex dictis consi
derato non meretur ius praemio neque istud bet illi neque est merce
des sed aliquid sed gratuita donatio quae neque ius meritorum quo
cumque ex his modis condignum est proprie meritum condignum neque
bonum intuitu illius collatum est proprie condignum illius praemium
sed sic erit bonum liberaliter collatum sed meritum condignum in
dicit in praemiando obligationem remunerandi sed ius merito
rum ut sufficiens condignum habere obligationem non inducit in deum
est enim indifferens ad causandum et non causandum bonum aliud
quod intuitu illius conferri aut conferri ... ut constat ex dictis
quod non est proprie meritum condignum neque bonum intuitu illius
collatum aut conferibile est proprie condignum illius praemium.

32. Sit 2a dubio: actus meritorius sit talis
de condigno sive in ... sive in tali causatione praemii
proprie talis requiritur conferre dicta divina ordinatione quae deus de
bet tale ius ad tale praemium ... a priori: quia si non esset
divina ordinatione: quis certa obligante necessitati illigi ...
huius ius cum hoc praemio neque debitum huius praemium ...
ius neque obligationem in deo ad reddendum hoc praemium
intuitu huius ius sed his non est illius non obligetur mediu

obiectum meae obiectum formae unde talis quo ad meritum
et formae supernae talia requirit etiam divina ordinatio. probo
meae divina ordinatione [illegible] [illegible] ut indifferens
ad formam et non formam ut patet. probatur et etiam indifferens
non [illegible] determinate [illegible] formae quaero formam et [illegible] [illegible]
[illegible] obligatur ad [illegible] formam [illegible] [illegible] [illegible]
ut opera libera [illegible] et [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] ex defectu divinae ordi-
nationis [illegible] [illegible] requirit ad meritum meae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel defectu ex [illegible] [illegible]
[illegible] libera [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
defectu divinae ordinationis fuerit.

314. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post
mortem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] defectu
[illegible] meritorum [illegible] meritorum non sunt [illegible]
[illegible] ex defectu divinae ordinationis: [illegible] etiam in statu meritorum
ante mortem [illegible] quae [illegible] [illegible] ordinationis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] etiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non fuit ex defectu [illegible] [illegible] [illegible] divinae
ordinationis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
formam [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
ex insufficientia [illegible] [illegible] [illegible] defectu ordinationis divinae.
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] aut etiam [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] opera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] unde [illegible] non est defectu divinae ordinationis: [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] opera [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non venit in mundum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in hunc [illegible] [illegible] in [illegible] venerit [illegible]

ex diuina ordine q Deus decreuit etc. in hunc finem
dicti [illegible] eius solutio aeque potuit venire
ps [illegible] et [illegible] ad [illegible] merit.

315 Sit 3a concl: ad meritu condigni
requirit etiam diuina promissio, conuentio seu pactu de p
mio retribuendo sub condicionalis operis. Probat: quia
meritu condigni constituit Deum debitorem praemij, sed nequit
ita constituere nisi per diuinam promissionem, qua Deus libere
voluit se obligare ad praemiu tribuendum sub conditione
operis, ergo etc. Minor pt: si ex una pte meritu condigni
et meritu ex opposita pte, pt alia debitum praemij. Probatur
ex pluribus scripturis, Doctorum et PP. testimonijs in quibus fit
mentio huius promissionis et praemij vocat corona iustitiae
merces, [illegible] Matthaei 20. Pto 3a ait [illegible]
[illegible] ad Rom. 4 ex Conc. Senonensi in decre
to de fide cap. 16 ex Triden. sessione 6 cap. 16. quae aeque
[illegible] [illegible] hoc cap. 16 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nisi [illegible] aliquid ab illo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid illi [illegible]
sit [illegible] Deus recepit [illegible] creaturae [illegible] aut modo
[illegible] per suam liberam promissionem. Quod Deus [illegible]
[illegible] debitor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sua promissione [illegible]
ex August. serm. 16 de verbis Apostoli: Deus de Deo
[illegible] inquit: debitor factus est, non aliquid a nobis
accipiendo, sed aliquid quod ei placuit promittendo. Et [illegible]
de sermone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reddere quod
promisisti quia fecimus quod iussisti.

316 [illegible] [illegible] laborantes in aliena
vinea sine conuentione non debent mercedem ex iustitia
etiam si labor ex se adaequat et sit condignus mercede

quo potiori titulo non habet Dominus bonis nostris operibus seclusa promissione divina, quia opera ex se adjungant semper et quod sint illius condigna; quo potiori titulo, quo labor ille operarii in vinea aliena non habet ex absoluto capite domino vineae nisi quae mercedis promissae. At nostra opera independenter a mercede promissa possunt esse grata Deo atque placere, et sunt debita; quia praecepta non sint, sed supererogationis possunt dici grata Deo, quia creatura bene operans Deo, suo creatori, reddit obsequium ob bona in creaturam collata beneficia, quod etiam non supponitur sui domini et superioris. Cum ratio certa est.

C. 3 Respondetur argumentis

317 Quae possent alias contra hoc solvuntur in sequentibus. Itaque ad argumentum 1° gratia sanctificans ex natura sua est ordinata ad beatitudinem supernaturalem tanquam medium ad finem seu tanquam semen ad fructum producendum; et opera quae ex illa nascuntur seu ab illa dependent habent eundem ordinem et eandem ex natura sua habent debitam proportionem et condignitatem, adeo quod independenter ab omni extrinseca ordinatione et promissione Dei dari meritum possit tale; quod si 1° extrinseca ordinatio et promissio non faceret quod sit de condigno meritorium, quod independenter ab illis stat meritum de condigno, ante posita 1° si ordinatio et promissio faceret quod esset meritorium de condigno, tunc hoc omnino ... aut etiam independenter sine libertate sive natura accedente divina promissione possit esse meritorium de condigno gratiae et gloriae: immo idem posset afirmari de uno malo libero aut naturali, cum quod ipsum Deus illud ordinaret et promitteret gloriam sub conditione quod poneret; sed hoc absurdum est; quia ordinatio et promissio non facit quod sit meritorium de condigno.

318 Dicitur 2° q. sicut ... ans divina ordinatio
et permissio non facit q. q. mereatur de digno supplicium
quod fiet in hoc meritorio premii ... ans lege cavit
esse ita, ideo q. mereri supplicium quod ordinat ad supplicium
illius supplicii permissio e; lege aut e vera, ideo ordinat
ad supplicium et illud permittere seu dominari q. hic esse e
supplicio dignum: aliter sequeretur absurdum [illegible] tale [illegible]
infirmitas libera aut naturali, aut q. malis naturis posse
mereri de digno supplicium si deceret ordinatio, et dominari
supplicium eorum illorum; imo etiam q. possunt habitus mali, aut supernaturales
liberis aut naturis posse mereri de digno supplicium
si ipse ordinaretur a Deo ad supplicium quod [illegible]
dicendum e divinam ordinationem et permissionem non facere q. actus
sit meritorius de digno supplicio aut premiis, sed ante
ordinationem et permissionem supponit [illegible] in ore meriti [illegible]
ne [illegible] premii aut supplicii ac pendere sine ordinatione
et permissione stare meritum dignum premio tale. Dicitur 2°
q. [illegible] ve ipsa premium [illegible] non facit aut
tollit q. sit meritorius de digno premio sed ordinatio
et permissio si facit q. [illegible] ve ipsa premium quod non facit
sed supponit q. in eo meriti de digno [illegible] quod
laudetur [illegible] laudetur non facit aut tollit q.
actus sit digna laude: digna enim laude e etiam si nullus
laudet imo etiam si nemo laudandus sit quod pariter.
319 Adverte dictis [illegible]
quod meritum premio de digno [illegible] ordinis proportionis
et dignitatis ad premium sed etiam connexiones cum premio
ordo igitur proportio et dignitas ad gloriam datur in operibus
justorum ante ad extrinsecam ordinationem et permissionem, connexio
vero cum premio non datur nisi accedat ordinatio
et permissio ut constat ex dictis in 1ª [illegible]. At [illegible]

etiã in humanis. nã poema vel sponsio extra occasionẽ cer
taminis et sine sponsi promissione eque sportulas et dignitates sponsi
perfecte, ac poema sponsi certaminis tempore et supposita
sponsi promissione, ad quod tã non videt merebitur digne spon
onus: nulla enim iniuria fiet sibi sine premio relicto po
steri: ad tã ipsi dixeris anteq. ordinatio et promissio non faciat
q[uo]d sit digne meritorius sportularum et dignitatis ac pro
onus dd. tã maiores eius pro[...] non est et cum [illegible] ante
fuit [illegible] [illegible] asserentes vel dicere ad meritum de
digne sportulas et dignitates sponsi; non tamen [illegible]
nos requirentes tales sportulas et dignitates, et [illegible]
tes in eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
dij unde [illegible] [illegible] meritis q[uo]d ad [illegible] [illegible].

320 Ad 2.m antea [illegible] dico antea non cõ
[illegible] et q[uo]d meritum dignum [illegible] [illegible] hoc debitore
sustinendi supplicis et [illegible] [illegible] ad supplicem [illegible]
rendis: extra [illegible] accidit in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sponsi [illegible] [illegible] debitore sponsi et hoc [illegible]
ad sponsi. [illegible] in merito supplicis [illegible] [illegible] [illegible], non
requirit diuina ordinatio et promissio ad meritum de digno su
pplicis [illegible] in merito sponsi [illegible] [illegible] [illegible] requirit diuina
ordinatio et promissio, [illegible] enim [illegible] [illegible] creare ac in
[illegible] [illegible]: hoc q[uo]d meritum supplicis [illegible] sine promissione
[illegible] sustinendi supplicij [illegible] [illegible] meritum sponsi [illegible] sine
promissione [illegible] reddendi [illegible]. Ad antea non cõ [illegible]
enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] promissione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex n. 315. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]:
diuina enim ordinatio et promissio non facit [illegible] q[uo]d [illegible]
tum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
offerendi.

321 Arguis 2.o ordinatio et promissio non requiritur
ad meritum dignum [illegible] [illegible] [illegible] a merito [illegible] [illegible]

a Deo go nec requirit ad meritu de condigno apud Deum cora
ipsi Deo qa aliter non esset ex iustitia strictis merita
Deo qa insufficiale datis in ordine de condigno apud Deum
unde nulla promissio requirit et non requirit in meritis
apud homines. probatur go dist. 1o quia benefactor ante homines de
condigno meretur apud illos in quibus beneficia confert inde
pendenter ab hac promissione. 2o quia vestiarius bene
operatur in obsequia et utilitatis reipublicae, de prin
cipis meretur de condigno praemia apud principe et rem
publicam etiam si nulla extaret lex aut promissio
praemii go sicut 3a. Ratio autem est transferendas probat: quia
in illis et similibus casibus resultat ad praemium inter
hos duos relationes ex gratitudine non ex iustitia
ut requirit ad meritu de condigno: ideo in illis ca
sibus strictus non est praemium proprie tale, quod correspondet
merito proprie tali. distinguo: ergo etiam apud Deum nulla in
terveniente promissione resultare debere gratitudine ad re
tribuenda opera in ipsis cedentes obsequium. 1o etiam si
aliter illas non sequitur tamen meritum de condigno apud Deum
absque promissione sicut nec apud homines ut dixi ang. 2o in
illa, tamen quia Deus non aliter constituit bona, nisi libere
promittendo, tamen quia Deus ex gratitudine bene requirat ob
insufficientiam quae ipse fecit, ut de hoc alibi.
332 Arguens 2o. Si promissio esset necessaria
ad meritu de condigno, etiam necessaria esset ex parte ope
rantis cognitio huius promissionis; sed haec cognitio necessaria
est: quia licet ignoraret Deus non consideraret talis
promissio dignos tale opera meretur de condigno
gratiae et gloriae ergo nec promissio necessaria est. probatur maior. quia
promissio incognita non potest nostra voluntate commendare ad
merendum aliquid dignos operis ipsis tribuere, et ut in
exemplo currentibus ad bravium, ac sine cognitione promo

sors non excederent ad cursum ergo. Nec mare - ad ipsum ne
arsum quam ad dictum ipse, neque eo ipso quod lex aliqua publica et
generalis promissio promittens postulant etiamsi comparant praemium
illa ignoraret adquireret ius ad praemium dispensandum quia
legis observantiam operetur: ergo lex et promissio tribuendi operantibus
aliquod morale etc. nemo habere ius ad praemium etiamsi
lex et promissio ignorentur et quod non excedat sicut possit
neque siquis pervenerit praemium ignorans legem et promissionem
et aliorum cursum excedat moveretur ad currendum,
facultas si velotius ceteris curreret ius ad bravium acquireret.
Nec in utro casu lex enim et promissio divina de praemio
conferendo est lex publica et generalis promissio. Adde quod
lex generalis de conferendo praemio ad sponsum requireret
voluntatem generalem etiam in operante de praemio obtinendo:
quam autem habet operans voluntatem, quis in particulari non cognoscat le-
gem latam et factam promissionem. Aliud evenit in privatis contractibus
et promissoribus inter homines: requiritur enim cognitio ex utraque parte
quod obligatio unius pendet ab acceptatione alterius, quae sine cognitione fieri
non potest.

322 Observa 1°, meritum de condigno apud Deum posse
stare de se etiamsi operans non consideret divinam promissionem de praemio
conferendo: quia ad meritum non requiritur operari ex intentione praemii:
ergo nec requiritur quod hic et nunc cogitet ostensa de promissione praemii:
neque eo modo, quo non requiritur amor non requiritur cognitio.
Observa 2°: quod licet ad nostrum meritum de condigno conditio simpliciter
sive apud homines sive apud Deum non requiratur ut se ex parte merentis
notitia promissionis, de se tamen meritum de condigno apud Deum
nequit stare absque notitia promissionis divinae de remunerare
bene operantibus facienda: non est quia de se meritum condignum
apud Deum requirit fidem et spem explicitam de Deo existente
et remuneratore quia accedentes ad Deum, inquit Apostolus,
(Heb.) oportet credere quia est, et quia inquirentibus se remunerator est.

·n̄ tamen ita requirit haec fides et notitia ut n̄ sit de mer-
torij de condigno quem sit ergo tunc de fideo. sed sufficit q. de
Dr hubs fidei sine q. necessit stare gra sanctificans meritorius
orbis de condigno in orabore.
324. Argues 4°. ipsa conversio peccatoris ad
Deum se ordinatur habet connexionem cum 1a gra infante q. Deus
promisit ly quia peccatori efficere poenitentiam se; sed ipsa conversio
peccatoris ad Deum n̄ meretur de condigno, sed ly de congruo
ly infans. prob. quo talis connexio procedens ex divina promissione
n̄ est propria solius meriti, propria tales sunt de condigno et co-
entis concurrit in propria de dolors. Argues formae efficientes
totis ad meriti de condigno in ordinae et promissione divina
independenter a proportione et dignitate operis ad praemi-
um. Ad quod habere ex parte operis requirimus, dein 1° ipsius
promissio, defendo: connexio quo connexio operis ex se proportionate et
dignae n̄ est propria solius meriti de condigno, nam connexio
quae se sumpta et per se pendet ab opere digno et n̄ cong-
ruo n̄ est propria solius meriti de condigno. sed . Licet de quan-
do totis solis et narrando subsumendo illas quae diximus
connexionem cum praemio ee propriam solius meriti de condigno sed
diximus requiri ad meritum de condigno quae longe diversum
est; quia aliud est dicere aliquid requiri ad hoc quod verum
est, aliud vero dicere aliquid esse proprium solius hoc, quod ferme est; et idem
veniet in quaeruntur quae sunt.
325. Licet 2a defendo maior: ipsa conversio pe-
catoris ad Deum habet connexionem cum 1a gra infante et cum primo
propria tali, nego: propria tali, defendo maior et meritum digno
ob quam connexio cum praemio propria tali n̄ est propria me-
riti de condigno. sed : connexio cum praemio propria tali nego
cum est eorum illas. Quale est meritum tale est praemium. Item
correlativi ordine cum merito de congruo sit propria inter
illos praemiis ultimi terminus est propria praemiis et solum

meritu de digno sit proprie meritu, sed praemiu illi reus est proprie praemium; ac proinde gratia in primo priore tali quam solo merito de digno. Cons. utrum ad meritum de digno requiratur aut conducat applicatio meritorum Christi D.

Cons.

Utrum ad meritum de digno requiratur aut conducat applicatio meritorum Christi D.

326 Suppono 1º ad meritum de digno per se et ex natura ipsius rei non requiri merita Christi Domini; ita quod in statu naturae lapsae Christus de se non meruit Angelis gratiam, quam de digno meruerunt gratiam et gloriam, sed solum habent, similiter in statu innocentiae, si durasset, meruissent homines de digno gratiam et gloriam independenter a Christi meritis: item quod etiam in natura lapsa potuisset Deus, si voluisset, [illegible] ordinare et decernere, quod homines mererentur de digno gratiam et gloriam sine gratia per Christum. Suppono 2º ut catholicam doctrinam merita nostra non constare sive adaequate sive inadaequate in esse meriti per merita Christi D.; neque fuit haereticum dicere iustos non esse iustos et intrinsece iustos, sed tales formaliter et extrinsece denominari per imputationem iustitiae Christi D. per fidem apprehensam ac nobis applicatam; itaque haereticum dicere merita nostra non esse in se et intrinsece merita, sed talia formaliter et extrinsece denominari adaequate aut saltem inadaequate per imputationem meriti Christi D. per fidem apprehensi et applicati nostris meritis. Suppono 3º de facto in natura lapsa et constans Dei providentia nostra merita habere remote seu mediate ex Christi meritis proportionem et condignitatem ad praemium supernaturale: quia merita nostra de facto habent immediate et proxime proportionem et condignitatem ad praemium supernaturale, quatenus procedunt ex auxiliante gratia et sanctificante gratia sanctificante. Sed auxilia gratiae et gratia sanctificans conferuntur nobis ex meritis Christi D.; ergo de facto merita nostra habent remote seu me-

dicatae ex meritis Christi proportionatae et dignatae ad finem supernaturale: His suppositis sic inquiritur an crescat dignitas meritoria ex eo quod ponantur ex gratia per Christum data, ita ut sint digniora, quam si ex eadem gratia non per Christum collata ponerentur.

327 Dico 1°: circa proportionem et dignitatem ad finem in meritis iustorum non augetur per Christi merita: idest merita iustorum non habent maiorem proportionem et dignitatem ad finem ex eo quod procedant a gratia ex Christi meritis collata, quam haberent si procederent a gratia collata independenter a Christi meritis, ita ut tamen gratia auxilians et sanctificans sit eadem in specie physica et mere sine conferatur sive non ex Christi meritis. Dico sic explicata probatur proportio et dignitas circa nequit augeri per aliquid extrinsecum sed quod gratia conferatur ex Christi meritis est quid extrinsecum tam ad gratiam quam ad meritorium iusti, ergo proportio et dignitas eiusmodi ad finem in meritis iustorum non augetur per merita Christi. Maior patet quia dignitas physica circa sui dicit formalitatem circa ut proportionet, ita dicit formalitatem circa ut augeatur. Ex illa tamen sufficienter habetur. Minor constat quia ad hoc pertinet: quia si quod gratia conferatur ex Christi meritis esset quid intrinsecum gratiae, non posset esse eadem gratia in specie physica et mere, quae conferretur ex Christi meritis cum illa quae ex Christi meritis non conferretur, quod est contra suppositum huius dicti: et hinc patet 2a pars, meritis quod conferri gratiam ex meritis Christi nequit esse intrinsecum meritis iustorum nisi quatenus sit intrinsecum ipsi gratiae collatae ex Christi meritis, quod posset sic gratiae ipsi intrinsecum non est, et ordinem necessitat iustorum meritis intrinsecum erit. Unde concludo.

328. Dico 1°: quod gratia conferatur ex Christi meritis nequit constituere simpliciter proportionatum et dignum fine supernaturali, quod est aliunde proportionatum et dignum fine non esset, quod necesse potius constituere magis proportionatum et dignum

formae supernaturali etiam supposito quod tandem adeunde sit proportionata dignitati
in tali forma. Contra pro ea quod si gratia creatis ex adveniens
subiecto non calidior reciperet conferre subiecti simpliciter ad hoc calo-
ris optime iusti quod si adveniret subiecto iam calido in parte
conferre subiecti sibi magis calidi propter rationes repertas supra.
Maior autem constat quod in proportio ad dignitatem ad formam
beatae in ordine tantum meritorie, quod autem gratia conferatur ex
meritis sit tantum extrinseca conditione quod gratia conferatur ex Christi me-
ritis, reciperet conferre tantum proportionatas ad dignam formam quod ali-
unde sit simpliciter proportionatas ad dignam formam in ea. Confirmatur quod
quando gratia conferatur ex Christi meritis non auget ideo dig-
nitatem subiecti cui confertur, ergo neque auget ideo proportionem ad dig-
nitatem quod ad quam confertur. Antecedens constat quia subiectum non redditur
magis ideo dignum nisi augendo sibi ideo dignitatem, quod autem
gratia conferatur ex Christi meritis est quod extrinseca subiecto conditio.
Sicut enim tunc non dignificat ideo, nisi quod sit ideo dignificans subiecti,
ita non magis dignificat ideo nisi quod sit magis dignificans
ideo subiecti.

Quaeres tertio: an gratia conferatur ex Christi meritis
auget in meritis iustorum rationem ad titulum ut deus illis conferat
formam quae conferret etiam si gratia non daretur ex Christi meritis.
Probatur quod illa merita iustorum quae fecerunt ex gratia non
collata per Christi merita, haberent sufficientem rationem ad titulum,
ut illis conferretur forma; non tamen haberent hunc titulum specia-
lem quem de se habent sibi procedere ad dignificantem per gratiam collatam
ex Christi meritis, ergo quod gratia conferatur ex Christi meritis auget in
meritis iustorum rationem ad titulum ut deus illis conferat formam
quae conferret quod fecerunt ad dignificarent per gratiam non collatam
ex Christi meritis. Explicatur exemplo [illegible] quod [illegible]
ex se sufficientem proportionem ad [illegible] ad formam conferendam a
[illegible] si tamen [illegible] subiecti [illegible] quam amicus est [illegible]
dare specialem specialis titulum ad [illegible] [illegible] ad

propitiandi Dei: quod quia merita nostra sunt ex se comparata ad
dignitatem personae offensae; atque si tamen nostra mereantur per gratiam
ex Christi meritis et de se merendi, id est, ut sint operantes ut
membra habentia specialem unionem cum Christo qui dilectis-
simus filius Dei, communicantes est dicta specialis titulus ut Deus mo-
veatur ad conferendum illis praemium, et valde multiplicandi in
meritis nostris ex hoc titulo, nec ut Deus conferat illis
praemium quod conferret quando eiusmodi titulus non daretur.

38. Item quia cognito quod gratia confertur ex Christi
meritis auget dignitatem seu efficaciam meritorum nostrorum ad praemi-
um obtinendum, patet hanc dignitatem et efficaciam consistere in pro-
missione divina quod Christi merita augent hanc dignitatem et
efficaciam, ante patet ex dictis. Patet etiam Christi merita fa-
ciunt quod haec dignitas et efficacia sit debita, vi a efficacia
Christi meritis [illegible] quod auget hanc dignitatem et effica-
ciam quam ipsis, cum dignitas et efficacia
alia ex opere bono est et liberalis, quae nullo ex opere
bono sed ex liberalis. Probatur quod ante: Haec dignitas et efficacia
seu divina promissio de praemio nostris conferendo facta est in
intuitu meritorum Christi quod est bonum et liberalis munificentia
meritorum Christi quam sit liberalis in nostris. Patet ante ex
Tridentino sessione 6 cap. 16 ubi asserit vitam aeternam proponendam
esse nostris tamquam gratiam filiis Dei per Christum Iesum misericorditer
promissam fuisse intuitu meritorum Christi. Patet etiam ex Apostolo
ad Ephesios 1 asserente: Benedictus Deus qui benedixit nos in omni benedictione
spirituali in caelestibus in Christo, id est ex Christi meritis quod
Deus ob merita Christi promisit nostris gloriam. Adde Christum me-
ruisse nobis non solum promissionem dictam, quae antecedit merita
nostra, sed etiam dona ceterorum meritorum et praemii
quae merita nostra subsequuntur: unde Tridentinum sess. 6 cap. 16
Is inquit quod in Christo meremur et ab ipso nostra meri-
ta informantur Patri et filii acquirunt a Patre.

331 Opponens instantia [illegible]: intrinsece sit extra ordinem augere [illegible] ad premium [illegible] ex se non [illegible] [illegible] [illegible] simpliciter mereatur premium quod aliunde [illegible] magis [illegible] ut mereatur [illegible] premium [illegible] [illegible] justorum [illegible] Christo et [illegible] meritis augeat [illegible] ut [illegible] premium [illegible] potentia [illegible] extra simpliciter [illegible] ad premium [illegible] ex se non [illegible] et magis [illegible] ad majus premium [illegible] aliunde [illegible] augere [illegible] et [illegible] ad premium in meritis justorum [illegible]: [illegible] amotis [illegible] [illegible] in [illegible] extra [illegible]: non [illegible] in aliquo [illegible] physice inherentes [illegible] et tamen [illegible] ad premium [illegible] ex se non [illegible] et magis [illegible] ad majus premium [illegible] aliunde [illegible]: [illegible] [illegible] a parte [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible]: [illegible] dicta [illegible] augere [illegible] et [illegible] ad premium in meritis justorum [illegible]; [illegible] intrinsece sufficit extra ordinem ad augendas [illegible] premium [illegible] ad [illegible] et [illegible] ad magis [illegible] in ordine ad majus premium, [illegible] in meritis [illegible] apud Deum sufficit [illegible] extra [illegible] non [illegible] ad [illegible].

332 [illegible] [illegible] est: [illegible] ad meritum [illegible] intrinsece [illegible] ex se et ab [illegible] sit [illegible] aut [illegible] libera aut [illegible] [illegible], [illegible] sit [illegible] [illegible] in [illegible] apud Deum et [illegible] [illegible] et [illegible], [illegible] libertas et requirit [illegible] sit [illegible]: [illegible] infra physice [illegible] operantis, et [illegible], et [illegible]: [illegible] in fra [illegible] physice [illegible] operantis. [illegible] physice [illegible], [illegible] libertas et sanctitas. [illegible] justorum [illegible] Christo et [illegible] in nullo [illegible] sit [illegible] meritis justorum,

recant aeq. ex se n. digny digfare aut aeq. alium de digny magy digfare ad magy premy. D. ege ex trice augere dignatz augendo tabulas et Deg. offerens iustis atz premy q. ex [illegible] tabulas offerret, de [illegible] D.o 6.a Utrum Deus remuneret merita iustorum ex iustitia stricte accepta. C. 3 Prenotantur aliqua et Th. proponuntur.

D.o 6.a

Utrum Deus remuneret merita iustorum ex iustitia stricte accepta.

C. 3 Prenotantur aliqua et Th. proponuntur.

333 Ut q. occasione presentis insurgit, et pro eius enodatione [illegible] iustitia tripliciter sumpta; 1.o latissime pro equalitate et stricte et regula rationis: in q. [illegible] et virtute [illegible] omnium [illegible] hanc equalitatem et stricte. 2.o sumitur [illegible] virtute; sed pro omni et sola virtute que dicit equalitatem et regula rationis in ordine ad aliud: ita se habet obedientia in ordine ad superiorem; religio in ordine ad Deum; gratitudo in ordine ad benefactorem &c.a: unde hec acceptio strictior est precedenti; in q. sumitur iustitia pro omni virtute sive [illegible] sive in ordine ad aliud ut obedientia sive in ordine ad se ut temperantia que non respicit alienum sed bonum proprium [illegible] in q. est. 3.o et strictissime [illegible] iustitia pro virtute constituente equalitatem alteri debitam [illegible] iuris proprietatis, q. alter habet ad aliquid: in q. sum iustitia est constans et perpetua voluntas ius suum unicuique tribuendi. Hec iustitia altera est legalis que dicitur publica et generalis [illegible] respicit bonum commune et publicum reipublice. Hec dirigit privatos cives ad observandas leges, [illegible] que cedunt in bonum commune [illegible] fuerint ex [illegible] quibus [illegible] et honorum. Altera est particularis et est una ex 4 cardinalibus

cardinalis quae respicit bonum particulare cujusque personae reipublicae constitu-
endo aequalitatem rerum cum privato unicuique tribuere.
Haec autem altera est distributiva et commutativa altera.

334 Pro cujus dictorum explicatione sciendum est in republica esse triplicem habitudinem nempe partis ad totum, totius ad partem et partis ad partem. Virtus quae dirigit partem ad bonum totius est legalis justitia de qua dictum est. Virtus quae dirigit totum ad bonum cujuslibet partis est justitia distributiva. Et quae dirigit partem ad bonum alterius partis est commutativa. Distributiva est qua respublica aut princeps distribuunt civibus res communes officia et dignitates secundum proportionem conditionem et dignitatem in quolibet repertam.
Commutativa est qua constituit aequalitatem inter cives in rebus quibus inter se commiscentur ut contractibus. Differunt itaque 1o quod distributiva disponit totum id est communitatem vel eos qui communitatem repraesentant ad bonum partium; commutativa vero disponit partem ad bonum alterius partis. 2o quod distributiva attendat conditionem proportionem et dignitatem personarum ut fit in distributione dignitatum facta a justitia. Commutativa vero independenter a conditione et dignitate personarum attendit aequalitatem rei ad rem ut constat in solutione mercedis facta operariis in qua non attenditur an operarius sit nobilis vel ignobilis doctus vel indoctus sed solum attenditur aequalitas rei ad rem id est mercedis ad laborem. Unde 3o differunt quoniam finis utriusque justitiae commutativae est constituere aequalitatem inter datum et acceptum sive simpliciter sive [illegible] talem; finis vero utriusque distributivae est constituere aequalitatem inter proportionem et proportionem id est quod eadem servetur proportio inter res distributas quae reperitur inter personas quibus distribuuntur; ut si unus dignus ut duo accipit dignitatem ut bina distributiva postulat quod alius dignus ut 4or accipiat dignitatem ut sex etc.

335 Sequitur 2o an et quomodo ambae justitiae conveniant homini ex justitia in 1a et 2a acceptione. Certum enim est apud omnes Deum in collatione donorum exercere aliquo modo et quidem quae sit ad alterum sive sit fidelitas sive gratitudo sive

sua liberalitas, et ex eius virtute comprehendatur sub iustitia ea
primo modo accepta, et eius virtute quae est ad alterum comprehendatur
sub iustitia 2o modo sumpta, eo ceteri Deus in aliqua
ex his acceptionibus confert iustis praemium ex iustitia. Dico non
solis iustorum meritis sed etiam meritis respectu in peccatore
confert Deus in alterutra ex his acceptionibus praemium ex iustitia
eius conferat illis praemium ex alia divina virtute quae est
ad alterum scilicet misericordia. Quaestio ergo solum inquirit
an Deus ex iustitia in 2a acceptione conferat iustis praemia
meritoria. Respondeo 2o ad praemium ex iustitia stricta conferendum
non requiri quod meritum sit aequale arithmetice sive
aequalitate rei ad rem cum praemio sed sufficere aequalitatem geometricam
seu proportionis et virtutis; si enim 1a aequalitas requireretur
supponendum ut dependendum erat Deum non posse conferre ex
iustitia stricta praemium iustis cum dictum dixerimus merita
etiam condigna esse 2o modo aequalia cum gloria. Quod
datur haec aequalitas sufficiat ad strictam iustitiam patet etiam
in creatis: dignitas enim confertur a principe ex iustitia etiamsi 1a
aequalitas non sit.

336 Respondeo 3o ad strictam iustitiam in praemio collato
non requiri quod omnis liberalitas excludatur; nam etiam si concedatur
Deo strictam iustitiam in praemio conferendo liberalitatem tamen non
per promissionem divinam de tali praemio liberaliter factam ex
meritorum iustorum; patet hoc etiam in creatis; nam quivis princeps
non promisit a se acceptata tenetur ex iustitia stricta
conferre promissum, nihilominus ipsa promissio potuit
esse ex mera liberalitate quia ad promittendum non tenebatur: immo
in Deo plurima ex liberalitate relucet quam etiam liberalitas
ante praemium collatum quia non solum liberaliter promisit praemium
sed etiam confert supra merita praemia, liberaliter cum (?)
fecit opera ut possit homo de condigno mereri, libera
liter acceptavit merita merenda ad praemium
nam quis talis acceptio habeatur supposita divina promissione,

qd transformetur tralis e, lumbus atq e abstr. ipsa accep-
tao ad formetur subsecuta. Nunc qo inquirimus, an Deus
sta possit obligari ad premy collatam et us temporalibus
excludi; Dum supposita divina volitate longe hoc ad cu-
mulum stricta iustitia in Deo ad condignos meritorum.
in qua l.a sa negat qui secuntur plurimi bis externi, inter
quos D.r Subtilis in 4 dist 46 q 1, his adstant inter quos
P Vazq. l.a pte disp 89 et 66, et 1.a 2e disp 228 et alii
2.a sa asserit, pro qua citatur Magister in 4.o dist 46 quem imi-
tanti plures externi atq. adstantes inter quos D.r Ex
lib 12 de gra cap 30 et in opusculo speciali de hac ma-
teria et alii. et Ripalda 2.o de ente supernat. disp
83 sect 1.a, ubi longe texit seriem antiquos patrum sa immi-
tantium. Cuius sa eligitur et probatur

Cuius sa eligitur et probatur

337 Ipsa adheremus quem probatur 1.o ex sacra
pagina: nam Matt 20 in parabola operariorum Domi-
nus expressa de premio quo Deus opera iustorum remunerat
explicatur in 1.o quentia seu contractus domini cum operariis,
deinde promittit illis daret quod iustum fuerit. 3.o precipit pro-
curatori ut reddat illis mercedem. tandem ait cuidam
ex operariis, tolle quod tuum est et vade. Insuper Paulus 4.o ad
Rom. asserit ei qui operatur mercedem non imputari
gratis sed debitum. Et ad Hebr. 6 non enim iniustus est Deus
ut obliviscatur operis vestri. Et 2.a ad Timot 4.o re-
ponit quam coronam iustitiae quam Deus iustus iudex reddet fine
venientibus illis. Id probatur ex SS. PP. audi Augustinum
in Ps. 43 quod tibi reddet, Deus, nisi quod tibi debet
unde tibi debet? debitorem ipse fecit se. Item Chrys.
in Ps ad Rom. 4 serm. 16 inquit. hoc debitorem
sibi Deus habet. . . illos quem ad mercedes huic. 2.o iustitia

Sequitur Verbis fiunt SS. beatus sanctorum et de munere operis
eius et de retributione iustitiae. Item Arausicanum in c. 6 Epist.
ad Hebr. post medium inquit re vera grandis est
iniustitia Dei si et peccata puniret et bona opera non
susciperet. Sic Patres ex Concilio Arausicano 2 can. 18 a-
serente deberi merita bonis operibus. Trid. sess. 6 can.
16 asserente verum esse merita iustorum operibus
reddendi.

338 Item 2o Testimonia Scripturae utique de
iustitia late sumpta sunt accipienda ergo veritas. Contra et 1o:
iustitia late sumpta complectitur etiam misericordiam et
liberalitatem sed Scriptura Patres illa loquuntur de iustitia sub
contraposita misericordiae et liberalitati quia illa non op-
ponuntur ergo Apostolus contraponit gratiam mercedi et de-
bito: asserit enim ei qui operatur non imputatur merces
secundum gratiam sed secundum debitum, id est non datur gratis, non datur ex
misericordia non ex liberalitate sed ex iustitia quod Apostolus
non loqueretur de iustitia complectente misericordiam et libera-
litatem sed potius de iustitia sub contraposita egenae
illis quod non loqueretur de iustitia late sumpta. Sic pro eo in
Conciliis Arausicano et Trid. locis enim citatis contraponunt
gratiam debito mercedis. Sic eo Patres ex Patribus apud
Scripturae testimonium Scripturae allata. Contra 2o: Scriptura Patres
illa concedunt Deo iustitiam ad reddendum iustis gloriam quam conce-
dunt ad reddendum impiis supplicium sed in collatione
gratiae non tenent iustitiam sub contraposita misericordi-
ae et liberalitati ex misericordia supponitur confert Deus
gratiam quia neque in collatione gloriae concedunt iustitiam
sub contraposita illam virtutes et coeunt late sumptam

339 Item 2o nomine iustitiae in testimoniis
allegatis utique venit fidelitas. Sed contra et 1o: Scriptura Patres
et Patres tribuunt meritis de condigno iustitiam quam tribuunt me-

vitij de digno sed meritij de digno non manet vitij ex fidelitate ergo neque meritij de condigno tribuunt vitij semper ex fidelitate ergo ex iustitia stricte tali: patet maior: vitij ex fidelitate dati si deest divina promissio sed dati divina promissio de conferenda sua gratia peccatori poenitenti agenti et optime se disponenti ad eam iustos et de condigno merenti per optimas dispositiones gratia mer patet ex scripturis. Zachariae 1° ubi Deus promittit: convertimini ad me et ego convertar ad vos: et Isaiae 1° lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum et venite et arguite me dicit Dominus: et Ezechielis addidisse omnino si non reddidero quae praecepta sunt: Itaque dicens Jordan et Patres multi dicunt Deum fore iniustum si denegaret poenitentibus gratiam iustificantem; dicunt eum fore iniustum, si iustorum operibus praemia denegaret: ergo sed hoc dicunt non loquuntur de iniustitia proprie quae est infidelitate et opposita fidelitati sed de iniustitia stricta proprie ut opposita strictae iustitiae patet ex eo: si loquerentur de iniustitia prout est infidelitate et opposita fidelitati neque dicerent Deum esse iniustum poenitentibus gratiam denegando: tum si quis facere contra fidelitatem facere contra promissionem suam.

Dico) Licet sed merito iusti ex lege gratiae sit contra est 1° quod gratiae non spectat retributio valde firmata: retribuere semper ex gratuita non ... promissione et pactis sed retributio de condignitate loquuntur de retributione promissione debita sed ... ergo non est contra ad gratuitas. Contra est 2°: Deus remunerat gratuito: ergo nemo ex gratuita tribuere iustitia est. Contra patet 1°: quod nunc in scripturis Patres aut dicunt tribuunt Deo gratuito sed gratuita recipit alius ut benefactores et eorum ut superiores ...

4 Ethicor. cap. 3 quod in Deo reperiatur haec perfectio quoque etiam
gratus. Dicent 4° nomine iustitiae non eligi iustitia
particularis sed generalis et publica seu legalis. Sed doctrinae
praefata testimonia loquuntur de iustitia quae bene fundatur
in pacto et promissione, sed iustitia legalis non fundatur
in pacto et promissione quoque. Probatur minor: iustitia legalis
dirigit subditos ad parendum legibus etiam cum propriis
vitis et bonorum dispendio, sed hoc nullam involvit
promissionem aut pactum quoque etc.
34. Probatur 2ª pars sc. stricta
iustitia ex suo genere est virtus et perfectio nullam dicens imperfectionem,
quae datur in Deo. Conclusio: omnis enim conceptio quae est
perfectio simpliciter simplex; quia est melior ipsa quam non ipsa,
vel quae est incompatibilis cum ipsa, seu quae est repugnans seu
contrarium ipsa, unde cum illud sit in [illegible] quae est
aliud perfectio repugnans esse carens illud, ideo illud est
perfectio simpliciter simplex et ponendum in Deo ponenda. Probatur
ergo antecedens: stricta iustitia ex suo genere est constans et perpetua
voluntas ius suum unicuique tribuendi, sed in hoc genere
nulla involvitur imperfectio quoque. Probatur minor: in primis
voluntas perpetua et constans tribuendi aliquid alteri nullam
imperfectionem dicit, alioquin non esset beatius dare quam accipere
et ponenda esset in Deo voluntas constans et perpetua tri-
buendi aliquid creaturis, quod quidem absurdius. Praeterea
neque dicit imperfectionem in tribuente quod ille cui tribuit
habeat ius adversus tribuentem quoque iustitia stricta est virtus
nullam dicens imperfectionem. Consequentia constat quia si de perfectione, probatur quod ad 2am:
quod ille cui res tribuitur habeat ius adversus tribuentem non
includit, nisi ius in respectu adversus tribuentem et
donum rei quae recipit, ex parte vero tribuentis includit
debitum et obligationem tribuendi, sed nihil horum dicit in suo
genere imperfectionem in tribuente quoque. Probatur minor per partes:
35.

in illis nisi adversis tribuendo per obligationem etiam si tale ius sit ex libera voluntate ipsius tribuentis, ipso etiam illius nullus dicit iustitiam in tribuendis: nisi enim in tribuentis se dicit ipsos quod neque ius neque res quae tribuitur pendet ab ipsius voluntate et actione.

342 Deinde ipsum dominium rei, quod adquirit is qui recipit, dicerit ipsos in tribuendo, maxime quia tribuens privaret se ipso domino illius rei; sed hoc non sequitur quia ... ... per recipiens adquirere dominium speciale inferius seu bassum in rem, quam recipit; quin adquirat dominium universale supremum seu altius in tali re: quia per recipiens aquire dominium quin tribuens privet se domino ipso in tali re ... respublica et princeps retinentes semper dominium altius et supremum in bona quorum cives particulares habent dominium speciale inferius seu bassum; hoc enim domino civium non obstante per respublica aut princeps quod id exigat bonum commune disponere de eisdem bonis civium. Unde ...

... tandem ... ... et obligatio in tribuendo dicat ipsos quod ... oritur ex lege extra supposita ... ... nullus tamen dicit ipsos quod oritur ex ... ... ipsius tribuentis ... ... fidelitatis quod ... ... ex parte ... ... ex suo ... ipsos in tribuendo quod stricta iustitia est ... ipsos ex ... ...

343 ... ... gloria et ... ... ex stricta iustitia quod stricta iustitia ... ... nullus dicit ipsos in ... ...

ne stricte illud de se dicit. probatur minor: posito ab operario labore proportionato et digno mercede, et quod omnes domini cum illo pacto ineat de mercede reddenda sub debito la=

boris laboris domini tribuit ex stricta iustitia merces operario gratis debita: nec admittere in Deo absque ipsius

re illud ex quo resultat stricta iustitia hominis ad hominem et

ncessitas nare Deo stricta iustitia quod dicit ipsius p

inde cum aequalitas diceret in Deo dari absque ipsius

extra ipsum et necessitas nare in Deo gratis quod a

stricta dicit ipsius. Item quia iustitia prout stricta ad creaturam

misereatur ipsius quia prout iustitia dicere ex se ipsius et

ideo a Deo relegandus. Probatur ans: quia misericordia hominis

ad hominem ipsius misereatur (qualis est conditio nostra) semper passio

de alterius miseria quia prout talis ipsius est defectus mise

ricordiae et ideo non posse in Deo misericordiae proprie

talis reperiri ex se. Item sub misericordia stricte

talis reperitur in Deo quod salvatur in volle subveniendi

alteri ad ipsius miseriam sublevandam quin requirat ip

sos quod in hominibus admisceatur ita iustitia stricta talis reperitur

in Deo quod salvatur in volle misericordiae ... quin

ad hoc requirat quod iustitiam exercens abdicet se proprio

dominio in re quam alteri ex iustitia tribuit; quod abdicatio do

minii omnino frequenter iustitiae in hominibus. Item non solus iustitiae

sed etiam misericordiae liberalitas in hominibus habet ipsius domi

tatem quod hoc tribuens alteri rem ex misericordia, libera

lite, aut fidelitate transfert in alterius dominium rei, ita ut

alter possit pro libito de illa disponere absque iniuria tribuentis

et tamen hoc non probat Deum tribuentem creaturae ex misericordia

dia liberalitate transferre in creaturam plenum dominium circa rem

quam accepit a Deo et eodem modo non probat in Deo non reperiri e

[illegible] virtutes stricte tales, ex ipsius de iustitia stricta de misericordia

verendum. Et sic solvuntur obiectiones.

C. 3. Solvuntur obiectiones.

344. Obijcies 1° si creata haberet usum proprium et [illegible] hoc usus [illegible] consisteret in aliquo creato [illegible] infinita [illegible] quod usus creatus est usus proprius Dei [illegible] creatus [illegible] Dei domo et [illegible] Dei [illegible] Dei [illegible] obligationes [illegible] ad [illegible] creatus [illegible] habet usum [illegible] creatus est [illegible] Dei [illegible] creatus [illegible] Dei. Unde colligitur [illegible] non posse consistere in [illegible] que erat [illegible] si creata haberet usum [illegible] [illegible] divina libertas [illegible] hoc est [illegible] creatus [illegible] in creata [illegible] et in Deo obligatio [illegible] Dei [illegible] ad [illegible] divina libertas [illegible] creatus ad [illegible] consistere [illegible] in aliquo creato [illegible] in [illegible] creatus [illegible] et [illegible] aliquo increato [illegible] in ipsa divina [illegible] de [illegible] creatus [illegible] erat [illegible] ex [illegible] non [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible].

345. [illegible] [illegible] [illegible] divina de [illegible] [illegible] [illegible] ex se [illegible] non [illegible] usum creatum aut [illegible] in Deo [illegible] sola [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible] de [illegible] [illegible] ex se [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] peccatum [illegible]

creveret an dignitatis ipsius gratiae sanctificantis. Etenim quis homo iustus operaretur opera ex se supernaturalia et condigna, si gratia ex ipso Deo deficeret, non haberet vim ut compararet ad gratiam et gloriam, et tamen nec inde resultaret aliqua iniuria ad [illegible] merendum: sicut quis servus laboret in vinea alicuius labore ex se supernaturali et condigno ad merendum, si tamen deficiat pactum ex parte domini, mercedem non acquirit [illegible] ius ad mercedem neque dominus tenetur ex iustitia illam reddere, sed solum ex gratitudine. Et hinc ostenditur 2a pars scilicet ius creaturae ad gratiam et gloriam consistere in eo quod opera ex se supernaturalia et commensurata dentur sub tali promissione. Quia sicut ius servi ad mercedem non laboris consistit in eo quod ex labore durante et pacto domini tacite vel expresse fit sive virtute initi [illegible].

346 Hoc posito, respondeo ad argumentum [illegible] [illegible]: ergo ius creaturae est ius proprium Dei et [illegible]: nego consequentiam: et admissa sub eadem distinctione subsumptum [illegible] [illegible] mere sub[illegible]; nec tamen quod est proprium Dei et quod decuit Deum obligari ex iustitia ad conferendum [illegible] creaturae Deo; nec tamen quod est proprium Dei et quod [illegible] illa subsumpta et consequentia ius creaturae quod [illegible] consistit [illegible] quod creato est ius proprium Dei, sed [illegible] creaturae est proprium Dei, scilicet et quod [illegible] creaturae aliquid [illegible] a Deo et quod ab ipso conservatur et ita est Dei [illegible], non [illegible] est Dei et [illegible], non se habet tale ius creaturae [illegible] Deus denominet [illegible]: in hoc enim fit [illegible] ius proprium solius creaturae, quod solum creaturam denominat habentem ius. Hoc clarum est si retorqueatur argumentum in materia [illegible] nostra. Creatae cognitione [illegible] denominant cognoscentem et cognitione [illegible] Dei [illegible] quod creatura dependet essentialiter a Deo, ergo Deum denominat cognoscentem ex tali cognitione. [illegible] quod talis cognitio non est Dei [illegible]

vo fralis aut fra denominans Deus ... Deo ... in
fra dicto.

347 Dices primo esse mare non ...
ens repugnantiae ostenderet in eo Deus ... liberum
sui ... creare quam Deus ... libere se obli
gat creare ex iustitia sit aes bene fateri, Deus ...
liberi promissas se obligare creare ... fidelitatis ...
offerat creare promissis. Et hinc ... illa ...
... primo dicuntur a ... admissa. ... non ...
... ... : ... in creatura ...
gre in Deo ... Deus ... et ex suppositione
... : ... est ... ; non ... et ... ... hoc
... arguto, ... ab ... ... inobligare ex fidelitate,
quod ... Deus ... creare ... sua promissio
quod ... ... est quod Deus ... sit ... quod ...
... non ... Deus supposita sua promissione
ad reddendum ... ex fidelitate quam ... ad
reddendum ... ex iustitia ... in ...
quod est ... ...
... ... creare ... ... in promissione Deus
obligo Deus ex illo ... est quod ... liberi Deo,
quia ex suppositione sit ... Deo ... ...

348 ... quia ... creare ... ...
in alio creato posset Deus obligari et ... ...
... sua libertas: ... in ... : ... supposita libertate
Dei de ... ...
... ...
alio entitate ... Deus ad ... aut ...
... ... alia entitate ... ... est ...
... ... et hoc ... ... sua libertas.
... ... creare ... Deo ... ...

et existens in aliquo creato, quod Deus juxta liberam voluntatem de tali iure conferendo creaturae praestari absque suae libertatis laesione ad reddendum sponsus.

349. Opposite 2º inter servum et dominum, sicut inter patrem et filium nequeunt reperiri stricta iustitia quae inter Deum et creaturam. ans constat quod servi reputatur ut aliquid ipsius domini, et filius ut aliquid patris: unde cum non possit dari iustitia stricta sui ad se, quia haec virtus est essentialiter ad alterum, consequenter neque potest dari stricta iustitia domini ad servum, neque patris ad filium: porro quo cum quam haec quam alius essentialiter et mera sua servi, et ex quo superantur et filius Dei, ubi Dei quo nequit dari stricta iustitia Dei ad hoc neque alius. Retorquetur argumentum: fidelitas misericordia liberalitas et similes virtutes sunt essentialiter ad alterum quo nequit dari fidelitas &c. Dei ad creaturas. Recte reo 1º esse antecedens in creaturis, negando consequens: neque servus hominis ... hominis et hominis aut alius in Dei in multis discrimen. 1º quia opera hominis ut servi ... et ... facta ab hoc quod ... Deus ut dominus illa exigit, sed ... ... apud Deum: non ita in operibus factis ab hoc ut servo hominis. Hoc discrimen ... urget ... ... adversarii et hunc argumentum insistentes, qui asserit non esse necessarius dum promissio et pactum ad meritum de condigno ... tali ... opera ex se ... et digna ... gere ... ... a promissione divina. 2º discrimen: neque servus hominis ... Dei non tollit quod hoc ut Dei servus habeat verum dominium in aliquo bona creata sibi a Deo ut ... dominus ... neque patris ... &c. ita ut si aliquis alia ... creata ... ... hoc ... inferat ... stricte iniustitiam infringendo ... illius in talia bona; ut servus hominis ad hoc non ... habet: neque si quis ... servo ... ... qualitas ut servus, non infert iniuriam ipsi servo ... domino cuius

servy ē: qo statim servite creare vu Deᵘ stat meritū et domini servi; ñ ꝯo cū servitute hoīs ad hoīm coeunt stare cū servitute creare vu Deī ꝯpati stricta justa Deī ad creare, &c ñ ꝯposit cū servitute hoīs ad hoīm stricta justitia ꝯpati domini ad servum.

350. Hæc doctrina ꝯfit ex D. Tha. in 4. dist. 15. art. 1° ad 2; ubi cū sibi obiecisset D. Thas hoc argumentum: nā sicut servus Deī ñ potest Deo satisfacere ꝯ peccata, sic servus hoīs ñ pōt satisfacere ꝯ damno illato domino suo: resp. q ñ ē simile de servo hoīs et Deī, qª totus q hēt servus hoīs, ita ē domini q ñ sit sibi. Quod autē hēt servus Deī ita ē domini q eius servi propter arbitrii libertatē sibi datā. Id clarius, qª sic dicit ob q ita evenit in servite ad hoīm ē qª ex dispositione legis servus reputatur pars domini et eadē moralis persona cū illo in iis quæ sunt domino favorabilia: et idē dicitur de filio respectu patris. At cū hæc fictio et legis dispositio a servite et filiatione creare respectu Deī longe debeat amandari, coeunt ro meritum ꝯtra strictā justitiā domini ad servū et patris ad filiū in creatis ñ militat ꝯtra strictā justitiā Deī ad ipsas creaturas. Nā servus ipsas creaturas ad Deī ꝯsistere in statu ipsa q creara sic suæ status abalienatio hēt a Deo: q ipsius status involvit distinctionē inter Deū et creaturā, ac proinde ejus meritū servitus ñ sic ñ obstat, qª potius oritur ex ipsa distinctione ad strictā justitiā stabiliendā.

351. Resp. 2° ad argum. nando aut qª etiā in creatis pōt dari stricta justitia domini ad servum et patris ad filiū: contractus enī domini cū servo v.g. de præmio aut mercede ꝯferenda sub conditione operis aut laboris ꝯdigne ex contractu ex natura rei validus (quidquid sit de legis dispositione)

e(t) posita d(omi)ni sive op(er)e, aut labore d(ig)no secreti domini? D(ico) e(t) justitia stricta
ad mercedem seu premium offerendi. Add(e) in filio c(ir)ca bona do
mi et directi in bonis castrensibus et quasi castrensium
et in peculio adventitio, u(su)sfructus et administratio sit penes patrem
filii in servo respectu veri domini in aliqua bona qualita
te, quae ipsi datur in compensatione iniuriae, q(uae) ipse opera
retur labore extraordinario et industria extra sortem
ergo servus et filius in creaturis sunt capaces veri domini
possent stricta iustitia dominum ad servos et respectu. et
si creaturae rationales habent verum dominium suorum meritorum
aliter meritum non essent nisi essent libera possent dari
stricta iustitia dei ad creaturas rationales.

392 Oppones 3º iustitia stricta ad res ita
utiles extenditur: sed deo nihil utilitas ex creaturis pro
venire potest. Dico 1º nihil possumus dare deo quod deo iustitiam
oporteat, enim contra meritoria pertineat ad deum quod contra. Dico
ad iustitiam requiritur datum et acceptum, sed hoc recurrit
respectu inter deum et creaturam ergo de stricta iustitia
deo: quia aliquid tenet alteri ex iustitia aliquid amittit
amittit siquidem domini res quod alteri tenetur. et hinc dicitur
ad strictam iustitiam requiri contra passum, sed deus potius non
tenetur creaturae necnon aliquid amittere de dominio rei
quod tenet: unde in deo nequit dari contra passum
ergo nequit ex iustitia stricta aliquid offerre creaturae.
Ad argumentum resp(ondetur) 1º de quo mare: iustitia stricta proprie
ita ad creaturas extenditur sed ad res utiles alio
abstraere sunt non mare et de pro merito non cog
itamus merita apud hoc dicat obsequium utile
non(n) nequit merita hoc apud deum, ergo deo nihil
utilis ex nostris obsequiis potest provenire: ut ergo iustitia
hoc ad hoc involvat de utilitas, non possent nam

stricta iustitia Dei ad hoc ex eo quod ex rebus creatis
nec utilibus possit Deo sumere: sunt igitur meritis abstra-
sumptis non dicit rem obsequii utilis sed solum rem abstra-
quibus ita iustitia abstracte sumpta non includit rem dis-
tributionis in exercendo iustitiam sed solum dicit quod offeratur ali-
quid alicui rem iuris quod ad talem rem habet. Reordi-
nando abstracte manet quod etiam in creatis stricta iustitia
extenditur ultra rem utilis: ut qui emit vene-
num ut occidat innocentem solvit ex iustitia pretium et
tamen nec utilitatem accepit ex emptione veneni. Si di-
cas saepe utile fuit explere voluntatem suam in occiden-
do innocentem: verum etiam explere divinam voluntatem per libere
electionem opera Deo grata et in eis quod decentia po-
terit quod Deus supposito suo pacto offerre nobis ex
iustitia stricta praemium.

353 Prima conclusio nimium probat solu-
tio si non posse mereri ex iure praemium a Deo: nam
enim damus Deo per obsequia nostra quod Deus non sit
dignus igitur suppositas nec possimus dare Deo quod Deus non
sit suppositia nostra libera determinatione, datur independentia a nostra
libera determinatione. Opera nostra meritoria constituuntur in
tu ... sub Dei dominio; quod autem ita sint sub Dei dominio
a nobis pendet: nobis enim nolentibus non essent sub
Dei dominio in tu ... quia nobis nolentibus non essent
talia opera et obsequia in tu ...: sunt ergo eis aliquid
demus Dei in pretio sed eis possimus non dare sufficit
quod esset ad meritum praemii tale sufficit etiam ad stricta
iustitia sub pacto intercedat. Ad 2a Confirmationem discurrimus
ad iustitiam requiri datum et acceptum sub ratione talium, non sub ratione talium data.
Contractus stricte iustitiae commutativae etiam inter homines non so-
lum est do ut des, sed etiam do ut facias, facio ut des, facio

ut facias: et quae in postremo saltem non involvebat
datum aut acceptum proprie tale. Quamvis ergo in calcu-
latione donum nobis a Deo factum dein acceptum ex
parte nostra proprie tale, quod aliquid vere et proprie acceptum
non tamen requirit quod demus aliquid proprie ipsi Deo;
sufficit, quod faciamus aliquid cedens in Dei obsequium et
gratitudinis atque obligationis signum ut supposito pacto Deus ex
fructu iustitia nobis conferat donum.

354 Ad 2um dico admissis in creaturis esse
non tamen contra passum non requiri ex contra iustitiae; sed e
non in creaturis requiri est propter ipsius et limitationem
creaturae donum in re ab his quod non quae quis alteri ex
iustitia tribuere quem ipse amittat donum sine reale
in eandem. In Deo autem non ita quia eius donum est
perfectissimum et illimitatum. Praeterea quod si hoc sufficeret ad
negandum Deo fructum iustitiae sufficeret etiam ad
negandum illi misericordiam et alias virtutes quae in crea-
turis quia tribuit re alteri ex misericordia transfert in alterum rei donum
quod coeteris amittit ipse. Si tamen placeat admittere
contra passum in fructu iustitiae Dei ad creaturam aferres eum
S. Thom. hic tract. 7 disp. 4 Deus in largitione gloriae compl[illegible]
merita amittere [illegible] et [illegible] donum quam suppo-
sita fructu promissione et opere ex parte creaturae posito ne-
cum Deus non potuere gloriam promissam et illam conferre creaturae
atque ita in Deo etiam requiri contrapassum.

355 Opposes 4° obligatio ex iustitia fructu
est independens ex parte dono Dei in creaturis ergo requirit
Deo. Probatur antecedens quod donum tribuit Deo ad gloriam
creaturae absque iniuria creaturae sed posita obligatione
Deus absque iniuria creaturae gloriam illi dene-
gare ergo haec obligatio est independens ex parte Dei dono.

Rsi 1°: illa oblig.e iustiæ oritur ex Dei nare glæ creare, ergo illa oblig.e iustiæ amittit Dei domum in glæ collaag. ergo talis obligo. impossibilis e ex Dei ipso domino. Qd cons. dept. prob. 1a: ipsa Dei domus consistit in eo, qd sit nare glæ creare; sed illa oblig.e iustiæ ig. nt ipse Dei nare glæ creare, ergo illa talis oblig.e amittit Dei domus in glæ collaag. Rsi 2°: supposita promissione Dei et merito creare, l3 e ipole, qd ipole glæ denegat glæ creare, sit ipole. ergo etiam promissione et merito suppositis Dei altis immunia creare, qu. etsi glæ denegare. ergo ex promissione Dei e et merito creare, non resultat obligo iustiæ in Deo: si enim resultaret, non posset Deus denegare creare glæ altis immunia. sed vero e ipolis talis glæ denegao altis immunia creare, ergo Deus ex supposione suæ promissionis et meriti creare amittit domus in glæ collaag, q habebat ante ad promissione et meriti creare.

§ 256. Hic nra facile distinguitur ius obligæ ex fidelitate, q Xo cesi in promissionibus, contrahit Deus ga creare, q. tali Deus denegans creare promissionis et tibi ex sola fidelitate, non inferret creare iniuriæ stricte talis (hæc enim se infert denando tibi ex iustitia) nihilominus eque ipole e Deo infidelis, ac esse iniustus. ergo supposita obligae fidelitatis, ig. nec erit Deus denare glæ creare, ergo hæc obligo. ipsa talis e ex ipso Dei domino in creaturas. En q facto scenentis cesi aricto et fraudis vere. Nec ansas, ad quos distinguo nare ipsa Dei domus trust Deo ius ad nandum nae possit glæ creare altis immunia creare, Cdo: ad nandum nae ipoli e et Chymerica glæ creare, Nego. no mare, et ipsa mere, no coram

Nao gloriæ supposita divina promissione et merito creaturæ, et non ex mera benevolentia quo hoc equus: cum ergo ipse Deus dominium non se extendat ad ipsas creaturas gloriæ contra tale dominium non tenet Deus usque ad negandam gloriam creaturæ supposita divina promissione et merito creaturæ: unde quod iis suppositis non possit denegare gloriam, non est incompatibile cum ipso ipsius dominio: ideo tenentur omnes fateri in obligatione fidelitatis. Hinc ad 1um [illegible] ante, non contra quos cogitur: ad 2um probationis destruere [illegible] destructione et ipsa mira, non cogitur. Ad 3um [illegible] adductis destruendi et non illas: quod dominium Dei non tenet Deo usque ad negandam ipso hujus gloriæ.

357 Observa quod creatura non habet dominium inferendum in gratiam et gloriam quæ sibi conferuntur ex dominio proprio quo negant ipse [illegible] de illis disponere aut illas destruere absque alterius manuria soli Deo: unde creatura habet [illegible] ad utilitatem ex gratia et gloria fruendi sive ut fruatur gratia et gloria. Cum hoc tamen compatitur perfectissimum Dei dominium, non cum ipse Deus disponere de gratia et gloria creaturæ in omnibus aliis Deo placet et si supposita Dei promissione et merito creaturæ non sit posse Deo denegare gratiam et gloriam creaturæ, et tamen illam posse destruere gratiam et gloriam quod [illegible] dummodo alterius [illegible] illa teneat tali creaturæ. Similiter ipse Deus gratiam omnes transferre in alterum et vice versa, dummodo tamen numquam privet ex gratia aut gloria [illegible] creaturæ. Injustas [illegible] si Deus absque nullius dominii tueretur talis creaturis inferret injuriam creaturæ. Quo cogitur: omnes enim tenentur admittere [illegible] possibile facta hypothesi [illegible]: sed [illegible] tenent admittere quod Deus esset infelix si supposita sua promissione denegaret promissa.

398 Oppones 1°: Deus potest facere creaturam sibi superiorem ita ut ipse Deus ex iustitia obligetur ad offerendum dominium creaturae ergo etiam poterit facere creaturam cum iurisdictione tali ut Deus obligetur ad obediendum creaturae. Confirmatur 1°: si Deus posset obligari ex iustitia, Deus fieret servus creaturae ergo posset facere creaturam cum iurisdictione qua teneretur obedire creaturae. Confirmatur 2°: hoc ipsum non repugnat quod sed adversus alius sit alius modo superiori alteri: ergo poterit alterius obligare ut sibi obediat ergo sibi in altero cum sit ambobus. Respondeo antecedens, nego consequentiam: quae nulla est etiam in hominibus; quis enim dicat ex eo quod princeps obligetur ex iustitia subdito, vendendo subdito res suas in alia, ergo a principe offerendum, quis inquam hinc inferat subditum posse habere iurisdictionem in principem ita ut princeps obligetur obedire subdito? Et quod est in hominibus in Deo est manifesta disparitas ratio: nam Deum ut iustum iudicem reddere merces creaturae nil indecorum involvit; Deum autem ut Deus obedire creaturae manifestam involvit indecentiam scilicet Deum esse inferiorem creaturae. Unde Apostolus explicat in Epistola [illegible] ille [illegible] obediente domino voce hominis: quae omnia constant [illegible] passim in Scripturis appellatur iustus. Ille vero [illegible] erat subditus illis; obligatur de ipso quod ad [illegible] hunc quam a matre hauserat; neque vero etiam [illegible] Deus Verbum est exempta ab obedientia matris propter [illegible] cum Verbo sit religiosis creatum [illegible] eximitur ab obedientia sui religiosi [illegible] ordinis subjecit; voluit [illegible] sponte se subicere Mariae et Josepho ut nobis obedientiae praeberet exemplum.

399 [illegible] non [illegible] probes [illegible] dicta [illegible] vero 1° [illegible] enthymemate, [illegible] [illegible] est [illegible] non [illegible] adversus [illegible] ipse illud [illegible] agere

et suo auxilio satisfaciat. Deus autem nulla extrinseca lege se facere, sed sola intrinseca suae voluntatis rectitudine ad dandum aliquid subiectum creaturis. Debitor, sicut etiam ad bonitatem ex fidelitate dicitur esse, ad loquendum verum cum quod loquitur liberè et sicut ipse impossibile non satisfecerit a nemine cogi posset nec ad ipsius ordinis iudicium provocari. Haec Doctor subtilis. Addo ancillam: hoc est nulla creatura est quod habet adversus alterum independenter a libera voluntate alterius sit aliquo modo superior altero, etc. sed tale ius habeat dependenter a libera voluntate alterius non ancillam, et dico filium loquendi non de causa. Deum habere ius stricte adversus Ioannem et ipse esse ius Deo libera respectu, libere ei promittendo, et ita nullomodo fit Deus superior Ioanne sed nec creatura cum Deo. Et habet tale ius independenter a libera voluntate Ioannis, quod aliunde habet, et ita ostenditur Deum fieri non unius aliquomodo superiorem Ioanni; non vero Deo; quod ius stricte adversus alterum non includit ius iurisdictionis adversus illum secundum se spectatum. Sed verum est etiam in tali casu, non in nostro in quo creatura habet ius stricte adversus Deum dependenter a libera voluntate et promissione Dei.

360 Opponitur 6. S. Augustinus lib. 1. Confessionum cap. 4. cum Deo ita loquente: reddis debita nulli debens. Et S. Anselmus de libero arbitrio cap. 6. Deus autem nulli habet aliquid quod omnia gratuito praestat. Praeterea S. Anselmus in Proslogio cap. 10: iustus es, non quod nobis reddas debitum, sed quod facis quod decet te summum bonum. Tandem S. Bernardus serm. de Adventu asserens: neque talia sunt hominum merita ut propter ea vita aeterna debeatur ex iure, aut Deus iniuriam aliquam faceret nisi eam donaret. Patet haec et similia Patrum testimonia explicari de iustis meritis ante actum liberum promissionis divinae, et iuxta divinam promissionem possent explicari de operibus praeter gratiam non condignis.

plures enim homines qui extra orationem eligunt meritis proprie de condigno concedendi nec obligo stricte iustitie in Deo. Et in hoc D. Aug. etiam explicari debet: neque si in nostris textu asserit Deum nemini aliquid debere, in illo tamen fatetur Deum reddere debita: quando asserit Deum non esse creare debere quod aliquid est antea ad condignum operum quod antecedat ad deum promissionem sicut quod dicit Augustinus Deus constituit se debitorem creaturae et constat ex dictis n. 337.

361 Et ut clarius videatur Aug. loqui non ex suppositione sed ante audiendum plane illius verba loco citato de libero arbitrio: Deus autem nulli debet aliquid quia omnia gratuito praestat: et si quis dicat ab illo aliquid deberi meritis suis, certe ut esset non erat debebatur: non enim erat cui deberetur: quod dicit Aug. ideo Deus nobis omnia donat gratuito quia gratuito nos creavit operibus supposita creatione et iustitia quae gratiis Deus confert, divina promissione quam liberaliter fecit et nostris operibus suppositis gratia dignificatis ad quae etiam gratiis auxilium confert, non donat omnino gratuito sed ex debito ut constat ex dictis Aug. n. 335 et 337. Deinde D. Bernardus in loco supra ex dictis reprehendi non minus eminenter ante asserit Apostoli verba, non sunt condignae passiones huius temporis de operibus ut non condigne factis per gratiam illuminata sunt, ut diximus n. 17. Nil quoque minime si dicat Deum etiam ex iure non teneri, neque Deum invocare umquam creare si quae prius opera eius nos non donaret. D. Anselmus expresse loquitur loco citato de iustitia qua Deus exercet remissione peccati et loquitur de iustitia late sumpta quam ut comprehendit etiam misericordiam; iustitia autem ita sumpta non dicit Deum quae dicit stricta iustitia de qua loquimur. Videatur P. Suar. in opusc. de iustitia sect. 6. n. 2.

C. 4. Qua iustitia tam in praemiando, quam in puniendo Deus exerceat?

362 Inter Act. adstruentes Creaturis justitiam Dei ad creaturas non quaeritur an sit commutativa, distributiva et vindicativa sub ratione formali: Deus in praemiando exercet justitiam commutativam, non vero distributivam. Probatur 1a pars: justitia quae consistit in aequalitate rei ad rem est commutativa; sed ita se habet justitia qua Deus praemiat justos, ergo est commutativa. Maior constat ex n. 334. Probatur minor: justitia qua Deus praemiat justos consistit in aequalitate inter praemium et meritum, ergo consistit in aequalitate rei ad rem et est commutativa. Confirmatur: justitia qua Deus praemiat justos se habet sicut justitia qua domini operariis retribuunt mercedem operarum; sed haec est commutativa quia respicit enim et consistit in aequalitate rei ad rem, id est mercedis ad laborem, ergo justitia qua Deus praemiat justos est commutativa. Minor et consequentia; maior autem constat ex parabola operariorum conductorum expressa de praemio justis tribuendo: unde propterea in scriptura dicitur Deus retribuere unicuique secundum opera ejus fuerint, et Apostolus ad Cor. c. 3 unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Probatur 2a pars assertionis: justitia distributiva respicit proportionem aequalitatis inter dignitatem personarum et bona quae distribuuntur; sed Deus in retribuendo justis praemia vel poenam non respicit proportionem aequalitatis praedictam, ergo non exercet distributivam justitiam. Maior constat ex n. 334. Probatur minor: dignitas personarum apud Deum est gratia sanctificans, sed gratiae sanctificanti non correspondet praemium ut praemium sive corona, sed ut haereditas, ut patet in infantibus, ergo. Unde colligas Deum exercere justitiam distributivam in gloria conferenda parvulis, si attendatur gloria non ut praemium meritorum sed ut haereditas bona filiis adoptivis. Ratio est quia Deus in distribuenda justis gloria ut haereditate respicit proportionem aequalitatis inter dignitatem personarum et gloriam quae distribuitur, ita ut personae digniori seu plus gratiae habenti major pars haereditatis et minus digno

minori pars offerat.

363 Dico 2°. Deus in puniendo peccatores nec exercet commutativam nec distributivam. Probatur: exercens distributivam, vel commutativam supponit ius ad retributionem ex parte illius cui quod tale iustitia exercet, sed Deus puniendo peccatores non supponit in peccatoribus ius ad supplicium, ergo non exercet illa. Probatur minor: hoc quod peccans non acquirit ius ad supplicium, sed potius offert Deo ius et poenas ab illo sumat. ergo. Probatur antecedens: hoc quod peccans non constituit se creditorem, sed potius constituit se debitorem Deo: hoc enim peccando non patitur iniuriam sed facit: Deus autem est qui sufferet iniuriam quatenus hoc denegat Deo debitum obedientiae, vel minuit debitum honorem et extrinsecam Dei gloriam etc. ergo hoc peccando non acquirit, sed offert Deo ius et ab illo debitas summat poenas ergo Deus in peccatore puniendo non exercet propriam iustitiam commutativam aut distributivam. Et hoc evenit quod Deus puniat iustitiam suae retribuendo gloriam et puris here... et infantibus, suae sit et praemiis et coronis et adultis, quorum ex his nomen supponit in habentibus ius ad gloriam, suae sit ius fundatum in promissione divina, et hoc dignitate, suae ius fundatum etiam in meritis propriis. Unde patet disparitas inter Deum punientem, et praemiantem gloriam: nam in 1° casu Deus habet ius, non vero peccator: Deus est creditor, peccator debitor: in 2° iustus habet ius, non vero Deus: iustus est creditor, Deus debitor: ideoque praemians gloriam iustitiam exercet commutativam et distributivam, puniens vero neutram exercet.

364 Opponitur: Deus non constituit debitorem creaturae, nisi intercedat divina promissio, sed ut datur divina promissio de reddenda iustis gloria, datur nulla de reddendis peccatoribus supplicio ergo ut Deus sit debitor creaturae in reddenda gloria, non est debitor in retributione supplicii. Minor constat ex n. 315. Probatur minor: promissio datur

re de re grata remissio: videl. retributio qua se ee oblig
dine remissos non ea superius, quo res ob ingratitudinem: ideo
certa supplicii retributio non remissio sed sola gratiae locum
habet ergo. Praeterea si Deus eet debitor retributionis supplicii et pecca
tor creditor, haberet ius ad supplicium, quod incorrigo eet sim
pliciter peccator qui non cederet sponte iuri suo. Tandem
remittere gratis e q sibi non offeratur illud ad q habet ius, sed pe
catori gratius foret q Deus non retribueret illi supplicium q pe
cator non habet ius neque e creditor sed debitor supplicii sustinendi
Deus vero e creditor et habet ius adversus peccatorem et tamen
Deus in puniendo non exercet illa.

365 Dico 2o: Deus in puniendo exercere
iustitiam vindicativam quae non e alia a iustitia gubernativa seu
providentiali. Probatur 1a pars. in Deo datur vera voluntas pu
niendi peccata seque illud de facto punit, non aut punit sine
voluntate puniendi ergo Deus vult sumere iustam vindictam de pe
catoribus et datur in Deo ass iusta vindicta illa. Probatur 2a pars
quia exercet iustitiam gubernativam, quo fit q recta ro
et prudens administratio, bonum q omnia reipublicae postulat
sed recta ro et prudens administratio, postulat ut peccata
bitis plectantur suppliciis: ergo Deus puniendo peccatores adaequat
hoc ius rectae rois prudentis administrationis et boni communis
reipublicae moralis et tamen exercet iustitiam gubernativam
eo ipso q exerceat vindicativam ac proinde ista eadem est
cum illa. Praeterea eadem iustitiam gubernativam exercet Deus in
distributione bonorum naturalium q exigit inaequaliter natura crea
turae: unde Angelis nobiliores gradus tribuit q hominibus et
his q brutis, istis q nobiliores q plantis, de quibus Vecelan
de in Deo non datur iustitia legalis. Probatur haec e quae
obligat subditos ad servandum illaesum ius q princeps ut
eorum superior habet rone dominii supremi sed in aliis in bono

ipsorum et vitas quo iustitia legalis respicit ius proximj suffi-
cit ipsorum; Deus requirit habere sibi superiorem quo non exer-
cere iustitiam legalem.

306 Quae paenit obiectio contra ea quae de his dicimus
soluta est ex praedictis; restat tamen auctoritas Philosophi et D. Thomae
quae nobis obicitur: nam in 1º Aristoteles 5º Ethicorum cap. 2 ase-
rit quod iustitia, scilicet commutativa, circa honores versatur, pecunias
et salutem ..... et circa voluptatem quae fit a lucro; sed virtus quae Deus
exercet in retributione proximi circa nullum horum versatur,
quo ergo non virtus non est iustitia commutativa. Item D. Thomas loquens de
iustitia humana: sed etiam magis liberalitas, et tandem mise-
ricordia in pecunia aut rebus pecuniae aestimabilibus
versatur 4 Ethicorum cap. 1º: dicimus igitur Deum non liberalem neque
proprie esse misericordem, quando ex largitate ipsius dationis
et ex affectu sublevandi miseriam tribuit creaturis bona spi-
ritualia quae nec sunt pecunia nec pecuniae aestimabilia; dum
inter homines datur etiam misericordia spiritualis, orando
re, satisfaciendo pro alio &c.ª quo non iustitia excludenda
a Deo est propter magis a Philosopho dignitatem quam humana iustitia
sicut ipse cognovit. Praeterea D. Thomas 1ª parte q. 21 art. 1
in corpore et 1 contra gentiles cap. 93 n. 1 negat in Deo
reperiri iustitiam commutativam. Resp., D. Thomas utrobique loquitur de
iustitia commutativa quae consistit in mutua datione et
acceptione, aut quae consistit in emptione et venditione,
ut asserit in 1º loco ex allegatis et sibi probat in 2º.
unde sic loquitur de iustitia commutativa humana quam nos etiam
a Deo relegamus propter impossibile quod diceret in Deo accipere pro
prie aliquid a creatura. Quis non nabit Aristoteles D. Thomas in Deo
iustitiam commutativam ex sua ratione formali et abstracta: nam in loco
citato contra gentiles agens de aliquibus virtutibus inter quas
de iustitia, tandem n. 1 propter finem ita concludit: virtutes quae

pdicte, q ordiant hung ulty actibg ad has ad ordiantr, pt at ad res humanas ptralunti, ab eis pter fumendes, q re' omg deo queire n possit; q vo qdes pdicte in sua pmunicate acquunti, posset etg diung rebg aptari.

367. Oppes 2o pra dig: utr, tg debes. Deg in pmiando respicit n solo labores, sd etg dignate seu santate: go n solu exercet ustitia pmutaba, sd etg distribg. Pbtr ans: Deg in pmiando respicit merita de pdigno ut talia, sd merita de pdigno ut talia includunt dignate psoe: go. Psbtur ans: Deg in pmiando respicit dignate psoe pte et q se sumpta no: ut pstefanas ad pmiy opera pro ans et no cog. Andis pbao vera e, sd nil obstat ntre deloi: deaf ustra pmutaua pe respicere digte psoe, sd n pte et q se sumpta: hoc eny spectat ad distribg: q pbies ey Deg pptr merita de pdigno ut talia redrobuit glg ustitia exercet pmutabg qaris respicit digte ustr pte, sd n respicit ellg q se, sd ut sunt pstefante opera ustis quo aus Deg retribuit glg ustis mars aut mirs, pt fuit mar v mir eory digtas pendendo a merity exercet distribg.

368. Oppes 3o pra eande pte: Deg pferendo glg ut pmiy servat pportiag n solo aritmetica, sd etg geometricag, id e n solo pportioe rei ad re sive pmiy ad merity (q spectat ad pmutabu), sd etg pportione pportiog id e q si Pro hends merity ut 4or pfert pmiy ut 4or Ptro hendi merity ut duo, pstat pmiy ut duo, sd tas ta servans pportione pportionag e distriba: go Deg pfert glg ut pmiy n solo ex pmutaba, sd etg distriba. Data mare distinguo mire ustra servans pportione pportiag atento pte iure dignitatis ex

ptē pporaꝝ int quas servat pportio ex distriba, hoc atento alio iure no im etiā.
servare pportiōē pportiōꝝ nō ē sufficiens distintibꝫ distrivē
a comutaba et ab alijs virtutibꝫ quia etiā comutana et alię
virtutes possunt hanc pportiōē servare. Pt hoc in 1º in
iustia comutaba: nā si quis habeat plures creditores quibꝫ
inequalitr debet, vni v.g. centū, alteri 90 et 3º 30, et
nō ē soluendo totū debitū singulis, sed ttm ptē debiti, teneri ex
iustia comutaba servare in solutiōe pportiōē pportiōꝝ
id ē soluere maiorē ptē cui debet centū, maiorē
cui debet 90 &a.

369 Et rō ē: quia si posset soluere integre totū
debitū teneretr ex comutaba soluere maiorē qtitatē cui debet
centū q cui debet 90 et hanc maiorē q cui debet 30 vt e-
vidēs ē; go si nō pt soluere totū, sed ptē debiti teneri ex
eadē iustia comutana soluere maiorē ptē 1º q 2º et
isti maiorē q 3º et cōnsequenter ex comutaba teneretr tunc
servare pportiōē pportiōꝝ. Deinde pt hoc etiā in vir-
tutibꝫ alijs a iustia nā si quis ex misericordia ve-
lit distribuere centū int pauperes, ex misericordia ser-
vabit pportiōē pportiōꝝ sibi maiorē offerendo qtitatē miserio et sic de ceteris.
go servare pportiōē pportiōꝝ cōpetit nō so iustię distrivę sed
etiā comutabę et alijs virtutibꝫ a iustia diversis: go servare
talē pportiōē nō ē sufficiens distintibꝫ distrivę a comutaba
et alijs virtutibꝫ. Erit vo sufficiens distibꝫ si servetr hęc p-
portio atento iure solū dignatis pporaꝝ int quas fit dis-
tributio vt in collatiōe beneficij &a. Quod debet conferri dignori
relate ad min dignū ve iustię distrivę. Ex quibꝫ pt q bb. bę. in
offerendo &c vt primū servet pportiōē pportiōꝝ quia tamen
nō servat talē pportiōē atento pp̄e iure dignitatis sex-
gūs sanifantis (hunc enim nō debet glā vt primū sed so vt hereditas) sed
atento iure laboris et meriti de digno seu pp̄ij cōtrait iustię glā, cōnsequenter nō offert glīā vt primū ex iustia

dictrina, ps se ex Tridentino

370 Oppositum sententia theologorum: iustus independenter a meritis et ipse attenta eorum dignitate et promissione divina, non habet gloriam ex iustitia quibus in reddenda gloria ut hereditate non exercet distributivam. probatur antecedens, id non habet quod gratis confertur sed gloria confertur gratiose iustis, independenter ab eorum meritis ergo non habet. probatur minor ex Trid. sess. 6 cap. 16 asserente quod vita aeterna est gratia quae filiis Dei misericorditer promissa iustis tam quam filiis Dei et quod eadem est merces reddenda iustis ut meritorie operantibus: unde sic Concilium Tridentinum gloria collata iustis ipse ut filiis, sive ipse attenta eorum dignitate et independenter a meritis ipsorum vocari gratiam seu gratis datam ergo gloria ut ita collata non confertur ex debito ergo neque ex iustitia distributiva. Et ante ad probationem confirmare ac minor quae non probatur ex Trident. cui duplex explicationem exhibeo. 1a est, collatam gloriam factam iustis tam quam filiis vocari gratiam a Concilio Tridentino quia ut gratia excludit omne debitum ex iustitia sed solum ut excludit debitum tam mercedis: Cum enim Trid. proponit Concilium gloriam conferendam iustis tam quam filiis cum gloria conferenda meritorie operantibus: illam vocat nomine gratiae; hanc vero nomine mercedis: ad quod Trid. praesupponit salvandum ac sufficit quod gloria facta iustis ut filiis nullo modo sit debita sed sufficit quod non sit debita eo modo quo debetur gloria conferenda iustis ut bene operantibus, quae est, ut merces. Et licet non beati ut merces est in hoc sensu sit gratia, quae beatitudo ut hereditas est vera conferri ex iustitia quod. 2a expositio sit dicitur quod asserere, gloriam conferendam iustis ut filiis esse gratiam quia Deus misericorditer iustis promisit quae decernit; quod quando Deus promisit gratiose et misericorditer promisit, ac supposita gratia in hac et promissione divina non confert Deus gratiose quod promisit, sed quando homo absque ulla obligatione promittit hoc, gratiose et liberaliter promittit, supposita vero promissione, non confert gratiose quod promisit sed ex debito fidelitatis.

371 Instas: gratia sanctificans ex natura sua non obligat Deum ex iustitia ad conferendam gloriam: ergo et carebit divina promissione non teneretur Deus ex iustitia sed ex sola fidelitate conferre gloriam iustis et solum et conveniens in hac collatione non exerceret Deus iustitiam distributivam. Dato antecedenti, nego consequentiam: quia sicut bona opera etiam et dignitatem gratiae seclusa divina promissione non obligant Deum ex iustitia ad conferendam gloriam et tamen obligant Deum et fundata in divina promissione, ita et gratia quae ex se proportionatur hoc ad gloriam non obliget Deum ex iustitia ad conferendam gloriam et haereditatem, gratia tamen et fundata in divina promissione obligat ex iustitia et non ex sola fidelitate. Dices: quod divina promissio se sola et seclusa a proportione ex parte operum ad bonum promissum, obligat Deum ex fidelitate ad reddendum promissum ut patet in peccatore poenitente agente ad obtinendam gratiam promissam a Deo hoc sub dispositione. Deus enim tenetur ex fidelitate vi suae promissionis ad conferendam gratiam peccatori bono modo poenitenti, quamvis opera non sint ex se proportionata et digna illa gratia sed solum de congruo illam mereantur: ergo si divinae promissioni accedat proportio et dignitas ex parte creaturae ad gloriam, manebit solum quoniam per fidelitatem tenebitur Deus ad conferendam gloriam promissam, ideo non tenebitur ex iustitia.

372 Adde, in sententia communiori gratia sanctificans ex intrinseca sua natura et independenter a divina promissione communicari hominibus ius ad gloriam et haereditatem: unde homo habens gratiam habet gloriae haereditatem ex ipso iure adoptionis. Et loquitur D. Thomas 1a 2ae q. 114 art. 3 paulo ante solutionem ad 1: ubi loquens de gratia sanctificante ait quod hoc Spiritus facit divinae naturae adoptatum in filium Dei, cui debetur haereditas ex ipso iure adoptionis, iuxta illud ad Rom. 8: si filii, et haeredes. Sed tamen gratia in sententia probabili quam tenet Card. Bellarm. 1o de iustificatione cap. 16 charitas seu gratia quamvis esse valde efficax, non habet independenter a divina promissione haereditatem gloriae

dicimus quod tenendo quod supposita diuina promissione teneretur ex ius-
titia Deus dare haereditatem. Instabis: quod talis communicatio fa-
ciunt composita Deus obligatur ex iustitia ad conferendum gloriam
quae quod dependet a sua libera voluntate: quod ipsos merit-
orii, qualis est, Deus ea tenetur creare bona independentia a
libera voluntate Dei. Nego illam cum enim supposita illa sit, re-
quirit tamen Deus, et maxime diuinis voluntas quod Deus vellet conferre
hominibus gratiam independentem ab omni merito recipientis ut confert infan-
tibus per baptismum, et saltem independenti a merito de condigno
ut conferre peccatoribus poenitentibus.

373. Opponitur tertio contra dictam doctrinam: si Deus ex
iustitia commutatiua puniret peccatores, ex eadem remunera-
ret iustos; sed non remunerat iustos ex commutatiua: ergo ex
commutatiua. Et diximus quod non punit peccatores ex
commutatiua. Probatur maior: nam enim ratio doctrinae esset quae
probat quod Deus iustitia commutatiua in remunerando iustos, ergo
quo maior: ex eadem remuneraret iustos, si in collatione
praemiorum non obligaret diuina promissio: sed illa diuina
promissio non manet. Ista fuit mere non conceditur: nam
illa diuina promissione ad eandem iustitiam spectaret
remunerare iustos et punire peccatores ob rationem
dicta doctrina; at si non promissio daret diuina promissio
quae venit dari non sequitur idem Deus ex diuersa
iustitia remunerat iustos et punit peccatores. Articulus 2.us
De illis quae cadunt sub merito et de reviviscentia meritorum. § 1.us An
1.a gratia propriis meritis, et 2.a gloria cadant sub merito. Et utrum haec possit
mereri gratia?

Articulus 2.us

De illis quae cadunt sub merito et de reviviscentia meritorum.

§ 1.us An 1.a gratia, propriis meritis et 2.a gloria cadant sub merito

C. 3 Utrum homo possit mereri de congruo gratiam?

374 Suppono 1o communiter quod homo aut [illegible] esse [illegible] mereri supposita elevatione ad finem supernaturalem per se donum gratiae [illegible]. Gratia autem actualis est tum sive auxilium excitans tum habitualis et sufficiens. Utraque esse potest 1a, 2a, quaelibet in suo genere. 1a gratia actualis est auxilium quod datur ad actum meritorium. 2a vero est ea illa auxilia quae conferunt ad actus meritorios subsequentes. Gratia habitualis dicitur 1a quando homo 1o justificatur sive sit 1o absque sacramento baptismo sive sit 1o ex supra quod haberet antea gratiam et amisisset illam per lethale: unde 2a gratia habitualis est augmentum gratiae habitualis [illegible]. Suppono 2o cum communi theologorum auxilium non posse cadere de condigno sub merito quia hoc auxilium debet praecedere naturaliter actum meritorium ut potest causa [illegible], nec enim [illegible] ex [illegible] debet quod tale auxilium non potest cadere sub merito quia principium meriti saltem de condigno nequit cadere sub merito cujus est principium: quod enim cadit sub merito est terminus et effectus meriti, sed principium meriti nequit esse effectus ejusdem meriti; alioquin idem esset sub eadem et effectus, prius et posterius in eodem genere [illegible] quia si hoc auxilium debet esse principium meriti, nequit esse terminus ejusdem meriti aut cadere sub merito. [illegible] probat non solum de condigno sed etiam de congruo posse hominem de condigno mereri hoc auxilium.

375 Praesens quaestio devolvitur ad hanc gratiam habitualem an videlicet possit cadere de condigno sub merito de condigno vel de congruo. Et quia autem opus meritorium potest esse prius vel posterius tempore vel natura quam gratia habitualis, suppono 3o non inquiri an homo possit de condigno mereri hanc gratiam habitualem per opus tempore praecedens hanc gratiam vel illam subsequens tempore vel natura. Ratio 1i est quia opus praecedens tempore hanc gratiam est factum in statu peccati, et consequenter opus non condignificatum nec potens mereri de condigno. Ratio 2i quia opus tempore posterius 1am gratiam supponit possessionem hujus gratiae; meritum autem [illegible] non ordinatur de se ad terminum quem jam supponit sed ad aliud acquirendum.

Deye quare crg q^a merity ipsy Xpi^e D^o fuit depre prostery
q dona collata hoiby ex vi taly merti ante exq prvcq ipi
Xti et ipsy mertory. Rd 3° q^a opg nara prostery t^a gra
e opg ad q t^a gra supondi ss prior ne, et coendi vt pry
fine fel hens ex pte pry ipsy opry; pry aud opry re-
cud ee pmry ipsy, q^a e pry merti. Qua ppi ss de
volenti ad opg nara pry q t^a gra sanfans, qualis de
fo e ty deleos Deo sup oia R, ipsy dreiros elicity ab hoc
hente lethale: ng uy eigmor ty sit vltima dispositio ad
ty gra hituale, Quarry e q obligadr vt prior nara q t^a gra
superuenir so an hoc y eigmo^o ty posit meri de condigno
ty gra hituly?

376 Sit t^a gclo: de fo nequit t^a gra hituly cadere
sub merity de condigno. Gclo e comuny theologorum quary aliq
tendunt ee certa de fide cotra Pelagiy alij ee falsa eio
certy et indubitaty ss nihilomiy n^o defuerunt aliqui R
R supsto nomine citati apud ty. Pbd cotra pruint t^a cos
quo oppositu tuerenti. ppter vo comuns et certa sa. probaty
ty, dignifatr y ty gra hituly ty vt. si ty qo ille nequit ee merity
condigny ty gra hituly. ppter con: t^a gra hituly ppter illy ty in
ee merti de condigno et coenti e pry etiy illy ty in ee merti
de condigno ss pry fine etiy fine etiy merti nequit de fo
cadere sub tale merity qo ille ty nequit meri de condigno ty gra
hituly si ipsa condiget taly ty. Si vo dicadr ty meri ty gra hitua-
ly n^o condignare illy ty vt sit meritory de condigno ty gra, infe-
ro: qo illud ss prior nara ad ty gra hituly n^o obligari ppter
in ee merti de condigno. pbr illud: ille ty ss tali prior n^o
obligari condignaty y ty gra, et ss illo prior n^o dari alia fra condig-
fans illy ty: q^a ante ty gra nequit obligi alia fra condignary
qo ss illo prior ty n^o obligari condignaty, neq vt meritory de condig-
no ty gra.

377 Rebiss eq. ptg. dtrioj in fa. pbali, se ipso ee prq. fan-
fans, et coenti fa ipso ee digustm pp. priori aq. adty hitule,
grq. fo dtra e lo. qd si ex illa pbali fa reete inst hac desfo
meri de digno ly hitule grq. sequeti illq. sq. n ee admiten
dq. qto loquiti de fo, depote ex q insti coens. dtra. communitheo
gory et certq. sq. dtra lo. qd so in pfanti noe lq grq. venit
fra l° fanfans, et ipsa in hac fa e dtrio, dtrio erit quq.
n pe cadere sub merty de digno. fo qd fa commust theo-
ry loquiti detrate de la gra hitulj de q. nat pose cadere
de fo sub merty de digno. dtra e 3°. etq. osso dtrioj fi fan-
fare, adhuc dtrio pp. priori ad ly grq. hitulj n etlugiti in ee
merti de digno: go etq. hoc osso, adhuc dtrio n mereti de
digno ly grq. hitulj: pbri ans: etq. si dtrio fi fanficet,
adhuc pp. priori ad grq. hitulj n etlugiti juncta dtrio cq.
remesse lethalj go pp. illo priori n etlugiti dtrio in ee me
rti de digno. coa lesf qd sub de coes. neuet dari re
ipsa merty digny, nisi re ipsa absit letale, ita ne
euet etlugi merty digny pp. illo priori qd p n etlugiti
attaty letale q erat in subto. pbri go ans: si dtrio sit
fra fanfans attrio pecci letalis erit ess fratej fdarq. dtrioj,
sub attrio frigoris vn caloris, et coenti attrio ipsa erit
nara gosteor ipsa dtrioe, uno et gosteor infusere grq.
hitulis, aq. ess etq. e atta pecci: ideo q eignor attatio
etlugiti in insti nara subsequenti infusio grq. go etq.
si dtrio fi fanficet, adhue pp. illo priori ad grq. ly hitulj n
etlugiti vt juncta cq. remesse pecci go necj vt merto
dra de digno.

378 Rebiss ex dVazq. la ly disp. 211 cp 3 et
4, ex pte lei vt caq. efcientis dtrioe ee priorq. nara in-
fusere grq., et vtrans priorq. nara remesse pecci.
at ex pte passi seu aq. receptentis grq. e dtra euenare:

nos liberos a pecco e prior natura q ptro. Et utrique

e prior natura receptione gre habitualis: Non ignoro in

repugnare huic solutioni tu ipsius temporis angustias tu q hec dic-

tra communit respectu a retractis in corpus de genere sus-

ptras aferentes introductione nouae formae ex pte agentis ee

priores natura expulsione antique; ex pte vero passi

expulsione antique ee priorem nouae. Obseruandum Vazq de-

fendentes ptrios ut fra sanctificante sub aferere tales

ptros pcere esse a lta gra habituali: quia ex altera pte

ptro sit ultima dispositio ad ipsam tam gram habitualem: Ex

quo deficiunt nos prius e q ut ptro fit sanctificae adhuc

n mereatur de condigno tq habitualis gra cum hec fit prius

ipsius ptros et prius merito n possit cadere sub meri-

tum. Unde coenit a sua gra ipse Vazq aferit q si

supponatur ptros n pcere a lta gra habituali sed se habere

ut ultima dispositio ad illam aferit nos pose defendi

tam gram habitualem etiam de se cadere sub merito de cond-

igno sed oppositum suadere attendunt nos pactum [illegible]

379 Ex hic et aliis dictis colliges 1°: n

se de se sed nec in pura natura (si tq ptros aut alij n sit fra san-

ctificans nec pcreat a lta gra habituali) de pta ordinaria posse

tam gram habitualem cadere sub merito de condigno: q cum x̃a [illegible] re-

quiratur in quauis pardea fra sanctificans ut fundat merity

de condigno, coenit merity condigny tq gre. beret fundar in

quauis pardea q talis tq gra, cum ante illy n existeret

alia: supponitur enim ut ista: si duas condignorei tq gra n

posset mereri illam de condigno, ne prius merito cadat sub

merito etiam de pta ordinaria, q nemo afirmat. Dixi 1°

si tq ptros n sit fra sanctificans, nec pcreat a lta gra ha-

bituali ut de se pertr ad aliquos: si enim e fra sanctificans

et n pcreat a lta gra habituali sed sola dispositio ad illam

heret in pura natura pro quo sequitur, et mereretur de condigno hanc gratiam habitualem: tunc enim non obstaret id quod posita n. 371 quod in pura natura non esset lethale, quod remitteretur. Dixi 2º, de potentia ordinaria Dei quia si Deus de potentia absoluta Christo sanctificans posset Deus in alia providentia decernere non infundere hanc gratiam habitualem nisi prius expulso lethali per priorem factum Christo: tunc enim illa gratia habitualis esset per posterius ad Christum et ad remissionem lethalis, et proinde Christo mereretur de condigno hanc gratiam habitualem. Dices ergo quod dubium est an primum meritum possit cadere sub meritum de condigno ... de quo postea. In providentia nostra casu omnino illa habitualis gratia caderet sub meritum condignum non caderet sub tale meritum illa sanctificans sed Christo, et aliis ... dicta n. 376. quia desierat ... ab auctoritate. Et de facto illa gratia habitualis non cadat sub meritum de condigno videatur ... lib. 12 de gratia c. 24.

380 Colliges 2º hoc non posse de facto mereri de condigno remissionem lethalis ... ad culpam ... ad penam ... probatur ... est quod per priorem ad peccati remissionem ... obligari meritum de condigno: quod ... ille prior nondum obligetur hoc ... tunc enim ... Tridentinum sess. 6 c. 7 ... remissionem peccati ... meritum condignum remissionis peccati debet ... per priorem ad remissionem sit causa per priorem ad ... quod non mereretur hoc de condigno remissionem lethalis. Confirmatur ex Tridentino loco citato ubi asserit quod causa efficiens utriusque ... est misericors Deus qui gratuito abluit et sanctificat ... Deus ... non ... gratuito sanctificat, seu confert gratiam sanctificantem (unde ... de facto hanc gratiam non cadere sub meritum de condigno ... gratuito conferatur) sed ergo gratuito abluit seu tollit maculam et remittit lethale ... hoc non mereretur hanc remissionem de condigno ita enim non gratuito

sed ex ipsa vi[?] vo[?] meriti fieret talis remissio: [?] probatur: quia reatus poenae [?] est idem cum ipsa culpa lethali et [?] facto [?] est distinctus ab illa: si [?] ergo sit remissio culpae [?] cadit sub merito de condigno, neque remissio poenae etiam cadet sub tale meritum. si [?] ergo sit remissio culpae [?] independenter a merito de condigno et posita remissione culpae [?] sub remissio poenae etiam remissio poenae etiam [?] independenter a merito de condigno. Colliges [?] neque [?] confessionis quae dantur cum [?] gratia caere[?] sub merito condigno [?] ut [?] [?] sint [?] neque ad [?] sub [?] ad [?]; non tamen [?] confessionem [?] ad remissionem lethalis et consequenter non cadunt sub merito condigno [?] dicta in hoc numero et 377.

381 [?] Dico: hoc de [?] per meriti [?] de congruo [?] [?] [?] [?] peccatores [?] ex auxilio [?] [?] omnes [?] ad aliquo [?] meriti [?] [?] et consequenter [?]: [?] de [?] sentiendum [?] tale meritum non est condignum [?] dicta ergo [?] ex [?] [?] Epist. 105 contra Pelagianos asserente: sed nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat. neque enim nullum est meritum fidei qua fide ille dicebat, Deus propitius esto mihi peccatori. ergo [?] remissio peccatorum et consequenter [?] gratia sanctificans sub aliquo merito [?] caere[?] sed non sub merito condigno [?] dicta ergo sub merito de congruo. [?] [?] supernales [?] peccatoris [?] [?] ultima dispositione ad [?] [?] merentur proxime de congruo auxilia ad [?] iustificationem; remote vero de congruo [?] [?]; [?] vero illi quae sunt ultima dispositio ad [?] [?] qualis est ipsa [?] meriti [?] de congruo [?] [?]. Colliges [?] [?] culpae lethalis [?] ad [?]

etiam et etiam hanc ea 1.a gratia iustificos carere de fide sub gratia
tos de digno. Ita etiam tenent aliqui. Circa augmentum illius orgabilis an
de fide caat sub merito. §

382. Sit 2.a concl: hoc ipse de fide meri
de digno augmentum gratiae habitualis. De lo quatenus asserit haec de
fide meri augmentum et alii theologi communis asserentes esse definitum
in trid. sess. 6 can. 32. Sed P. Vazq hic disp. 220 c.
7 n. 64 contendit, q. lic verum sit iustos de fide mereri per
bona opera augmentum gratiae habitualis, non tamen esse definitum in
trid. nec de fide idem ut posse sub opus carere. Sed asser
cum communi id esse definitum in trid. loco nuper cit. asserente
si quis dixerit hominis iustificati bonis operibus non vere mereri aug
mentum gratiae anathema sit. Praeterea can. 24 eiusdem sessionis
asserit: si quis dixerit iustitiam acceptam non conservari atque
etiam augeri coram Deo per bona opera, sed opera ipsa fructus solummodo esse opera esse
iustificationis adeptae, non autem ipsius augendae causam, anathema sit. Sed opera
et iustitia de qua hic loquitur scilicet est gratia habitualis seu ius
titia nobis inhaerens ut constat ex cap. 16 eiusdem sessionis
ergo definit trid. iustos per bona opera vere mereri aug
mentum gratiae habitualis. Unde recidit q. ait P. Vazq. non ipsa
bona opera posse esse causam sanctitatis (at in eius fide est communis)
et ita per ipsa bona opera sit crescere iustum in sancti
te — 1 q. hic inquit est definitum in trid. Recidit inquam: non
trid. non solum definit iustum per bona opera crescere in san
titate sed etiam expresse definit bona opera esse causam et vere
mereri incrementum sanctitatis et iustitiae acceptae; sed ipsa
bona opera non sunt causa suis ipsorum meri vere merenti
se ipsa: meritum enim est communis sub causa et effectu bene
distingui ergo si ex 2.a dicitur augmentum sanctitatis gratiae et iustitiae
est communis et effectum bonorum operum iusti, causam et merendi;
nam autem per bona opera merendi augmentum sanctitatis gratiae iustitiae dicitur

a sanitate distendi non ipsis bonis operibus, etiam postquam ita sic sanxerint: quia forte numquam venit in mentem PP. Concilii, dum haec definiebant, quod gratia sanctificans esset iustitia distincta ab ipsis bonis operibus, ut est alia de se satis probabilis, quae quod Concilium iustificatis per bona opera vere merentur augmentum gratiae habitualis.

383 Quantum vero ad hoc assertum hoc meritum augmenti gratiae habitualis esse de condigno est etiam valde communis contra S. Bonav. in 2 dist. 27 art. 2 q. 2. probatur quod 1.º ex dictis: namque Trid. definit iustos vere mereri augmentum gratiae habitualis: quod merentur de condigno tale augmentum, nam meritum de congruo vere et proprie meritum non est, ideo haec non deest aequalitas in genere, quod sit haec congruentia quaedam condecentia ut conferatur aliquod propter intuitum illius. probatur 2.º a priori: ad meritum de condigno praeter alias conditiones communes etiam merito de congruo solum requiritur proportio condignitatis operantis et operis, sed haec proportio est in homine iusto, sublata gratia sola culpa desideranti et bona opera iusti merentur de condigno augmentum gratiae habitualis. Colliges iustos per bona opera mereri etiam de condigno, sub illo augmento gratiae habitualis, augmentum aliorum habituum infusorum et auxilia supernaturalia ad nova opera bona et etiam augmentum gloriae: notare vero oportet quod in hiis fidei et spei possint consistere sine gratia habituali, posse etiam defendi gratiam habitualem augeri per merita de congruo horum peccatorum, et conveniens in hoc iusto tales habitus posse esse priores quam gratia habitualis: quia si priores sunt non est necesse quod ipsi etiam augeantur per bona opera iusti. et sic solvuntur argumenta

C. 3 Solvuntur argumenta

384 Primo possent obiici omnia contra ... De iis

facile scliavandi ex dictis: oppositu tamen contra eandem ad-
dy ad autoritate. neq dativus Epist. huius cap. 2. n. 21. dicit:
Abraham nonne ex operibus iustificatus est. et n. 24. ex ope-
ribus iustificatur homo; sed iustificari ex operibus est iustificari ex merito de
digno: eo enim quod operatio meretur non repugnat sed gratia sed sub
ut ait Apostolus ad Rom. Deinde 1a Joannis cap. 1. dicit: si confitea-
mur peccata nostra, fidelis et iustus est ut remittat nobis
peccata nostra ergo peccatori poenitenti debet Deus remissionem pec-
cati non solum ex fidelitate seu ratione suae promissionis sed etiam ex
iustitia scilicet ratione suae promissionis et sub ratione operis supportati
ex parte peccatoris ergo ratione meriti de condigno: ubi cum
ipsius ad meritum condignum requiritur ergo remissio peccati et Ja-
iustitiae potest cadere sub meritum de condigno. Tandem Augus-
tinus peccati remissionem vocat mercedem doloris cordis; merces
autem est meriti de condigno. Augustinus etiam asserit in re-
missione peccatoris intercedere iustitiam ex parte Dei. Adde quod
Jacobus non loquitur de 1a iustificatione sed de augmento illius: loquitur
enim ibi cap. 2 de fide non mortua sed viva et formata
et coniuncta cum gratia sanctificante, opera vero facta
ut tali sunt merentia de condigno augmentum gratiae sanctificantis
non vero 1am gratiam quam opera ipsa supponunt. Adde quod verba Joan-
nis loquuntur non solum de remissione mortalium quae Deus praestat
ut fidelis sed etiam de venialibus quae Deus praestat ut iustus,
quia remittuntur sine mortali; nam iustus potest mereri de condigno remissionem peccati venialis.
Unde dicit fidelis et iustus est, ut remittat nobis pecca-
nostra, fidelis scilicet, ut remittat peccatori poenitenti mor-
talia, iustus vero ut remittat venialia iusto poenitenti.
Videatur Suarez hic cap. 24 n. 21 ubi alias scripturas expresse adducit.
Ambrosius et Augustinus possunt intelligi de iustitia late sumpta,
quatenus nempe iustum est ut Deus faciat quod ipsum decet, scilicet remit-
tere peccata poenitenti.

385. Contra 2am est contra dictam conclusionem: gratia est principium omnis meriti tam de condigno quam de congruo; sed peccator meritis nequit facere sub eius merito; ergo hoc de se nequit mereri etiam de congruo tam gratiam habitualem. Probatur maior ex Angelico Doctore 1a 2ae q. 114 art. 2 ad 3 asserente nullum meritum procedere nisi ex gratia, et q. 114 art. 2 in corpore asserente nullum in statu peccati existentem posse aliquid prorsus mereri nisi prius Deo reconcilietur dimisso peccato, quod fit per gratiam; utrobique autem loquitur de gratia sanctificante. Confirmatur 1o: omnis peccator est indignus omni bono apud Deum; ergo est incapax totius meriti apud Deum. Confirmatur 2o auctoritate: nam Apostolus ad Rom. 3 asserit nos iustificari gratis, et ergo nos non iustificari ex operibus; idem asserit Tridentinum sess. 6 cap. 8 ubi explanans haec Apostoli verba inquit: gratis autem iustificari ideo dicimur quia nihil eorum quae iustificationem praecedunt, sive fides sive opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur; ergo gratia habitualis non cadit sub merito etiam de congruo.

Ad probationem ex D. Thoma dico S. Doctorem utrumque exigere gratiam sanctificantem ad meritum, loquitur de merito condigno; quod autem exigit ad meritum gratiam sive destinatam sanctificandi et augendi, cum bona proportione aliquando est ita unum ut ad condignum utraque requiratur; ad congruum vero sufficiat auxilians. Solum fundatur in ipso Angelico q. 114 art. 3 in corpore, ubi considerat opus meritorium ut substantia operis, et ut procedit ex gratia sanctificante; sub hac 2a ratione asserit opus esse meritorium vitae aeternae ex condigno; sub 1a vero, id est, in opere ut substantia et independenter a gratia sanctificante, *non posse esse condignum* propter maximam inaequalitatem, sed est ibi *congruitas*.

386. Ad 1um confirmationem distinguo antecedens: peccator est indignus omni bono ex rigore iustitiae apud Deum, concedo; omni alio bono

no anl et eog: peccatore necuit Deus ex iustitia fore
ta dare premiu qa ad hoc requirit meritu de digno
ge tamen dare premiu peccatori deus ex decentia et
congruitate deus ex fidelitate: qa congruu e et decens
q Deus nullu opus bonu sine premio permittat
q quia Deus promisit premiu peccatori penitenti et dona
gra vero iustificans datur gratis q posse aliqui de to
ta sine iustitia id e a tota vocatione usq ad infusione
gre iustificantis: et ita certu e iustificans dari ita gratis
ut n cadat sub meritu etia de congruo q t vocas
que e pars iustitia ita semper neaut caere sub
meritu etia de congruo et constat ex n 374. Sed ans
iustitia n e q tota iustitia sine fo p troem id est
p sola infusione gre iustificantis ne pt, diendu
e ita dari gratis ut caere n possit sub meritu
de digno lz possit caere sub meritu de congruo hoc
enim meritu n tollit q absolute et simpliciter dicatur
gratis premiu n datur ex iustitia sed ex misericordia
dia et liberalitate:

387 Lz angeli stra ds debeo opa iusti n e proportio
ly ad augtu gre sanctificantis go n meretur de digno talle augtu
qbi ans opa procedens ab hoc meritu qualo n e proportionatu cu
eo ehore sed opo iustu bene operatur e cu homo gre meru esse et
p augtu sit hu eho go opa iusti n e proportionatu ad augtu
gre sanctificantis. Dic: Deus remunerat opa et deus radices sed stat
radices id e gre sanctificantis e mu q post augtu go augtu
neaunt bene operantis excitant gra. opera go iusti
in augtu gre erunt meritoria ex digno id e erunt
merita que supponit digna dignitate gre; in vero
erunt meritoria ex digno propter inaequalitatem cu premio
unde talia merita in augtu gre erunt absolute de

digno de effectiva in tali gere. Ad arg. ad primum d.
quo maiore opere praesens ab habitu magis quo n. e comportatus
cum habitu priore ad esse sunto quo inadesse no. et sta
mine no cog. habitus prior ad esse sunts dicit gr. praesen
tes, et gradus aut grs de novo advenientes. Si vero q.
foret et q. grs aut gr. l. erit habitus prior inadesse
sumptus. Dicimus go opus hoc iustum et mereatur de condig
no augmentum graç bene ee comportatus cum habitu priore in
adesse sumpto idest cum illo gru aut gradus qui de no
vo adveniunt, n. aut hoc ee comportatus cum habitu priore
adesse sumpto id est cum tota collectione grum tam praesentium
q de novo advenientium, q. n. meretur de condigno gr
praesentes sed so de novo advenientes. Cum go pars
habitus de novo addita possit ee maior q praesens
nulla erit repugna in eo q opus iustum mereatur
de condigno aug. grae.

388 Addo tamen q etiam si pars habitus
de novo addita sit maior praesenti (ut si iustus et
duo grs fervent. fiat iustus et sex) adhuc talem aug.
tum cadit sub merito de condigno; aequalitas enim meriti
ad praemium n. e in habitu praesenti cum habitu de novo ad
venientis, sed in opere: opus aut potest ee valde perfectum ob plures virtutes,
ad q. fiat, et valde effectum ob plures grs augmentantes, ex quare effi
cienter fiat, opus quo tantum praesens sit valde re
missa: poterit go iustus mereri de condigno n. so maiorem sed
etiam maiorem qt. grae q erat pars praesens. Ad ctam vero 1o
dico maiore dupliciter maiorem: quatenus radicis e maior q post aug.
tum si comparetur totum cum parte gr. praesentis sed. si compare
pars addita cum parte praesente no maior et cog. Grae p
augens bene ee maior q totum consultans ex ipsa addita ex p.te
de novo adveniente tum pars e maior q totum. ad grae

exigens non habet esse meriti quod posse esse meriti gratiae de novo addita ut fidelis iustus ad fortiori mereatur gratiam habitualem ad augmentum: et quod habitus resultans ex gratia praeexistente et de novo additus quod habitus gratiae de novo addita sit quae cadit sub illo merito posse esse meriti dignum augmenti gratiae de novo additae quod abstrahamus, ut officium Dei remunerare meritum de facto sit dominus. Sed quia diximus gratiam de novo additam posse excedere gratiam praeexistentem et nihilominus cadere sub merito digni. Ratio secundum dicendo maiorem Dei remunerantis quia potest de facto condicionis eo, de facto condicionis attenta sub respectu expressa et sua opinio quod maior est amoris et eo magis. Dicitur itaque ex dictis intra hunc numerum. C. 3. an principium meriti possit cadere sub merito?

C. 3. An principium meriti possit cadere sub merito?

389 Supposuimus et probavimus n. 374, principium meriti non posse saltem de facto et quantum ad praesens providentiae cadere sub merito cuius est principium, quod indubitanter admittunt nostri theologi. An vero principium meriti saltem de absoluta potentia cadere possit sub merito cuius est principium variant theologi [illegible] et Ricardus hic ... quaestio 4. Ultra quod sit principium meriti nec de absoluta potentia posse cadere sub merito. Probatur: implicat etiam de absoluta potentia quod principium meriti non praesupponatur absolute exigens ante meritum cuius est principium quod implicat etiam de absoluta potentia quod principium meriti cadat sub merito. Antecedens probatur: id enim quod supponitur esse principium meriti necessario etiam de absoluta potentia non habere rationem principii meriti; et aliud de ratione principii exigentis praesupponi absolute exigens (~~[illegible]~~) ante id cuius est principium. Probatur consequentia: quod posse cadere sub merito, posse, imo habet non supponi absolute exigens ante meritum sed potius post meritum sub effectu post eam, sed principium meriti necessario de absoluta potentia supponi absolute exigens

ante meritu go. Ad 1.m id q bet supposi absque exercitio ante meritu bet supposi absque exerc independer a merito: q ita bet supposi nequit cadere sub meritu: q enim cadit sub meritu bet exercere depender a merito: go si prius meritu etiam loquendo de gratia absoluta bet supposi absque exerc ante meritu bet supposi absque exerc independ a merito, ac inde nequit etiam de absoluta pot cadere sub meritu.

390 Ad 2 loquendo specialiter de primo merito Christi tenentur in verbis adq Deus nos elegit in Christo ut essemus sancti, sub loquitur Apost ad Ephes cap 1 ubi est q Deus ex meritis Christi offert nobis ut simus sancti sive meritorie operemur. Modo sic op meritum est causa finalis vocationis divinae: hanc enim eo fine Deus nobis tribuit ut simus sancti sive ut meritorie operemur go op meritum nequit etiam de absoluta pot ee causa meritoria eiusdem vocationis. Probatur conseq: implicat in terminis ac secunde de absoluta pot idem ee causa finalis et sub meritoria eiusdem termini sed op meritum est causa finalis divinae vocationis go nequit etiam de absoluta pot ee sub causa meritoria eiusdem vocationis. Probatur maior causa finalis et meritoria se quiescant in eo q utraque cadit movendo media sui cognitione illa sub electione medorum hec ad primum collationem utraque enim est de linea causae moralis differunt tamen in eo q finalis movet ut exigat: movet eam ut eligantur media conducentia ad exigendum illius finem, causa vero meritoria movet qt exigit sive exigit ut moveat movet enim ad collationem primum supponentibus exactam meriti: unde finalis prius movet et cadit q exigat, meritoria vero prius exigit q moveat et cadit. Sed implicat in terminis q idem in eiusdem prius moveat et cadat q exigat, et sub prius exigit moveat et cadat go implicat in terminis q idem sit causa finalis et ma. go si meritu est causa finalis in Christi prius specialiter

vine vocat, explat q mesty fit sub raa mestoria de
talis pris.

391 Sed oppes 1°: dona vocao pe oferri q. Dey
perdit bony ofsy illy; id e. q. perdit opq mestory
posty ex dona vocae go dona vocao e glor pery me
rits pe de absra poa cacre sub mesty ...; e. pry
pbri ans: rex pe dare militi equy et arma in
pmy anticipaty, sebs q. sperat melius in poteo me
rity armis et equo bec illis offery succedendo habs
go dona vocao pe offerri in pmy anticipaty, sebs q.
Dey perdit hoc muneny dona vocae bec illa ofsery
poerdo by mestory. Ro ans, et ans. pbor: q 1, rex
regis fuit transferre absre in melius dony armo
ry et equi ery ante bony illory ofsy 2, transferre ty
sub odice q. bec illis steretis? Pri° 1 constat absre, rege n°
donasse militi equy et arma in pmy bo° ofsy illory
fuque ... et ante ad bony ofsy transtulit in n°
... illory dony taliter q. ebis bony ofsy n° suae
bente n° posset rex illa repetere.

392 Sed ty sequetr q. illa donao n° habs
ty ray pmy sed gd absre q. excepit bony ofsy illory. pbr
illao: n° posita bono ofsu poerat rex repetere equy
et arma go q° n° hebant ante boy ofsy ray pmy
et mercedy, si eny ante boy ofsy tale ray herent, n°
poset rex iste repetere q. tn mercedy n° aberat.
gra auty offerti noby a deo simplir et absre, ac proinde
independs ab eoy bene illa simy ofsuri 1, n°: inde nec ut
offerri ... pmy bo° ofsy. Adde, si placet, D.na Antony prey
borg hec arty ad 3 pose obi ans. partis et nari cay
Inferni eny sy 8° dysple eey q. oe bony opq hoy pedit a
gra sub a pro, n° auty perdere quing huno dono:

Xto q doctrina equus posset dari in genere boni moralis abstrahendo ab
extensione quod equus non erat principium talis boni moralis: hic enim fructus
solo militi, eius quasi dextensi, non autem fructus ipsius animi
et equo. Ita gratia recurret offerri in genere boni moralis
illius quod gratia est principium talis boni moralis: hic enim fructus non
solo operandi sed principalis ipsius gratiae.

393. Obiicies 2o: non explicat quomodo gratia detur ad hoc
ut virtus inducta dilectionis hoc et ad quod inductum [illegible], aut vero in
ductum [illegible]: unde [illegible] esset causa dilectionis [illegible], et quod [illegible], eadem quod [illegible]
esset causa meritoria dilectionis. Quod vero esset causa promeritoria [illegible]: ergo primum
meriti saepe de absoluta potentia carere sub merito. Confirmatur ex
practica explicatione antecedentis. Antecedens vero probatur: si id explicaret, maxime
quod sequeretur hoc et quod ergo esse sibi invicem causas (idem dicen
dum de 2o si offeratur eius 1o, eius 3o ut praecedenti obsta
bat) sed hoc non explicat, dum quod [illegible] esset causa tantum meritoria remo
ta et proxima dilectionis, ista vero esset causa promeritoria et proxima
[illegible]: et non explicat illas esse causas proxime tales et sub eis proxime
tales vel eiusdem [illegible]. Dum quod ut diximus in physica, non im
plicat de absoluta potentia mutua causalitas in eodem genere causae
proxime. Nego antecedens, ad probationem concedo maiorem vero minorem, et sequentem
ex probatione, sed sufficienter solum quod [illegible] esset causa proxime talis
vel dilectionis, ex eo quod esset causa tantum meritoria vel dilectionis. [illegible] sufficiens
ta probatio non urget: quod in physica solo diximus possibile de
absoluta potentia mutuam causalitatem quoad res productas de quibus hic
non est sermo, minime vero esse possibile quoad res productas de
quibus hic loquimur: nam [illegible] hoc in circumstantia esset causa [illegible] sub
dubio meritoria in genere causae meritoriae vel dilectionis; ista vero
esset causa [illegible] promeritoria vel [illegible].

394. Nec dicas hoc esse causas tantum meritorias
dilectionis, causas vero meritorias esse proxime causas ut diximus in phy
sica: nam recte dari duplex distinctio causae meritoriae; quarum altera

ē ipsius caa in esse meati, et ideo in respectu ad
altera vo ē ipsius caa in esse meati, et gra sanctificans
in ly virtus ymeate producti ab alio habitu qui pen
det in suo conservari ab ipsa gra, et se habet quilibet
habitus sicut gra infusus peccatori qui de novo iustificatur
Pro differentiis ē: q.d aliquo caa ymeata dy produc
tis in quo pendet hic et nunc ab influxu caae me
ate aliquo vo pot: caa meata 1o mo ē ipsius caa
in esse meati, et ideo in respectu: q.d quamvis pater
sit caa ymeata dy genito in quo pendet hic et nunc
ab influxu caae meatae sed a solo Deo conservatur. Caa
vo meata 2o mo ē ipsius caa in esse meati
et gra vicibus virtus in exemplo posito: q.d habitus dy
producti ymeate tales ly pendet in suo conservari
hic et nunc ab influxu gre sanctificantis tanq a
radice physica ipsius. Hoc 2o mo est 1o ly caa
meata dy et rector ipsius caa.

399. Quaes 8o meritum in actione exercens
se movere Deum ad executionem primi, a quo meritum pen
det in executione ex primi merito se causare sub merito.
Resp. aff.: meritum exercens in actione ē primi ipsius
meritum exercens in executione, et consequenter ē primi ipsius
ipsius meriti exercens in executione: ergo meritum exercens
in actione se movere Deum ad executionem primi talis
meriti. Explicatur: meritum in actione ē potentia suo
primo in actione, et meritum in executione ē potentia
suo primo in executione: unde neque meritum in actione
se mereri sui primi in actione, neque meritum in exe
cutione se mereri sui primi in executione. At meritum
in actione ē primi suo primo in executione, sive ē primi
q. executio sui primi: q.d ordo actionis prior ē ordo executionis.

Scent qo meritu exercs in actu meri tans prij quo
ad execuoq sue meri execuoq sue prij.

396. Distinguo ans: meritu in actu exercs qo movere Dey ad execuoq sue prij, motiue forma caq finalis Cdo: motiue forma caq meritoria qo dub et caq. Ad antis proba Cdo ans (qt meritu in actu so exers e meritu intra stu potty; meritu vo in execuoe e in statu actu finitas: prij aut e ee pole q actu finij) et distinguo coens proacta dissoc. Quadq in expsoe aserti verj e poset ultima caq q nego. Explo pfaty distinq. meritu in actu Dei exers qs poriori ad volle execuby qe movere Dey ad volle execuby motiue pria caq finalis: qt ome nty in sola actu, n dy e meritu, so potty movet ut fit: unde nequit movere motiue forma caq meritorie qt ista n movet ut fit so potty e ut moveat, ideo q nequit movere qdo non dy e ut diximy n 390.

397 Instas: meritu vt tenq volitis intentum het furitas incoaty et remoty qo qe movere Dey motiue forma caq meritorie ad executioq prij ipsy meriti. probr ans. posita volle Dei efficaci intendua meriti verj e q meritu infallibr ent: unde posita tali volle meritu n e obry solum sicq simplis ulaq so etq ulteris: qo ex n tali volitis meritu het furitas salte incoata et remota et coeter qe movere Dey motiue pria caq meritoria ad execuoq prij ipsy meriti. Distinguo ans. meritu vt tenq volitis intentum meriti het si furitas incoatq et remotq, n: het caliter subdistinguo. caliter meate Cdo: remote no ans

et eo: ad antes spectat designo ant: posita voltate Dei
efficaci intentiva meriti, verum est quod fuit futuritionis
quod meritum infallibiliter erit, non: verum est quod causa fu
turitionis subdigno: quae causa meritum: dico: quae causa im
meatus: non ant: et illam subsumptis: dicto quod contra
distinctione peracta, non ipsum illam. ~~Hinc denominans~~
~~[illegible]~~

398 Hinc denominans est futurum se habet ex parte rei
futurum et desumitur ab ordine decreto suae intentivo sue exe
cutivo: haec enim futuritio consistit in eo quod res modo non sit, et postea
erit. Haec futuritio nondum intelligitur pro illo intelligitur voltas Dei inten
tiva quae prior ad executivam; pro illo intelligitur pro illo priori
causa meata futuritionis scilicet voltas efficacis intentiva quod
vero causa immeata id est voltas executiva; quod autem non
dum intelligitur causa immeata futuritionis, quia nondum intelligitur fu
turitionis, alioquin pro priori ad eam immeato intelligeretur effectus.
Dicitur pro quo voltas intentiva meriti vel decreti ex parte
meriti praeter posito quia ex parte Dei decreti aliquid, scilicet dici
futuritionis intentivo eiusmodi tenetur Deus ad voltas execu
tiva et ad executionem meriti, et concurrere ad extrahendum
meritum de statu puro possibili ad statum absolute futuritionis. Hinc
est quod meritum pro illo quo non esse absolute sit [illegible] sic
intelligitur. Observa quod sicut pro illo quo voltas intentiva est
meritum absolute sic [illegible] sequeretur quod meritum pro illo
quo esse in absolute futurum et concurrere ad vel deferre
voltas executivam consequenti quo voltas. Haec sequeretur, pro
illo quo etiam prius meritum esse absolute sic [illegible], et absolute
futurum; quia enim est intelligitur absolute futurum et illud
prius est pure possibile: quod si pro illo quo anterior ad
voltas executivam intelligitur prius absolute futurum, necesse me
ritum pro illo quo movere Deum ad executionem vi ipsius

sequela pro: nego primum conjunctum praesupponit absolute futurum, supposita executione: quia alio pacto moveretur Deus ad agendum contra executionem mandati sui. Hoc totum fuit de agere.

399 Objicies 4°: Ut primum meritum quod ad eum ab solutum non possit cadere sub meritum, ac tamen quod ad eum conditionatum: ergo non repugnat primum meritum cadere sub meritum. Probatur antecedens: Ut non possit cadere sub meritum quia absolute tum primum tale meritum, ac tamen cadere sub meritum quia ubi hoc primum positum quia aliud quod eius possit dari ad tale meritum ergo. Probatur antecedens: non repugnat quod Deus decernat meritum C ut dependens vage et indeterminate ab auxilio A vel ab auxilio B et quod postea ex cognitione meriti eius decreti moveatur Deus ad conferendum auxilium A potius quam B sed in hoc casu primum meritum caderet sub meritum quoad eum conditionatum: caderet enim sub meritum quod conferret hoc potius quam illud ergo.

400 Ad antecedens et probationem antecedentis ad probationem distinguo maiorem: non repugnat quod Deus decernat meritum C ut dependens vage et indeterminate ex parte sua ab auxilio A vel ab auxilio B, nego: ut dependens vage et indeterminate ex parte divini decreti ab auxilio A vel ab auxilio B, concedo maiorem, nego minorem et consequentiam. Posito praedicto decreto, meritum C est determinate absolute futurum, ideo quod ex parte sua non potest pendere a praedeterminato et vago sed determinato: sed eius explicatur quia posset in tali casu determinari in veritate creata quin detur in tali casu primum determinatum et non vagum, in talibus esset non explicatur esse aliquod determinatum absolute futurum quod pendeat ex parte sua a primo determinato quod sit sit absolute futurum. Si ergo meritum C determinate absolute futurum debet pendere ex parte sua a primo determinato quoque pacto tale meritum moveret Deum ad eius determinationem hoc primum constituto in formali talis meriti?

offi q meriti l. dcreti a Deo pcaret qui e ex pte dcreti a prio motiuo d vago quale vtilly dcreti non decerneret Deus pri aliq in partam: hoc in offi q d. sperato exquirat huiusmodi dcreti vt dicens impossq. in Deo ex eo q fcrati indetrat ad ge. in pri meriti.

401 Instas: sup datu potas tales dcreti sequit q illo posito videatur a Deo meriti l. exerens quin adhuc videatur exens dtraty pri tales meriti, ergo meriti l. ita cogitu a Deo vt exens se mouere Dei ad offerendi dtraty pri tales meriti in plenius eliq. Ad ante no coq. vt Deus ex cognitione meriti l. et exentis possit moueri ad offerendi et ponenti hoc dtri pri posita q abcisq, vi fecit q Deus pp pro p q. cosecit meriti l. vt exens si cosecat adhuc vt exens dtri pri. sed contra opp erat q dtraty pri dn dy exeret: cy aut cesat cg dtrahum pri tales meriti, q exat cq dtraty meriti, unde e q et Deus di cosecat p ille pro vt exens dtri pri, in posset moueri indubie meriti ad offerendi dtri pri vt ponenti eliq.

402 Opes 7o: maternitas Deipare fuit pri vt exeret Xpti, et meriti Xpti. sed maternitas Deipare cadit sub meriti Xpti. Xpti eius meruit B. matri ... Dei gratia vary admy ... in explicando modo q Xpti meruit B. ee matre Dei. Pro nunc rec. ex doctrina Card de Lug. disp. 6 de Incar. sect 7, dicendo maternitas Deipare fuit pri vt exeret Xpti et meriti quo Xpti vi meruit maternitate dco: maternitas fuit pri vt exeret Xpti et meriti q Xpti meruit maternitate no mare et ipsa mere, no coq. Itaq. et hanc doctrinam Xpti sy passioq suq meruit B. maternitate q Xpti pvisq fuit meressq et exens se pre passionis ... offerebatq ex Xpti Dei pendente a solo Deo et neccessitate pendente a B. V. et ex pvisione meritoy Xpti ...

at illo tempore ita exentis et merentis et recta fuit meritoria.
unde meritorias cadit sub merito indigens oco at ipsa
meritoria, ac proinde quin primus merito cadat sub merito
cuius e primus. C. 4. an lex gloria cadat sub merito de condigno?

C 4. An la gloria cadat sub merito de condigno?

403 Non est Controversia an iustus de se per bona opera me
reatur de condigno gloriam: ita enim Contingere colligitur ex scriptura
asserente passim vitam aeternam esse mercedem et coronam iustitiae in bo
norum operum iustitiae. Sed ergo inquirimus an homo de se mereri
possit de condigno primam gloriam. venit hic gratia iustificanti et gloria
devolvendi ad hoc ipsa opera. ... hoc extra sacramentum ...
... de condigno ... gratiam ... et
rogatur an hoc per tales ... mereatur de condigno primam gloriam?
... 3a ... asserit
... de condigno
... illa de condigno mereri ... sequetur
... Vasquez ... refert plures et graves ...
... de condigno ...
... ac proinde ... inter quos ...
... Alvarez ... de aux op 66 n 9 ...
... ab absurdo.

404 ... mereri condigne ... sequ
eretur aliquos adultos posse de se gloriam assequi sine ...
... hoc est ... ex scriptura ...
... accessurum est mercedem ... et ...
... de condigno ... de se posse mereri ...
... gloriam ... sequella ... adultus ...
... merito ... meritoriis ...
... ad ... iustos ... hoc esse ...
meruit condigne ... gloriam ...

quenti gl[ori]a sine propriis meritis de condigno qo [?] suas
et efficacis vires qui reputant insufficient. q[uod] ambu[-]
at tale [?] : et et [?] non ee absurdu[m], at
[?] ita ad [?] suas. pe adultus d[e]o iustifican[dus] in sacramento
penitent. aut baptismi dy [?] destructus, et absq[ue] ulla
[?] dispositione [?] dispositione [?] atritione [?]
[?] [?] [?] [?] post iustifice. [?] talis adultus
[?] gl[ori]a absq[ue] propriis meritis de condigno [?]
dy [?] adultus [?] [?] gl[ori]a sine propriis meritis de
condigno. [?] [?] [?] [?] [?] hoc iustifican[di] hunc
[?] sacramenti [?] ex opere operato, ey [?] hoc iniusti[-]
[?] sacramenti [?] [?] dispositione [?]
[?] unde [?] q[uod] [?] iustificati absq[ue] proprio merito, et [?]
[?] moriens consequenti gl[ori]a absq[ue] merito proprio.

405 [?] iustificatus ita ex sacramento [?] moriens
[?] gl[ori]a ex Christi meritis! Verum [?] qo iustificatus extra
sacramentum [?] moriens [?] consequenti gl[ori]a ex Christi meritis.
Non enim minus efficacia Christi merita [?] iustificato extra sacramentum
q[uam] iustificato in sacramento [?] q[uod] [?] adultus de [?] iusti[-]
ficatus in sacramento posse [?] gl[ori]a absq[ue] propriis meritis, [?]
q[uod] [?] [?] et absurdum. [?] [?]
de iustificato extra sacramentum. [?] [?] [?] [?]
[?], generaliter loquentes, [?] dicunt q[uod] [?] merces ac
[?] sui labores, quin distinguant inter iustificatus in sacramento
et extra qo [?] [?] nullum adultum de [?] salvari
posse sine propriis meritis sive iustificatus intra sive extra [?],
[?] [?] iustificatus extra [?] posse sine propriis meritis sal[-]
vari [?] qo [?] [?] [?] loquentes [?] q[uod] [?] ac
ceptum [?] proprius [?] sui labores et q[uod] [?] ex operibus;
[?] meritus [?] [?] [?] et merces, et [?]
demeritus [?] et [?] ac [?] [?] meritus

meretis Christi merces meriti et meritis solus hegesime Christus Christi

hoc tamen non tollit quod Deus posset salvare de facto absque prae-

ævisis meritis et sic ex meritis Christi &c.

406 Arbitror quod aliter sentit de hoc Concilium authoritate

Tridentinum sess. 6 can. 32 asserentis: si quis dixerit hominis justi-

ficati bona opera . . . . non vere mereri augmentum gratiae, aeternam vitam,

et ipsius vitae aeternae, si tamen in gratia decesserit, consecutionem

atque etiam gloriae augmentum, anathema sit. Ubi sic: Concilium loquens

de merito bonorum operum justi asserit vere mereri

vitam aeternam atque etiam gloriae augmentum: quod ergo in meretur justus

per bona opera vitam aeternam ac gloriae augmentum. Sed justus per bona opera

meretur de condigno gloriae augmentum: quod etiam meretur de condigno

vitam aeternam, atque per consequens vitam aeternam [illegible] gloriam: quod justus

Christo Tridentino non meretur de condigno de facto [illegible] gloriam. Ubi constat

[illegible] meritis justificantis, quia sicut Concilium sic [illegible] vitam aeternam

non eligit augmentum gloriae seu vitam aeternam: de hoc enim augmento

separatim loquitur et constat ex canone praescripto quod per hoc

vitam aeternam [illegible] eligere [illegible] gloriam [illegible] [illegible] dicentis [illegible]

[illegible] indistincte et sine causa [illegible] facto loquitur in eodem

canone de augmento gloriae cum loquitur non quod in dicta [illegible] gloriae

[illegible] justorum meritis nihil aliud esse per [illegible] correspondens

[illegible] gratiae subsistenti et augmentum gloriae correspondens augmento gratiae: sicut in dicta

[illegible] caloris [illegible] nihil aliud esse per [illegible] calor et caloris

augmentum.

407 [illegible] Concilium in praedicto canone loquens de meritis

bonorum operum justi in gratia non dicit talia opera mereri gratiam

et augmentum gratiae sed tantum asserit mereri augmentum gratiae: quod solet gratia

justificans non cadit sub merito de condigno; loquens vero de merito

talium operum in gloria, asserit mereri vitam aeternam seu gloriam atque

etiam gloriae augmentum: quod aliter sentit Concilium de merito operum justi

in gratia sanctificantis ac in gloria: [illegible] cum non sit eius mens sentiret

cur^a utrumq, eadq etiã mox loquereti; loquimus tamen modo
solare diuerse ut constat ex eis verbis tum sic: si n̄ possit
ee diuersitas in eo q talia opa merentis augeat grãm
et n̄ augeat gloriam, et e contra: scilicet sequitur q asserit me
ut utrumq augeat, quo diuersitas tibi stare in eo q talia opa
merentis vere et digne ta gtã et n̄ sit gra: q^a l^a gla
cadat de so x^a scilicet sub meritis de digno. Ibi l^o: in
opposita sa multis hoc aut utrumq consequereti in hac so
videa totã gla ut corona: so gra augetur gla est ut corona;
sa vo gra est ut hereditas. Si hoc e pary sentaneus ci
tato Scilicet ob mux dicta: quo.

408 Nec dicas iustum posse mereri tã gla de
digno, n̄ gtã differentes ad tã iustificationem so q bona opa subse
quentia so iustificatione: nam contra e l^o quo l^a gla cadere se de so
sub meritis digni. Contra 2°: opera subsequentia tã iustificationem
n̄ merentis tã gra sanctificantis quae tã supponit in subiecto iustificata
si so merentis augeat tales gra: quo eiusmodi opa n̄ meren
ti tã gla si so gla augetur: nam sub augeto gra n̄ est l^a gla
si augeatur gla, ita meritis augeti gra n̄ e meritis tã gla, si
augeto gra: quo l^a gla nunquam caderet de so sub meritis digni
si semper daretur ut puram hereditas: q ut dixi pary senta
neus e tã dicto.

409 Probatur 2°. Scilicet ob auctoritate S. Thomae 1^a 2^a q 112 art
2° ad 1 aferentes: preparatio hominis ad gram habendam, quaedam e simul cum
ipsa infusione gra: et talis opa e quidem meritoria, sed n̄ gra quae
iam habet, sed gla quae nondum habet. Sicut loquitur Antiquus S. de
ipsa dispositione quae est ultima dispositio seu preparatio ad
tã gra e simul tempore cum infusione tã gra: Immediate autem post ea
quae de ultima seu dispositione ipsa e n̄ ultima de
gra et coeunti quae se ee prior tempore q l^a iustificatio de qua
dispositione subiungit: ista n̄ sufficit ad meritum nondum habere q gra acceptata.

Mos sic go X. B. Thg. ideo a tuo peccatoris n. merenti gl.
q.a e ty hois n. dy cessati go ideo Stus ppter merenti g.
q.a e ty hois cessati go Stus merenti de digno gl. i mer
ly eny q demegat a tuo decet Stus. denat aut a tuo
merity de digno sic eng ad hoc requiri q hoc sit
cessaty decet go Stus in gl. merity de digno ete
rea decet Stus in gl. merity q denat Stus in
ly gra; sed sic denat Stus ut ly gra merity de dig-
no ny Stus meretr de digno ly gra go decet Stus
in gl. merity digny tuy cessat effugiy, solo X. Thy
dicere quae Stus merity digny in gl. at n. loqui de
ly gratia de augto illy sed dra. D. Thas loquitr de gra cor-
vente hoi cessato q ly gra; sed hac e sola gla et q. illy augty:
augty eny gl. n. est ly gra sed augto gra: go loquitr non
de augto gl. sed de sola gla ess. D. Thas loquitr de gla qz
in dy fieri et corret gra; ypz cy fieri; sed gla corvens
gra qua cy fieri e sola gla qua sequr gra tunc cy fieri
e ly la gra: go loquitr ly de sola gla e coneri ista cadit
sub merity digny Stus.
410. Probatur 2.o dico a gra ly illa digny in
eodz instanti qd in q. possit habet requid requiritr at sit mer
tory de dig.o ly gla: go illy de digno meretr: prob. ans.
ly ille in sto instanti e liber bonesty supernalis et frady sen
digtaly la gra sanctificante go ans. que al cetera pstat et prob.
q ad digtly la gra infundetr hoi et lethale remittitr
in sto instanti illy ly: go ipse in illo instanti digtatr la
gra ans pstat q Stus e ultima dispositio ad ly gra et
remissiz lethalis unde dixit cone: q nihil aliud pe defide
meri at ly in eodz instanti digtatr et digne mereatr ly
gl. in illo go instanti valt desidare Stas virtua inuz in
quorz lo aligr Stus at dispon ultima ad ly gra sanctificante, in

2º ellegitur 1ª gratia infusa subito et in 2º remissio culpae deletha
bilis: in 1º se ellegitis Christi ut meritoria de congruo tum gratiae
non vero ut meritoria de condigno tum gloriae: quia pro illo 1º gratia
nunquam non dum ellegitur condignata per gratiam, cum pro illo non dum ellegatur
gratia: in 2º vero et 3º sub[?] simpliciter ellegitur tum Christi condigna
ta per gratiam, et meritoria de condigno tum gloriae, quia tum ellegitur
gratia et remissio culpae.

411 Sed 2ª dubio: Christi non mereretur de condig
no tum gloriae in 2º instanti tali sub divisione. Affirmative est Christi Sed
3ª sub[?] quos sequitur P. Oviedo. Probatur 1º: ideo Christi mere
retur de condigno tum gloriae in 2º instanti reali, quia in 1º non posset
illam de condigno mereri, sed ... in 1º: ergo non mereretur illam in
2º. maior est fundamentum ...; minor constat ex natura potentiae et
cum legitur. probatur 2º: si ... mereretur de condigno illa Christi
in 2º instanti reali, etiam augmentum gratiae et consequenter gloriae: ergo non mereretur
de condigno tum gloriae in 2º instanti. Consequentia patet; quia nunc ... meritoria
de condigno augmenti gratiae non correspondet 1ª gloria sed illius augmentum
probatur antecedens: si in 2º instanti poneret hoc tum meritorium ...
a Christo, mereretur per tales tum augmentum gratiae et gloriae, non vero tum
gloriae: ergo similiter tum Christi in 2º instanti mereretur de condigno
augmentum gratiae et gloriae et non tum gloriae. antecedens patet: quia actus tum meritorius
positus ab hoc antea infuso et in iustitia generante est
meritorius de condigno augmenti gratiae et gloriae, non vero tum gloriae: unde
cum legitur: quia ... accensus est et de ... se habet quantum meritorius
in illo 2º instanti sit Christi eadem quae existit in instanti ante, ... sit
alius tum ratio ... et ... exerere in 2º instanti Christi.

412 Probatur 3º dubio: si Christi in 2º instanti me
reretur de condigno tum gloriae, tum mereretur illam ... divisione, ...
... sub ..., ... sub, sed ... est: ergo non
mereretur in 2º instanti de condigno tum gloriae. maior constat a sufficienti par
tium enumeratione. probatur minor quantum ad ...: 1ª gloria non est debita ... aeterna

q, ut duo illa, scilicet quod ex maiori aut minori conatu fuerit effectu
gratiae (in 1° enim casu quod infundi maior aut minor gratia, quia
fuerit maior aut minor dispositio concurrentis, ac per inde etiam gla-
ent ergo maior aut minor) sed durare utrumque in 2° instanti
est æqualis in omnibus quae in eo est, et durare sed 2° instanti quod nec ulli
altera rōe durans in 2° instanti mereri de condigno 3 gloriam probatur
eadem minor quia ad 3 gloriam sed altera rōe sunt entitatis prosequitur me
ori de condigno 3 gloriam in 1° instanti ergo mereretur illis in 1° quia
non in 1° ut afferunt aliud quod nec in 2° probatur maior utroque
ad entitatem eadem est in utroque instanti et eadem gratia sanctificans quod
sanctificatio ponitur minor quoad 3 gloriam altera quae ad entitatem et durare
sub omnibus dicit requisitis ad meritum condignum 3 gloriae quae non sit
in 1° instanti quod ergo ista posita non mereretur de condigno 3 gloriam
in 2° instanti probatur ans. in 1° instanti est entitas utrumque, gratia sanc-
tificans et remissio peccati sed nullum aliud requisitum ad meritum condig-
num 3 gloriae quod altera ut in 2° instanti nullum dicit requisitum
ad meritum condignum 3 gloriae quod non sit in 1° quod altera nullo
modo mereretur de condigno 3 gloriam in 2° instanti sed in 1° ergo
obiectionibus ratis.

C. 3. Obiectionibus respondetur.

413 Prima est: 1ª gloria est 3 gratiae iustificantis, sed hac
non cadit sub meritum de condigno, sed de congruo ut diximus,
quod neque 1ª gloria cadit sub meritum de condigno. Probatur 1° rōe
gratiae acceptantis hoc ad 3 gloriam sed hoc accipit 3 gratiam gratis
et non ex merito de condigno quod acceptatur ad 3 gloriam gratis
et non ex merito de condigno. Probatur 2° in eodem instanti in quo
iustificatur homo non potest expectare 3 gloriam ex merito de condig-
no quod in tali instanti nequit esse de condigno mereri; probatur
ans. expectans ille ex merito de condigno supponit meritum de
condigno, sed in illo 1° instanti nequit supponi meritum de condigno ac

fuisse ante eet hoc in totali ge hoc in illo 1.o insti
uisscos expectare nequit ly glq ex digno. Ipsi confessio
nro coq: dignitas est q Xtus non possit eligi dignata per gram
vero nec ad ly gram q aquietant ut mereretur de digno ly
grq: at pe eligi ut dignata per priorem ad ly glq ut coroq
414 ly pp. retorqueo: vi ly grq acceptatur hoc
ad ly glq sed hoc acceptatur ly grq gratis est non ex iure hereditario:
q in hoc nullus est ius ad ly grq go etq acceptatur ad ly glq
gratis est non ex iure hereditario: go non acceptatur ad ly glq
ex vi ly grq: hoc eq denuit hoc ius ad ly glq ut hereditas di
recte digno maris: vi ly grq acceptatur ho ad ly glq tanquam ad
hereditas sed tanquam ad coron nro; est ipsa more nro coq. In hoc
sed Xtus dispositio pe offendam ly gra iussans & se sumpta, est
Xtus ut dignata q ipsa grq: vi ly grq & se sumpta accep
tari hoc ad ly glq ut hereditas: q dnue est adulto et infanti
1.o assignata: at aen vi Xtus ut dignata q ly grq accep
tari adulty ad ly glq ut coroq merito de digno: unde dupli
ex titulo acceptatur ad ly glq mery ex iure hereditario, vae
ly grq & se est sui ex merito de digno, vae Xtus ut dignata
q grq: Nec cpplad aliq est in eo q ex dupli titulo acceptari
ad ly glq: ees eq fateri hoc tenet in acceptione diuina
hois adulti ad augy glq: hoc eq correr ut hereditas augo
grq est sul ut corona merity de dig.
415 2a Ipsas retorqueti: hoc in eode insti
in quo iussatur nequit expectare ly glq ex merito de digno
pp Xtus: go in tali insti nequit Xtus mereri etq de di-
gno ad ly glq. probo ans: expectatio ex merito de digno pp Xti-
tas supponit Xtus ut merity de digno: sed tunc nequit sup
poni Xtus ut merity de digno cy pro insti ante non eet Xtus:
go. Decede nro ans: ad pbas digno maris: expectatio glq
ex digno supponit merity de digno pp priori ad glq quiq ex

peccati gdo, et priori ad instans in quo speciali nō defuo
merz et in illo insti vale necum supor merity de condigno
et priori ad instans in q expectati gdo: et priori ad glam
quz expectati, nō merz ē cog. sub distrone malesig e: quum
et in insti ut expectati gliae merito de condigno, ni requiri
q merity obligati et priori ad instans ut sufficit p obligati
et priori ad glam.

416 2ª obiio: Dno illa qui speret ab hoc instanti
et merity de condigno bet speere ab hoc instanti qo Dno illa
ni mereti de codig tq glam. mor pstat ex D. Thoa 1ª 2ª q 67
art 2 ad 3 ubi desquens distres quersos creare ad Dey inquit
alia quersio ē qua e merity beatus: ē ad hanc requiti hr
talis gra que ē merito prius. Loca bene. Mar aut probi:
ut ille tq speret ab hoc instanti, beret obligi hoc instantis
et priori mare ad tq: et ni ita everit, imo potq ē contra ille
superq tq obligari et priori nz ad instans ey sit ultima dis
positio ad instans qo ni speret ab hoc instanti ē caret ni
mereti de condigno tq glam. Desquo mare: ille tq ni speret
ab hoc instanti ut prio efeuo obliq tq gdo; ut prio dignio
obliq tq nō mare. Desquo mire merity condigny bet speere ab
hoc instanti ut prio dignitate tq merito gdo; ut prio efeu
nō mare ē cog.

417 Ad mare pro desquo mare: ut tq speret
ab hoc instanti tanq a prio efeuo obliq beret obligi hoc
instantis et priori nz ad tq gdo; ut speret ab hoc instanti
tanq a prio digniio, beret obligi hoc instanti et priori nz
ad tq subdistinguo: et priori nz ad tq ut dignitaty gdo: et priori
nz ad tq q se nō mare. Desquo mire: hoc ni obligatiuus
faty et priori nz ad tq q se gdo: ad tq ut dignitaty nō mire.
Desta subst sufficienti probe ē cocendi nō ultimq illacem
prius efeuby obliq tq e hoc cy auxio gre; prius vero dignitaby e

1a gra necessaris ad q ultimo disponit talis ds: unde ille ds qz se formaliter e prior natura gra necessaris; ut dignitas vo e posterior natura q ipsa gra, qr hec e pars integra tuens ds in ee dignitatis; pars autem e prior q totu. Admissimus go de condigno n requiri gra sanctificans ut princ effect sed so ut dignitatibus: et ita bene intelligi Andreas in arg. allegatis. Recolatr n 261 et 262.

418 Instas: ad meritu condignu n sufficit gra posterior natura q ds qz se: go nulla e solutio. confirmatur ans: ad meritu condignu requiri dignitas personae operantis pro ut operantis, sed ad hoc n sufficit gra posterior natura q ds qz se: hec enim supponit ds pro priori ne et coeter supponit personae pro ut operantis go. Rx: dignitas resultans in ds ex gra natura posteriori n sufficit ds ut ab hoc e: go n sufficit ad meritu de condigno. ans patet: ne so pro 1o instanti ne intelligens ds ut ab hoc e; in 2o tamen instanti ne quo ia intelligeri gra so intelligeri ds ut qd receptu in hoc, unde in 2o instanti ne n intelligitur hoc ut agens sed so ut patiens. confirmatur contra meritu condignu dicit [illegible] actus hois ut ab hoc e (dicit enim fr ds vitalis ut vitalis e quia manans [illegible] et effluxe actus ut ab eo e) deinde meritu condignu dicit condignitatem talis actus go dicit condignitatem actus ut ab hoc e; sed dignitas posterior natura q ds qz se n e dignitas actus ut ab e sed so e dignitas actus ut qd receptu in hoc e: go eiusmodi dignitas n sufficit ad meritu condignu. Ad ans ad probationem distinguo maiorem: ad meritu condignu requiri dignitas personae operantis pro ut operantis, reduplicatione cadente supra 1m instans vale in quo operatur, concedo; cadente supra 1m instans ne in quo intelligeri ut operans nego maiorem: sufficit enim ad meritu condignu dignitas in persona operante pro eodem instanti vale in quo operatur; n vero requiri pro eodem instanti ne, nec pro priori ne ad [illegible]. Distinguo deinde minorem: sed ad hoc n sufficit

in dio fu dispositos gra posset nara q ly de se dr: in
lo fu dispositos no merz et coq. ssine pt ad dz.

411 3a obcio. si dtio illa eet meri
toria de digno mereretr de digno aug grz et coon
ster glz: go etiq si eet meritoria de digno adhuc
mereretr de digno ly glq. Coa ligt: merity eis digny
augti glz n mereti sd supont ly glq. ssbr ans lo: q sadri
dentiny vnalter asrat iustos p boa opa meri augmem
grz et glz. 2o q dtio illa dispafata p ly grz e ssoe
ssportiata ad augty grz tang ad ssonem. 3o: q hoo in otta
so vyti vali iustos het p roe ly grz ad ly glq tang ad here
datz: go si qd sse p dtios ills meri de digno ent vlterior
gra et vlterior gla; qd ey ills poterit exhaurire merity ille
in la gla si atq vali merito het ius ad illq. Ro ans: ad ly
ssbq dico dalu n aferere iustos p singla boa opa meri
augty grz; sd se deffre iustos p boa opa meri augty grz glq
et augty glz; q very e: na p quedq boa opa mereti iusty aug
ty grz et glz et p alia boq opq mereti ly glq, sdz p opq
de q in ssenti: sut very e ssry pecunia sna pparare
sbi duos sbros qrs pecunia It pparet altry et altry pe
cunia lb.

420 Ad 2q ssbq no ssposiios qt cy la gra data fue
rit entuta illis dtios tanq vltimo dispoentis et de q
quo merendis ly grz, data fuit la gra sca mensurq et
ssportiog illis dtioq, et ista exercuit et exhausit totq
suq caaltq, q poterat exercere in orde ad grz, in la gra
sufficiente: vnde augty grz excedit ssportiog mensurq et
caaltq illis dtios ac pinde etiq et dispafata p ly grz
nequit meri augty grz et glz. Ad 3q ssbq so anti noam
qt in lo iusto mereto de digno augty grz et glz, bdy
augty glz: et hereditas quin hoc obstet et beati sint

ut corona: deinde ut iustus qui alijs merceretur augmentum gratiae et gloriae non sufficeret quia ipse hoc indigeret, sed requiritur quod habeat ex se habeat proportionem ad augmentum gratiae et gloriae; at autem hanc proportionem non habet, ut nam dixinus, ut mereatur augmentum gratiae et gloriae per suam gloriam.

491 Instabis: ideo iustus ille non habet proportionem ad augmentum gratiae quia in sua gratia a iustitiae adequata exhausit totam suam proportionem quam poterat exercere in ordine ad gratiam sanctificantem; sed quod iustus ille post gratiam sanctificantem quia suam gratiam exhauserat totam suam caritatem quam poterat exercere, ergo in sua gloria: ergo quod consummatus suam gratiam non habet eam proportionem ad meritum de condigno suae gloriae. Contra mihi: ideo iustus ille post dignitatem quia sua gratia exhauserat totam suam caritatem in ordine ad gratiam quam eam ultimo dispositus fuerat et meruerat de condigno suam gloriam, sed etiam vel meruerant suam gloriam; sed eius meritum condignum augmenti gratiae et eius sed meritum condignum augmenti gloriae, etiam meritum condignum suae gratiae erat meritum condignum suae gloriae: ergo quod consummatus iustus qui sua gratia exhauserat totam suam caritatem et proportionem in ordine ad suam gloriam: ergo non poterit tunc mereri de condigno suam gloriam. Ista maior de condigno merendi exhauserat caritatem quam poterat exercere ut meritum de condigno in sua gloria: quod quam poterat exercere ut meritum condignum in sua gloria non minor est consequentia. Ad probationem minoris ipsius permissi distinguo consequens sed tacita distinctione.

492 Instabis: sed iustus ille si exhauserit caritatem meriti de condigno in ordine ad gratiam sanctificantem: nunquam si de condigno meruerat suam gratiam ergo adhuc poterit mereri de condigno augmentum gratiae. Probatur consequentia iustus ille exhausisset caritatem quam poterat exercere de condigno in sua gloria non obstat ut possit eam consummatus mereri de condigno suam gloriam: ergo quod iustus ille exhausisset caritatem de condigno in sua gratia non obstabit ut eam de condigno mereatur de condigno augmentum gratiae. Ista minor si esset nego consequentiam. Ad probationem distinguo antecedens et nego consequentiam. Disparitas constat ex ipsa instantia: nam ante loquitur de ordine ut meritoria de condigno et de condigno eius de gloria; nunquam sed: consequens vero loquitur de ordine ut meritorium de condigno

ꝯ de ꝯditiõ ou eadem qua ꝑ diuersis, sed de ꝯgruo ac ꝯ
de ꝯdigno ou augti. Ergo idē ꝑ posset mereri de ꝯgruo ꝯ ꝯdi-
gno idē medt formis, at in eu ꝯditiõ qt hoc ñ excedit ꝯ
tra ꝑ; ñ tamen se mereri de ꝯgruo au formis ꝯ de ꝯdigno
augti tales formis; qt hoc ẽ supra ꝯportiones talis ꝑ.

423 Sª obiectio: sª gra sufficiens necessit ꝯdigni
ue illy ꝑ in sᵒ instti vali sufficientis: ergo ꝑ ille necessit mereri ꝯ
digne ꝑ qui in sᵒ instti vali sufficientis. ꝑbo aus: sª gra in sᵒ
instti vali ẽ nata ꝑfectiones ꝯmoe ꝯ ꝯmoes formis; ꝯ gra
nata ꝑfectiones tu ẽ que ẽ formis ꝑ, necessit ꝯdigne tale
ꝑ: ergo. Mar sit neg ꝯmo illa ẽ ultima dispositio, ꝯ mer
illy de ꝯgruo in illo sᵒ instti ou ꝑ gra, ꝯ caeterum ista ẽ na
tura ꝑfectiones ꝯmoe ꝯ ꝯmoes formis. mur aut ẽ contra doctri
na ex n. 250: unde con ꝯsit. hoc ẽ fundamentum ꝯcredo,
ut afferat ꝯmo illa mereri quo de ꝯdigno ꝑ qui at ñ in sᵒ in
stti vali sed in 2ᵒ: afferit ey in 2ᵒ instti vali ꝯseruari gra suffi
ꝑ independenter a ꝯmoe: ꝯmo eny sed dispositio ꝯ mereri de ꝯgruo ꝯ
ꝑ gra sed sᵒ instti, ideo ꝯ in 2ᵒ neq ee gra nata ꝑfectione ꝯ
ꝯmoe neq ꝯmoes formis: unde in 2ᵒ ꝯsut ... q erit in sᵒ
ut gra ꝯdiget ꝯmo ꝯ ista merendi de ꝯdigno ꝑ qui. ꝯtra
hanc ꝑ ꝯcedit contra 2ᵃ ꝯdo.

424 ꝯtra obiectiones uo ad ꝑbos dispositio mar
sª gra sufficiens ẽ ꝯmoes formis ꝯ ꝯ ꝯme tale ꝯdo: ꝯme tale; nego
ꝯsequentia mur: gra que ẽ formis ꝯme tale, necessit ꝯdigne ꝑ cui
ẽ formis ꝯdo. gra ẽ formis ꝯme tale no mur ꝯ con. formis
ꝯme tale correct sibi merito ꝯdigno: unde supponit merity ꝯ
digni ad ꝯse ꝯdiy. ideo ꝯ necessit mereri ꝯtinuo merita de ꝯdigno
ꝯ formis ꝯme tale correct merity ꝯgrui ꝯ caeteri supponit me
rity de ꝯgruo ad ꝯse ꝯditiy ñ ꝯ supponit ad ꝯse ꝯdy merity ꝯ
digni ideo ꝯ formis ꝯme tale necessit ꝯferre ꝑ in de mer
ito de ꝯgruo q ꝑ ꝯsupponit ad ꝯse ꝯdy, poterit tamen ꝯferre ꝑ in

ee de condig. q non dr supponere adiutorium desu... desiderandis.

425 2a obiicio: ex nostra doctrina sequeretur

hoc in 1a iustificatione mereri hominem gloriam de condigno non solum quando homo iustificatur ex-

tra sacramentum recepta per contritionem sed etiam quando homo iustificatur virtute sacra-

menti recepta attritione: consequens illos actus dispositionis ad sacramentum

qui exercentur simul in instanti in quo infunditur 1a gratia virtute sacra-

menti, sed eo ipso illa attritio condignificatur per gratiam quam merebitur

condigno gloriam. Item si minister sacramenti frequentius actus eliceret tempore

infusionis gratiae per sacramentum: et ita cum eveniret attritio condignificari

per gratiam nec mereri de condigno gloriam: cum tamen quando attritio exerceatur

simul in eodem instanti cum infusione gratiae, vero dispositio illius:

sequeretur hoc in tali casu mereri per actus de condigno gloriam

quod si totam, non: quod aliquam gratiam gloriae dedit. Ad primum dico mereri

desiderio mereri: illa attritio condignificatur per gratiam in ordine ad gloriam

quod aliquam gratiam dedit: in ordine ad gloriam quod si totam; non mirum est

cum contritio est iustificatio per sacramentum efficit maiorem gratiam, quae est

illa, quam attritio talis etiam condignificata posset mereri de condigno:

et ceterum tali gratiae mereri correspondet 1a etiam gloria maior, quae est

illa, quam talis attritio condignificata posset de condigno mereri: unde attritio

in eo posito iam condignificata per gratiam quae datur virtute sacra-

menti nequit mereri de condigno totam gloriam correspondentem

toti gratiae: cum tale homines exerceat postmodum actus illius

sed ad summum merebitur de condigno aliquam gratiam illius

gloriae; contritio vero extra sacramentum recepta meretur de condigno

totam gloriam sicut meretur de congruo totam gratiam: hec enim

sunt dati non intuitu sacramenti sed dispositiones. Dico 2a

[illegible] alia dona cadant sub meritum. Et an hoc possit sub-

meritum separari post lapsum, perseverantia sci. et bona desperatio?

§. 9a

An alia dona cadant sub meritum?

C. 3. An hoc posset fieri meri comparatos post lap-
sum, perseverantiae donum, et bona desperata?

426 Vrᵃ. 1ª. dicit justus supere est certum suos non posse mereri de condigno talem reparationem ... in 1ᵒ lapsu et in letale recidit habere meritum condigni de supernalibus. Deinde ne q. id posse comparare sic reparationem ante incidat in letale et quo adhuc est justus. 1ᵒ quia reparatio post lapsum et 2ᵃ justitia. Dico non cadit sub meritum condigni et decimus quod neque illa. 2ᵒ quia si justus per bona opera posset mereri de condigno hanc reparationem saltem peteret hoc fieri justificatus et bene salutaretur operando si posset mereri postea operaretur et daretur quod est absurdum. Inferitur est evenit si tale meritum admitteretur neque fit incidat in letale bene illi reparatio post meritum condigni positum ante letale. Rursus fit post reparationem et bona opera salutaretur iterum bene iterum illi reparatio et sic deinceps. Unde ad nullum letale debere eius reparatio sic bene et caetera quod posset mereri. 1ᵃ. sic procedit de merito digno et si est. An hoc dignus est justus posset mereri sibi de digno auxilia supernalia quibus si postea incidat in letale resurgat et reparetur? Affirmant, et negant alii et ipsa contraria sunt plures et graves Doct.

427 Sit dicto utraque sententia quae potest 1ᵒ. hoc in letali existens potest mereri de digno auxilia quibus reparetur: ergo etiam dignus justus est potest mereri de digno auxilia quibus reparetur si incidat in letale. Probatur hoc post letale commissum bene operando non ponere nobis impedimentum et talia bona opera merentur de digno auxilia quibus resipiscat; at justus letalis peccando ponere nobis impedimentum et per bona opera facta ante letale mereatur de digno eiusmodi auxilia. Unde Ezech. 18 dicitur si averterit se justus a justitia sua ... omnes justitiae eius non recordabuntur. Sidera bene cum 86. Ad istam: quia lethale non minus impedit meritum bonorum operum subsequentium lethale quam praecedentium,
ps.

fuit eius facit q opa facta ante lethale n. fuit ex opa viua sed
emortua, ita facit q opa facta post letale sunt emortua et n.
viua; nam letale sive et subsequens bona opa seu precedens
eque reddit hominem indignum omni bono apud Deum, incapacemque iuris apud ipsum
et reum amissionis bonorum operum spiritualium: ergo si hec non obstantibus n.
facit q opa letale subsequentia n. mereantur de congruo augmenta
ad operandum neque ad impetrandum vim operis letale precedentis. Verum forsan
alegata intelliguntur bene de bonis operibus que fecit iustus ante leta
le quatenus talia opa erant meritoria de condigno sive ex iustitia
apud Deum apud quem eiusmodi opa in hoc sensu traduntur collatione
dei perseverante impedimento peccati, n. vero sub ratione meriti de congruo
q compatibile est cum lethali.

426. Probatur 2o pars: hoc dei iustitia ē reddere et hones
te quod Deus precari et deceat sibi auxilia ad operandum si forte in
ciderent in letale: ergo hec oratio quoque meretur de congruo eiusmodi auxilia.
ant. probatur: quia ex nulla parte talis oratio displicet Deo, imo po
tius erit Deo gratissima: petit enim hoc quod est honestum, quidem
est auxilium supernale, petit ex honesto fine, scilicet ut resur
gat a letali et gratiam recuperet: porro quod petere eius omnibus
circumstantiis in oratione requiritur, scilicet quod fiat ex fide cum fiducia
perseverantia et in nomine Christi: tandem quod Deus auditur
illo esse ad petitionem: nam dicere, Domine mihi auxilia et quod
surgam si peccavero, non invenitur esse ad petitionem; ideo enim nil
ponit in re quod talis oratio facta a iusto erit meritoria
de condigno augmenti gratie et glorie et de congruo in auxiliis ad
operandum post lapsum: nam docere illam orationem esse iustam et hones
tam, licet nobilioribus non posse esse ipsum contra peccati operatione: quis
enim iuste et honeste docere postulare quod sibi aut in
dicat, quod repugnat sibi concedi, quamdiu pre
caveri.

427. Talis eiusmodi oratio ex impetratione vera auxilia

ad opianos qui eo merentur etiã de congruo quod pro requirat
merito quod ad operationes. meritum enim fundat ibi iustitiã quã
operetur ipso dat. quod merito congruo de quo loquimur non
fundat ibi iustitiã quod ipse. Si autem sermo sit
de iustitia late sumpta qua cum Deus sic ex quadam decentia et gratia
tam scilicet aliquid liberaliter, esse potest iustitia impetratione
ac merito de congruo: quod sit illa oratio ut petitio est, pro impetra-
re quod spectat; ita ut obsequij et pro meriti de congruo ex proprio
Dei decoris. Advertere tamen illas operationes non esse infallibiles: quia ex
ipso quod hoc peccat et aliter, deest illi perseverantia ad infallibilitatem operari
tandem est haec sic ex communi sententia fidelium quando maxime spes esse
unit de reparatione hominis qui post diuturnum tempus in vir-
tute fecerit infamiam incurrit in letale, quod de reparatione altera
qui non ita viriliter ornatus letale commisit quae maxime spes
fundatur non solum in eo quod pauciora peccata ille quod hic commiserit solum
est potissimum in eo quod longe plura bona opera ille quod hic exercuerat
Unde valde congruum est mirari boni dum quod huiusmodi opera moveatur
ad auxilia decenda pro reparatione.

430 Secunda pars inquirit an homo
possit mereri sibi donum perseverantiae in gratia? Supra perseverantia
ipsa supponere quod auxilium esse quod dati ad obtinendum gratiam habitualem
et etiam ipsam gratiam habitualem: sit perseverantia vel supponit vel producit
et causa quod producitur: atque si perseverantia comprehenderet tale auxilium,
certum est ex dictis hoc non posse mereri perseverantiam, sit mereri in-
terim illud auxilium ad ipsam iustificationem absque tale. Dixi, absque talem
quod auxilium ad ipsam iustificationem quae non sit absolute, pro ratione sit
merito de congruo sit post lapsum sit eadem destina-
tione de dicendum modo de auxilio efficaci ad ipsam iustificationem post
ipsam iustificationem. Supra dico perseverare in gratia usque ad mortem dicere
dicere, ipsum tempus influxum Dei in gratia perseverantia et
actione obiectum seu in quo possit petere ex parte hominis usque ad mortis

nō loquimur de 1º sensu de 2º. Respondet aut. se dicere quod hoc post vocationem nō peccet usque ad mortem: 1º si post vocationem moriatur, ante quam peccet bene operari, et coeteris quin habeat aliquod auxilium efficax post hanc vocationem. 2º se dicere ita ut post hanc vocationem habeat omnia auxilia efficacia ad omnia praecepta adimplenda, quae omnes superet tentationes et postea decedat. De perseverantia in hoc diximus sicut idem dicendum, quod nunc diximus de 1º auxilio efficaci post vocationem. 3º tandem se id dicere ita ut hoc post vocationem habeat successive plura efficacia auxilia, quibus quoties occasio postulaverit, servet singula praecepta, tentationes vincat omnia.

431. Sit 1ª conclusio: iustus potest mereri sibi de condigno illa auxilia quae simpliciter necessaria sunt ut possit vitare omnia mortalia et perseverare usque in finem et gloriam assequi. Probatur quia qui potest mereri de condigno finem potest mereri condigne media simpliciter necessaria ad finem. Sed iustus potest mereri condigne gloriam quae est finis, ergo potest mereri de condigno media simpliciter necessaria ad talem finem quae media sunt auxilia ad posse vitare omnia letalia et perseverare usque ad mortem. Unde semper iustus posset de condigno mereri illa auxilia quibus tamen perseveraret, si vellet. Quia iustus salutariter operantur quod deest ut mereatur de condigno auxilia eiusmodi ergo. Hoc tamen nō ita intelligendum est ut iustus per omnia haec mereatur omnia auxilia sed per varios [illegible] habitos mereatur eiusmodi auxilia successive habita: et loquimur de auxiliis sufficientibus. Intelligitur de auxilio sufficienti simpliciter necessario ad posse perseverandi, nō vero de auxilio omni sufficiente, nō simpliciter necessario, utpote [illegible].

432. Sit 2ª conclusio: iustus nequit mereri de condigno totam collectionem auxiliorum efficacium quibus tamen infallibiliter perseveret. Probatur 1º: in tali collectione includitur hoc auxilium efficax post hanc vocationem; sed hoc nequit cadere sub meritum condignum, ergo. Probatur minor: quia nō est hoc quin mereatur de condigno tale auxilium, quod vita

Pos anq supp eet ty mare ille qque hoc ultimo se
disposuit ad ty gra sed ipse se mereri de congruo ty gra
et idq e ty gra go. Cfr sl° ille ty ex se et ex dicta fm
soe se ordinat ad infusiones ty gre ad q ultimo disponit
et ex coentr ad ty gra sed ty auxiy post infusione ad nel
hory sibi se ad pseverare gre receptæ: go n. cait sub
merito ddigny illy ty. Cfr 2°: nq si ille ty mereret
de ddig tale auxiy eff. nemini eta iustifato denegaret;
sed plures sunt post ty infusione letalis pecant ante q saluta
rem perderet et coenter illis denegat tale ty auxiy eff
go ipsa n. cait sub merito ddigny.

433 Sed etq exclusa ab illa collec hoc
sta auxio pbt 2ª pte: si iusty posset de ddig mereri eiusmo
colleo ty illy mereret p any ty meritory l p colleo om
niy eta det p hunc ty mereret auxiy eff ad pseveran
ty hodie et sic deinceps ad morte sed neutro mo id fieri p
go. pbt mai q ad ty pte go. si p uny ty fieri poet, seque
ret iusty ex supposione tali ty n. posse pecare letalis
p toty vite tepy sed hoc e absurdy. Apne alioq alnos tq
scripti et pp de incertitue pseverang. Sequela e pbta exp
riq multis post eximia sante ceciderunt go. pbt eade
mai q ad 2ª pte q̄ lt n. p uniq ty sed p colleo me
reretr collec eiusmo auxiory mact eade difficultas nq
q h ty mereretur auxiy eff ad observandy hodie vg. ps
cepty ty letoq graue superandq deinde pstalg observan
mereretr auxiy eff ad victoria crastig tla. go eff
supposione l ty meritory n. poet deincepf letalr pecare.
Cfr 3° q ad utranq pte: sequeretr
eq hoc ex vi sui meriti quasi pservari in gra et pstat ex
pbde: q e etq absurdy.

434 Probat iusty n. p quecunq ty meritory

mem de condig eiusmod auxilia prius ex doctrin. 1. vg erroicos. Sed dra
ed 1o. id est gratis dicti: quia nullius indictiis, vestigium nullus
extat unde hoc nobis constet. Quod ad vg erroicos quid p
my mereatur vel probat: quod primus e mar gen et mar
gia in ea opere quae ei coheret tuis a eroico. Probatur 2o. pro
res est post erroicus fands et coedi post multos vg erro
cos virtutes coherunt ergo res vg erroicus correct condig
tale primum. Ex dictis probatur a quaedam dele: quia merita
condig habent proportionaliter sibi primus in augmento gratiae et gloriae
in auxiliis simpliciter maius: ad hoc est ex natura sua ord
inantur eiusmod merita ergo ad colleg auxiliorum efficacis
quibus tu infallibiliter fiat perseveretur: hoc est est donum perseve
rantiis et excedens proportiones condignae talis meritorum.

§ 5 Tertia dele: nullus potest mereri sibi
de congruo colleg eiusmod seu perseverans finalis. Probatur perseveran
mod expetato supponit gratiam sed talis q habitus in operando:
ergo ex parte principii dato quod requiritur ut possit cadere
sub merita operantes sed non sub merito condignus probatur dicta
gestura. Confirmatur: orationes facta pro perseverantia e iustificata: ergo potest im
petrare quod petit ergo potest etiam mereri de congruo perseverantiam. Ans
constat in oratione dominica in qua nihil petere aliud
quam perseverantiam possit ut loquitur Aug de dono perseverantiae
lib 2o. pope medio. Sed autem contra negatur: orationes est pro impetr.
impetrando necesse est iusta 2a vero pro a prandi:
in oratore est ad quod requiritur ad impetrare quam ad merita
de congruo: hic est duo sed disjunctim ex eorum impetratio re
spiciat oratis sub ratione petitionis praescindendo a ratione obsequii
de congruo vero respiciat illis sub ratione obsequii. Quod probatur
ratione ex Aug quia lib de bono perseverantiae cap 2 et 17 satis
ostendit posse nos orando impetrare perseverantiae donum
et cap 6 loquens de dono perseverantiae inquit: hoc ergo dei donum

suppleri emereri potest.

436 Sed 3a quaestio interrogat an haec possint mereri sub bona temporalia? Haec bona possunt considerari duplici modo: possunt considerari prout conducunt ad gloriam aeternam. 1o modo prout bona quae solum sunt bona: quae ut bona solum sunt ut nunc sunt sub ratione temporalis. 2o autem modo prout bona simpliciter quae conducunt ad aeternam gloriam supplenda et ut bona hic qualis est ultimus finis. Dico 1o: homo sive peccator sive iustus potest ...., non valet moraliter bonum mereri de congruo bona temporalia quae sic spectata sunt: probatur: ad quod Deus propter ... inter ... ...nem moraliter honestum prout ... non ... moraliter honesti nullus ...uus est propter talia bona: ergo cognosci bona ita considerata possunt cadere sub merito congruo talium bonorum.

437 Dico 2o: iustus et ... supernaturaliter potest mereri sub de congruo bona temporalia prout conducunt ad gloriam aeternam. probatur: iustus potest mereri sub de congruo auxilia supernaturalia etiam efficacia ut constat ex superdictis sed bona temporalia prout conducunt ad gloriam numerantur inter auxilia, nempe externa: ergo. Probatur: bona temporalia prout ita conducunt possunt honeste postulari et impetrari: nam quaerite regnum Dei et iustitiam eius promissa sunt a Christo Domino capite 6 Matthaei: haec omnia adiicientur vobis, scilicet quatenus vobis non obsunt sed prosunt ad aeternam salutem gratiae: in viatore enim quod sufficit ad impetrandum sufficit ad meritum congrui: quod si cognosceret bona ut ita conducunt essent alicui supplenda naturae ad posse perseverare (quod creditu difficile est) tunc etiam caderent sub condigno iusto sicut diximus de auxiliis sufficientibus supernaturalis.

438 Colliges 1o iustum posse aliquando mereri ... ... valentem ... quod ... ... sunt mala hic prout ut nunc sunt mala ... possunt tamen cum bona simpliciter quatenus conducunt ad gloriam aeternam. Colliges 2o bona temporalia ... ... non cadere sub merito supernaturale ut tale quia ut talia sunt indifferentia ad aeternam ... non aeternam gloriam sunt meritum supernaturale ut tale

strate ordinatur ad gloriam, ad aliquid quod strate conducat ad gloriam ergo. spea bona temporalia possunt non solum non conducere sed potius obstare ob pravitatem illorum cordis: unde saepe coelestis demanda et spiritualis cum se gerunt. Observa Deus promisse populo Hebraeo, verbo temporalia bona si legis praecepta servarent; non quod ei ignoret bona ipse sint pravis superstitiosis mandatoris observari, sed quod ea in figura agebantur illis. Unde carnali populo Israelitico deus ingiandi promittunt temporalia bona ut figurarent bona supernalia et spiritualia quae Deus nobis promisit conferenda pro bonis operibus nostris.

c. 3 solvuntur argumenta

C. 3. Solvuntur argumenta

439 Contra dicta in 427 opponitur 1º: iustus per letale retractat virtutes et eius meritoria quae ad letale processit, ergo ... non merita [illegible], et caret reviviscentia meritorum ... post lapsum. Distinguo ans.: retractat virtutes et meritoria procedentia, sicut meritoria de condigno, dico; sicut meritoria de congruo, nego ans. et cons. ... retractet alios non probat tollere ab alio vos merendi ... [illegible] eius ... meritoria de condigno et postea ponere cum eandem ... venialis ... male: ... retractio est ... tollat ab altero vos merendi de condigno ... venialis male non tollit meritum de condigno ... in ... letale sit ... retractio ... procedentia et tollat ab illis vos merendi de condigno; quod hoc est letale ... non tamen auferet vos merendi de congruo ... et ... letali.

440 Contra dicta in 431 opponitur 2º: si iustus potest de condigno mereri auxilia sufficientia simpliciter necessaria ad ipsum perseverare potest de condigno mereri auxilium non solum excitans sed etiam concomitans, sed nequit mereri hoc de condigno ergo illa.

mar qd auxiliu concomitans simpliciter necessarium est. Primo quia si mereretur de condigno auxilium concomitans, per idem posset mereri de condigno alia bona: quia eius meritum de condigno auxilii ad bona opera mererentur bona ipsa, sed hoc non est dicendum ergo. Secundo auxilia simpliciter necessaria tenent hoc in directum quod impediunt a merito, ergo non possunt esse premium meriti de condigno. Dicunt quo mare aut: posset mereri de condigno auxilium concomitans in tali statu sub conditione, si hoc non fecerit Deo: auxilium concomitans in tali statu et absolute non mare. Dicunt sic intus meriti et nos quoque. Probatur maius: quia conditio est de auxilio concomitante in tali statu sub dicta conditione: ita eius est sufficiens et simpliciter necessarium, non vero de concomitante in tali statu et absolute: ita eius non est simpliciter necessarium ad posse perseverare, sed ad tale infallibiliter perseverandum ad minus. Probatur dicunt maius: si mereretur de condigno auxilium concomitans in tali statu per idem bona mereretur de condigno habere alia bona. Si sic in tali statu sub conditione non mare et meritis sub eadem conditione.

441. Quando homo per idem bona meretur de condigno auxilium sufficiens ad alia bona, sic meretur per idem bona posse habere alia: quod autem mereretur non sic posse, sed etiam habere debet mereri de condigno, non sic auxilium sufficiens ad alia bona, sed etiam efficaciter, sine quo bona non habentur. Sed quia auxilium efficax non cadit sub condigno sed sic de congruo, ita necesse hoc per idem bona mereri de condigno sed bona de congruo habere alia bona. Ad quod dicunt ante nos quoque: quia non obstat idem debere ex duobus titulis diversis ut patet quoque: simplex sic est in eo quia bonum ut merces omnia bona operatur ut meretur ad alia bona, ita eius alter illorum fraudaretur premio.

442. Obiectio contra doctrinam n. 431. iustus potest mereri de condigno quod Deus conservet bona gratia, quod scilicet conservet: quia potest mereri de condigno perseverantiam in gratia per totum annum: iustus potest mereri de condigno quod Deus augeat bona gratia: quia est quod conservet bona gratia annum constat in

merito aucto gre. Probr coa: qa e augeri tq gra q conservari: go si iustus pt mereri de condigno tq pcrit etia &. Distinguo ans: iustus pt mereri de condigno q Deus qtz e ex pte sua conservet tq gra do. quatenus conservet, nego ans et cog. Ad proba cons ant distinguo coensi eade distinctione et cog. Probe distinguo ans: qtz e augeri tq gra q conservari qtz e ex pte Dei do: q conservari absolute, nego ans et cog sub data distinctione. Deus qtz e ex se conservare tq gra e Deus ee paratu tq ad conservandu tq gra si qui hoc no steterit, id e si no posuerit obex pecci: et in hoc sensu conservao gre cadit etiam de se sub meritu condigni. At Deus absolute conservare tq gra e Deus ee paratu ad illam conservandu et hoc no ponere obex pecci; ig aut hoc no cadat sub merito de condig. ut dictu e, nec cadit q Deus absolute conservet tq gra. Quod aut conservare absolute tq gra, qtz sit q augere tq gra, id e maius donu et estimabile, pt: q augmentu tq gre stat cu eo q hoc postea in aeternu damnetur cu q no stat conservao absoluta tq gre et finalis perseverantia.

443 Dices: iustus pt mereri condigne nunq peccare letaliter go pt mereri de condig absoluta conservatione gre. Probr ans: iustus pt mereri de condig nunq posse peccare go pt mereri de condig nunq peccare. coa dist: qtz e nunq posse q nunq peccare. Probr ans: iustus merendo de se condigne gla Do gla secu affert nunq posse peccare go iustus pt merendo de se mereri de condig nunq posse peccare eo et pcrit mereri de condig nunq peccare ac proinde absoluta gra &. Nego ans. ad proba distinguo ans: iustus pt mereri de condig nunq posse peccare dependenter a condone q in gra decedat condo, independ ab ista condone nego ans et cog. ad proba distinguo minore sub eade distinctione, et consa minore, disto cons sub eisdem tis, nego cog et eius illat.

444 Si iustus mereretur de condig nunq letaliter peccare, eo ipso q pcret tale meritu absolute et independenter a condone

asequeretr nunq valeter pecare: et ad eius sequat merity 3
digny glae et coets impecabiltes, & eo ipso asequit statum
& aste glae et impecabilitatis: alioqui sequeretr damnatos nun
q meruisse de condig. Et asequerit gla et impecabiltes sub ratione
q pseveret usq in finem. Sed e aut meri de condig nunq pe
care valeter independet ab ora ratione et absq frustratos eo quod
q meri de condig nunq pose pecare depedet a ratione pse
verare et ex quo frustrati sunt ni asecuti glae et impeca
bilitis. Nec hinc inferas meritu glae aut pservaris vel gre
gratiae ex parte sui ee meritu condicionaty et ni absolute meritu:
Nam ex hoc inferetr sed solo sequitur q ad bene opere sola
tios primus prentes merito absolute tali pose impediri, valetha
be superveniens q mortificat meritu condignis procedens et efficit
q primus ex ni beati tali merito pcello sa

445 Obices 3o Mra Scholas n 439: si iustus posset
meri de condigno et eius impetrare pseverantia finalis, nemo post
eximius pservati et diuturnas sanctis cecidisset in letale; sed
oppositu constat: ergo iustus neq de condigno meri neq impetrare
pe finalis pseverantia. Ne marg. ingenti q attinet ad meritu 3
primus R. se ni dicitur q primus infallibiter pseverati, nisi accedat
divina promissio. Ni aut reperitur divina promissio de pseverantia
pferenda pst meritu primus illius. Et tam ni datur talis pro
missio via meriti de condigno, datur ni opus sub ratione pe
titionis sive sub ratione impetrationis. Xa illud Xpti Et petite et
accipietis. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vo
bis: inter gratia aut bona que possumus et bene a Deo pos
tulare e finalis pseverantia: unde qu orans ut impetrare
accedit divina promissio de pferendo q petimus coens e iustum
pose p orare impetrare infallibiter finalis pseverantia. Ad hoc ta
men adde requiendi: 1a ut oratio fiat ex debitis circunstantiis:
2o, q hinc unst e q ni fiat oratio sed aut ideis. Ora

ex ex circumstantiis orationis ad impetrandum perseverantiam in ipsa oratione gratia illi dispositi, & postea semper orare, & numquam deficere.

446 Unde infertur 1° iustum hodie vel eodem bene modo orantem non ideo impetrare infallibiliter perseverantiam quatenus in se, immo nec per longum aliquod tempus. Infertur 2°: iustum bene modo orantem posse impetrare infallibiliter perseverantiam in gratia per brevius aliquod tempus etiam si esset ultimum vitae. Infertur 3° iustum posse impetrare infallibiliter perseverantiam quatenus in se solum nunc per orationem bene modo factam, tamen tradere aliquid ipse ad non cedendum tentationi in praesenti occasione, vel ad servandum praeceptum &c. Infertur 4° quod licet iustus possit ita impetrare infallibiliter perseverantiam finalem, non potest esse certus extra revelationem de sua finali perseverantia: nam quamvis hoc sciat se posse impetrare infallibiliter finalem perseverantiam orando ex debitis circumstantiis, non tamen scit se ita orare, ac proinde nescit an quatenus in se sit perseveraturus. Infertur 5° illos qui post susceptam gratiam, immo & insignes sanctitate ceciderunt, non orasse aliquando saltem modo debito ad infallibiliter impetrandam perseverantiam. Ut 3ª quod possit iustus aliis promereri. Et resolvitur

§. 3ª

Quid possit iustus aliis promereri?

C. 3 Resolvitur questio.

447 Assero 1°, nullum purum hominem, etiam quemcumque iustum, posse in hac pendea mereri aliis de condigno gratiam aut gloriam. Probatur: Deus de se non ordinavit aut promisit merito puri creati primam gratiam aut gloriam alteri conferendam: sed ex ea promissio omnium primum esse propria sua ergo. Probatur 1°: de se gratia sanctificans habet aut ordinatur ad meritum condignum se ordinari in bonum conferendum subiecto illius tamen: ergo gratia sanctificans de se se obligat opus bonum in ordine ad premium conferendum ipsi habenti gratiam, non vero alteri. Probatur 2°: meritum condignum & premium illi respondens limitata: ergo de se premium esse non est mereri alteri de condigno. Probatur consequentia: quia premium debendum esset ex utraque parte, totum tribuendum alteri,

se gratiis et præsentaneis caritatis et aliis quæ inæqualiter ad spiritus sancti et gratiæ corporis Deo here [illegible] quod dixim[us] de merito gratiæ aut gloriæ aliquis et etiam in alteris donis supernalis. Dixi in affecto purus hos, quia Christus et meruit aliis de condigno.

449. Assero 2º: purus creatura de absoluta potentia constituta in alia providentia potest mereri de condigno gratiam et gloriam alteri. Probatur: potest Deus ordinare merita condigna hominis iusti de altero omnis ex pacto offerendi omnes alteri, nulla enim apparet repugnantia in eo quod Deus offerret gratiam hoc eo fine ut sibi mereretur augmentum gratiæ et gloriæ usque ad tale tempus ante suæ, deinceps vero usque ad suæ ortus mereretur in sibi sed aliis neque repugnat quod Deus offerret hos gratias tandem gratiæ quam ipse posset sibi, quod toto ante tempus mereri et allegare tale hoc ut pro aliis de condigno sibi ante tempus mereretur.

449. Assero 3º iustus etiam de facto potest mereri de congruo alteri quod quod potest sibi de congruo mereri et etiam amplius [illegible] Probatur ista de facto potest mereri alteri de congruo sed etiam gratiam talem absque tali, sed hanc respectivus mereri sibi etiam de congruo ut constat ex dictis 3. Probatur maior: iustus potest impetrare alteri sed etiam gratiam auxiliantis: ista enim est hostia et oratio quam postulatur conversio peccatoris (unde communiter dicitur quod Ecclesia debet Stephano conversionem Pauli) sed quod iustus orator potest impetrare potest etiam de congruo mereri ergo &c.

450 Confirmatur: quod alii merita de congruo in altero compellat cum ut est Lucæ 5, ubi dicitur quod videns Jesus fidem illorum qui paralyticum curandum obtulerant dixit paralytico remittuntur tibi peccata tua quod Christus remisit ei peccata intuitu fidei et fiduciæ aliorum sed in tanquam merita condignus ut dictum et probatum est. Sic Ambrosius lib. 5. in caput 5 Lucæ post initium inquit magnus dominus qui aliorum merito ignoscit aliis et dum alios

probat alijs relaxat erranta. Et lib. 7 in hanc exp. [illegible] inquit si diligas dominum Deum tuum non solo tibi sed etiam alijs poteris eme rerj. S. Jacobus cum ultimo hortatus orate pro invicem ut sal vemini, et postea: multum valet deprecatio iusti assidua: loquitur autem de oratione unius pro alio ut pt. Observa tamen q de se meritum ge iusti alteri de gruo pecc. remissionem et re paraons gratiae tantum non tamen ita ut alter absque ulla dispositione possit hoc assequi: neque in hac providentia non remitti pec cum personale letale sive intra sive extra sacramentum nisi prae dat dispositio ex parte ipsius cui remittitur. Hinc autem infertur quod possit mereri de se alteri de gruo auxilium etiam ad tales dispositiones habendas. C. 3. vers. argtis.

C. 3. Respondetur argumentis.

451 Ad 1um dico quod talis: iustus per meritum de cond. facit quodammodo suum id quod meretur: ergo potest illud alteri dare. Ad 1um: nulla lege prohibetur iustus quod mereatur de condigno alteri ergo. Ad 2um: potest ipse pro alio condigne satisfacere ita ut alteri fiat remissio poenae vi satisfactionis alienae ergo et poterit mereri alteri de condigno. Ad 3um Christus meruit nobis de condigno quia ius suum ad dona supernaturalia in nos libere transtulit ergo. Resp. ad 1. antecedens non conceditur: quia stat optime sibi cum prohibitione alienandi rem; ut si donatur relinquat testamento fundum donatum ea lege ut non possit donatus fundum alie nare, ita quod si alienare intendat, ipso facto a mittat ius, et transferatur in illum. Ad 2um nego ant. quia videtur ex ipsis alio saltem modo, quadam Deus de se non ordinaverit meritum condignum iusti ad favorem alterius.

452 Ad 3um dico ant., nego cons. disparitas est divina or dinatio quam iusti ad satisfaciendum etiam pro alio quae deficit in ordine ad merendum. Ad 3um nego cons. meriti de condigno spectat ad in trinsecam sanctitatem et dignitatem ipsius merentis unde [illegible] alteri merendum

iustz de Cdig[o] q amitteret de sua sancte. At remissio pen facta p satisfaccione de condigno n[on] obstiet ad eorq sancte: q[uia] remissio pene n[on] fit p infusione alicuius dom[us] [illegible] stare p[otes]t e vestiri tead rea ly manens pene ob plurima et gravissima pecca potest q aliter mq iustq quis nec tot nec tanta pecca commisit q[ui] sit aliis apponit satisfacciones p aliis sed inde committet de sua tota sanctitate: imo potius augere illa p[er] a[ctu]s charitatis et misericordie q[ui]a p[ro]p[te]r merito de Cdig[o] nobis fructus sibi q[ui]d p[ro] alio satisfacit.

Ad 3q. Ex illo anti[ma] no cog[itur]. Et disparitas e q Chrs venit ut nobis mereretur q[ui]a ey mente ordinata p alio ad finem unum nostrum aliter evenit in ceteris iustis. Et q Christus meruit nobis de Cdig[o] dona q[uia] ipse n[on] indigebat sibi et adeo alios diminuere sua sanctitas q[uia] ee n[on] potest in ceteris iustis deficio. 2a q etiq si Christus merentur sibi dona quae nobis meruit adhuc p[otes]t alios p[ro]prio detrimento valentia p[ro]sta re q[ui]a merita eius e infinita ac p[ro]inde p[ro]portionata ad p[ro]mium infinit.

453 Opes 2o. Gra [illegible] deles: gra sanctificans ordinatur ad p[ro]merendum fructus adoptivos fructus in q e et n[on] aliud q[ui]o ordinatur ad p[ro]ferenda op[er]a respective ad fructus in q e et n[on] respective ad alius q[ui]o ordinatur ad p[ro]mium p[ro]merendum fructus in q e et n[on] altri. Ergo: gra ut e partiendo divina nos facit q beati ut hereditas respectu sui subiecto in quo est et n[on] altri q[ui]o ut e distans op[er]a meritoria fructus de beati ut merces eadem respectu fructu in q e et n[on] altri.

Ex anti[ma] et ta cea no dq: id eij p[ro] quincit q fructus ille in q e gra et n[on] aliud posset meriri de Cdigno, q p[ro]cedenti: ut n[on] quincit tale fructus p sibi posse meriri de Cdig[o] et n[on] altri.

454 Ex his Ex anti[ma] no cog. Et disparitas est q debitus gle ut hereditatis fundatur in filiatione: ideoq beati

ficto non vero et in ficto: et bis quia et mercedis fundanti
etiam in divina ordinatione, potuit autem Deus ordinare meritum
unum ad praemium alterius. 2a quod actio Dei sub ratione heredi-
tatis se habet circa gratiam sub ratione meritum nec cum sub nec donum de-
bentis per comparatione ista ratio est participatio nec dona
bentis per comparatione nec participatio actionis ipsius de ratione autem
nec est talis est operatio immanentis sive intra praemium
subiecti et non transeuntis sive in extraneo: ac proinde
non potest bene aliquis actio et hereditas ratione gratiae quae est
in alio; at gratia et praemium non excessit meritum habet opus
naturae sed sub eius sub causa moralis efficientis: causalitas
efficiens potest causare ipsius sive immediate transeunter
et in extraneo subiecto.

455 Instabis: gratia se dignificat ad praemium cum
participatio ipsius vita est sed gratia est vita participatio et efficacia
in subiecto in quo gratia est ac dignitas merendi. Se dignificat ad
praemium cum participatio ipsius vita est et dignificantis subiectum
atque Deo cum participatio ipsius vita est ipse et dignificantis
subiectum non merendi. et ista pariter merere non consequens.
gratia et ipse dignificantis subiecti beneficio actio sub operatione bene
non est coetera se in ipso subiecto; gratia vero et dignifican-
tis etiam atque bene actio sub eius causa efficiendi. Unde potest
bene etiam in extraneo subiecto. Instabis iterum: gratia et ipse
dignificantis subiecti non bene actio nisi in subiecto in quo ipsa est
sed meritum dignum et tale dignificat subiectum in quo est et non aliud
quod meritum de condigno et tali bene actio in subiecto in quo tale
meritum est et non in alio. Ista maior dignus minus: meritum de
condigno et tale dignificat effective subiectum in quo est et non aliud non
dignificat sed subsequens: et aliquid meritum dignum et tale de
ratione non minus et consequens. Meritum de condigno et tale et
dignificat seu sanctificat efficiens et etiam sed efficiens quod est causa moralis

efficiens cum formam sit ea quae constituit partialiter quae gratia san-
ctificans quae sit disfat. Unde hoc 2º modo est partialiter san-
ctificans subiectum in quo est et non aliud. 1º autem modo adaequate
sumptus posse sanctificare formam et alienum subiectum.

456 Observa quod si aliquis opus meritorium de con-
digno ... ... quia ... etiam ... sanctificaret
subiectum in quo est et ... docet de ... : in tali
... in ... duplex ... non posset
consideratio quatenus sanctificat, sub quo ... non ... merit
... de condigno: ... etiam ... sanctificatur absque
merito de condigno, et posset considerari quatenus efficienter sanctificat
... sub ... merito de condigno ... efficienter formam.
sub 1ª consideratione ... deberetur ... in digno
subiecto ... sub 2ª vero ... in extrinseca ... divina
ordinatione.

457 ... 3º ... eandem ... : merita de condigno
... dispositiones ad formam ... dispositiones ... subiecti ... deser-
viunt alteri ad ... ad quod disponunt ... neque
merita ... alteri deservire ad ... formam ... dis-
quo ... . dispositiones ad formam et sub ... efficiens
... dispositiones ... et ... mere ... non ... cum
gratia ... datur ... formam ... considerari ... subiecti
cui datur et ita respicit merita ... dispositiones: ... etiam
considerari ... et ita respicit merita ... causa efficiente.
... merita ... sub ... dispositione non possit alteri
deservire, ... tamen alteri deservire sub ... causa efficien-
... de ... dispositione ... talis sit ... in eodem sub-
iecto in quo ... est, ex ... tamen causa efficientis non
est causare ... in subiecto in quo est ipsa causa ... ex
... . Instas ... merereretur alteri formam ... da-
retur alteri formam sine propria dispositione. ... causam

ng de absta pon et meo loquimur in ragnat per fra in subito fine bien dispe.
Deinde posset mari ea, qr poet etiq iustis meri alri
salte de digno auxy z alterse dissperet ad sig sen
grij.

458 Pro solue altry argti q brevitis ea otto, gro
ta ad verte oitq de delois sufficere q iusto de absta pon
posst aleti meri de dig q pe de so sibi de dig me
ri. Unde n teemur dcere posse meri altri de digno
auxy esse ad reparare et sq iustos. Hec dixerim qr Sotrany
ille in Epist ad Epistos Hispany columna 4 et eide ad
Oredo aserit q Xpus ut nobis n meruisset gra adoptioy
itlige ly, si ipse indigeret gratia adoptionis,
sequido ro q ey iustis indigeret gra adoptioys ad me
redy de dig n poet meri altri de dig ly gradop
tiois nec auxy esse ad illg. Pregea nec teemur dcere
q iusto posst altri meri de dig auxy esse ad ipservaos
a letale seu ipseverg ipsti dicta n 44 et sequentibq. De
deatr laen d ord hic dicoi 7 punct 5 a n 69. § 4 de
revixea meritory. c j an et ad, ppmy revixcant meri
ta de dig p subsequens letale morsata.

§ 4. de revixea meritorum.

C. j. An et ad quod pruniunt revixcant merita de dig per subsequens letale morsata.

459 Duplex opus gg invenit apty ad merity
sede opg viuy, morsady, et mortuy. h e q sit in stu gre: et
hoc dicit morsady p subsequens letale. Opg vero mortuy e opg
boy q fit in stu letalis: ong ipsy letale n mortuy se morte
dicq opg vocatr. De ope morsato e ipsens q. Aliqui suppo oio
rmte apd Antoy ibz 3a pte p l ch 9 art 5 in corpore

abste narunt meritorum reviscere: quae sa. ab aliis haere ca ab aliis erronea et ab Exmo. Temeraria et contra receptam, opposita est communis theologorum. Quae quidem oes discrepant in eo quod merita quae nobis instificatio reviscunt, discrepant tamen in quam gradum in aggradu communi ad quem reviscunt. Aliqui asserunt non reviscere ad communem gratiam et gloriae equalis quam antea meruerant sed tantum ad communem actuale sed gaudium de habendis de eiusmodi bonis operibus refractis. Haec censetur a Suarez improbabilis et temeraria. Alii dicunt non ad communem quam ante sed ad id quod datur ex vi novae instificationis unde asserunt gratiae illis sanctificantes quae in nova instificatione confertur conferri etiam ut som communis meritorum reviscere.

460 Alii dicunt reviscere ad communem esse liquam ante meruerant sed non detracte ad totum sed quod ut fuerit maior vel minor dispositio ad nobis instificationem: sicut qui ante lethale meruerant gratiae ut 8 et post lethale se disponit ad hanc gratiae ut 4or respondens tunc merita antiqua non reviscunt ad gratiae ut 8o, quam antea meruerant sed solum ad gratiae ut 4or, iuxta maiorem dispositionem. Unde in illo ex hoc resperet 4or gratiae quae ratione sua instificationis et alios 4or ratione veterum meritorum. Alii tandem dicunt merita reviscere ad totum communem gratiae et gloriae equalis quam antea meruerant eo ipso quod hoc de novo instificatur sive dispositio et gratia quae de novo instificatur sit equalis sive minor quam communis quam antea eiusmodi opera meruerant, etc. Suarez in opusc. opposite penul. disp. 2 sect. 7 et aliis communiter.

461 Sit sa. dico merita de quibus reviscunt quae nova instificatio probatur 1o ex Apostolo ad Hebr. 6 n. 9 asserente: Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti, tametsi ita loquimur (terruerat eis eos propter poenitentes defuisse) non est iniustus Deus ut obliviscatur operis vestri

& solicitudinis quam ostendistis in nomine ipsius
que verba ita explicat interlinealis ideo de vobis confi-
dimus quia dicit multa opera estis quia estis si perdemini
de qua nobis beneficiet vobis deus. Et glosa ordinaria inquit
quod in presenti non habet unde laudet de ipse fuerunt dolere
ad quem confortat dicit & facit eos existimare deus in
alius bonus que fecerunt quia Christi. Aptos bona opera facta an-
te lethale & per lethale mortificata reviviscunt per penitentiam
ad premium cum nec esset iniusta & caderet ad premium de-
sideriis alius eorum sic. Probatur etiam quia ex eodem Aptos ad Galatas
3 n. 3 asserente: sic stulti estis ut cum spiritu cepentis nunc
carne consummemini. Tanta passi estis sine causa? si tamen
sine causa. In que verba D. Hieronymus inquit quicunque
ob fidem Christi laboraverint & postea lapsi fuerint in pec-
cati fuit priora sine causa passus dicitur fuisse, dum peccat;
sic rursum non perdat ea, si ad pristinam fidem
& antiquum studium revertatur.

469 Probatur 2º quia ex ratione: hoc quod opera
meritoria de iudicio habeat ius ad premium ante quam in lethale
laberetur quia per eadem opera habet ius ad premium quod aufert le-
tale quia incompatibile forte contra: ideo sicut ante lethale habebat
ius ad premium quod posuerat talia opera & non habebat im-
pedimentum lethalis sed de hoc auferente lethale per penitentiam
verum est quod posuerat talia opera & quod non habet impedimentum le-
talis quia hoc ablato habet iterum ius ad premium non operum que
fecerat ante lethale & consequenter merita de iudicio reviviscunt
per penitentiam. Confirmatur ex Ezechiel cap. 33 n. 12 ubi Deus inquit
impietas impii non nocebit ei in quacunque die conversus
fuerit ab impietate sua; sed noceret & non parum si nihil
sibi prodessent post penitentiam omnia merita de iudicio que
ante lethale comparaverat quia.

463 Arg. 2ª Ipsa merita reviviscunt ad totum ∫
meum gratiae et gloriae habitus quae antea de illis meruerant.
Ipso e contra [illegible] ergo [illegible]: eo ipso quod merita reviv∫
cant ad aliquem reviviscunt ad totum ∫meum quae antea me
ruerant. Sed merita reviviscunt ad aliquem ∫meum: ergo ad
totum. Minor constat: reviviscere enim ad nullum ∫meum est loqui
[illegible] e. Probatur maior: ideo ipsa merita reviviscunt ad aliquem ∫
meum quia aufertur impedimentum peccati letalis; sed hoc non solum au
fertur ad aliquem ∫meum quam ad totum ergo. Probatur minor: ablato leta
le nullum manet impedimentum ad totum ∫meum: ablato enim
letali aufertur totum quod ad nos culpae quae antea impe
diebat ∫meum ergo.
464 § Resp. D. Merita non reviviscunt ad to
tum ∫meum. C. Reviviscunt ad totum sed reviviscunt ad aliquem ∫meum.
Probatur maior. D. Quia ablato letali non aufertur impedimentum ad
aliquem ∫meum. C. Aufertur ad totum ergo. Probatur ans. Ideo ∫
ablatione letalis aufertur impedimentum ad aliquem ∫meum quia aufertur letale
sed ∫meum impedimentum ad totum ∫meum ad letale ergo. D. Ablatione letalis non
aufertur impedimentum ad aliquem ∫meum. D. Aufertur ad totum et contra eo ipso quod
merita reviviscant ad aliquem ∫meum bene reviviscere ad totum quae an
tea meruerant. Haec non possunt directe utraque solutionem impugnare ge
neraliter [illegible] quarum singulas breviter impugnaret si tempus liceret.
Videatur Ex. [illegible] in opusculo citato. Sed rogas an merita reviviscant
ex misericordia, an ex iustitia? Resp. utramque intervenire, sunt
autem misericordia in auxilio efficaci conferendo ad auferendum leta
le in committenda ... ... in ordinando et committendo ∫ma
bonis operibus etiam mortificatis denuo auferatur impedimentum: potuit
enim Deus aliter ordinare. Supposita misericordia sua ad casus
dicta oportet intervenit iustitia ex qua Deus tenetur reddere ∫meum
eiusmodi operibus. C. 2 solvuntur argumenta.

C. 2. Solvuntur argumenta

465 Ques. 3a: sq. dico: opa quae letale praecesserunt et permanent post altos letales, vel etiam illa merita exigunt extingunt.
otio, et si tales impediunt per subsequens letale, ergo post ablatum letale non reviviscunt. Probo ans.: si non exo extinguerentur sed solo
impedirentur sequeretur merita de damnatis quae damnati habent
in vita non esse adhuc extincta sed solo impedita. Et coeteris
quod si Deus talis damnatus facere eius creatoris poenit eius antiqua
merita reviviscere sed hoc videtur absurdum ergo. Dicitur ans.: opa
letale praecedentia non permanent post letale physice et in se ipsis
sed solo moraliter et in Dei acceptatione; ans. et cons.
quod opa meritoria non permaneant physice et in se ipsis ostenditur
de meritis ut permanendo ablato letale quae eius ante letale
non existebant eius physice sed solo moraliter et in divina acceptatione
so erunt physice dum fiunt aut durant sed permanent moraliter
ratione quae habebant ante letale sufficit, ut si tunc fuerunt praemio digna
eadem sufficit ut ablato letale sint vere praemio digna
brevi permanere in divina acceptatione eius post letale quae
meritis quod Deus sibi acceptavit illa opa in ordine ad praemium
si letale non obstet.

466 Ad dictum nostrum ans.: ad probationes nostras: maior: dictum
prolatus est quod peccatum letale viatoris est adhuc auferibile, et letale
adhuc auferibile non extinguuntur sed solo mortificantur et impediuntur
merita praecedentia at letale damnati inauferibile
ergo est et coeteris peccatum extinguuntur merita praecedentia.
Quid vero dicendum si Deus restitueret damnatum iterum ad viam et
statum merendi. In tali enim suppositione posset iterum iustificari.
In hoc igitur cum reviviscerent ne merita sed quae ante
damnationem fuisset. Ad ipsam sed nos hos illos vere fuisse damnatos:
damnati eius sed quae ipsi gratiam supponuntur in aeternum duraturum
et quae exaudiri non valerent ipso illo.

467 Ques. 4a: peccata ante hos praevius liberati

non redeunt p letale subsequens iustificationem
quo ac merita precedentia letale remissum justos sub
sequente letali. Prob: non minus efficax est peccatum letale ad meritum
delendum et totum premium fructum quam penitentia ad delendum demeritum
peccati quo si penitentia ita delet peccatum, ut istud non redeat p subse
quens peccatum, peccatum ita delevit meritum, ut istud non redeat p
subsequentem penitentiam, vel, si efficacia peccati non obstat, ut meritum
redeat p penitentiam, nec penitentiae efficacia obstabit, ut peccatum redeat
p subsequens peccatum. ans prob: nam Ezequiel 18 eodem tenore veri
verborum explicat efficaciam peccati ad delendum meritum precedens
ac efficaciam penitentiae ad delendum precedens peccatum: ubi eius dicitur:
si averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem
omnes iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur: si autem impius
egerit penitentiam ab omnibus iniquitatibus eius quas operatus est non recor
dabor. unde con[tra] legit.

466 Ipso ante (de quo dixi supra disp. 13 de pe
nitentia et de Credo nec prod. 6 punct. 4) nos cog: distinctio
est quod peccatum p penitentiam remittitur a Deo tam quo ad culpam quam quo ad
meritum pene eterne: si autem remittitur, eo ipso penitus destruitur
et neque moraliter perseverat ac proinde redire nequit p
letale aliud post penitentiam admissum; at cum hoc non contingat
in meritis letale precedentibus, merita non destruuntur sed solum
mortificantur p subsequens letale et p penitentiam reviviscunt. Et hoc
discrimen ans non minus efficax est letale quam penitentia cens patet
ideo; aliter nos ans est cog. letale ut se opere efficax est ad de
lendum meritum precedens ac penitentia ut se ad delendum precedens
letale; at cum penitentiae adiungatur misericordia ex parte Dei,
remissio peccati et contritio totalis illius destructio quo ad culpam
et penam eternam; peccato autem non hujusmodi adiunga
tur ex parte Dei ad meritum destruendum, non mirum si
eius equalis efficacia peccati ut se adversus meritum, et penitentiae ut se adversus peccatum

stet q pecc peitq extinguati p penitē, ita ut p aliud pecc redire n posit, merit vero n petitq extinguati, sed so impediati, et mortificati p pecc, ita ut reviscere posit p penitē. Separao ex Exeq. desumpta n obest: nq sit peccasse n obest hoi ut postea vivat p penitē et omnes dilequati, ita meruisse n obest ut postea p pecc moriati et puniati a Deo: et in hoc sit eque esacuti, sedit letale adversq merity, sedens ac penitē adversus sedens lethale.

469 Oppes 3° p1a. Deus sonaverit merita sedita letale p gra q stabiliti quo hoo posuit eximor merita, q omnes hoo libere dissipavit. Lotti peccando cogeximor meritislig n teri omnes gra qdo hoo de novo cuflati p adsumeny alig omnes adtale, sed cola Deus n teeti bis sonare eodq gere omnes ldq merity sole mereti, si nova infsoe tereti gra merity letale sedits, qa sit: gra collata intuitu taliq meritory ante letale sit destructa p letale sequens, qo gra que dareti intuitu taliq merito ry in nova infsoe eet alia ab illa destructa, nq sit destructa n reputati, qo Deus duplr sonare gra, quory ulte adequaret dignit merita tereti in utraque sonare omeay meritq.

470 Obs anti no coq ad strag ssa mare no mre. hoo p merity de cong n so mereti collas gra sanctificare so mereti etiq q Deus ofereret taliq gra dq n ponti letale, si eq mereretti so collas gra sequeretti gra collata roe meri ti so here vos omnes so l insti sug collatos; in sequlq ro ins taliq la offerare gratis a Deo l here vos nove omnes ou ingoq meriti et caeti totius omnian a Deo eiq merity qua sl infra inqt Deus offerat illq gra: nectry aut pe aspari ut pse st: dendq qo a q uti hoo mereti de digo gra eo ipso mereti offerre taliq gra dq ho n posuerit letale.

go si in noua iustificatione hoc eius non habet lethale debitum deg. d̃uod.
torum de cond. que reviviscunt efferre hoc gratiam correspondentem eisdem
meritis non quae et nobis fuit et formaliter eadem quae antea merue
rat et cuius continuatio fuit interrupta per lethale ideo si non
beg. sed fit et mor. loquendo formaliter de talia merita
et efficit ... ante distinctio in consequentia go gratia, quae daretur intuitu
talium meritorum reviviscentium esset distincta in genere entis ab
illa, quae fuit destructa per lethale, concedo:
in esse formali, nego cum istius est deg.: quia illa gratia esset duplex quoad
entitatem, in esse tamen formali esset unica quod in esse formali
et unde se haberet duplex illa gratia ac si esset unica, quae si de
eius esset deg. durasset si non fuisset lethale.

471 Opponitur 4o. ... gratia in 1a iustificatione in
funditur secundum mensuram dispositionis contritionis: go si poenitens habet
contritionem et ut 4or recipiet in 1a iustificatione gratiam et ut 4or cui correspondet
gloria et ut 4or go quamvis antea fuerint plurima merita, ista non
reviviscent ad formaliter antiquum ... ad gratiam infusam in 1a iustificatione
et gloriam illi reddendam. distinguo antecedens: gratia infusa in 1a iustificatione per se
considerata, infunditur secundum mensuram dispositionis dico: gratia infusa
in 1a iustificatione et accessoria attenta infunditur talis nego antecedens. ...
quo et consequentia: go si poenitens habet contritionem et ut 4or recipiet gratiam et ut
4or in 1a iustificatione per se attenta dico, et accessorie considerata, nego
consequentiam istius est deg. 1a iustificatio per se solum dicit gratiam iustificantem et
peccati remissionem sive antea fuerint merita sive non: unde
in 1a iustificatione ita considerata se datur gratia secundum mensuram dispositionis,
at si fuerunt antea merita et accessorie est iustificatio et ...
et accessorie datur in 1a iustificatione maior gratia quam dispositio: nec datur
gratia correspondens dispositioni et supra gratiam correspondens praecedentibus me
ritis.

472 Opponitur 5o. tota gratia iustificationis confertur gratis go nulla
confertur ex meritis de condigno: go merita de condigno non reviviscunt

ad pristinum gratiam et gloriam quam antea merverant. Sed fraud tale peccatum veniale si revivescerent merita gratia conferretur statim ac hoc de novo iustificati ergo conferretur statim in nova iustificatione ergo in tota gratia iustificationis conferretur gradus et aliter non esset verum quod Deus gradus iustificat ipsum. Argumentum potius urget quod solvi quod nostri. Ad argumentum autem constat ex solutione precedentis obiectionis. Ad quam dico Actuarie ad mentem sentire circa argumentum similiter ad dicta n. 180. Ad nostrum cum P. Suarez asserimus totam gratiam correspondentem meritis prius reviviscendis dari statim in instanti, ex quo nova iustificationis sive nova iustificatio fiat per summam sive per medium sive per minimam dispositionem: ab hoc enim non pendet, quod tota praedicta gratia conferatur statim: sed tamen pendet ex ablatione impedimenti peccati lethalis, quod aufertur, quaecumque sit dispositio, et nova iustificatio. Ex quo docemus venimus ad quam dico antiquo et secunda contra distinguendo consequens distinctione tradita in solutione nostri antiq.

473 Opponitur 6°: si per quamcumque minimam iustificationem restauraret homo totum pristinum meritorum praecedentium sequeretur hominem merita [illegible] et postea lethaliter peccantem, ac resurgentem ex se meliorem conditionem quam alium hominem equalia merita non vero peccantem, neque tamen meritoria de novo exercentem sed hoc est absurdum ergo. Probatur sequela maioris: nam per minimam vel contritionem restauraret merita praecedentia et sex, et propterea haberet gratiam respondentem contritioni. Alter vero solum haberet merita et sex, quae prius habebat: ergo melioris conditionis esset primus quam secundus. Probatur autem minor: nam absurdum est dicere, melius esse homini peccare et poenitere quam a peccato et ab actu meritorio vacare sed hoc sequeretur si primus esset melioris conditionis quam secundus ergo.

474 Ista maior non minus ad oppositum dicimus maior absurdum est dicere melius esse homini peccare et poenitere quam a peccato et ab actu meritorio vacare melioritate fundata in contritione quam caret secundus non: melioritate fundata in peccato quam quidem non habet secundus.

pdo. Melchior Cornejo eet l. q. dr nō q. quas l. peccaret, so qd supposito pecco concedunt: peccy go nō se haberet vt caa meliorati de fo, vt ocasio: cum ey nō ē peccy ee ocasionem augendi merita qd vbi abundavit delicty vbi superabundavit et gra. Vt eng. et Apostolus ad Rom. c. 5. n. 20. 5° apendix: an praemiu prius tempore q. merity possit cadere sub merity?

5° Apendix, an praemiu prius tempore q. merity possit cadere sub merity?

475. Non ē q. de praemio merito exstitit: nq de fo donaverit nobis collata ex meritis Xpti, quae fuerunt prius tempore q. merita Xpti: neq ē q. de praemio merito fiat de congruo, sicut etiam de donis impetratis adeptis nq de fo praemiy meri ti congrui ye ee prius tempore q. ipsum merity, et similiter donis impetratis ye ee de fo prius tempore q. impetratio: ut videmus in precibus quas ecclesia fundit pro adultis, ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum: id ē in eternum pereant, quae preces deservire non possunt, ut aiunt, eo dignitate liberentur: deservierunt tamen vt Deus ex precy praevisione, et ante q. ve ipsa preces exarentur, concedat aliquibus auxilia, quibus in gra decedant et liberentur. et econtra eius modi auxilia concedunt prius tempore, q. preces fiant. Idem evenit in aliis similibus, vt qdo oramus pro victoria contra infideles q. Deus nobis infideles iam concesserat, prius tempore, q. oratio fieret, ex praevisione tamen orationis pro victoria nobis facienda. Sic ergo se procedit certe praemiy meriti fieri de congruo.

476. Quod attinet de fo, et in hac providentia certy bet ee praemiy prius tempore nō cadere sub merity fidy de condigno, ita vt asserat P. Suarez fore gravi censura dignum, qui diceret pureq hoc de fo mereri de condigno gram, aut gloriam, quas prius tempore sperantes q. merity exstat. Et Magister Suarez id de facto

in Archiepiscopos sedens domnuiter reijcit. Pro qe esse modus ordinarius divinae providentiae excitare ad meritum spe promiss, et arcere a culpa timore supplicij: sed spes premij non quadrat cum anticipata premij solutione: spes enim proprie talis fertur in bonum non dum possessum, sicut timor in supplicium: ergo. Quid igitur est an in alia providentia possit premium prius tempore quam meritum fiat de condigno?

477 Sit dicendum cum P. Arriaga: non repugnat quod meritum fiat de condigno mereatur premium prius tempore ipso merito. Probatur: id non repugnat ex ratione meriti, nec ex ratione meriti fieri, nec ex ratione meriti fieri de condigno: ergo ex nullo capite repugnat. Consequentia licet: antecedens quoad primam partem constat in merito Christi Domini, cuius aliquod premium fuit prius tempore ipso merito; quoad secundam patet in merito facto de Deiparo, cuius etiam dicitur esse vere premium prius tempore ut mox dicemus. Probatur quoad 3am: meritum fiat de condigno solum discernitur a merito ipso ex eo quod illud reat premium fieri, hunc vero ipsum; sed premium prius tempore ipso merito potest esse premium fieri: ergo non repugnat quod premium prius tempore reat merito facto de condigno. Minor ex terminis patet. Probatur minor: nam quod premium sit prius tempore nec dicit esse infinitum in intentione, nec in extensione, nec in numero, nec in ratione; alioquin non posset esse prius tempore cum merito facto de Deiparo: ergo Deus.

478 Opponitur 1o: premium respicit meritum ut causam efficientem: sed effectus nequit esse prius tempore sua causa efficiente: ergo. Probatur 2o: meritum est medium ad premium; sed non esset, si premium esset prius tempore: ergo. Probatur 3o: meritum ponit spem premij; sed nequit ita poni, si premium possideretur ante meritum possessum; spes enim fertur ad id non dum possessum: ergo. Arguitur et confirmatur vel corrigentur in merito ipso Christi Domini. Ad argumentum distinguo maiorem: respicit meritum sicut causam moraliter efficientem, concedo: sicut causam physice efficientem nego maiorem. Distinguo minorem: effectus nequit esse prius tempore sua causa physice efficiente, concedo: sua causa moraliter efficiente nego minorem et consequentiam

Merity mediā sui cognitione movet Deū ad præmiū conferendū, et ita causat præmiū: ut aut ita causat, n. requiritur q exist realiter, et sufficit q sit suffic q cognoscat a Deo extiturum, adesse p a liqua differentia temporis: unde pt q causa physice efficiens, et causa moraliter efficiens conveniunt in eo q utraq debet esse prior natura q effectus: differunt tamen: q causa physice efficiens nequit esse tempore posterior effectu; causa vero moraliter efficiens potest esse posterior tempore effectu. Ex his pt ad 1a conseq. atq. dicq no mare ob dicta n. 208 et pt in meritis Xpti Dni respectu præmiij tempore anterioris.

479 Opponet 2o: merity fily etiā condignū n. exigit q præmiū detur ante partam solutionem: quo anticipata solutio erit gratiosa: quo n. cadit sub merito fily de condigno. Retorqueo 1o argum: 1, merity Xpti condignū ex vi talis exigit q præmiū sit post tempore 2, neg? si 2: quo fit iniuria et violentia meritis Xpti Dni in collatione præmiij tempore posterioris, et consequenter erit iniuriosa et violenta meritis Xpti D. collatio donorum supernaturalium facta hominibus existentibus post Xpm: q est absurdum. Si 1: quo eadem difficultas nobis obiecta invenitur in merito Xpti resp. præmiij tempore anterioris; unde obiciens tenetur argum solvere. Retorqueo 2o: nego de fo præmium meriti filii de condigno, aliud est sub tempore ey merito, ut augmentum gratiæ sanctificantis, q confertur in ipso instanti quo in q ponitur meritum et aliud est tempore posterius, ut collatio gloriæ, que n. confertur statim, ac ponitur merity filii, sed post mortem iusti: quo merity fily de condigno ut tale n. exigit de fo q præmium sit sub tempore seu eius, id exigeret fieret iniuria in dilatione gloriæ: quo collatio gloriæ sub tempore ey merito est gratiosa: quo de fo n. datur merity condignum resp. præmij sub tempore ey merito.

480 Resp. 1o: merity ipsius Xpti Domini n. exigere q omne suum præmium sit post tempore, sed fo exigere quali quod suum præmium sit post tempore; et similiter merity fily condignum de fo n. exigere q omne suum præmium sit sub tempore ey ipso merito, sed

to q aliq sola augty gra: q se stare dina ordinao, et p-
missio, et aliq pmij meriti ifiti pferadi prq tempore, q
exat merty: q stat ordinao, et pmisio, et ve pmij meriti
ifiti sit prq tempore q merty: sed se stare dina ordinao
et pmisio, et aliq pmij meriti fiti de odigno sit sul tepre
cy merto: sed Otra: go etiq poerit stare dina ordinao et p
missio et aliq salte pmij meriti fiti de odig sit prq tempo-
re q merty exat: go merty fity odigny poerit exigere
pmiy prq tempore merto: go poerit dari merty fity odig
ny vii pmij tepre anterioris.

461 Dicebis 2o: q lt nec merty ifity exigat p
miy prq tepore nec merty fity odigny exigat pmiy sul tepre;
at nec pmiy sul tepore existeny merto excere pportioz, et digni
tate meriti fiti de odig, nec pmiy prq tepore merto excere
pportioz, et dignitz meriti ifiti. sed Otra: ny pmiy prq tempore
merto n excerer pportioz et dignitz meriti fiti de odig: go pradari
merty fity odigny vii pmij tempore anterioris; etiq si tale me-
rity n exigat, q pmiy sit tempore prq. Dicess: pmiy tempore
prq n excere pportioz et dignitz meriti ifiti: q de ve meriti
ifiti e nulla here limitaz in pmio. sed Otra 1o: q pmiy sit
prq tepore merto, stat ey eo q sit pmiy fity; q ey sit prius
tempore merto nulla infinitate pfert pmio in omne, ex
tensive, intensive, aut pfoe: go pmiy prq tepore merto n
excedit pportioz et dignitz meriti fiti de odig.

462 Unde Otra e 2o: q 87 de ve meriti
ifiti sit nulla here limitaz in pmio peffit q merty ifity
sit pportiaty et odigny ex se pmio ifito, ad q pportiaty et
odigny n e merty fity; lq q pmiy sit prq tempore n gt q
sit ifity: go n requitr q merty ifity sit pportiaty et odigny
pmio tepore anterioris et q merty fity n sit pportiaty, et odig
ny pmij tempore anterioris: ny etiq si utrumq sit pportiaty

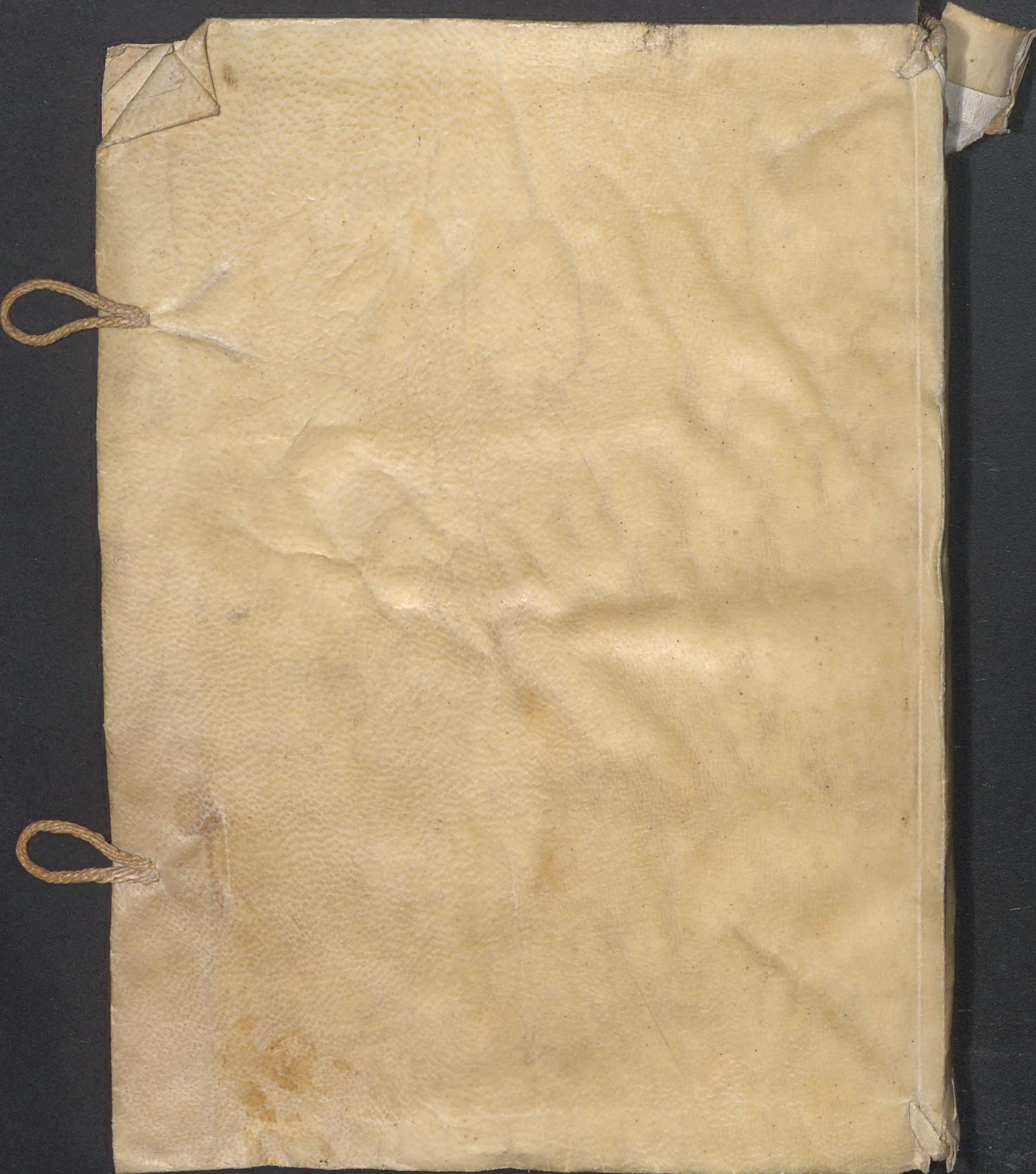
et indigni praemii tempore anteriori, adhuc satis differrent
inter se, ut constat ex dictis. Ex tradita doctrina rebus directe
ad obiectionem num. 479 et mando aliter dicta n. 481;
quia ut collatio anticipata praemii esset gratuita, oporteret quod taliter an
ticipata collatio excederet proportionem, et condignitatem meriti finiti; cum
autem non excedat ut dictum est, consequenter non est gratuita, etiam si
meritum non exigeret illud.

483 Oppones 3º: si praemium potest esse prius tempore
quam meritum, etiam poena potest infligi prius tempore quam culpa existat
ideo: unde posset Deus punire hodie aliquem poena aeterna ob
lethale commissum dimittendum ab ipso; sed hoc est absurdum: ergo et illud.
Aliqui concedunt maiorem sequelam de possibili, et in alia providentia
ut modo loquimur; de facto autem id concedere fuit haeresis asseren
tium parvulos decedentes sine Baptismo damnari a Deo ob
lethale quod perpetraret committendum ab ipsis, si ad aetatem adultam per
venirent; sed etiam de possibili nego maiorem sequelam.

484 Disparitas est: quia in praemio conferendo Deus
est debitor: in supplicio autem sustinendo creatura est debitor: sicut ergo Deus
non se constituit debitorem praemii nisi sub conditione meriti taliter
actualiter existentis, ita creatura non se constituit debitorem supplicii
sustinendi nisi sub conditione peccati taliter taliter existentis:
unde Deus ob peccatum praevisum ut extiturum, non tamen taliter
actualiter existens, nequit infligere taliter taliter supplicium
alioquin Deus esset creditor ad inferendum supplicium antequam
creatura esset debitor sustinendi illud; quod manifeste implicat, cum
creditor et debitor sint correlativa. Hinc est quod cum Deus posset
promittere anticipatam praemii collationem ob meritum praevisum ut absolute
futurum, consequenter posset creatura mereri de condigno praemium prius tem
pore quam meritum. At cum implicet in terminis quod creatura peccet ac
qualiter ante quam actualiter peccet, consequenter implicat in
terminis quod creatura mereatur de condigno supplicium prius tempore

q culpa, ac proinde implicat in terminis q Deus inferat actualiter supplicium creaturae ob peccatum nondum actualiter existens quis praevideatur abstefuturum. Et haec de merito theologico dixisse sufficiant. Granatae in Societatis Jesu collegio Divo Paulo Gentium Apostolo sacro die 28 Junii anno Domini 1701 =

Index

Pavial & Merito